

ประวัติผู้บริหาร

จากฝึกหัดครู คู่...

ราชภักดิ์

๒๕๕๖

ชื่อหนังสือ

ประวัติผู้บริหาร จากฝึกหัดครูสู่ราชภัฏ

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผู้จัดพิมพ์

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ปีที่พิมพ์

๒๕ มกราคม ๒๕๕๖

จำนวนพิมพ์

๗๐๐ เล่ม

สถานที่พิมพ์

พิมพ์การ ๘๕๘/๒๓ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โทร. ๐ ๗๔๒๒ ๓๓๑๘

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ดำรงวิเศษ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ัญญาพานิชย์

รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา

นายจำลอง สวนะคุณานนท์

ศิษย์เก่าครูมูล โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ปี ๒๕๓๖

อดีตผู้อำนวยการกองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ฤทธิภิรมย์

กองบรรณาธิการ

นายชวฤทธิ์ ทองเพชรจันทร์ นางสาวลัดดา เอ็งเถียว

นายสุเชษฐ ขวัญศรี

นาย ป.ทัน มนต์รี

นางสาวปาริฉัตร โชติไพรัตน์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สงขลา, มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้บริหาร ฝึกหัดครูสู่ราชภัฏ. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

๒๕๕๖, ๒๖๐ หน้า

๑. ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา-ชีวประวัติ ๒. ชื่อเรื่อง

๙๒๑.๕๙๓

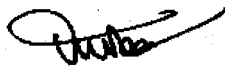
คำนำอธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นสถาบันการศึกษาเก่าแก่ที่สุดของภาคใต้ มีเกียรติประวัติดีเด่นมายาวนาน ตั้งแต่ครั้งยังเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประจำมณฑลนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ จนกระทั่งมาเป็นวิทยาลัยครูสงขลา (๒๕๐๕) สถาบันราชภัฏสงขลา (๒๕๓๕) และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (๒๕๔๗) ตามลำดับ

หากนับเวลาโดยเริ่มจากที่มีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาเมื่อปี ๒๔๖๒ จนเป็นมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาของเรา กำลังย่างก้าวสู่ทศวรรษที่ ๙ การพัฒนาการของสถาบันในวันเวลาอันยาวไกลร่วมเก้าทศวรรษ ก็ย่อมอาศัยการพิสูจน์หลักฐานข้อเท็จจริงเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อให้ความสลับซับซ้อน ความสับสนต่าง ๆ มีความกระจ่างชัดยิ่งขึ้น ดังนั้นการประชุมหลายครั้งเพื่อชำระประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอย่างเจาะลึก การรับฟังความคิดเห็นของบุคคลต่างอย่างรอบด้าน การค้นคืนข้อมูลจากเอกสาร ตลอดจนการสัมภาษณ์ข้อมูลปฐมภูมิ จึงได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และทำที่สุดได้ปรากฏในหนังสือปกแดงอันทรงคุณค่า ชื่อ *ก้าวสู่ทศวรรษที่ ๙ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จากโรงเรียนฝึกหัดครูสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ* ของคุณจำลอง สวนะคุณานนท์ ศิษย์เก่าครูมูลโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ปีการศึกษา ๒๕๔๖ นับเป็นบันทึกการศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยครูสงขลาอย่างจริงจัง และมีความสมบูรณ์ด้านเนื้อหามากที่สุด กล่าวได้ว่าเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่ทรงคุณค่าเล่มหนึ่งของสถาบันแห่งนี้

หลังจากหนังสือก้าวสู่ทศวรรษที่ ๙ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จากโรงเรียนฝึกหัดครูสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวางแล้ว คุณจำลอง สวนะคุณานนท์ ยังไม่ละความพยายามที่จะศึกษาประวัติของผู้บริหารสถาบัน จำนวน ๒๑ คน นับตั้งแต่ยังเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา จนยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยจัดพิมพ์ แยกเป็นอีกเล่มหนึ่งต่างหาก เพื่อจะได้เนื้อหาที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เป็นการสานต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถาบันจากหนังสือชุดแรก

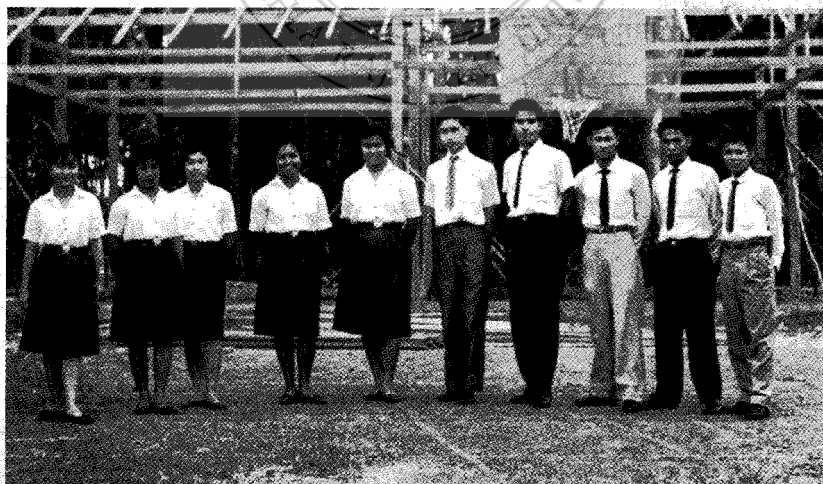
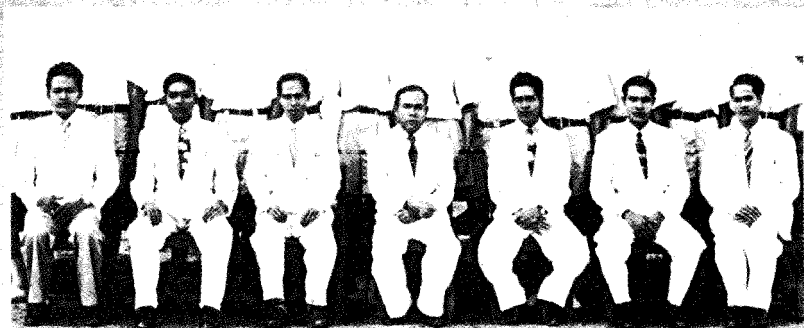
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาขอขอบคุณทุกฝ่ายที่มีส่วนผลักดันให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จขึ้นมาได้ โดยเฉพาะคุณจำลอง สวนะคุณานนท์ ศิษย์เก่าเกียรติยศมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสิทธิ์ ฤทธิภิรมย์ ผู้ช่วยอธิการบดี ที่ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะในการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติผู้บริหาร ทั้งสามารถรวบรวมภาพถ่ายของอดีตผู้บริหารไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและภูมิใจในความเป็นสถาบันที่เก่าแก่แห่งหนึ่งในภาคใต้สืบไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ดั่งวงวิเศษ)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สารบัญ

	หน้า
๑. ขุนวิจารณ์จรรยา (โชติ เหมะรักษ์)	๑๖
๒. นายแสง เนตรระเควสนะ	๒๘
๓. นายไชยวัฒน์ (กิมเซ่ง) ตูวิชรานนท์	๓๔
๔. ขุนชนะณรงค์ศึกษากร (ช่วง ชนะณรงค์)	๓๘
๕. หลวงสุวรรณวาจกสิทิจ (สุวรรณ เรศานนท์)	๔๖
๖. นายเฉลิม สุขเวช	๖๔
๗. นายธวัช รัตนพงศ์	๗๐
๘. นายกลับ ส่งศรี	๗๖
๙. นายศรีพัฑฒ มีนะกะนิษฐ	๘๒
๑๐. นายไปล์ สมิตเมฆ	๑๐๒
๑๑. นายเข้ม ไวยินทร์	๑๑๘
๑๒. นายวิศาล ศิวรัตน์	๑๓๔
๑๓. นายจรรยา มิลินทร์	๑๔๘
๑๔. นายสกล นิลวรรณ	๑๖๐
๑๕. นางสาวสมบุญ ศรียาภัย	๑๗๐
๑๖. ดร.วิจิตร จันทราวาล	๑๘๔
๑๗. ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง	๑๙๒
๑๘. ผศ.ดร.วิชัย รัตนากัธวรร	๒๐๖
๑๙. ผศ.ดร.นิวัต กลิ่นงาม	๒๑๘
๒๐. ผศ.นิรัตน์ จรจิตร	๒๓๐
๒๑. ผศ.ดร.ไพโรจน์ ต้วงวิเศษ	๒๓๘

ทำเนียบผู้บริหาร

ขุนวิจารณ์จรรยา
(โชติ เหมะรักษ์)
พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๖๙

นายแสวง เนตรคะเวสนะ
พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๔๖๙

นายไชยวัฒน์ (กิมเซ่ง) ตูจิรานนท์
พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๔๖๙

ขุนชนะณรงค์ศึกษากร
(ช่วง ชนะณรงค์)
พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๔๗๕
พ.ศ. ๒๔๗๖ - ๒๔๗๙

ทำเนียบผู้บริหาร

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ
(สุวรรณ เรศานนท์)
พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๖

นายเฉลิม สุขเวช
พ.ศ. ๒๔๗๙ - ๒๔๘๓

นายวัช รัตนาภิชาติ (รัตนพงศ์)
พ.ศ. ๒๔๘๔ - ๒๔๘๕

นายกลัป ส่งศรี
พ.ศ. ๒๔๘๕ - ๒๔๘๙

ทำเนียบผู้บริหาร

นายศรีพัฑฒ มีนะกนิษฐ

พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๙

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

นายไปล สมิติเมฆ

พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

นายแฉ่ม ไทยินทร

พ.ศ. ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗

นายวิศาล ศิวารัตน์

พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๓

ทำเนียบผู้บริหาร

นายจรูญ มิถินทร
พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๘

นายสกล นิลวรรณ
พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๑๙

นางสาวสมบุญ ศรียากษ์
พ.ศ. ๒๕๑๙ - ๒๕๒๓

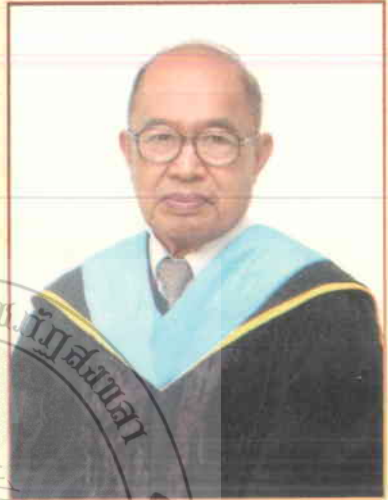

ดร. วิจิตร จันทรากุล
พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗

ทำเนียบผู้บริหาร

ดร.จรินทร์พร ชาติร์ุง
พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๓๑

ผศ.ดร. วิชัย รัตนาภิรมว
พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๕

ผศ.ดร. นิวัตติ กลิ่นงาม
พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๒

ผศ.นิรัตน์ จจรจิตร
พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๖

ทำเนียบผู้บริหาร

รักษาการผู้บริหาร

นายเทอด สุวรรณศิริ
รักษาการแทนครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครู
ประกาศนียบัตร จังหวัดสงขลา
๑๓ พ.ค. ๒๕๖๓ - ๑๑ มิ.ย. ๒๕๖๔

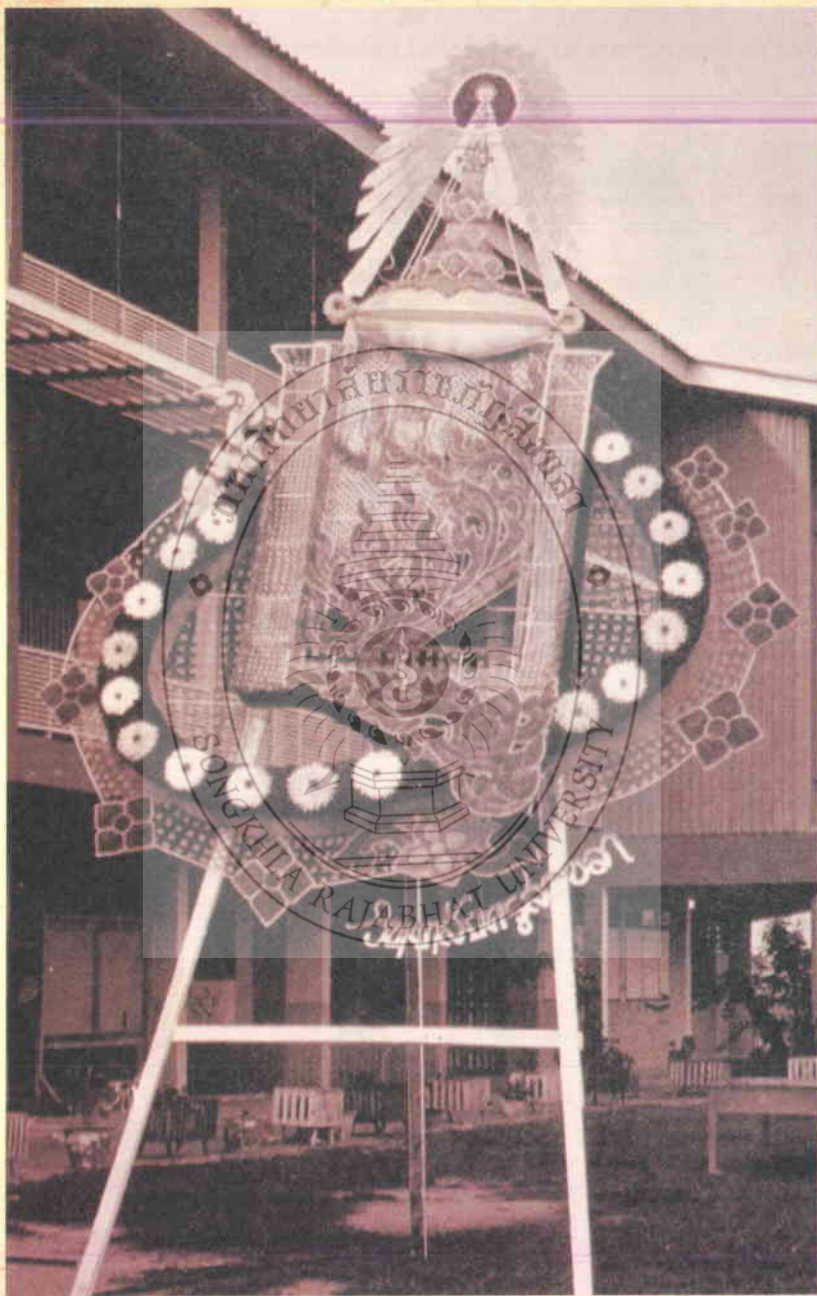
นายกลั่น ระสิตานนท์
รักษาการแทนครูใหญ่
โรงเรียน ฝึกหัดครูสงขลา
๑๔ ก.ค. ๒๕๖๖ - ๒๕ มิ.ย. ๒๕๖๖

ผศ.วิชิต หลักทรัพย์
รักษาการแทนอธิการ
วิทยาลัยครูสงขลา
๓ มิ.ย. ๒๕๒๗ - ๑๕ ต.ค. ๒๕๒๗

ผศ.สุเทพ ทิพย์ธารา
รักษาการแทนอธิการบดี
สถาบันราชภัฏสงขลา
๗ มิ.ย. ๒๕๔๖ - ๖ ก.ค. ๒๕๔๖

ขุณวิจารณ์จรรยา

(โชติ เหมะรักษ์)

พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๖๙

ขุณวิจารณ์จรรยา (โชติ เหมะรักษ์) เป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช มีชีวประวัติตามที่ท่านได้เขียนไว้ดังนี้

ขุณวิจารณ์จรรยา เกิดวันจันทร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๓ เวลาแตกแสงทอง ปีชวด ร.ศ. ๑๐๖ จุลศักราช ๑๒๕๐ ตรงกับสุริยคติ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๓๑ ที่บ้านหมู่ที่ ๗ ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง (ซึ่งสมัยนั้นขึ้นอยู่กับแขวงพังไกร จังหวัดนครศรีธรรมราช) เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวน ๘ คน ของนายทองโอ้ และนางนุ้ย เหมะรักษ์

ขุณจิจารย์จรรรยา ได้สมรสกับนางสาวคล่อง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ อายุ ๒๗ ปี มีบุตรธิดารวม ๗ คน บุตร ๓ คนแรกเกิดที่จังหวัดสงขลา ได้ถึงแก่กรรมหมดทั้ง ๓ คน ส่วน ๔ คนหลังเกิดที่จังหวัดพัทลุง คือ

๑. นางสาวกันยา เหมะรักษ์
๒. นายมนตรี เหมะรักษ์
๓. นางเหมรา เสนะวงศ์ (เหมะรักษ์)
๔. นางสาวเหมาภรณ์ เหมะรักษ์

ขุณจิจารย์จรรรยา เริ่มต้นเรียนหนังสือใน พ.ศ. ๒๔๓๗ เมื่ออายุได้ ๗ ขวบ โดยบิดาส่งเข้าอยู่วัดควนพนางดุง เรียนอยู่ ๔ ปี จนมีอายุ ๑๑ ปี ก็มีความรู้ความชำนาญทั้งภาษาไทยและภาษาขอม ในปี พ.ศ. ๒๔๔๑ บิดาจึงส่งไปอยู่วัดท่าโพธิ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ณ ที่วัดท่าโพธิ์นี้ได้เรียนแบบเรียนเร็วเล่ม ๑-๒ ซึ่งมีครั้งแรก ในปีก็ได้ เรียนอยู่วัดท่าโพธิ์เพียง ๒ ปี ในพ.ศ. ๒๔๔๓ เมื่ออายุได้ ๑๓ ปี บิดาได้รับกลับมายู่กับท่านพระครูการาม วัดคงคา ตำบลลำปำ จังหวัดพัทลุง คงเรียนแบบเรียนเร็วเล่ม ๑-๒ และเพิ่มเล่ม ๓ เข้ามา ๑ เล่ม

เรียนหนังสืออยู่วัดคงคา เป็นเวลา ๔ ปี ครั้นอายุได้ ๑๗ ปี ใน พ.ศ. ๒๔๔๗ จึงได้เข้าเรียนในโรงเรียนหลวง ซึ่งได้ตั้งขึ้นใหม่ในวัดวัง ในชั้นปีที่ ๑ สมัยครูจีนเป็นครูใหญ่ และภายใน ๒ ปี ก็สอบไล่ได้ชั้นปีที่ ๔ ใน พ.ศ. ๒๔๔๘ สมัยครูเที่ยง เป็นครูใหญ่

ใน พ.ศ. ๒๔๕๐ ได้กลับไปเรียนที่จังหวัดนครศรีธรรมราชอีกครั้งหนึ่งในโรงเรียนฝึกหัดครูหัวเมือง (โรงเรียนฝึกหัดครูเมืองนครศรีธรรมราช) ซึ่งตั้งอยู่ในวัดท่าโพธิ์ สิ้นปีสอบไล่ได้ที่ ๑ ในจำนวนนักเรียนที่สอบไล่ได้ ๓ คน ของนักเรียนทั้งหมด ๒๔ คน

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๕๓ เมื่ออายุได้ ๒๓ ปี ได้ไปศึกษาต่อหลักสูตร
ฝึกหัดครูประถมที่โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก ซึ่งตั้งอยู่บ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา เรียนอยู่ ๒ ปี สอบได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.)

วุฒิทางครู ที่ขุนวิจารณ์ได้รับจากโรงเรียนฝึกหัดครู สูงสุดแล้ววุฒิ
ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.) ดังกล่าวแล้ว แต่หลังจากนั้น ได้
ศึกษาเลื่อนวิทยฐานะด้วยตนเอง จนสามารถสอบประโยคครูมัธยม (ป.ม.)
ได้

คนสมัยวัยรุ่น ปรากฏว่าหลังจากที่สอบไล่ได้ชั้นปีที่ ๔ จากโรงเรียน
หลวงในวัดวังแล้ว ได้ไปบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดมัชฌิมาวาส อำเภอเมือง
สงขลาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๙ โดยท่านพระครูวิสุทธิโมลี เป็นอุปัชฌายะ แล้วไป
จำพรรษาที่วัดเกษตรชลธี (วัดตะเคียบบน) ๑ พรรษา เมื่อออกพรรษา
แล้วได้ย้ายไปอยู่วัดท่าโพธิ์ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. ๒๔๕๐
และได้เข้าเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูเมืองนครศรีธรรมราชดังได้กล่าวมาแล้ว
ครั้งในปีรุ่งขึ้น ได้อุปสมบทที่วัดท่าโพธิ์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๑
โดยท่านเจ้าคุณศิริธรรมมุนี เป็นอุปัชฌายะ ท่านอาจารย์แก้วเป็น
กรรมวาจาจารย์ ได้ฉายาว่า “กุสโล”

หลังจากเรียนสำเร็จจากโรงเรียนฝึกหัดครูเมืองนครศรีธรรมราช
แล้ว ได้เข้าเป็นครูโรงเรียนศรีธรรมราช ซึ่งตั้งอยู่ในวัดท่าโพธิ์ ได้เงินเดือน
๑๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้เลื่อนขึ้นไปสอนนักเรียนฝึกหัดครู ได้เงินเดือน
๒๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๕๕ เมื่อสอบไล่ได้ประโยคครูประถม (ป.ป.) จากโรงเรียน
ฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกแล้วได้เข้าเป็นครูโรงเรียนมัธยมวัดนวลนรดิศ

ตำบลลาดพลู ธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๔๕๕ สอนอยู่ที่โรงเรียนนี้ได้เพียง ๑๕ วันเท่านั้น ก็ได้รับคำสั่งย้ายไปเป็นครูโรงเรียนมัธยมอนงค์ ได้เงินเดือน ๔๕ บาท พอปีรุ่งขึ้น พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้เงินขึ้นเป็น ๕๐ บาท

ต่อมาในราวกลางปี พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้ย้ายออกจากส่วนกลาง ไปรับหน้าที่เป็นครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ สงขลา ได้รับเงินเดือน ๗๐ บาท และในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ นี้เอง ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนมหาวชิราวุธ ขุนวิจิตรณรงค์จรยา รักษาการตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนมหาวชิราวุธ เพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ต่อจากนั้นทางราชการได้แต่งตั้งขุนดรโณวาท (พิณ เจาะทะเกษริน) มารักษาการตำแหน่งครูใหญ่แทน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๗-๒๔๕๘ ขุนวิจิตรณรงค์จรยาจึงทำหน้าที่เป็นครูสอนแต่เพียงอย่างเดียว

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ ขุนวิจิตรณรงค์จรยา ได้รับยศทางข้าราชการฝ่ายพลเรือน เป็นว่าที่รองอำมาตย์ตรี และในปีนี้เอง ทางราชการได้แต่งตั้งหลวงพณิขยสารวิเทศ (ผาด มณฑาทุผลิน) เป็นครูใหญ่โรงเรียนมหาวชิราวุธ ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่โรงเรียนได้ยกฐานะเป็นโรงเรียนตัวอย่างมณฑลนครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้สมัครไปเรียนวิชาผู้กำกับลูกเสือ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สอบไล่ได้ที่ ๑๒ และได้ซ่อมรบเสือป่าด้วย ทั้งเรียนทั้งซ่อมรบเป็นเวลา ๕ เดือน และในครั้งนี้ได้รับพระราชทานนามสกุล และได้รับประกาศนียบัตรนามสกุลจากพระหัตถ์ด้วย นามสกุลที่ได้รับพระราชทานคือ “เหมะรักษ์ : Hemaraksa”

พ.ศ. ๒๔๖๑ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เป็นรองอำมาตย์ตรีตามพระราชบัญญัติระเบียบฐานันดร ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ร.ศ. ๑๓๐

พ.ศ. ๒๔๖๒ ในห้วงเวลาที่หลวงพณิขยสารวิเทศ (ผาด มณฑาทุผลิน)

เป็นครูใหญ่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ วิชาการ จรรยา ได้รับคำสั่งย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุง ซึ่งสมัยนั้นตั้งอยู่ตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง นับเป็นการย้ายเข้ามารับราชการในจังหวัดอันเป็นบ้านเกิดเป็นครั้งแรก

พ.ศ. ๒๔๖๓ ได้รับยศลูกเสือเป็นผู้กำกับเอก และยศเสือป่าเป็นว่าที่นายหมวดตรี

ในขณะที่เป็นครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุงนั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความดีความชอบ จนได้รับพระราชทานสัญญาบัตรบรรดาศักดิ์เป็นขุนวิชาการจรรยา ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ถือศักดินา ๕๐๐ ไร่

หลังจากที่ได้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดพัทลุงอยู่เป็นเวลา ๖ ปี ครั้นถึงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๖๘ ก็ได้รับการแต่งตั้งไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา) ตำบลท่าชะมวง อำเภอกำแพงเพชร ปัจจุบันคือ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ซึ่งได้เปิดสอนขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ในบริเวณที่ดินที่สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ (เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นกรมขุนลพบุรีราเมศวร์) สมุหเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช และอุปราชปักษ์ใต้ประทานให้เมื่อทรงทราบถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างโรงเรียนฝึกหัดครูมณฑล ตามคำกราบทูลของหลวงวิฑูรฑูรณกร (วารี อิตวารี) ศึกษาธิการมณฑลนครศรีธรรมราชในสมัยนั้น

โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราชนี้ รับเด็กจบชั้นมัธยมปีที่ ๓ เข้าเรียน หรือแม่ไม่จบชั้น ม.๓ แต่ถ้าเคยเป็นครูประจำบาลก็รับเข้ามาเรียนกำหนดหลักสูตร ๒ ปี มีหลักฐานปฏิบัติการทางการเกษตรกรรมด้วย เรียนจบหลักสูตรได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูมูล (ป.)

นายพุ่ม สวาสดิ์ธรรม นักเรียนรุ่นแรกของโรงเรียนได้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของโรงเรียนไว้ว่า

ในปีแรกที่เปิดสอน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๓๒ คน เป็นนักเรียนที่มาจากจังหวัดในมณฑลนครศรีธรรมราช ๓ จังหวัด คือ จากจังหวัดสงขลา ๑๒ คน พัทลุง ๗ คน นครศรีธรรมราช ๑๒ คน และจังหวัดสตูล ฝากเรียน ๑ คน

ส่วนครู มีจำนวน ๖ คน คือ

๑. ขุนวิจารณ์จรรยา (โชติ เหมะรักษ์) ป.ม. ครูใหญ่
๒. ขุนกลับเพ็ชรศึกษากร (แหวน กลับเพ็ชร) ป.ป.ว. ผู้ช่วยครูใหญ่
๓. นายผุด ทิพรัตน์ ป.ป.ก. ครูประจำวิชา
๔. นายผัน ศุภอักษร ป.ม. ครูประจำวิชา
๕. นายเลื่อน ขาวเนียม ป.ป.ก. ครูประจำวิชา
๖. นายเนื่อง ปุรินทรภิบาล ป.ป.ก. ครูประจำวิชา

วันแรกที่รับนักเรียนเข้ามาก็กินอยู่ประจำนั้น ยังไม่ถึงกำหนดวันเปิดเรียน แต่ทางโรงเรียนมีวัตถุประสงค์จะให้เด็กเรียนมาช่วยกันปลูกสร้างอาคารเรียน บ้านพัก โรงครัว และช่วยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ อาคารที่ได้สร้างไว้ก่อนที่นักเรียนจะเข้ามาอยู่ ได้แก่ บ้านพัก หรือหอพักนักเรียน ๒ หลัง ซึ่งสร้างยังไม่เสร็จ มีเพียงหลังคามุงจาก พื้นกระดาน ฝากันไม้ไผ่ขัดแต่ละไว้ ๓ ด้าน ด้านหน้าเปิด นักเรียนทั้ง ๓๒ คนต้องอยู่รวมกันในหอพักทั้ง ๒ หลัง โดยไม่มีการแบ่งแยกจังหวัด

การก่อสร้างโรงเรียนในขณะนั้น กล่าวได้ว่าทั้งครูใหญ่ คณะครู และนักเรียนต้องช่วยตัวเองเป็นสำคัญ เพราะงบประมาณที่ได้รับจากทางราชการก็มีน้อย จึงต้องใช้วัสดุในท้องถิ่นเป็นหลัก

ขุณวิจารย์จรรยา ซึ่งเป็นครูใหญ่ต้องทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ วางแผนการก่อสร้างอาคารต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ ถึงแม้จะมี นายช่างที่ชำนาญงานก่อสร้างประจำอยู่แล้ว แต่ก็ต้องเลือกนักเรียนที่มีความรู้และเคยผ่านงานช่างไม้มาแล้ว ร่วมกับครูเพื่อเป็นแรงงานสมทบ ในการก่อสร้าง และนับว่าเป็นความโชคดี ที่นักเรียนรุ่นแรกนี้ส่วนมากเป็น ครูประจำตำบลที่มาเข้าเรียน จึงพอจะรู้งานและมีความรับผิดชอบสูง

ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันทั้งครูและนักเรียน ทำให้งานก่อสร้าง แล้วเสร็จในเวลาไม่ถึงเดือน ทันเวลาเปิดเรียนตามโครงการที่ได้ตั้งไว้ แต่ เป็นอาคารแบบชั่วคราว เสื่อ และเครื่องประกอบใช้ไม้กลม หลังคามุงจาก รวมจำนวน ๙ หลัง คือ อาคารอำนวยการ ๑ หลัง บ้านพักครู ๓ หลัง อาคาร เรียน ๑ หลัง โรงครัว ๒ หลัง (โรงปรุงอาหาร ๑ หลัง โรงรับประทานอาหาร ๑ หลัง) และบ้านพักนักเรียน ๒ หลัง ซึ่งต้องเติมจากที่สร้างค้างคาไว้ โดย ได้กั้นห้องนอนแทนจากที่เคยนอนรวมกัน แยกเป็นห้อง ๆ ละ ๒ คน มี เตียงนอน ที่นอน หมอนมุ้ง ผ้าห่มนอน และเครื่องใช้ประจำตัวครบทุกคน

นอกจากนี้ ยังมีการสร้างโต๊ะม้านั่งนักเรียน และอุปกรณ์ที่จำเป็น อย่างครบครัน พอเหมาะพอเพียงกับสภาพของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกล ความเจริญ

ขุณวิจารย์จรรยา ปฏิบัติหน้าที่ครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑล นครศรีธรรมราชอยู่เพียง ๑ ปีเท่านั้น พอปีรุ่งขึ้น พ.ศ. ๒๔๖๙ ก็ย้ายไปเป็น ศึกษาธิการอำเภอเมืองสงขลา จนถึงเดือนเมษายน ๒๔๗๕ ก่อน เปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒ เดือน ก็ย้ายไปเป็นศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง จนกระทั่งออกจากราชการเพื่อรับบำนาญ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๖๗ ในขณะที่มีอายุ ๕๕ ปี

ผลงานของขุนวิจารณ์จรรยา นอกจากจะเป็นผู้บุกเบิกสร้างโรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราชแล้ว ในสมัยที่รักษาการณตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนมหาวชิราวุธ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้ย้ายโรงเรียนจากโรงพักพลตระเวน คลองขวาง ไปอยู่ที่วัดนาถม (ที่ตั้งโรงเรียนวิเชียรชมในปัจจุบัน) เนื่องจากสถานที่เดิมมีบริเวณคับแคบ ไม่เหมาะสมที่จะขยายกิจการของโรงเรียน และในสมัยนี้ได้เริ่มมีการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมด้วย

ในสมัยดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง ในลำดับที่ ๔ นั้น ได้พิจารณาเลือกทำเลและแบบแปลนพร้อมกับได้วางแผนผังสร้างโรงเรียนสตรีพัทลุง โรงเรียนการช่างพัทลุง และโรงเรียนการช่างสตรีพัทลุง เมื่อขุนวิจารณ์จรรยาออกจากราชการแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง ๓ โรงเรียน ได้ก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้น จนเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

นอกจากขุนวิจารณ์จรรยา จะมีบทบาทสำคัญทางการศึกษาแล้ว ปรากฏว่าในระหว่างที่รับราชการอยู่ในตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง นั้น ได้ปฏิบัติราชการพิเศษนอกเหนือจากงานในหน้าที่โดยตรงมากมาย เป็นต้นว่า เป็นกรรมการสอบสวนและพิจารณาเขตป่าคุ้มครอง “ป่าทับไคร” อำเภอปากพะยูน เป็นกรรมการสงเคราะห์ประชาชนยามสงคราม เป็นกรรมการฝ่ายสงเคราะห์ครอบครัวทหาร เป็นการรณรงค์ป้องกันภัยทางอากาศ ทั้งในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ในสมัยสงครามมหาเอเซียบูรพา เป็นกรรมการศาลมณฑลทหารบกที่ ๖ (พัทลุง) พิจารณาคดีแจ้งความเท็จคดีวิ่งราวทรัพย์และคดีอื่น ๆ ตลอดจนงานพิเศษอื่น เช่น ได้รับคำสั่งจากข้าหลวงประจำจังหวัดพัทลุงให้ออกสำรวจและติดต่อช่วยเหลือราษฎรในเขตอำเภอควนขนุน ครั้งประสบวาทภัยเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๕ การรับอาสาสอนนักเรียนในเรือนจำจังหวัดพัทลุง เป็นเวลา ๕-๖ ปี ได้จัดพิมพ์เรื่องที่สอนเป็นหนังสือได้ ๒ เล่ม และมอบให้กรมราชทัณฑ์แจกจ่าย

ไปยังเรือนจำทั่วประเทศ แม้ออกจากราชการแล้ว ยังได้รับการขอร้องจาก
ข้างหลวงประจำจังหวัดให้ไปสอนอีกเป็นเวลา ๑ ปีครึ่ง

ครั้นเมื่อออกจากราชการแล้ว ขุนวิจารณ์จรรยาเคยทำงานอยู่ที่
ธนาคารออมสิน สาขาพัทลุงเป็นเวลา ๘ ปี และยังอุทิศตนเพื่อส่วนรวม
รับใช้สังคมตลอดมา อาจกล่าวได้ว่า ตลอดชีวิตของท่านผูกติดอยู่กับงาน
เช่น ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาจังหวัดหลายสมัย
เป็นนายกสมาคมรวมมิตรสมาคม ติดต่อกันหลายสมัย ตลอดช่วงเวลา
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้รับเลือกเป็นนายกพุทธสมาคม เป็นเวลา ๑ สมัย
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ และในสมัยเป็นนายกพุทธสมาคมนี้ ได้ริเริ่มชุมนุมสักวา
ในจังหวัดพัทลุงขึ้นเป็นครั้งแรก และชุมนุมสักวาคณะนี้ได้เคยไปว่าสักวา
ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หาดใหญ่ด้วย นอกจากนี้ยัง
รับอาสาเป็นนายขนานนายเหมืองคลองน้อย คอยเปิดปิดคลองที่ไหลผ่านมา
ทางเขากัง เพื่อให้ราษฎรที่มีนาอยู่ด้านทิศตะวันออกถนนด้านานได้หน้า
ทำนา และป้องกันไม่ให้น้ำไหลป่าเข้าท่วมบริเวณโรงเรียนสตรีประจำ
จังหวัดพัทลุงด้วย

ขุนวิจารณ์จรรยา เป็นนักอ่าน นักคิด นักเขียนที่มีความสามารถ
ผู้หนึ่ง ท่านสามารถเขียนทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ทางด้านร้อยแก้วนั้น
นับได้ว่า ท่านเป็นนักประวัติศาสตร์ด้วยผู้หนึ่ง โดยเฉพาะประวัติศาสตร์
ของจังหวัดพัทลุง ตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ
จังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ก็มีบทความเกี่ยวกับธรรม ซึ่งมีบางบทที่ท่านได้
เขียนเป็นคำกลอนไว้ เช่น

“เรามีความแก่เป็นธรรมดา

จะล่วงพ้นความชราได้ไฉน

เรามีความไข้เจ็บอยู่รำไป

ไม่มีใครล่วงเจ็บไข้ได้สักคน

เกิดเป็นกายต้องตายทั่วพิภพ
ใครไม่หลบหลีกตายได้สักหน
ต้องพลัดพรากจากของรักพะวักพะวน
เรามีกรรมเป็นของตนตามชาติ”

การแสวงหาความรู้นับเป็นกิจวัตรประจำวันแม้กระทั่งนอนป่วยอยู่ก็ยังไม่ละเว้นที่จะสนใจอ่านหนังสือต่าง ๆ และติดตามข่าวสารและสาระความรู้จากหนังสือพิมพ์อยู่ตลอดเวลา

การบำเพ็ญตนเพื่อผู้อื่นของขุนวิจารณ์จรรย์านั้น มิเพียงแต่ท่านจะได้เอาใจใส่เลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษา ตลอดจนการอบรมบุตรธิดาให้ยึดมั่นอยู่ในความถูกต้องเท่านั้น แต่ท่านยังเอื้ออาทรต่อลูกศิษย์และคนทั่วไปอย่างคงเส้นคงวา คณะศิษย์ของท่านได้เขียนคำไว้อาลัยไว้ในหนังสือ “เรื่องของฉัน” ซึ่งได้พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพท่าน เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๑๓ มีความตอนหนึ่งว่า

“... ความดีของคุณครูที่มีต่อศิษย์เหลือที่จะคณานับ โดยปกติเมื่อท่านมีสุขภาพสมบูรณ์ ท่านเป็นครูที่ดีของศิษย์ และเป็นมิตรที่ดีของเพื่อนฝูงสำหรับคนทั่วไป ท่านมีความห่วงใยในการเจ็บไข้ได้ป่วยทางใจ ได้คิดค้นคว้าหาหลักธรรม ที่จะน้อมนำใจคน ให้ชวนชวยหมายกระทำแต่กรรมดี ละความชั่วร้ายหมวงจากกองกรรมทั้งหลายไปให้เขา แม้ว่าตัวท่านเองจะล้มหมอนนอนเสื่อ เพราะโรคทางกายมาเบียดเบียน ท่านก็ไม่ย่อท้อต่อโรคภัย ไม่ปล่อยให้โรคทางใจเข้ามาคุกคามท่านได้ เพราะโรคทางกายไม่สำคัญเท่าโรคทางใจ...”

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน ได้แก่ จตุรตถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.) จตุรตถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.) แล้วเหรียญจักรพรรดิมาสา (ร.จ.ม.)

ในบั้นปลายชีวิต ขุนวิจารณ์จรรยาได้ล้มป่วยลงด้วยโรคอัมพาต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ต้องนอนชมอยู่กับบ้านตลอดเวลา ประมาณ ๖ ปี และได้ถึงแก่กรรมลงด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ สิริอายุ ได้ ๘๒ ปี ๒ เดือน ๖ วัน

จำลอง สวนะคุณานนท์ ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

จำลอง สวนะคุณานนท์ ก้าวสู่ศวรรษที่เกษมมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. ๒๕๔๙.

พุ่ม สวัสดิ์ธรรม. “พื้นที่ความจำ” ใน หกทศวรรษวิทยาลัยครูสงขลา.
สงขลา : มงคลการพิมพ์. ๒๕๒๘.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, โรงเรียน ๑๐๐ ปีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ๒๕๔๐. พิมพ์เป็นที่ระลึกงานชุมนุม
นักเรียนเก่ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ๒๕๔๐.

วิจารณ์จรรยา, ขุน เรื่องของฉัน. พัทลุง : โรงพิมพ์พิศาลการพิมพ์. ๒๕๑๓

นายแสวง เนตรคะเวสณะ

พ.ศ. ๒๕๖๙ - ๒๕๖๙

ชื่อนายแสวง เนตรคะเวสณะ ปรากฏอยู่ในทำเนียบผู้บริหาร
โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช จากหนังสือ “หกทศวรรษ
วิทยาลัยครูสงขลา” ซึ่งวิทยาลัยครูสงขลาจัดพิมพ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘
ว่าเป็นครูใหญ่ลำดับที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๙ แต่นามสกุลที่ได้บันทึกไว้ คือ
“เนตรคะเวสณะ”

จากการสืบค้นประวัติของนายแสวง พบว่านามสกุลที่ถูกต้องนั้น
คือ “เนตรคะเวสณะ” ซึ่งเป็นนามสกุลพระราชทาน ส่วนนามสกุลเดิม
นางเรวดี เนตรคะเวสณะให้ข้อมูลว่า พ่อของสามีคือ นายจิตกล้า เนตรคะเวสณะ
เคยบอกว่า ชื่อสกุล “ถาวร” หรือ “ถาวรกุล”

สำหรับนามสกุลพระราชทานนี้ นางสาววัฒนา เนตรคะเวสณะ
(นางจารีวัฒน์ ภักดีมีชัย) และ นางจิตติมา เนตรคะเวสณะ ซึ่งเป็นหลานของ
นางแสวง เนตรคะเวสณะ ให้ข้อมูลว่า ที่มาของนามสกุลพระราชทาน
“เนตรคะเวสณะ” คือ เนตร มาจากชื่อปู่ เวสณะ มาจากชื่อทวด (ขุนชำนาญ
นาเวสณ์)

ส่วนวันเดือนปีเกิดของนายแสวง เนตรคะเวสนะ ไม่มีผู้ใดทราบ สำหรับสถานที่เกิดของนายแสวงนั้น นางจาร์วิวัฒน์ ภัคตีมีชัย ให้ข้อมูลว่า เท่าที่ทราบ นายแสวงเกิดที่จังหวัดพระนคร แต่นางเรวดีให้ข้อมูลว่า บิดาของสามี คือ นายจิดกळा เคยบอกว่า นายแสวง พื้นเพดั้งเดิมเป็นชาว จังหวัดปราจีนบุรี

ทางด้านครอบครัวนั้น นางจาร์วิวัฒน์ ภัคตีมีชัย และนางจิตติมา เนตรคะเวสนะ ให้ข้อมูลว่า นายแสวง เนตรคะเวสนะ สมรสครั้งแรกกับ นางสาวสมเจตน์ มีบุตร ๓ คน เท่าที่ทราบชื่อ คือ จิดกळा ไจหาญ ไจกळा มีริตา ๔ คน ที่ทราบชื่อคือ นางจินตนา ส่วนการสมรสครั้งที่สอง ไม่ทราบ ข้อมูลว่าสมรสกับผู้ใด ทราบแต่เพียงว่ามีบุตร ๑ คน ริตา ๑ คน แต่ก็ไม่ทราบชื่อเสียเรียงนาม

ส่วนนางเรวดี เนตรคะเวสนะ ให้ข้อมูลว่า นายแสวง เนตรคะเวสนะ เคยแต่งงานมากกว่า ๒ ครั้ง ภรรยาคนแรกไม่ทราบชื่อจริง ทราบแต่ชื่อเล่นว่า เจ็ญ มีบุตรริตากับภรรยาคนแรก ๕ คน คือ จิดกळा (ช.) จิ (ญ. ชื่อเล่น) ไจหาญ (ช.) บ้อง (ช. ชื่อเล่น) ปิว (ญ. ชื่อเล่น)

ทางด้านประวัติการทำงานของนายแสวง เนตรคะเวสนะ นั้น นอกจากจะเคยดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑล นครศรีธรรมราช เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ แล้ว เคยเป็นครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา และทราบจากนายเยื้อน พาสประภัสสรว่าในสมัยที่นางเยื้อน เป็นครูที่จังหวัดชุมพร ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ต้น ๆ จำได้คล้ายคลึง คลว่า นายแสวง เนตรคะเวสนะ ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดชุมพร ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของนายโชติ แยมแสวง อดีตศึกษาธิการจังหวัด ชุมพร ว่าดูเหมือนเคยเห็นชื่อ นายแสวง เนตรคะเวสนะ ปรากฏอยู่ที่ป้าย ทำเนียบศึกษาธิการจังหวัดชุมพร

แต่นางจาร์วิธน์ ภักดีมีชัย ให้ข้อมูลว่าบิดาของตน (นายมนัส เนตรระควเสนะ เป็นน้องชายต่างมารดาของนายแสวง เนตรระควเสนะ) เคยเล่าว่านายแสวง เคยรับราชการในจังหวัดจันทบุรี ส่วน พ.อ.กนก เนตรระควเสนะ ซึ่งเป็นน้องชายของนางจาร์วิธน์ บอกว่า ดูเหมือนนายแสวงจะเคยเป็นศึกษาธิการอำเภอหรือศึกษาธิการจังหวัด

ได้สอบถามอดีตศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี คือ นายสมชาย อิทธิไกรวัล ว่าเคยได้ยินชื่อนางแสวง เนตรระควเสนะ เป็นศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี บ้างหรือไม่ คำตอบที่ได้รับคือ ไม่เคยได้ยินชื่อนี้เลย ป้ายทำเนียบศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี เท่าที่จำได้ก็ไม่มีชื่อ นายแสวง เนตรระควเสนะ

จึงลองสอบถามเพื่อน คือ นายชูศักดิ์ เตชานันท์ อดีตศึกษาธิการจังหวัดตราด และจังหวัดจันทบุรี ว่าเคยได้ยินชื่อ นายแสวง เนตรระควเสนะ ปรากฏอยู่ในทำเนียบศึกษาธิการจังหวัดในแถบหัวเมืองตะวันออกบ้างหรือไม่ คำตอบคือ ไม่

ขณะเดียวกัน นายชูศักดิ์ เตชานันท์ ได้แนะนำให้ลองถามคนในวงการศึกษาธิการที่เก่าแก่ ๒ คน คือ นายสาคร พงศาภิจ อดีตศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี และนายสงัด บุญโหนก อดีตศึกษาธิการจังหวัดระยอง คำตอบที่ได้รับ ไม่ต่างไปจากที่ได้ถามคนอื่น ๆ มาแล้ว

เป็นอันว่าที่ค่อนข้างแน่นอน คือ นายแสวง เนตรระควเสนะ รับราชการอยู่ทางภาคใต้ โดยเฉพาะการดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เพราะมีหลักฐานทางเอกสารยืนยันอย่างชัดเจน

ส่วนตำแหน่งอื่น ๆ นั้น นายแสวง เนตรคะเวสณะ คงวนเวียนอยู่ในภาคใต้ โดยเฉพาะในบั้นปลายชีวิต เพราะนางเรวดี เนตรคะเวสณะให้ข้อมูลว่า นายแสวง เนตรคะเวสณะ ถึงแก่กรรมที่จังหวัดในภาคใต้ ประมาณ ๕๐ ปีเศษมาแล้ว

จากการสืบค้นประวัติของนายแสวง เนตรคะเวสณะ ปรากฏว่า นอกจากจะได้ข้อมูลประวัติของนายแสวงชนิดกะปริบกะปรอยแล้ว ในส่วนของนางเรวดี เนตรคะเวสณะนั้น ยังส่งภาพนายแสวง เนตรคะเวสณะ มาให้ด้วย จึงนับว่าเกินคุ้มค่ากับที่ได้พยายามแสวงหามาเป็นเวลา ๓ ปีเศษแล้ว

อนึ่ง มีแหล่งข้อมูลอีกแหล่งหนึ่งคือ บ้านเลขที่ ๑๐๒/๑๙๑ ซอยคู่บอน ๒๗ แยก ๑๐ แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กทม. ๑๐๒๒๐ ซึ่งเป็นบ้านของนายใจกล้า เนตรคะเวสณะ (ถึงแก่กรรม) ซึ่งได้เขียนจดหมายสอบถามทายาทนายใจกล้าไปแล้ว แต่ไม่ได้รับคำตอบ

ดังนั้น ถ้ามีโอกาสคงต้องค้นหากันต่อไป เชื่อว่า ไม่วันใดก็วันหนึ่ง อาจได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงมากกว่าที่ได้รับมาแล้ว

จำลอง สวณะคุณานนท์	ผู้เรียบเรียง
นางจาริวัฒน์ ภักดีมีชัย	ผู้ให้ข้อมูล
นางจิตติมา เนตรคะเวสณะ	ผู้ให้ข้อมูล
พ.อ.กนก เนตรคะเวสณะ	ผู้ให้ข้อมูล
นางเรวดี เนตรคะเวสณะ	ผู้ให้ข้อมูล
นายเยื่อน พาสประภัสสร	ผู้ให้ข้อมูล
นายโชติ แยมแสง	ผู้ให้ข้อมูล

หมายเหตุ

การติดตามค้นหาประวัติของนายแสวง เนตรระควาสนะ ได้พยายามใช้เวลามากกว่า ๓ ปีเศษ ได้ติดต่อสอบถามบุคคลต่าง ๆ ทางโทรศัพท์ ทั้งคนในตระกูลเนตรระควาสนะ และบุคคลอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า ๔๐ คน บางคนได้สอบถามซ้ำแล้วซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง แต่ข้อมูลที่ได้รับก็ไม่มีรายละเอียดหรือข้อเท็จจริงมากไปกว่าที่ได้เรียบเรียงไว้

จึงขอฝากให้ช่วยกันค้นหาต่อไป

นายไชยวัฒน์ (กิมเซ่ง) ตูวิชรานนท์

พ.ศ. ๒๕๖๙ - ๒๕๖๙

นายไชยวัฒน์ ตูวิชรานนท์ เดิมชื่อ กิมเซ่ง ตูวิชรานนท์ เกิด พ.ศ. ๒๕๔๑ ภูมิลำเนาเดิมอยู่ตำบลเขาวอ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เป็นบุตรคนที่ ๒ ของบิดามารดา มีพี่สาว ๑ คน และน้องชาย ๒ คน ปัจจุบัน ถึงแก่กรรมหมดแล้ว

นายไชยวัฒน์ ตูวิชรานนท์ สมรสครั้งแรกกับนางสาวแจ่ม ชุมวิสูตร
มีบุตรธิดา ๖ คน ชาย ๓ หญิง ๓ คือ

๑. นายปริญญา ตูวิชรานนท์
๒. นายพัลลภ ตูวิชรานนท์
๓. นางกมล อารมณีนันท์
๔. นายอุพาร ตูวิชรานนท์
๕. นางสาวมลวรรณ ตูวิชรานนท์
๖. นางจงกลนี ตูวิชรานนท์

นายไชยวัฒน์ ตูวิชรานนท์ สมรสครั้งที่สองกับนางสาวสว่าง
เพชรานนท์ มีบุตรธิดา ๒ คน คือ

๑. นางผ่องศรี ฐานะกาญจน์
๒. นายศุภชัย ตูวิชรานนท์

นายไชยวัฒน์ ตูวิชรานนท์ จบการศึกษาประโยคครูประถม
กสิกรรม (ป.ป.ก.) แต่ต่อมาได้ศึกษาด้วยตนเอง จนสอบได้ประโยคครู
พิเศษมัธยม (พ.ม.)

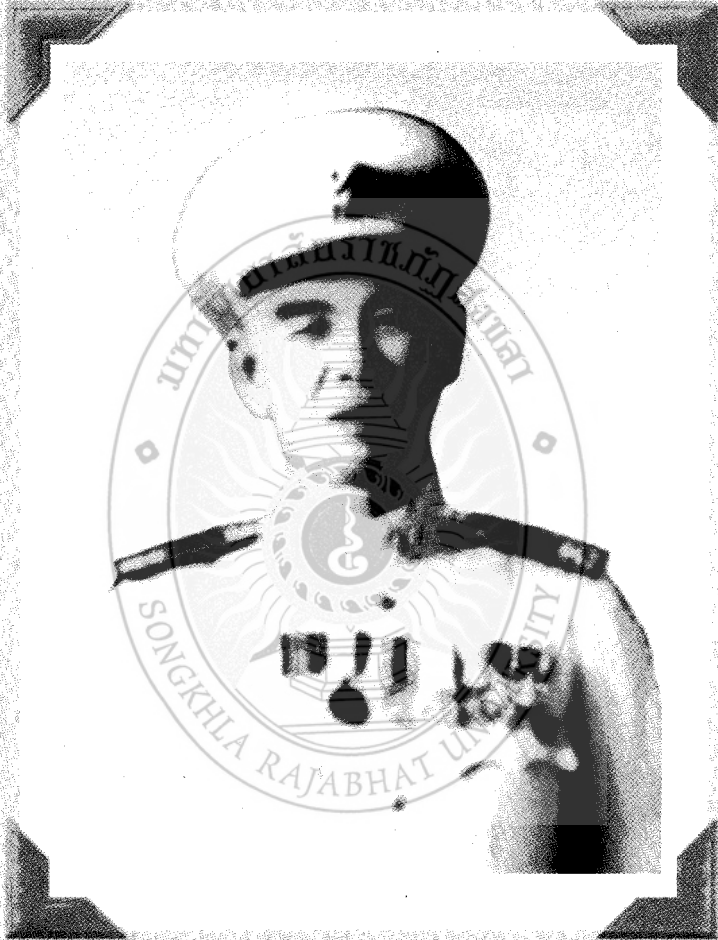
เคยรับราชการเป็นครูโรงเรียนวัดท่าโพธิ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
เป็นครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช อำเภอกำแพงเพชร
(ปัจจุบันอำเภอรัตภูมิ) จังหวัดสงขลา ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ต่อจากนั้น ทราบว่า
ได้ย้ายไปเป็นศึกษาธิการอำเภอฉวาง และศึกษาธิการอำเภอทุ่งสง จังหวัด
นครศรีธรรมราช ต่อมาได้ลาออกจากราชการ หลังจากนั้นก็ได้ประกอบ
อาชีพทำสวนยางพาราที่อำเภอทุ่งสง นั้นเอง

นายไชยวัฒน์ ตูวิชรานนท์ เป็นผู้ที่มีความรักกีฬาสุขุมเยือกเย็น มีมนุษยสัมพันธ์ดี ชอบเล่นดนตรีประเภทเครื่องสี โดยเฉพาะไวโอลิน และซอด้วง ซึ่งเป็นดนตรีที่ถนัด นอกจากนั้นยังชอบเดินป่า ท่องไพร ใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ จนถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. ๒๕๙๐ ด้วยพิษไข้ป่า สิริอายุได้ ๕๙ ปี

จำลอง สวณะคุณานนท์
ฝ่องศรี ฐานะกาญจน์
สันต์ ตูวิชรานนท์
รัชนี้ ตูวิชรานนท์
จงดี ตูวิชรานนท์
ยก มากคงแก้ว

ผู้เรียบเรียง
ผู้ให้ข้อมูล
ผู้ให้ข้อมูล
ผู้ให้ข้อมูล
ผู้ให้ข้อมูล
ผู้ให้ข้อมูล

ขุนชนะณรงค์ศึกษากร

(ช่วง ชนะณรงค์)

พ.ศ. ๒๔๖๙ - ๒๔๗๕

พ.ศ. ๒๔๗๖ - ๒๔๗๙

ขุนชนะณรงค์ศึกษากร (ช่วง ชนะณรงค์) เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๐ ตรงกับวันพุธ เดือน ๖ ปีจอ ณ อำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช เป็นบุตรของนายปลอด นางหนู ชนะณรงค์ มีพี่น้องร่วม บิดามารดา ๕ คน คือ

๑. นายคลิ่ง ชนะณรงค์
๒. นางจีบ ชนะณรงค์
๓. นางจีบ รัตนพันธ์
๔. นายหมึก ชนะณรงค์
๕. นายช่วง ชนะณรงค์

นามสกุล “ชนะณรงค์” เป็นนามสกุลที่ได้รับพระราชทานจาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีความหมายว่า ชนะสงคราม เนื่องจากนายช่วงได้สมัครเป็นทหารอาสาสมัครไปร่วมสงครามโลก ครั้งที่ ๑ ที่ทวีปยุโรป ร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรและเป็นฝ่ายที่ได้รับชัยชนะ

ขุนชนะณรงค์ศึกษากร เริ่มรับการศึกษาครั้งแรกที่โรงเรียน วัดโคกหม้อ (โรงเรียนเทศบาล ๑ วัดชัยชุมพลในปัจจุบัน) อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษา ได้เข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดท่าโพธิ์ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช การเดินทางจากอำเภอทุ่งสงไปอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยนั้น ต้องเดินทางด้วยเกวียนเทียมวัว และต้องผ่านป่าเขาผาอันตรายเป็นอย่างมาก ในช่วงที่เรียนอยู่ที่วัดท่าโพธิ์ ได้อาศัยอยู่บ้านญาติ ซึ่งต้องช่วยงานบ้านสารพัด เป็นต้นว่า ทำนา ทำสวน จีป่าถะ ฯลฯ

หลังจากสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ได้ไปศึกษาต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมพระประโทณ อำเภอ เมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยอุปการะของเจ้าคุณสุราษฎร์ธานี (สมุหเทศาภิบาล) ทั้งด้านการเงิน และด้านอื่น ๆ

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมพระประโทณสมัยนั้น คือ พระยาเทพศาสตร์สถิต (โพ กภาพดิษฐ์) และมีอาจารย์อื่นที่สอนอยู่ได้แก่ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (สุวรรณ เรศานนท์) พระช่วง เกษตรศิลปการ (ช่วง โลหะจาเยะ) และหลวงผล

ในช่วงที่นายช่วง กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมพระประโทณนี้ อยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ส่งทหารอาสาสมัครไปช่วยฝ่ายสัมพันธมิตรที่ทวีปยุโรป นายช่วงได้อาสาสมัครไปรบในครั้งนี้อย่าง ทั้ง ๆ ที่ยังกำลังศึกษาอยู่และพ่อแม่ก็ไม่อยากให้ไป เพราะเกรงว่าจะไปตายในสนามรบ นายช่วงจึงขอร้องให้ท่านเจ้าคุณสุราษฎร์ธานีเกลี้ยกล่อมพ่อแม่ จนพ่อแม่ยินยอม ท่านจึงตั้งใจมากที่ได้มีโอกาสรับใช้ประเทศชาติ

สงครามโลกครั้งที่ ๑ เกิดขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๕๗ หลังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ๔ ปี สงครามครั้งนี้เป็นสงครามระหว่างประเทศ ฝ่ายสัมพันธมิตร อันมีอังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย และสหรัฐอเมริกา กับกลุ่มมหาอำนาจกลาง ซึ่งได้แก่

เยอรมัน ออสเตรีย-ฮังการี และอิตาลี ในตอนต้นสงครามประเทศไทย
ได้รับความความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด แต่ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงติดตามข่าวสงครามครั้งนี้โดยใกล้ชิดแล้ว
จึงทรงตัดสินพระทัยประกาศสงครามกับเยอรมัน และออสเตรีย-ฮังการี
เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๖๐ โดยเข้ากับฝ่ายสัมพันธมิตร และได้
ส่งทหารอาสาสมัครไปช่วยรบในสมรภูมิทวีปยุโรป จำนวน ๑,๒๕๐ คน คือ

- ทหารอากาศ จำนวน ๓ กอง มีทหาร ๔๐๐ คน มอบให้หลวง
ทะยานพิฆาฏ (ทิพย์ เกตุทัต) เป็นผู้บังคับบัญชา
- ทหารบก จำนวน ๘ กอง มีทหาร ๘๕๐ คน มอบให้หลวงรามฤ
ทธิรงค์ (ต๋อย หัสติเสวี) เป็นผู้บังคับบัญชา

ก่อนส่งทหารออกไปได้ส่งพลโทพระยาเทพหัสดิน (ผาด
เทพหัสดิน) เมื่อครั้งมีบรรดาศักดิ์เป็นนายพลตรีพระยาพิชัยชาญฤทธิ์ เป็น
หัวหน้าคณะทูตออกไปทำการติดต่อกับฝ่ายสัมพันธมิตร และต่อมาก็ได้รับ
มอบหมายให้เป็นผู้บัญชาการกองทหารอาสา

ทหารไทยออกเดินทาง เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๑ โดย
เรือสุครีพครองเมือง และเรือศรีสมุทร เพื่อนำไปลงเรือใหญ่ชื่อ “เอ็มไพร์”
ที่เกาะสีชัง ตรงไปขึ้นบกที่เมืองมาร์เซล์ ซึ่งอยู่ภาคใต้ของฝรั่งเศส และ
เข้าสู่สนามรบจนสงครามสงบในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๑ โดยที่
ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะสงคราม ทหารไทยจึงร่วมมีชัยชนะในครั้งนี้
เป็นเหตุให้เกียรติคุณและชื่อเสียงของประเทศไทย ปรากฏเป็นที่รู้จักกัน
แพร่หลายในนานาประเทศ ตลอดจนได้รับการยกย่องให้มีฐานะสิทธิ
ทางการเมืองมากขึ้น

ทหารไทยได้เดินทางกลับจากราชการสงครามเมื่อวันที่ ๑๐
เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๒ โดย “เรือมิเตา” ถึงประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๑
กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๒ ในวันที่ ๒๒-๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๒ โปรดเกล้าฯ

ให้จัดงานรื่นเริงต้อนรับทหารหาญ ซึ่งจัดให้เป็นวันหยุดราชการ ในวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๒ มีการแห่อัฐิของบรรดาทหารหาญที่ได้ไปเสียชีวิตในราชการสงคราม จำนวน ๑๙ คน บรรจุไว้ที่อนุสาวรีย์ ตรงทิศตะวันตกเฉียงเหนือของท้องสนามหลวง ที่เรียกว่า "อนุสาวรีย์ทหารอาสา" ในปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดพิธีพระราชทานเหรียญที่ระลึกราชการยุโรปแก่ทหารอาสาทุกคน

ในฐานะที่ไทยเป็นชาติที่ชนะสงคราม ได้ลงนามในสนธิสัญญาแวร์ซายส์ และเข้าเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งสันนิบาตชาติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ และประเทศไทย ก็ได้มีโอกาสเจรจาขอแก้ไขสนธิสัญญาตำรา ซึ่งเสียเปรียบอยู่ในขณะนั้น โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้งพร.พรานซิส บีแซย์ บุตรเขยประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นที่ปรึกษาราชการกระทรวงการต่างประเทศกับพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า ไตรทศประพันธ์ เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้มิอำนาจเต็ม ผลของการเจรจาทำให้ไทยสามารถยกเลิกสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่าง ๆ กับฝ่ายตะวันตก คือ สนธิสัญญาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตและสนธิสัญญาจำกัดการเก็บภาษีของไทย ทำให้ไทยมีอิสระในการพิจารณาคดี พันจ่าอากาศलगสลุเดิม ได้เออกราชในการกำหนดพิกัต้อตราศุลการ ดร.พรานซิส บี แซย์ ได้รับพระประทานบรรดาศักดิ์เป็น "พระยาภักยาดนไมตรี"

การไปสงครามในครั้งนั้น นับว่าได้นำความภาคภูมิใจมาสู่ชนชนะณรงค์ศึกษาเป็นอย่างมาก ที่ได้มีโอกาสนำธงชาติไทยไปโบกอยู่ในทวีปยุโรป ในฐานะประเทศผู้ชนะสงคราม และมีเกร็ดที่ท่านได้เล่าสู่กันฟังด้วยความขำขันว่า ตอนเดินทางกลับจากสงครามขณะที่เดินทางถึงมหาสมุทรอินเดีย ทหารทั้งลำเรือมีอาการท้องเสียเนื่องจากอาหารเป็นพิษ จึงต่างก็แย่งกันเข้าห้องสุขา ซึ่งประกอบด้วยถังไม้ฉำฉาผูกติดอยู่ด้านท้ายเรือ ท่านยินยอมให้คนอื่น ๆ เข้าไปถ่ายทุกข์ก่อนส่วนท่านเข้าไปใช้เป็นคนสุดท้าย

ปรากฏว่าในขณะที่ท่านกำลังนั่งยอง ๆ อยู่ในห้องสุขาจำเป็นนั้น บังเอิญ เชือกที่ผูกถังไม้ไว้ขาดลงท่านได้หล่นลงไปบนทะเล โดยไม่สมัครใจจึงต้อง ลอยคออยู่ในทะเล โดยใช้ถังไม้จมน้ำเป็นพาหนะ โชคดีที่มีเรือประมงของ ชาวบ้านอยู่ใกล้ ๆ พอดี จึงได้ช่วยชีวิตท่านไว้ โดยรับนำมาส่งยัง “เรือมิดา” ได้นับว่ารอดชีวิตได้อย่างปาฏิหาริย์ การผจญภัยในทะเลโดยมีถังไม้จมน้ำ เป็นพาหนะดูใจในครั้งนั้น เป็นความประทับใจที่ท่านมีอาจะลืมเลือนได้เลย เพราะเพื่อนทหารอาสาสมัครที่ร่วมไปสงครามด้วยกัน ต่างก็เสี่ยงเป็น เสี่ยงตายกับคลื่นลมและฉลามในทะเลเป็นของแถมอีกด้วย แต่ก็ยังเป็น ประสบการณ์ได้เล่าให้ใครต่อใครฟังด้วยความสนุกสนาน

หลังจากที่ได้กลับจากสงครามแล้ว ท่านได้เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียน ฝึกหัดครูประถมกสิกรรมพระประโทนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อเรียนเสร็จหลักสูตร แล้ว ได้เป็นครูสอนชั้นประถมศึกษาที่ท่ามิหรำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัด พัทลุง ปรากฏว่าลูกศิษย์ผู้หนึ่งของท่านที่โด่งดัง เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ได้แก่ท่าน ปัญญา นันทภิกขุ

ต่อจากนั้นใน พ.ศ. ๒๔๖๘ ได้ย้ายไปเป็นครูที่โรงเรียนฝึกหัด ครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช ตำบลท่าชะมวง อำเภอกำแพงเพชร (อำเภอ รัตภูมิในปัจจุบัน) จังหวัดสงขลา และในปีพ.ศ. ๒๔๖๙ ได้เป็นครูใหญ่จนถึง ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ทางราชการได้แต่งตั้งหลวงสุวรรณาจกกลกิจ ซึ่งเคยเป็น อาจารย์ของท่านที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมพระประโทน มาเป็น ครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมณฑลนครศรีธรรมราชและได้แต่งตั้งท่านให้เป็น ผู้ช่วยครูใหญ่ ทั้งนี้เพราะหลวงสุวรรณาจกกลกิจ มีบรรดาศักดิ์และ คุณวุฒิทางการศึกษาสูงกว่า

เมื่อหลวงสุวรรณาจกกลกิจได้ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัด ครูประถมกสิกรรมประจำภาคใต้ ซึ่งตั้งขึ้นใหม่ที่ตำบลคองส์อำเภอ หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ทางราชการจึงแต่งตั้ง ขุนชนะณรงค์ศึกษาร ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑล

นครศรีธรรมราชอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๙ มี
ลูกศิษย์ ๑๑ รุ่น ท่านได้เขียนชื่อเป็นกลอนไว้ และจำชื่อได้ทุกคน

ขณะที่ท่านเริ่มเข้ามาเป็นครูที่โรงเรียนแห่งนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๘
นับว่าท่านได้ช่วยบุกเบิกโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะโรงเรียนเพิ่งตั้งขึ้น
ในปีนี้เอง ขาดความพร้อมเป็นอย่างมาก ดังนั้นในระยะแรก ๆ ของการก่อตั้ง
โรงเรียน บรรดาครูอาจารย์และนักเรียน จึงต้องทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ
อย่างสูง กล่าวได้ว่าต้องเหน็ดเหนื่อยกันทั่วหน้า

คณะครูที่ได้ร่วมงานกับท่าน เช่น หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจซึ่งเคย
เป็นครูใหญ่ ขุนกลั้วเพ็ชรศึกษากร (แหวน กลั้วเพ็ชร) นายไชยวัฒน์
(กัมเช็ง) ตูวิชราพันธ์ นายประภัทร หาสิตะพันธ์ นายชม มานพพงศ์
นายกัมภุย วิบุลฉานนท์ นายชื่น โอปรัสดำ (ภาณุพงศ์) นายชุ่ม ชณะณรงค์
นายเฉลิม สุขเวช นายไธ้ บุรณพงศ์ เป็นต้น

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๘๑ ท่านได้ย้ายไปเป็นผู้ช่วยอาจารย์
ใหญ่โรงเรียนมัธยมวิสามันญเกษตรกรรมภาคใต้ (เดิมคือโรงเรียนฝึกหัดครู
ประถมกสิกรรมประจำภาคใต้) ในสมัยนายสวัสดิ์ วีระเดช เป็นอาจารย์ใหญ่
(พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๑) เมื่อโรงเรียนมัธยมวิสามันญเกษตรกรรมได้ยุบเลิกไป
หลังจากที่ได้โอนไปสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑
แล้วท่านจึงได้โอนไปเป็นศึกษาธิการอำเภอเมืองสงขลา ตั้งแต่ปี พ.ศ.
๒๔๘๑ จนถึง พ.ศ. ๒๔๘๖

สมัยที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอเมืองสงขลา ได้นำคณะครู
จากโรงเรียนต่าง ๆ ไปแสดงละครตามอำเภอ ต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา เช่น
อำเภอรโนด อำเภอสะทิงพระ และไปตามตำบลหมู่บ้าน เช่น สะทิงหม้อ
บางเขียด ปากรอ เกาะยอ เป็นต้น เงินรายได้จากการแสดงละครนั้นได้นำ
ไปสร้างโรงเรียนในท้องถิ่นกันดารโดยหวังให้เด็กในชนบทห่างไกลได้มี
โอกาสศึกษาเล่าเรียนเช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ในสังคมเมือง

ปีพ.ศ. ๒๔๘๗ - ๒๔๙๕ ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ปีพ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๙ เป็นผู้จัดการฝ่ายสวนยางนาบอน องค์การ
สวนยางนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ต่อจากนั้นท่านได้มาเป็นอาจารย์ ผู้ปกครองโรงเรียนเกษตรกรรม
นครศรีธรรมราช ใสใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ในบั้นปลายชีวิต เป็นครูใหญ่โรงเรียนราษฎร์ คือ โรงเรียนสุวรรณสาร

ขุนชนะณรงค์ศึกษากรนอกจากจะมีความรักชาติอย่างแรงกล้า
โดยอาสาออกศึกแล้ว ท่านยังเห็นความสำคัญของการศึกษา ได้สนับสนุน
ให้ลูกศิษย์และลูกหลานเอาใจเล่าศึกษาเล่าเรียน เพื่อเป็นคนดีของสังคม
ท่านเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นสุภาพบุรุษไม่สูบบุหรี่
ไม่ดื่มเหล้า ยกเว้นเวลาเข้าสังคม ไม่สนใจบายมุขทั้งปวง มีความกตัญญู
กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ พ่อแม่ บुरพอาจารย์ ซึ่งสัตย์สุจริต โอบอ้อมอารี พูดจริง
ทำจริง รักสันติ เก็บความมั่งคั่งได้ดีไม่แสดงอารมณ์ ทางสีหน้า หากท่าน
โกรธ คนอื่นจะทราบได้จากการดูที่ใบหูของท่าน ถ้าท่านโกรธใบหูจะแดง
ใบหน้ายังยิ้มอยู่ แต่ท่านไม่ค่อยโกรธใคร เวลาว่างท่านชอบเล่นกีฬาฟุตบอล
ตะกร้อ ว่ายน้ำ ฯลฯ และออกกำลังกายโดยการเดิน นอกจากนั้นยังใช้เวลา
ให้เป็นประโยชน์โดยการปลูกต้นไม้ ทำสวนผลไม้และสวนผัก ซึ่งนำความ
สุขมาให้ท่านอย่างแท้จริง

ขุนชนะณรงค์ศึกษากร ถึงแก่กรรมด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๙
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ สิริอายุได้ ๖๑ ปี ๑๑ เดือน ๑๕ วัน

จำลอง สวณะคุณานนท์ ผู้เรียบเรียง
สุชาวนี โปธารส (ชนะณรงค์) ผู้ให้ข้อมูล

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ

(สุวรรณ เรศานนท์)

พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๖

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ เดิมชื่อ ทองดี เรศานนท์ เกิดเมื่อ วันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๙ ที่ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นบุตรคนโตของนายทับ นางเรศ เรศานนท์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ๒ คน แต่น้องถึงแก่กรรมเสียตั้งแต่เยาว์วัย ท่านได้เปลี่ยนชื่อจากทองดี เป็นสุวรรณ ในคราวกราบถวายบังคมลาออกจากบรรดาศักดิ์ เมื่อวันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕

การศึกษาขั้นต้น เริ่มที่โรงเรียนตัวอย่างมณฑลนครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ สอบไล่ได้ชั้นประถมสามัญปีที่ ๓ เมื่อบิดาถึงแก่กรรมแล้ว มารดาได้อพยพครอบครัวไปประกอบอาชีพค้าขายที่จังหวัดบุรีรัมย์จึงได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัดบุรีรัมย์ใน พ.ศ. ๒๔๕๔ สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๑ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้สอบชิงทุนนักเรียนหลวง ของมณฑลนครราชสีมา ได้ที่ ๑ (บางแห่งว่าได้ที่ ๒) ไปเรียนต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อีก ๒ ปี เมื่อเรียนจบจึงสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในแผนกครูศึกษา ที่โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ปัจจุบันคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ และจบการศึกษาได้วุฒิป.ม. ในพ.ศ. ๒๔๕๘

สำเร็จการศึกษาแล้ว ในพ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เข้ารับราชการครูที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมหอวังบริเวณบ้านสวนหลวง (บริเวณกรีฑาสถานแห่งชาติในปัจจุบัน) ซึ่งได้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ นั้นเอง แรกเริ่มมีครู ๓ คน คือ พระยาเทพศาสตร์สถิต (ให้กาพดิษฐ์) เป็นอาจารย์ใหญ่ นายทองดี เรศานนท์ (หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ) และนายผล สิ้นธุระเวชญ์ (หลวงผลสัมฤทธิ์กสิกรรม) ซึ่งจบ ป.ม. มาพร้อมกับนายทองดี เป็นครูผู้ช่วย ได้รับเงินเดือนละ ๘๐ บาท

ต่อมาพระยาเทพศาสตร์สถิตเห็นว่า สถานที่ตั้งโรงเรียนคับแคบ ไม่มีทางขยับขยายให้กว้างขวางออกไปได้อีก จึงได้ขอย้ายโรงเรียนออกไปตั้งที่ตำบลพระประโทน จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ การย้ายโรงเรียนครั้งนั้น หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ขนสัมภาระไปทางเรือ ส่วนหลวงผลสัมฤทธิ์กสิกรรมคumnoนักเรียนไปทางรถไฟ การย้ายไปตั้งที่พระประโทนไม่ได้รับงบประมาณก่อสร้าง ฉะนั้นครูและนักเรียนต้องทำการกางป่าปราบที่สร้างโรงเรียน โรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนบ้านพักครูกันเอง

พ.ศ. ๒๔๖๒ ทางโรงเรียนได้ครูเพิ่มขึ้นอีก ๒ คน คือ นายชุ่น อ่องระเบียบ (หลวงชุนหกลสิการ) จบการศึกษาจากอังกฤษ และนายผาย เทพสิทธา (ขุนกสิกรพิศาล) นักเรียนรุ่นแรกและมีหมายเลขประจำตัว ๑ จบการศึกษา พระยาเทพศาสตร์สถิตได้รับเข้าเป็นครูอีก ๑ คน

เมื่อพระยาเทพศาสตร์สถิต เห็นว่าโรงเรียนมีครูเพิ่มขึ้นอีก ๒ คน จึงเสนอกระทรวงธรรมการให้หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ และหลวงผลสัมฤทธิ์กสิกรรมรับทุนหลวงไปศึกษาต่อต่างประเทศ กระทรวงธรรมการ ได้ส่งทั้งสองท่านไปเรียนต่อวิชาสิกรรมชั้นปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยโลสบานโยส ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นเวลา ๔ ปี

ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ จบปริญญาตรีโดยสอบได้ที่ ๑ ได้เกียรตินิยมทางกสิกรรม วุฒิ B.Se.Agr. (Hon.) นับเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรตินิยมในสาขาวิชานี้

เมื่อจบการศึกษาแล้ว หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้กลับมาสอนที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมพระประโทณตามเดิม และในปีนั้นเองโรงเรียนได้ย้ายไปตั้งที่อำเภอบางสะพานใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บริเวณที่จะสร้างโรงเรียนเป็นป่า มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นเต็มไปหมดงบประมาณก็ไม่มี การบุกเบิกจึงต้องทำกันเอง หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ และพระช่วง เกษตรศิลปการ (ช่วง โลจายะ) ได้นำนักเรียนช่วยพระยาเทพศาสตร์สถิต อาจารย์ใหญ่ หักสร้างถางป่า ก่อสร้าง อาคารเหมือนกับที่พระประโทณ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจนั้น ชาวบ้านเรียกว่า อาจารย์หมอ เพราะเก่งทางผ่าตะมอยให้ชาวบ้านที่ถูกปลาดุกยักเอา การผ่าก็ใช้เครื่องมือตอนไก่ทำการผ่า

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ นี้เอง หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้รับพระราชทานยศเป็นรองอำมาตย์เอก ตามพระราชบัญญัติระเบียบฐานันดร ชำราชากร ฝ่ายพลเรือน ร.ศ. ๑๓๐

ด้วยเหตุที่ท่านเป็นคนทำอะไกร์ก็ทำจริง มีความวิริยะอุตสาหะจริงใจต่อหน้าที่ราชการและบุคคลทั่วไป จึงเป็นที่เคารพรักของบรรดาผู้ร่วมงานตลอดจนลูกศิษย์มาก ในพ.ศ. ๒๔๖๙ จึงได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สำคัญ คือ นำนักเรียนชั้นปีที่ ๒ ของโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมบางสะพานใหญ่ ไปสร้างโรงเรียนใหม่ที่ตำบลทับทิมทอง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ซึ่งในขณะนั้นบริเวณที่สร้างโรงเรียนเป็นป่าทึบเต็มไปด้วยสัตว์ร้ายและไข้ป่าชุกชุม การไปบุกเบิกป่าเพื่อสร้างโรงเรียนใหม่ในครั้งนี้ ไม่ได้รับงบประมาณจากทางราชการเช่นเคย ทั้งครูและนักเรียนต้องทำกันเอง แต่ด้วยความที่ทั้งครูและนักเรียนต่างก็มีความอดทนตั้งใจจริง

อย่างแรงกล้า หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจใช้เวลา ๒ ปี ทำการถางป่าดงปราบที่สร้างโรงเรียนและปราบที่ทำไร่เพื่อหาเงินเลี้ยงโรงเรียนสำเร็จ สามารถย้ายโรงเรียนจากบางสะพานใหญ่มายังสถานที่ใหม่ได้ทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมทับกวาง

ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๒ อาจารย์ใหญ่คือ พระยาเทพศาสตร์สถิต ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคเนื้องอกในกระเพาะอาหาร หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมทับกวางแทน

ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่อยู่ที่นี้ จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงได้ย้ายไปเป็นหัวหน้าสถานีทดลองกสิกรรมภาคใต้ที่ควนเนียง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (เดิมควนเนียงอยู่ในอำเภอกำแพงเพชร แต่ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๙-๒๔๗๕ สมัยการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล อำเภอกำแพงเพชรได้ไปรวมอยู่ในอำเภอเหนือ (อำเภอหาดใหญ่) เมื่อเลิกการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ กำแพงเพชรจึงแยกออกมาจากอำเภอหาดใหญ่ ควนเนียงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกำแพงเพชรก็ต้องสังกัดอยู่กับอำเภอกำแพงเพชร ปัจจุบันคือ อำเภอรัตภูมิ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นต้นมา)

ในขณะเดียวกันท่านก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช ซึ่งตั้งอยู่ตำบลท่าชะมวง (ห่างจากควนเนียงประมาณ ๑๕ กิโลเมตร) อีกตำแหน่งหนึ่ง และได้ปรับปรุงหลักสูตรครูมูลให้เน้นหนักในวิชาเกษตรกรรมมากขึ้น ซึ่งแต่เดิมก็มีการสอนทางการเกษตรอยู่แล้ว และได้ตั้งสถานีทดลองกสิกรรม ทำนองแปลงสาธิตการเกษตรขึ้นภายในบริเวณโรงเรียนอีกด้วย

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานีทดลอง
กสิกรรม และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลที่กำแพงเพชร (รัตนภูมิ) อยู่
ประมาณ ๑ ปี

พอถึงปี พ.ศ. ๒๔๗๖ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจได้ย้ายสถานีทดลอง
กสิกรรมภาคใต้ ไปตั้งที่ตำบลคอกหงส์ อำเภอหาดใหญ่ และตั้งโรงเรียน
ฝึกหัดครูประถมกสิกรรมประจำภาคใต้ขึ้น ณ สถานีทดลองฯ นี้ด้วย แต่ใน
ขณะที่กำลังก่อสร้างสถานีทดลองกสิกรรมภาคใต้ และโรงเรียนฝึกหัดครู
ประถมกสิกรรมประจำภาคใต้ขึ้นที่ตำบลคอกหงส์นั้น ก็ได้เปิดรับนักเรียน
ฝึกหัดครูประถมกสิกรรมขึ้น โดยให้นักเรียนอาศัยเรียนที่โรงเรียน
ประชาบาลเขาตึกน้ำ (ไม่ใช่เขาน้ำตึก) ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับโรงเรียน
ฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราชเป็นการชั่วคราว

เมื่อสร้างสถานีทดลองกสิกรรม และอาคารต่าง ๆ ของโรงเรียน
ฝึกหัดครูประถมกสิกรรมประจำภาคใต้ที่ตำบลคอกหงส์แล้วเสร็จ หลวง
สุวรรณวาจกกสิกิจจึงย้ายสถานีทดลองกสิกรรมจากควนเนียง และย้าย
นักเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมจากท่าชะมวง ไปอยู่ประจำที่ตำบลคอกหงส์
ตั้งแต่วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๔๗๖ โดยท่านดำรงตำแหน่งทั้งหัวหน้าสถานี
ทดลองกสิกรรมภาคใต้ และตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูประถม
กสิกรรมประจำภาคใต้ ซึ่งมีนายเริ่ม บุรณฤกษ์ เป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และ
ท่านก็พ้นจากตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑล
นครศรีธรรมราชไปตั้งแต่นั้น

พ.ศ. ๒๔๗๗ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมเกษตรและ
การประมง กระทรวงเกษตรราธิการ ท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้อยู่
๒ ปีเศษ และเป็นพระยาแรกนาขวัญคนแรก สมัยฟื้นฟูวัฒนธรรมก่อนจะ
พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมเกษตรและการประมง ใน พ.ศ. ๒๔๗๙

พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้ย้ายไปรับราชการในตำแหน่งผู้อำนวยการเกษตร
ฝ่ายวิชาการ กรมเกษตรและการประมง

พ.ศ. ๒๔๘๑ ได้เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ฝ่ายการเกษตรอีกตำแหน่งหนึ่ง

พ.ศ. ๒๔๘๒ เมื่อวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่แม่โจ้ อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ ได้ย้ายมาอยู่ที่บางเขน หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีก
ตำแหน่งหนึ่ง โดยมีนายเริ่ม บุรณฤกษ์ เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการ

พ.ศ. ๒๔๘๔ กระทรวงเกษตรธิการ มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยแต่งตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญฝ่ายการ
ปศุสัตว์และสัตวพาหนะ กรมปศุสัตว์และสัตวพาหนะ และเป็นนักเกษตร
พิเศษ ผู้เชี่ยวชาญการเกษตร และการประมงอีกตำแหน่งหนึ่ง

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีประกาศยกเลิกบรรดาศักดิ์โดยมีเหตุผลที่สำคัญคือ การมี
บรรดาศักดิ์หรือไม่ นั้น มิได้เป็นข้อที่ทำให้บุคคลได้รับผลปฏิบัติในทาง
กฎหมายต่างกัน ผู้มีบรรดาศักดิ์หรือไม่มียอมเสมอกันในกฎหมาย แต่ยัง
ทำให้เข้าใจผิดไปว่า ผู้มีบรรดาศักดิ์นั้น จะมีสิทธิพิเศษดีกว่าผู้อื่นอีกด้วย
แต่ถ้าผู้มีบรรดาศักดิ์ผู้ใดประสงค์จะคงอยู่ในบรรดาศักดิ์ที่พระราชทานด้วย
เหตุผลเฉพาะตัวผู้นั้น ก็ให้ชี้แจงขอรับพระราชทาน เมื่อได้พิจารณาเห็น
สมควรจะได้อนุญาตให้ผู้นั้นคงอยู่ในบรรดาศักดิ์ต่อไป

ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล ท่านจึงได้กราบถวาย
บังคัมลาออกจากบรรดาศักดิ์หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ มาใช้ชื่อและชื่อสกุล
เดิมว่า สุวรรณ เรศานนท์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๕

พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นหัวเรียวหัวแรงสำคัญในการก่อตั้งและสถาปนาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (รวมวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่บางเขน กับโรงเรียนวนศาสตร์ที่จังหวัดแพร่) โดยมีพระชวงเกษตรศิลปการ และหลวงอิงศรีกสิการเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมงานตั้งแต่ต้นจนวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้สถาปนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๔๘๖

ในวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้ย้ายไปรับตำแหน่งอธิบดีกรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ และในปีนั้นเองได้รับพระบรมราชานุญาตให้กลับคืนบรรดาศักดิ์เป็นหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจตามเดิม

พ.ศ. ๒๔๘๙ สภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่า ตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรเป็นตำแหน่งข้าราชการประจำ (เดิมนั้น รัฐมนตรีกระทรวงเกษตรราชการ ดำรงตำแหน่งอธิการบดี) สภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้พิจารณาเห็นแล้วว่า หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งอธิการบดีของมหาวิทยาลัย ท่านจึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๔๘๙ เป็นต้นมา นับเป็นอธิการบดีคนที่ ๓ และเป็นอธิการบดีคนแรกของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เป็นข้าราชการประจำ ท่านได้ดำรงตำแหน่งนี้อยู่เป็นเวลา ๑๒ ปี จึงกราบถวายบังคมลาออกจากราชการ เพื่อรับพระราชทานบำนาญ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจได้รับพระราชทาน คือ มหาวิริยมงกุฎ ประถมาภรณ์ช้างเผือก ทูตียจุลจอมเกล้า และเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๓ (ภ.ป.ร.)

หลังจากเกษียณอายุราชการแล้ว ท่านได้ตั้ง “ฟาร์มเรศานนท์” เลี้ยงไก่ อยู่ที่ซอยอรัญมิตร ถนนพหลโยธิน

ทางด้านครอบครัวนั้น ท่านได้สมรสกับนางสาวเสงี่ยม ศรีเพ็ญ บุตรีพระเลิศแหล่งตะลุง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ มีบุตรธิดา ๕ คน (ข้อมูล พ.ศ. ๒๕๐๘) คือ

๑. นายพร เรศานนท์
๒. นายแพทย์ถวิล เรศานนท์
๓. นางเพ็ญศรี เอกก้านตรง
๔. นายพงศ์ เรศานนท์
๕. นางสาวเพ็ญพรรณ เรศานนท์

มีบุตรธิดากับนางเลื่อน วัฒนสุข ๒ คน คือ นายไพพรรณ เรศานนท์ และนางสาวพรทิพย์ เรศานนท์

หลวงสุวรรณวาจกสิทิจ ได้ล้มป่วยเพียง ๒ วัน ด้วยโรคเบาหวาน และได้ถึงแก่กรรมที่โรงพยาบาลกลาง เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ เวลา ๐๓.๑๒ น. สิริอายุได้ ๖๗ ปี ๘ เดือน ๑๑ วัน

หลวงสุวรรณวาจกสิทิจ เกิดมาเพื่อพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยโดยแท้ นับตั้งแต่เริ่มรับราชการในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต ท่านได้บุกเบิกบำเพ็ญคุณประโยชน์แก่วงการศึกษาค้นคว้าทางการเกษตรอย่างมหาศาล ตลอดชีวิตของท่านได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ ดิ้นรน ต่อสู้ให้กับการเกษตรของประเทศ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก บุกเบิกตั้งแต่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม จนกระทั่งถึงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ท่านเป็นคนชอบริเริ่ม ทดลองทำอะไรใหม่ ๆ เสมอ และมักผิดแผกแตกต่างไปจากคนอื่น ผลงานของท่านมีมากมาย ท่านพยายามปรับปรุง

พัฒนากิจการในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งอย่างจริงจัง ทั้งด้านวิชาการ และการค้นคว้าทดลอง อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเกษตรแผนใหม่

ผลงานสำคัญ ๆ สรุปดังนี้

ด้านการศึกษา ใน พ.ศ. ๒๔๗๗ เมื่อโรงเรียนฝึกหัดครูประถม กสิกรรมประจำภาคเหนือ อีสาน และภาคใต้ ถูกยกเลิก หลวงสุวรรณวาจก กสิกิจเป็นบุคคลสำคัญผู้หนึ่งที่ได้ร่วมกับ **พระช่วงเกษตรศิลปการ** (ช่วง โสจายะ) และ **หลวงอิงคศรีกสิการ** (อินทรี จันทรสติธย์) ซึ่งได้รับฉายาว่า “สามเสือแห่งวงการเกษตร” ที่ทำให้รัฐบาลประจักษ์ถึงความจำเป็นของการศึกษาด้านเกษตรกรรม ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อปริมาณและผลผลิตทางการเกษตร และเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างยิ่ง จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมขึ้นที่แม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ โนนวัด จังหวัดนครราชสีมา คอหงส์ จังหวัดสงขลา และที่บางกอกน้อย ธนบุรี จนได้พัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยเกษตรที่บางเขน

โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ท่านได้สร้างผลงานและทำความเจริญให้กับมหาวิทยาลัยอย่างมากมาย เช่น ได้แก้ไขหลักสูตรชั้นปริญญาตรีแทนที่จะเรียน ๔ ปีจบ แล้วออกมาทำงานได้เงินเดือน ๑๒๐ บาท ท่านกลับกำหนดหลักสูตรปริญญาตรีให้มี ๕ ปี จบออกไปทำงานได้รับเงินเดือน ๑๕๐ บาท แต่หลักสูตร ๔ ปี จากสถาบันการศึกษาอื่น จบแล้วต้องทำงานถึง ๓ ปี จึงจะได้เงินเดือน ๑๕๐ บาท ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผู้สมัครมาเรียนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กันมาก ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้ไม่มีใครนิยมมาเรียนกัน

นอกจากนั้น ท่านได้พัฒนาให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการสอนเพิ่มขึ้นจาก ๔ คณะวิชาเป็น ๖ คณะวิชา มีหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสม และทันสมัยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีครูอาจารย์และอาคารเรียนเพิ่มมากขึ้น

ท่านเห็นว่าการศึกษาทางการเกษตรจะก้าวหน้าต้องส่งครูอาจารย์ไปเรียนต่อต่างประเทศ แต่หากหวังจะรอสอบชิงทุน ก.พ. ไปศึกษาต่อก็จะได้ไปกันปีละไม่กี่คน เพราะทุน ก.พ. สมัยนั้นมีจำกัด การพัฒนาการศึกษาทางการเกษตรก็จะไปช้า ท่านจึงได้วางแผนใหม่ โดยไปเจรจาทำความตกลงกับ ก.พ. ขออนุญาตมาสอบเอง และเจรจาให้มีสัญญาให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กับมหาวิทยาลัยออริกอน สหรัฐอเมริกา โดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ให้เงินช่วยเหลือส่วนหนึ่ง และรัฐบาลไทยต้องออกเงินสมทบเท่าที่สหรัฐอเมริกาให้ นับตั้งแต่นั้นมา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สามารถส่งอาจารย์ไปเรียนต่อที่อเมริกาเป็นสิบ ๆ คน ส่งไปจนไม่มีอาจารย์จะส่ง และอาจารย์ที่เรียนสำเร็จมากก็ได้กลับมาเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นอกจากสหรัฐอเมริกาจะช่วยเหลือทางการศึกษาแก่อาจารย์ของมหาวิทยาลัยแล้ว ยังให้ทุนสร้างอาคารและให้เครื่องมือเครื่องมื่อ ตลอดจนส่งผู้เชี่ยวชาญมาประจำอยู่ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๕-๖ คน อีกด้วย

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้พยายามสร้างความเข้าใจแก่บุคคลทั่วไปว่า การเกษตรที่ดีต้องอาศัยการเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปด้วย ท่านจึงได้พยายามเผยแพร่วิชาการด้านการเกษตร และการเลี้ยงสัตว์ให้แพร่หลาย ด้วยการเรียบเรียงตำรา และบทความเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง

ด้านการค้นคว้าทดลอง ท่านได้ริเริ่มให้มีการค้นคว้าทดลองใหม่ ๆ เสมอ โดยเฉพาะด้านการเลี้ยงไก่ ท่านได้ริเริ่มมาตั้งแต่รับราชการอยู่ที่กรมปศุสัตว์ คือ ดำเนินการในรูปสร้างงานให้แก่แผนกสัตว์เล็ก เมื่อได้ดำรงตำแหน่งอธิการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงมีโอกาสดำเนินงานไก่ขึ้นใหม่มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และเป็นหัวหน้าภาควิชาไก่ด้วยตนเอง

เริ่มด้วยการส่งไก่พันธุ์โรดไอแลนด์แดง จากสหรัฐอเมริกามาเลี้ยงด้วยทุนของมหาวิทยาลัยเพียงไม่กี่ตัว ต่อมาก็ได้ส่งไก่พันธุ์ต่างประเทศเข้ามาทดลองเลี้ยงมากมายหลายชนิด และได้ทำการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างไก่พันธุ์ต่างประเทศเหล่านี้ เพื่อสร้างไก่พันธุ์ใหม่ที่ดีและเหมาะสมกับเมืองไทย ผลการดำเนินการได้ขยายงานขึ้นตามลำดับ จนเป็นการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรมในพ.ศ. ๒๔๙๖ โดยทดลองสร้างฟาร์มขนาดเล็กขึ้นเป็นตัวอย่าง เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยง อาหารและการป้องกันโรค ในชั่งเวลานี้เองปรากฏว่ามีการตีพิมพ์วารสารเกี่ยวกับไก่ของมหาวิทยาลัยออกเผยแพร่ เรียกว่า “สารสันไก่” ในด้านเอกชนนั้น ท่านได้จัดตั้งสมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรก ก็ริเริ่มการแข่งขันไก่ไข่ตกขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้เลี้ยงไก่รู้จักนำวิทยาการสมัยใหม่มาปรับปรุงการเลี้ยงเพื่อผลผลิตของตน โดยผู้ชนะที่ ๑ มีไก่ไข่เกินกว่า ๓๐๐ ฟองต่อปี จะได้รับรางวัลถ้วยทองคำจาก จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ผลที่ได้รับคือเกิดการเลี้ยงไก่แบบการค้าและอุตสาหกรรมขึ้นและเจริญก้าวหน้ามาก สามารถเปลี่ยนสภาพประเทศไทยจากประเทศที่ส่งไข่จากประเทศจีนมาบริโภค เป็นประเทศที่ส่งไข่ไก่ไปขายยังประเทศสิงคโปร์ได้ถึงเดือนละ ๑-๒ ล้านฟอง ทั้งยังมีไก่บริโภคกันในประเทศอย่างแพร่หลาย จนท่านได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาของนักเลี้ยงไก่”

นอกจากจะเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มการเลี้ยงไก่แล้ว หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ยังได้ทดลองปลาจีนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาทดลองคัดเลือกพันธุ์เพื่อขยายกิจการต่อไปในวงการเอกชน และเพื่อนำรายได้มาเป็นค่าสวัสดิการแก่นิสิตและอาจารย์ของมหาวิทยาลัย บ่อทุกบ่อในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เต็มไปด้วยปลาจีน เท่านั้นยังไม่พอ ท่านได้ไปเช่าบ่อในสวนลุมพินีเลี้ยงปลาจีนอีกด้วย

ทดลองเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาจีนแล้ว ยังไม่พอ ท่านได้สั่งพันธุ์เปิด
เคมเบล ซึ่งเป็นพันธุ์ไข่ตกจากยุโรปมาทดลองเลี้ยงและไม่แบบธรรมดา เอา
ขึ้นกรงดับแบบเลี้ยงไก่ไข่อีกด้วย

ท่านนั้นยังไม่พอ ท่านได้สั่งหมูพันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาทดลอง
เลี้ยงมากมาย เช่น หมูพันธุ์ยอร์กเชียร์ ดุริอคเจอร์ซี่ มิลเดิลไวท์ ลาร์จไวท์
ตลอดจนได้สั่งแพะพันธุ์ชานเนน วัวพันธุ์ บังกาลอริ เจอร์ซี่ เรดชินดิ และ
บรวานส์วิสมาทดลองเลี้ยงอีกด้วย

ในด้านพืชนั้น ได้ทดลองปลูกพืชผักพันธุ์ใหม่ เช่น มะเขือเทศ
ถั่วลันเตา บร็อกเคอรี่ วิธิมปลูกพืชอาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพด ซึ่งภายหลัง
ได้พัฒนาขึ้น และใช้ชื่อท่านเป็นชื่อพันธุ์ คือ ข้าวโพดพันธุ์สุวรรณ ๑ และ
สุวรรณ ๒

นอกจากนี้ยังตั้งภาควิชาดหกรรมศาสตร์ขึ้นในคณะเกษตรศาสตร์
เพื่อทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับด้านโภชนาการ

ด้านการส่งเสริมอาชีพ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ นับว่าเป็น
ปรมาจารย์ด้านการส่งเสริมอาชีพที่หาตัวจับยาก ท่านมีเทคนิคในการส่งเสริม
และเผยแพร่สูง มีความสามารถในการพูด และการเขียนเป็นเลิศ พระช่วง
เกษตรศิลปการได้ยกย่องท่านว่า “...สุวรรณเป็นผู้มีเหตุผลดี ช่างเสนอ
ข้อความได้ดีและน่าฟัง เรายกให้สุวรรณเป็นคนเขียนโครงการต่าง ๆ และ
เรายกให้สุวรรณคือดี คือด้วยเหตุผลและเขาเอาชนะจนได้...”

วิธีการส่งเสริมอาชีพ ท่านบอกว่าการจะส่งเสริมให้ชาวบ้านเขาทำ
อาชีพอะไร ต้องพูดให้เขาเห็นเป็นบาทเป็นสตางค์ หรือเป็นเงินเป็นทอง
เช่น จะให้เขาปลูกตำลึงริมรั้ว ถ้าไปบอกให้เขาปลูกและว่ามีประโยชน์อย่าง
นั้นอย่างนี้ ไม่มีใครปลูกหรอก แต่การคิดให้เขาเห็นว่า ยอดตำลึงในตลาด

เดี๋ยวนี้ กำหนึ่งมีอยู่ ๑๐ ยอด เขาขายกันกำละ ๑ สลึง ถ้าเราปลูกและเก็บ ยอดได้วันละ ๑๐๐ ยอด (๑๐ กำ) ก็ขายได้เงินวันละ ๒.๕๐ บาท ถ้า ๑๐ วันได้ ๒๕ บาท ถ้า ๑๐๐ วัน ได้ ๒๕๐ บาท จะเอาเงิน ๒๕๐ บาท ไปซื้อ ทองจะได้ทองหนัก ๑ บาท หรือสร้อยคอ ๑ เส้น (สมัยนั้น) ฉะนั้นเห็นว่า วิธีการของท่านในการส่งเสริมเผยแพร่ ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือเขียน จะมี คำว่าทองอยู่เสมอ เช่น ชุดทองในบ่อ ชีไก่ทอง ไช้ทอง ขนไก่ทอง แม้แต่ รางวัลแข่งขันไก่เขตก ก็ให้รางวัลเป็นถ้วยทองคำ

ท่านเป็นคนริเริ่มอบรมวิชาชีพอากาศอุดรร้อนสำหรับประชาชน ในเดือนเมษายนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปีดภาค ห้องเรียนว่าง ท่าน เปิดโอกาสให้บุคลากรภายนอกเข้ามารับการอบรมวิชาชีพ เพื่อศึกษา หาความรู้ เสร็จการอบรมจะได้รับวุฒิบัตรอีกด้วย

นอกจากนี้ยังเป็นผู้ริเริ่มให้มีตลาดนัดขึ้นที่มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์เป็นครั้งแรก คนกรุงเทพฯ แดกตื่นกันมาก เพราะไม่เคยเห็น พี่ชผักจากต่างประเทศ ทำให้คนสนใจการเกษตรและมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์มากยิ่งขึ้น และได้จัดให้มีวันเกษตรขึ้น เพื่อให้เกษตรกร มาชมงานและได้รับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น “วันเกษตร แห่งชาติ”

โดยเฉพาะด้านส่งเสริมการเลี้ยงไก่่นั้น นับว่าท่านได้สร้างผลงาน ไว้เป็นอย่างมาก ได้มีการริเริ่มให้มีการเลี้ยงไก่เป็นการค้า และสนับสนุนให้ ประชาชนบริโภคไข่ ดังคำขวัญของท่านว่า “กินไข่วันละฟอง ไม่ต้องไปหา หมอ” นายอินทรี จันทรสถิตย์ ได้กล่าวถึงท่านว่า “...ชื่อเสียงของ คุณสุวรรณฯ ก็เป็นที่รู้จักทั่วไปในโลกของการเลี้ยงไก่...”

พระประกาศสหกรณ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ได้ กล่าวถึงหลวงสุวรรณวาจกกสิกรว่า “ในด้านการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ ตลอด

ชีวิตของท่านได้พยายามปลุกปล้ำกับการเลี้ยงไก่ ด้วยการนำเอากำลังปัญญาความคิดเข้าสู่ ด้วยการเอาเหงื่อเข้าแลก และด้วยการเอาชื่อเสียงของตัวเองเป็นประกันกับการเสียหาย อันอาจเกิดจากการขอความช่วยเหลือในด้านการเงินจากรัฐบาล และในที่สุดท่านก็ได้แสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงไก่เป็นอาชีพในเมืองไทยนั้นเป็นของทำได้ และสามารถทำได้ดี เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ เขาด้วย จนอาชีพเลี้ยงไก่เป็นอาชีพสำคัญของเมืองไทย และทำรายได้จากการเลี้ยงไก่ เขียบขึ้นสูงจนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจของประเทศ และท่านได้ชื่อว่าเป็น “บิดาของนักเลี้ยงไก่”

ส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงโค และผลิตนมสดที่เรียกว่า “นมเกษตร”

นอกจากนั้น ได้จัดให้มีการสาธิตอาชีพเกษตรในมหาวิทยาลัย เช่น การเลี้ยงไก่ ปลา แพะ วัว กระต่าย ทำสวนผัก สวนผลไม้

งานเขียนหนังสือ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้เขียนหนังสือไว้มากมาย มีทั้งตำรา สารคดี บทความ การตอบปัญหาเกี่ยวกับพืช สัตว์ โรคพืช โรคสัตว์ โดยท่านเริ่มเขียนหนังสือตั้งแต่กลับมาจากฟิลิปปินส์ (พ.ศ. ๒๔๖๗) ซึ่งได้เขียนลงในหนังสือวิทยากรของกระทรวงธรรมการ และเขียนติดต่อมาจนถึงแก่กรรม ท่านเคยเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์กสิกรรม และหนังสือสาส์นไก่

สำหรับตำรานั้นมีหลายเล่ม เช่น ตำราเลี้ยงไก่เล่ม ๑-๒ ตำราการหาเนื้อที่และคิดหน้าไม้ ตำราเลี้ยงสัตว์สวนครัว ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นหนังสือคู่มือการสอนในโรงเรียน

ผลงานของหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจมีมากมาย เกินที่จะนำมากล่าวได้หมด นับได้ว่าท่านเป็นทายาทสืบทอดอุดมคติของพระยาเทพศาสตร์สถิตที่ว่า “เมืองไทยเป็นเมืองกสิกรรมต้องมีการสอนวิชากสิกรรม” อุดมคติอันนี้ยังอยู่ในจิตใจของท่าน และเป็นแรงผลักดันให้ท่านครุ่นคิดอยู่

ตลอดเวลา เมื่อมีการประชุมเกี่ยวกับเกษตร ท่านจะพูดเน้นทุกครั้งไปว่า เมืองไทยเป็นเมืองเกษตร ทำไมจึงไม่มีมหาวิทยาลัยเกษตร และท่านได้เพียรพยายามจนเป็นผลสำเร็จ นั่นคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ถ้าจะพูดไปอีกนัยหนึ่งว่า หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ เป็นผู้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ไม่ผิด

พระช่วงเกษตรศิลปการ ได้เขียนไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจตอนหนึ่งว่า

“...ในระยะ ๕๐ ปีนี้คุณหลวงสุวรรณฯ ได้อำนวยการให้แก่นักการศึกษาการเกษตรอย่างมหาศาล เพราะคุณหลวงสุวรรณฯ ทำตนเป็นอาจารย์โดยตลอดมา เป็นที่เคารพนับถือแก่ศิษย์หลายสิบล้าน ตั้งตั้งแต่สวนคร้ว เลี้ยงไก่หลังบ้าน เผยแพร่ความรู้เขียนตำรับตำรา แนะนำให้ประชาชนเลี้ยงไก่...การเลี้ยงไก่ได้รู้ดูหน้ามาก จนบัดนี้การเลี้ยงไก่เป็นที่นิยมนับถือของบ้านเมือง ใคร ๆ ที่เลี้ยงไก่ ถ้าไม่รู้จักคุณหลวงสุวรรณฯ แล้วไม่มี...”

พลเรือเอกสวัสดิ์ ภูมิอนันต์ ได้กล่าวถึงหลวงสุวรรณฯว่า “ในการปฏิบัติงานนั้น หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้อุทิศเวลาทั้งหมดในการทำงาน ท่านถือว่าเป็นหนี้บุญคุณต่อประชาชนชาวไทยที่ได้ส่งท่านไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ”

ศาสตราจารย์พนม สมิตานนท์ ซึ่งเคยทำงานใกล้ชิดหลวงสุวรรณฯ เป็นเวลา ๔ ปี ก่อนที่ท่านจะออกรับบำนาญ ได้กล่าวถึงท่านว่า

“...ข้าพเจ้าพบความดีในตัวคุณหลวงสุวรรณฯ อีกหลายประการ อาทิ เมื่อท่านได้ไ้วางใจผู้ใดแล้ว ท่านก็ปล่อยเดี่ยวให้ทำงานไป สำเร็จแล้วท่านก็ชม บางครั้งท่านก็กล่าวขบใจ ซึ่งพวกเราถือว่าเป็นบำเหน็จความชอบจากผู้บังคับบัญชาอย่างหนึ่ง นอกจากคำกล่าวแล้ว ท่านก็พยายามเสมอที่จะเสนอขอความชอบ

ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีหลายครั้งที่ท่านพูดว่า วิธีประจบท่านคือทำงานให้ดี บรรดาผู้ที่เคยอยู่ใต้บังคับบัญชาของคุณหลวงสุวรรณคงจะรู้สึกในความจริงข้อนี้ได้ ตลอดเวลาที่ท่านเป็นผู้บังคับบัญชาเราจะรู้สึกर्मเย็น เพราะท่านเป็นคนตรงไปตรงมา จะผิดจะถูกท่านก็ยอมรับ... ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วยความสบายใจ ที่ท่านรับฟังความเห็น ผู้ใต้บังคับบัญชาและไม่ก่อความหวาดกลัวให้แก่ผู้น้อย”

“ในเรื่องความประพฤติส่วนตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ท่านก็เอาใจใส่สอดส่อง และสั่งสอนผู้น้อยบางคนประพฤติไม่ดี ภายหลังกลับตัวได้ท่านก็ชม โดยที่ข้าพเจ้าได้ยินมาเองว่า เขากลับตัวได้ดีแล้ว อนุโมทนาด้วย แสดงว่าท่านมีคุณลักษณะห่วงใยผู้น้อย ให้โอกาสผู้น้อยแก้ตัว และส่งเสริมการทำดีของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ ท่านจึงเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง”

หลวงสุวรรณวาจกสิกิจ ปฏิบัติหน้าที่โดยมิหวังผลตอบแทนแต่อย่างใด แต่ผลงานเป็นที่ประจักษ์อย่างเด่นชัด ท่านจึงได้รับเกียรติมากมาย เช่น

- โสณินิสิตเก่าดีเด่นของสมาคมนิสิตเก่าคณะเกษตรมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์
- ปริญญาสิทธกรรมและสัตวบาลดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัย Oregon สหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ในฐานะที่ท่านได้สร้างความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงความดีของท่านที่มีต่อมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจึงจัดตั้งมูลนิธิ “สุวรรณวาจกสิกิจ” ขึ้นเพื่อให้ทุนการศึกษา

แก่นักศึกษาที่ยากจน ตั้งชื่อถนนย่านกลางมหาวิทยาลัยว่า ถนน “หลวง
สุวรรณ” ให้ชื่อที่ทำการแผนกไก่อว่า “สุวรรณวajakกสิกิจ” เพื่อเป็นข้อเตือน
ใจว่าท่านทำงานเกี่ยวกับไก่อตลอดมา ฯลฯ

หลวงสุวรรณวajakกสิกิจ ถึงพร้อมในทุกประการเป็นตัวอย่าง
อันดีงามแก่ข้าราชการและอนุชนรุ่นหลัง ควรแก่การยกย่องสรรเสริญเป็น
อย่างยิ่งผู้หนึ่ง

จำลอง สวณะคุณานนท์

ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

เกษตรศาสตร์,มหาวิทยาลัย “หลวงสุวรรณวajakกสิกิจ (ทองดี เรศานนท์)
บูรพาจารย์ด้านการเกษตร” ในสวน ๑๐๐ ปี หลวงสุวรรณวajakกสิกิจ
ประพัฒน์ ตรีณรงค์ “รองอำมาตย์เอกหลวงสุวรรณวajakกสิกิจ” ใน สดุดี
บุคคลสำคัญ เล่ม ๕. สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. ๒๕๒๘.
หน้า ๑๒๗-๑๓๐

เพ็ญศรี เอกก้านตรง. “หลวงสุวรรณวajakกสิกิจ” ใน ประวัติครู ๑๖ มกราคม
๒๕๐๘. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. ๒๕๐๘

หนังสือที่ระลึกพิธีเปิดสวน ๑๐๐ ปี หลวงสุวรรณวajakกสิกิจ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๑
มีนาคม ๒๕๓๙

นายเฉลิม สุขเวช

พ.ศ. ๒๕๗๔ - ๒๕๘๓

นายเฉลิม สุขเวช เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ บ้านตรงข้ามวัดสุวรรณาราม คลองบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี เป็นบุตร นายฉาย นางดัลป์ สุขเวช ได้สมรสกับ นางสาวพวงร้อย ชนะณรงค์ มีบุตร ๒ คน คือ นายพละ สุขเวช อดีตผู้ว่าการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) นายพลา สุขเวช และธิดา ๑ คน ชื่อกรรองกาญจน์

นายเฉลิม สุขเวช จบการศึกษาระดับมัธยมจากโรงเรียนมัธยม โฆษิตสโมสร อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๙

สำเร็จหลักสูตรประโยคครูประถมกสิกรรม (ป.ป.ก.) จากโรงเรียน ฝึกหัดครูประถมกสิกรรมทับทวน อำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๔

ต่อมาสอบได้ประโยคครูมัธยม (ป.ม.) ใน พ.ศ. ๒๔๗๗ หลังจาก
ที่ได้เข้ารับราชการแล้ว

ท่านเริ่มรับราชการครั้งแรก โดยได้รับการบรรจุในตำแหน่งครู
โรงเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช ตำบลท่าชะมวง อำเภอ
กำแพงเพชร (ปัจจุบันอำเภอรัตภูมิ) จังหวัดสงขลา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่
โรงเรียนฝึกหัดครูมูลจังหวัดสงขลา ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อมาจากโรงเรียนฝึกหัด
ครูมูลมณฑลนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ที่ท่านเริ่มรับตำแหน่งครูใหญ่ ได้ย้ายนักเรียน
หลักสูตรครูมูลของโรงเรียน ไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรม
ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ส่วนนักเรียนหลักสูตรครู
ประกาศนียบัตรจังหวัดยังเรียนอยู่ที่เดิม

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ซึ่งอยู่ในสมัยนายเฉลิม สุขเวช ดำรงตำแหน่ง
ครูใหญ่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ๔ เหตุการณ์ คือ

๑. ย้ายโรงเรียนจากตำบลท่าชะมวง อำเภอกำแพงเพชร มาอยู่ที่
ตำบลคองหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยอาศัยอาคารสถานที่ของ
โรงเรียนมัธยมวิสามัญเกษตรกรรมทั้งหมด ซึ่งได้ยุบเลิกกิจการไปในปี
พ.ศ. ๒๔๘๑

๒. การยกเลิกหลักสูตรครูมูล (ป.) มีการเรียนการสอนหลักสูตร
ประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) แต่เพียงหลักสูตรเดียว

๓. เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากโรงเรียนฝึกหัดครูมูลจังหวัดสงขลา
เป็นชื่อโรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา เพื่อให้สอดคล้อง
กับชื่อหลักสูตรที่เปิดสอน

๔. เปลี่ยนแปลงหลักสูตรประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) จากที่
รองรับเด็กจบมัธยมปีที่ ๒ เข้าเรียน ๒ ปี มาเป็นรองรับเด็กจบชั้นมัธยมปีที่ ๓
เข้าเรียน ๒ ปี

นายเฉลิม สุขเวช ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตร
จังหวัดสงขลา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จึงได้โอนไปเป็นครูโรงเรียนเกษตรกรรม
จังหวัดสงขลา ซึ่งเพิ่งเปิดขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ในบริเวณที่เคยเป็น
ที่ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมูลจังหวัดสงขลา ท่าชะมวง ซึ่งได้ย้ายไปอยู่ที่ตำบล
คอกหงส์ในปีเดียวกันนั้น

การที่นายเฉลิม สุขเวช สมัครโอนมาเป็นครูสอนที่โรงเรียน
เกษตรกรรม จังหวัดสงขลา เข้าใจว่าน่าจะมาจากความคิดความตั้งใจที่จบ
การศึกษาทางด้านเกษตรโดยตรง ฉะนั้น หากได้มาสอนที่โรงเรียน
เกษตรกรรม ก็คงจะได้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มที่ กอปรกับที่
ตำบลชะมวงก็เคยอยู่มาแล้ว ตั้งแต่เป็นครูบรรจุใหม่ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จน
ย้ายไปอยู่ตำบลคอกหงส์ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ดังนั้นในช่วงระยะเวลา ๖ ปี ที่
เคยสอนอยู่ในโรงเรียนฝึกหัดครู ที่ท่าชะมวง จึงมีความคุ้นเคยกับบรรยากาศ
และผู้คน ตลอดจนมีประสบการณ์ในสถานที่มาเป็นอย่างดี คงไม่มีปัญหา
เรื่องการปรับตัวแต่อย่างใด เมื่อจิตใจมีความพร้อม จึงย้อนกลับมาที่เดิม
อีกครั้งหนึ่ง

ท่านเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนเกษตรกรรมจังหวัดสงขลา จนถึงปี พ.ศ.
๒๔๘๖ จึงได้โอนไปเป็นศึกษานิเทศก์ อำเภอพวยาก สหรัถไทยเดิม (รัฐฉาน
เมืองเชียงตุง) ซึ่งเป็นประเทศเมียนมาร์ในปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๔๘๘ ย้ายจากเหนือสุดมาเป็นผู้ช่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด
สุราษฎร์ธานี

พ.ศ. ๒๔๙๐ ย้ายไปเป็นศึกษาธิการอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด
ระนอง และในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๓ นี้เองได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษาธิการ
จังหวัดนราธิวาส

พ.ศ. ๒๔๙๙ ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดยะลา
พ.ศ. ๒๕๐๕ ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัดสงขลา
พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ลาออกจากราชการ เพื่อรับบำนาญ เมื่ออายุได้
๕๒ ปี

จากประวัติการรับราชการของท่าน จะเห็นว่า ท่านได้ผ่านมาทั้ง
เหนือสุดและใต้สุดแผ่นดินสยาม จึงทำให้ท่านมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง
สถานการณ์และประสบการณ์ได้มีส่วนหล่อหลอมจิตใจ ให้ท่านเป็นนักต่อสู้
กล้าหาญ ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค กล้าได้กล้าเสีย รักหมุ่รักคณะ เข้าใจและ
เห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นคนตรงไปตรงมา ใจถึงและกล้ารับผิดชอบ

หลังจากที่ท่านได้ลาออกจากราชการแล้ว ท่านได้เดินเข้าสู่ถนน
นักการเมืองท้องถิ่น โดยการได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสงขลา อยู่
ระยะหนึ่ง

ในปีนั้นปลายชีวิต ท่านต้องต่อสู้กับโรคหอบหืด ซึ่งเป็นโรคประจำ
ตัวที่บั่นทอนสุขภาพอยู่ตลอดเวลา ซึ่งลูก ๆ ก็คอยดูแลรักษาด้วยความ
ห่วงใย และได้พาไปหาหมออยู่เป็นประจำ ในขณะที่เดียวกันท่านเองก็ได้
พยายามหาทางให้ทุเลาจากการทรมาน และคำถามจากโรคดังกล่าว เท่าที่
จะทำได้ทุกวิถีทาง โดยเฉพาะการดูแลรักษาตนเอง การโภชนบำบัด โดย
การหลีกเลี่ยงอาหารที่เป็นตัวกระตุ้น โรคหอบหืด รับประทานอาหารแต่
อาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย แต่เนื่องจากโรคหอบหืดเป็นโรคที่รักษาให้

หายขาดยาก กอปรกับท่านอยู่ในวัยชรา ร่างกายจึงอ่อนแอ ทำให้อ่อนเพลีย
ไม่สามารถที่จะเอาชนะโรคหอบหืดที่เป็นมาเป็นเวลานานแล้วได้

ในที่สุดท่านก็ได้ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๑
สิริอายุได้ ๗๕ ปี ๗ เดือน ๗ วัน

จำลอง สวณะคุณานนท์

ผู้เรียบเรียง

พละ สุขเวช

ผู้ให้ข้อมูล

มาโนชญ์ บุญญานวัตร

ผู้ให้ข้อมูล

นายวัช รัตนาภิชาติ (รัตนพงศ์)

พ.ศ. ๒๕๘๔ - ๒๕๘๕

นายวัช รัตนาภิชาติ เกิดวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๐ ที่ตำบล บ่อทราย อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นบุตรนายเซ่ง และนางดำรัส รัตนาภิชาติ มีพี่สาว ๑ คน คือ นางพรรณี ระพาพันธ์ สมรสกับนางสาว นันทา ตันอรชร มีบุตรธิดา ๓ คน คือ

๑. นายแพทย์ธนิตเชษฐ รัตนาภิชาติ
๒. นางสาวมณฑนา รัตนาภิชาติ
๓. นายเพชรพิชัย รัตนาภิชาติ

เข้ารับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนประจำมณฑลนครศรีธรรมราช (โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดสงขลา) เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๖๙ และสอบไล่ได้ชั้น ประโยคประถมสามัญ (ป.๓) เมื่อพ.ศ. ๒๕๗๑

พ.ศ. ๒๕๗๒ เรียนต่อระดับชั้นมัธยมที่โรงเรียนชั้นประโยคมัธยม บริบูรณ์ (ม.๘) สำเร็จการศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๗๘

พ.ศ. ๒๕๘๐ สอบได้ประโยคครูพิเศษประถม (พ.ป.) จากการศึกษาด้วยตนเอง

พ.ศ. ๒๕๕๓ สอบได้ประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) จากการศึกษาด้วยตนเอง

ได้อุปสมบทที่วัดมัชฌิมาวาส อำเภอเมืองสงขลา เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒

นายรัช รัตนภิชาติ เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกในชั้นจัดวางอันดับ ๑ ตำแหน่งครูโรงเรียนมหาวชิราวุธ สังกัดกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงธรรมการ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๗๙ ขณะมีอายุได้ ๑๘ ปี ๕ เดือน ๑๐ วัน

วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๘๔ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ตรี โรงเรียนฝักหักครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๘๕ ได้ย้ายไปเป็นครูตรีโรงเรียนประจำจังหวัดนราธิวาส และได้เป็นครูใหญ่โรงเรียนเดิมเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๘๘

ต่อมาได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดยะลา (คณะราษฎร์บำรุง) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๙๓

ครั้นถึงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๙๖ ได้โอนไปรับราชการในสังกัดตำแหน่งหัวหน้าแผนก แผนกเผยแพร่และสถิติสำนักงานเลขาธิการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

จวบจนวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓ ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าแผนกแปลและเรียบเรียง กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร จนเกษียณอายุราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๒

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ คือ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ช.) จัตุรตาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.) และเหรียญจักรพรรดิมาลา

ในการประพุดหรือหรือปฏิบัติหน้าที่นั้น นายวิชา รัตนชาติ
มีคติประจำใจ ว่า

พอใจเป็นเหตุให้	พากเพียร (ฉันทะวิริยะ)
จิตมุ่งไม่พาเหียร	สิ่งนั้น (จิตตะ)
ดำริตริตรองเรียน	มูลเหตุ ผลนา (วิมังสา)
จักเสริจสมใจหมั่น	เที่ยงแท้ธรรมดา (อิทธิบาท)

เนื่องจากท่านเป็นผู้ที่คงแก่เรียนผู้หนึ่ง ได้พยายามศึกษาค้นคว้า
ตำราอยู่ตลอดเวลา และได้มีผลงานทางด้าน การขีดเขียนทั้งงานและเรียบ
เรียงมากมาย เช่น

๑. ประวัติศาสตร์ ๔ จังหวัดภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส
และสตูล)
  ๒. บันทึกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทย สมัยก่อนกรุงสุโขทัย
สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา - สมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์
  ๓. ประวัติจังหวัดตาก
  ๔. ประวัติจังหวัดแพร่
  ๕. ประวัติของอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
  ๖. เรียบเรียงเกี่ยวกับประวัติต่าง ๆ เช่น วัดธรรมิกราช วัดจุฬามณี
วัดราชประดิษฐฐาน ฯลฯ
  ๗. การคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม
  ๘. รักษาดีอย่างไร
  ๙. เมืองไทยในทัศนะของฝรั่ง
- ฯลฯ

สำหรับ “เมืองไทยในทัศนะของฝรั่ง” นี้ได้บรรยายทางสถานีวิทยุ
กระจายเสียงแห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๘ อีกด้วย รวมทั้ง
ได้พิมพ์เป็นตอน ๆ ในหนังสือ “ข่าวสารการพาณิชย์” วารสารรายเดือน
ของกระทรวงเศรษฐกิจ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๐๕ นอกจากนี้ได้พิมพ์เป็น
เล่มบางตอนในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ เช่น

งานพระราชทานเพลิงศพ นายชม ไปษานนท์อดีตเลขาธิการกรม
กรมสรรพสามิต ณ สุสานวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน
๒๕๐๕

งานพระราชทานเพลิงศพ พันเอก หม่อมเจ้าดำแดงฤทธิ์ อากาศ
ณ สุสานวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

งานพระราชทานเพลิงศพ นางเพิ่ม สุมาวงศ์ ณ สุสานวัดเทพศิริน
ทราวาส เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๐๗

นอกจากจะมีความรู้ความสามารถทางด้านประวัติศาสตร์และการ
เขียนบทความแล้ว นายธวัช รัตนนิกขิตติ ยังมีความรู้ความสามารถพิเศษ
ทางด้านโหราศาสตร์เป็นอย่างดียิ่งผู้หนึ่ง สามารถผูกดวงและพยากรณ์ได้
อย่างแม่นยำ ท่านได้เขียนตำราทางโหราศาสตร์ไว้หลายเล่มด้วยกัน เช่น

๑. หนังสือ “ดวงดาวกับท่านใน ๒๕ ศตวรรษ แห่งพุทธศาสนา”
ใช้นามปากกาว่า “ทวารัช”

๒. ตำรา “โหราศาสตร์เทคนิค” โดย “ทวารัช” พ.ศ. ๒๕๐๖

๓. ตำรา “โหราศาสตร์สารัตถ์” โดย “ทวารัช” พ.ศ. ๒๕๐๗

๔. ตำรา “โชคชัยในสี่” โดย “ทวารัช” พ.ศ. ๒๕๐๘

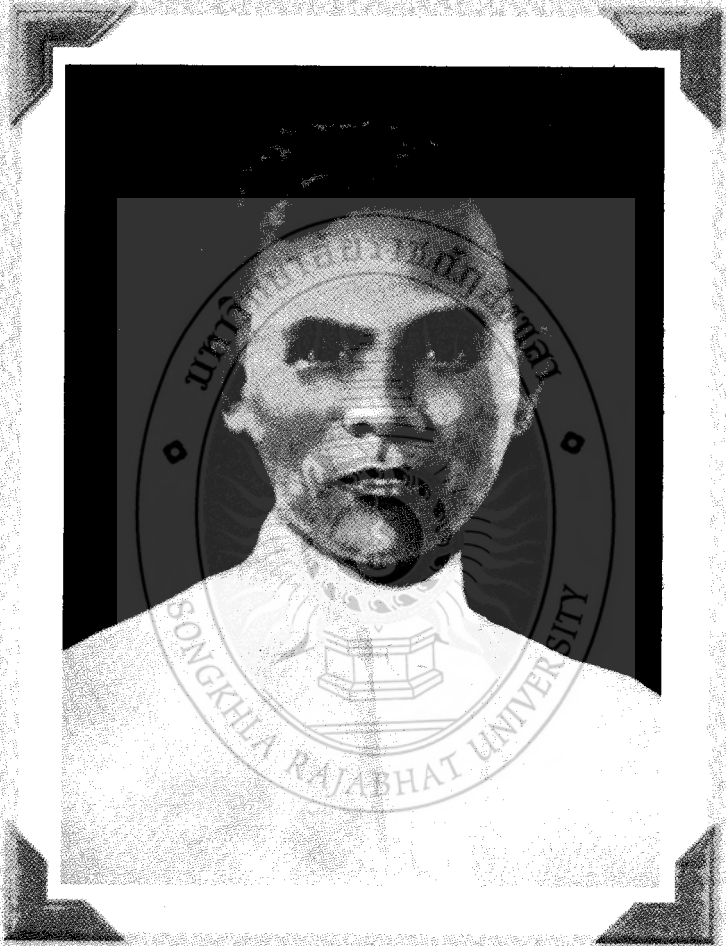
๕. ตำรา “โหราศาสตร์ภาคพยากรณ์” โดย “ทวารัช” (ธวัช
รัตนนิกขิตติ) จัดพิมพ์เผยแพร่โดยสมาคมโหราแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ.
๒๕๒๒

นายรัช รัตนภิชชาติ ได้เชื่อว่าเป็นผู้ที่ศึกษาด้วยตนเองตลอดชีวิต ท่านไม่ปล่อยให้เวลาว่างให้ผ่านพ้นไปโดยไร้ประโยชน์ ในระหว่างรับราชการก็มีความมุ่งมั่นเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบสูงยิ่ง นอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ประจำแล้ว ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกเผยแพร่และสถิติ สำนักงานเลขานุการกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ท่านยังได้รับมอบหมายให้ไปเข้าร่วมประชุม เรื่อง “การสัมมนาเอเชียันตะวันออกกว่าด้วยลิขสิทธิ์” (The East Asian Seminar on Copy right) ที่กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ ๒๓ – ๓๐ มกราคม ๒๕๑๐

นายรัช รัตนภิชชาติ ได้กล่าวว่า โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ในยุคที่นายรัช รัตนภิชชาติ เป็นครูใหญ่ นายนิยม ฉวีภักดี ตั้งชื่อว่า “สน ตมฺฐฐี ปรรม์ สฺขุ : สันโตษเป็นสฺขอย่างยั้ง” ท่านพูดน้อย ยิ้มนิต ๑ อารมณเ็น ซึ่งสอดคล้องกับคำบอกเล่าของ คุณเรวดี จฐิตะโลหิต นักอักษรศาสตร์ ๘ (ว.) สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ที่กล่าวถึงนายรัช รัตนภิชชาติ ว่าท่านเป็นคนใจเย็น รักความสงบ พูดน้อย อารมณเ็นดี รักความเป็นระเบียบเรียบร้อย บนโต๊ะทำงานจะไม่วางเอกสารไว้เลย มองโลกในแง่ดี ถ่ายทอดวิชาความรู้โดยเฉพาะวิชาโหราศาสตร์ให้แก่ผู้สนใจโดยไม่ปิดบัง

นายรัช รัตนภิชชาติ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ สิริอายุได้ ๘๐ ปี ๘ เดือน ๑๓ วัน

จำลอง สวณะคุณานนท์	ผู้เรียบเรียง
เพชรพิชัย รัตนภิชชาติ	ผู้ให้ข้อมูล
เรวดี จฐิตะโลหิต	ผู้ให้ข้อมูล
นิยม ฉวีภักดี	ผู้ให้ข้อมูล

นายกัลป์ ส่องศรี

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

นายกัลป์ ส่องศรี เกิดวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่บ้านนางลาด ตำบลคูหาสวรรค์ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เป็นบุตร นายแก้ว และนางขลิบ ส่องศรี มีพี่น้องร่วมบิดามารดา เดียวกัน ๕ คน คือ

๑. นายคง ส่องศรี
๒. นายปลอด ส่องศรี
๓. นายกัลป์ ส่องศรี
๔. นายพลอย ส่องศรี
๕. นางหงส์ ส่องศรี

บิดา มารดาของนายกลับ ส่งศรี มีอาชีพทำนาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ อยู่ในฐานะมีอันจะกิน เป็นครอบครัวที่ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและกติกาสังคมเป็นอย่างดี จึงเป็นที่รักนับถือของญาติพี่น้องและเพื่อนบ้านโดยทั่วไป

นายกลับ ส่งศรี เริ่มเข้าเรียนครั้งแรกที่สำนักของอาจารย์พุ่ม วัดยาง ตำบลลำป่า อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง สอบได้ชั้นประถมสามัญ (ป.๓) เข้าเรียนต่อระดับมัธยมที่โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ และเข้าศึกษาต่อในชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๗ - ๘ ที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ จังหวัดพระนคร ต่อจากนั้นได้ศึกษาต่อวิชาชีพครูที่โรงเรียนฝึกหัดครูจันทร์เกษม สำเร็จได้วุฒิประโยคครูมัธยม (ป.ม.)

เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๒ ได้ย้ายมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๕

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายจัดตั้งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา นายกลับ ส่งศรี ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้พิจารณาจัดการสถานที่ตั้งโรงเรียน และการควบคุมดูแลการก่อสร้าง ตลอดจนการคัดเลือกบุคลากรทางการศึกษา เพื่อมาดำรงตำแหน่งครูผู้สอนและตำแหน่งอื่น ๆ จนงานทุกด้านสำเร็จไปด้วยดี นายกลับ ส่งศรี จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นครูใหญ่ (ปัจจุบันคือโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย) เมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘

ขณะดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา นายกลับ ส่งศรี เริ่มมีปัญหาเรื่องสุขภาพ แต่ก็ยังปฏิบัติหน้าที่อยู่ด้วยความมานะอดทน ต้องต่อสู้กับความเจ็บป่วยที่การรักษาเป็นไปด้วยความลำบาก โดยเฉพาะในช่วยปลายสงครามมหาเอเชียบูรพา

ซึ่งขาดแคลนทั้งแพทย์และเครื่องเวชภัณฑ์ การรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล
สงขลา จึงช่วยไม่ได้มากนัก กอปรกับที่ต้องรับภาระหน้าที่หนักทั้งใน
ตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา ซึ่งได้
เปิดรับนักเรียนประโยคครูประถม (ป.ป.) ขึ้นอีกหลักสูตรหนึ่ง ในพ.ศ.
๒๔๘๗ เพื่อรับนักเรียน ป.ป.จากภาคใต้ที่ต้องไปเรียนในจังหวัดพระนคร
เพราะในช่วงดังกล่าวฝ่ายสัมพันธมิตรโจมตีจังหวัดพระนครและธนบุรี
อย่างหนัก จึงทำให้ภาระที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น มีหน้าที่ยังต้อง
ควบคุมดูแล การก่อสร้างโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอหาดใหญ่ ก็ได้รับ
การช่วยเหลือด้านยารักษาโรคจากแพทย์ทหารของฝ่ายสัมพันธมิตร
ซึ่งตั้งค่ายอยู่ใกล้โรงเรียนนั่นเอง แต่โรคที่นายกลับ สงศรี กำลังประสบ
อยู่นั้นคือโรคมะเร็ง ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักในวงการแพทย์สมัยนั้น

ดังนั้นจึงไม่สามารถรักษาโรคให้มีอาการทุเลาลงได้ จึงตัดสินใจ
ขอย้ายกลับไปสอนที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ จังหวัดพระนคร อีกครั้ง เมื่อ
วันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒ และสุดท้ายได้ลาออกจากราชการเมื่อ
วันที่ ๑ ธันวาคมพ.ศ. ๒๔๙๒

นายกลับ สงศรี ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทรงภูมิความรู้ผู้หนึ่ง ท่านเป็นผู้ที่
ใฝ่ใจในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และได้ใช้ความรู้ที่ได้ศึกษา
ค้นคว้ามาจากเอกสาร ตำรา ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเขียนตำรา
เรียนให้กระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นแบบเรียนหลายวิชา เช่น วิชาภูมิศาสตร์
ประวัติศาสตร์ ไวยากรณ์ไทย และวิชาลูกเสือ ฯลฯ ในด้านความรู้ภาษา
ต่างประเทศนั้น ท่านสามารถติดต่อสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้เป็น
อย่างดี นอกจากความรู้ความสารถทางด้านวิชาการแล้ว ยังมีความสามารถ
ในด้านกีฬาอีกด้วย กล่าวคือ ในขณะที่กำลังเรียนอยู่ที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์
ได้เป็นนักกีฬาของโรงเรียน

ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี ในชีวิตราชการ นายกลับ ส่งศรี เป็นผู้ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยที่ดี เป็นที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา เป็นที่รักยำเกรงของเพื่อนข้าราชการ เป็นที่เคารพรักของศิษย์และบุคคลทั่วไป ท่านประพฤติปฏิบัติตนทั้งในหน้าที่การงานและส่วนตัว อยู่ในครรลองคลองธรรมตลอด แนะนำสั่งสอนและประพฤติตนเป็นแบบอย่างให้ศิษย์และลูก ๆ ตั้งมั่นอยู่ในความถูกต้อง มีคุณธรรม ชื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร มัธยัสถ์ กตัญญูรู้คุณต่อแผ่นดินและผู้มีพระคุณ ฯลฯ ส่งเสริมเพื่อนข้าราชการและลูกศิษย์ให้มีความรู้และก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศชาติ จนเป็นที่กล่าวขานของลูกศิษย์จนกระทั่งปัจจุบัน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ ได้แก่ จตุรตถาภรณ์ช้างเผือก เหรียญลูกเสือสรรเสริญ เหรียญปราบกบฏ ฯลฯ

ชีวิตครอบครัวนั้น นายกลับ ส่งศรี ได้สมรสกับนางสาววาริ เสือครองทรัพย์ มีบุตรธิดารวม ๕ คน คือ

๑. นางพิทยา (ส่งศรี) ธรรมนุ
๒. นางสุภิต (ส่งศรี) อนันตสุข
๓. พระภิกษุวิกิจ ธีวณฺฑโน
๔. นางกันยา (ส่งศรี) กิจเวช
๕. นางรัตนาภรณ์ (ส่งศรี) สามบุญเรือง

นายกลับ ส่งศรี ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
สิริอายุได้ ๕๒ ปี ๑๐ เดือน ๑๔ วัน

จำลอง สวนะคุณานนท์
สุภิต อนันตสุข

ผู้เรียบเรียง
ผู้ให้ข้อมูล

นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ

พ.ศ. ๒๔๘๙ - ๒๔๙๓

พ.ศ. ๒๕๐๐ - ๒๕๐๑

นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ เกิดวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๖
ที่บ้านธรรมการเมืองพัทลุง ตำบลลำปำ อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
เป็นบุตรคนที่ ๔ ของหลวงสิกขบริหาร (อยู่ มีนะกนิษฐ) และนางสิกขกิจ
บริหาร (เทียม เลขสาร มีนะกนิษฐ)

นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา รวม ๗ คน คือ

๑. นายพร้อม มีนะกนิษฐ
๒. นายสำราญ มีนะกนิษฐ
๓. นางสมถวิล สุวรรณัทธม
๔. นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ
๕. นายวิทย์ มีนะกนิษฐ
๖. นายเวทย์ มีนะกนิษฐ
๗. พล.ต.ต.ณัฐ มีนะกนิษฐ

นอกจากนี้ยังมีพี่น้องร่วมบิดา อีก ๓ คน คือ

๑. นางจวน วิสุทธะรัตน์ มารดาชื้อคล้าย
  ๒. แพทย์หญิงพวงศรี มีนะกนิษฐ
  ๓. พลเอกพัฑดร มีนะกนิษฐ
- สองคนหลังนี้ มารดาชื้อ นางพัน

ที่มาของชื่อ “ศรีพัท” นี้ ท่านเคยเล่าให้ใครต่อใครฟังว่า คุณแม่ท่านตั้งครรภ์ท่านที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้คลอดท่านที่จังหวัดพัทลุง จึงได้รับการตั้งชื่อตามคำนำของจังหวัดทั้งสองว่า “ศรีพัท”

สำหรับนามสกุล “มีนะกนิษฐ” นั้น เป็นนามสกุลที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ โดยคำว่า “มี” มาจากชื่อของปู่ ส่วนคำว่า “กนิษฐ” มีความหมายว่าน้อย ตามชื่อของทวด ที่ชื่อ “น้อย” แต่เพื่อให้ถูกตามหลักการสมาสคำในภาษาไทย จึงใช้ว่า “มีนะกนิษฐ” (ไม่มีการ์นต์ที่ตัว ฐ)

การศึกษาเบื้องต้น เริ่มเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ปีที่ ๓ ซึ่งจบชั้นประถมสามัญ ที่โรงเรียนประจำมณฑลสุราษฎร์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่าง ปี พ.ศ. ๒๔๖๖-๒๔๖๘ ในช่วงที่บิดาดำรงตำแหน่งศึกษาธิการมณฑลสุราษฎร์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ บิดาย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศึกษาธิการมณฑลนครศรีธรรมราช ซึ่งตั้งที่ทำการ ณ จังหวัดสงขลา ดังนั้น ท่านจึงย้ายตามบิดามาเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษา ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๘ ณ โรงเรียนประจำมณฑลนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชูสงขลา ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๖๙-๒๔๗๗

นายศรีพัท มีนะกนิษฐ ได้เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดพระนคร ปี พ.ศ. ๒๔๗๙-๒๔๘๓ ได้รับปริญญาบัตรอักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ.) นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ขณะดำรงตำแหน่งครูใหญ่โทโรงเรียนประจำจังหวัดยะลา “คณะราษฎร์บำรุง” ได้รับทุนจากรัฐบาลอังกฤษให้ไปทัศนศึกษา ณ รัฐกัวลาลัมเปอร์ สิงคโปร์ และป็นิ่งเป็นเวลาหนึ่งเดือน และต่อมาในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ถึงกลางปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้รับทุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ไปศึกษาและดองานวิชาครุศาสตร์ ที่ Central Michigan University รัฐ Michigan และวิชา

เศรษฐศาสตร์พัฒนาชนบท (Rural Economic Development) ที่
Vanderbilt University รัฐ Tennessee

ทางด้านประวัติการทำงานนั้น ปรากฏว่า หลังจากเรียนจบชั้น
มัธยมปีที่ ๘ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ แล้ว ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้เป็นครูผู้ช่วยที่
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวรุณอยู่หนึ่งภาคเรียน โดยสอนประจำชั้น ม.๓ ค. ได้รับ
เงินเดือนเดือนละ ๒๐ บาท และในปีเดียวกันนี้ได้มาสอนนักเรียนชั้น ม.๘
พิเศษ ที่โรงเรียนอัสสัมชัญ จังหวัดพระนคร อีกหนึ่งภาคเรียน ทั้งนี้เพื่อ
เป็นการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อคณะอักษรศาสตร์ ที่จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

เมื่อสำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิตแล้วได้รับราชการสังกัด
กระทรวงศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๗ รวมเป็นเวลา
๓๔ ปี ซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามลำดับ คือ

พ.ศ. ๒๔๘๔ - ๒๔๘๖ อาจารย์ตรี สอนวิชาภาษาไทยเป็นหลัก
และภาษาอังกฤษบางโอกาส ณ โรงเรียนฝึกหัดครูประถมพระนคร ถนน
ศรีอยุธยา พระนคร

พ.ศ. ๒๔๘๖-๒๔๘๘ ครูตรีโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวรุณสงขลา สอนภาษา
อังกฤษ ม.๕, ม.๖ และกิจกรรมสร้างสรรค์

พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๓ ครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ตำบลคอหงส์
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

พ.ศ. ๒๔๙๓-๒๔๙๖ อาจารย์เตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนมหา
วิทยาลัยราชวรุณ สงขลา

พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๔๙๘ ครูใหญ่โทโรงเรียนประจำจังหวัดยะลา “คณะ
ราษฎรบำรุง”

พ.ศ. ๒๔๙๙ อาจารย์โท วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ธนบุรี

พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๑ รักษาการแทนครูใหญ่ โรงเรียนฝึกหัดครู
สงขลา ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา และใน พ.ศ.
๒๕๐๑ ได้ลาอุปสมบท ณ วัดมณีมาวาส อำเภอเมืองสงขลา ๑ พรรษา

พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๒ ครูใหญ่โรงเรียนมัธยมบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
และเป็นกรรมการพัฒนาโรงเรียนมาเป็นโรงเรียนสาธิต ของวิทยาลัยครู
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา และเริ่มรับนักเรียนหญิงเป็นครั้งแรก ตั้งแต่ปีการ
ศึกษา ๒๕๐๒ เป็นต้นมา

พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๑๗ อาจารย์วิทยาลัยครูธนบุรี (ปัจจุบันคือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี) และในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษ

ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๑๗ ได้เกษียณอายุราชการ เป็นข้าราชการ
บำนาญกระทรวงศึกษาธิการ

นอกจากนายศรีพิท มีนะกนิษฐ จะทำหน้าที่เป็นครูบาอาจารย์
ให้การศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดาในระดับชั้นมัธยมศึกษาและวิทยาลัยครูแล้ว
ท่านยังเป็นอาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
(มจร.) ซึ่งเป็นวิทยาลัยสงฆ์ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๓ ถึงวันที่ ๒๔
ตุลาคม ๒๕๓๕ รวมเป็นเวลา ๓๕ ปี โดยวิชาที่บรรยายได้แก่ ครุศาสตร์
ปัญหาสังคม สังคมสงเคราะห์ ภาษาอังกฤษ และการพัฒนาเศรษฐกิจชนบท
ซึ่งหากมีพระภิกษุจากต่างประเทศ เช่น พม่า อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฯลฯ
ท่านต้องบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ ตลอดเวลา ๓๕ ปีที่เป็นอาจารย์พิเศษ
มหาวิทยาลัยสงฆ์ ท่านได้ร่วมผลิตบัณฑิตให้สำเร็จการศึกษา พุทธศาสตร
บัณฑิต (พร.บ.) ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บัณฑิต ชีวิตการเป็นครูของท่าน สรุป
ได้ว่า สอนทั้งฆราวาสและบรรพชิต นับว่าท่านได้สร้างคุณูปการทางด้าน
การศึกษาอย่างยิ่งใหญ่มหาศาล

ทางด้านครอบครัวนั้น นายศรีพัฑ มีนักษิษฐ ได้สมรสกับ นางสาวสัจฉิณ สงขลา ครูโรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา มีบุตรธิดารวม ๔ คน คือ

๑. พ.อ.ยอดญาติดา มีนักษิษฐ อาจารย์โรงเรียนนายร้อย จปร.
๒. รองศาสตราจารย์ชดาวดี มีนักษิษฐ อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๓. พ.ต.ท.ณัฐศิษฐ์ มีนักษิษฐ
๔. พ.อ.(หญิง) ปาณชรา มีนักษิษฐ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด

จากชีวประวัติของนายศรีพัฑ มีนักษิษฐ ปรากฏว่าท่านได้ทำหน้าที่ครูและผู้บริหารอยู่หลายแห่งด้วยกัน โดยเฉพาะในโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลานั้น ท่านได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารถึง ๒ ครั้ง

ครั้งแรก ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๓ สมัยนั้นโรงเรียนตั้งอยู่ที่ ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และในช่วงที่ท่านไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่นั้น โรงเรียนยังชื่อว่า “โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดสงขลา” ต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็น “โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา” ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ และในปีนี้อเอง ทางโรงเรียนได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรครูมูล (ป.) ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้หยุดสอนหลักสูตรนี้ไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๒ สมัยที่โรงเรียนเพิ่งย้ายมาจากตำบลท่าชะมวง อำเภอกำแพงเพชร (ปัจจุบันอำเภอรัตภูมิ) จังหวัดสงขลา

ในสมัยที่นายศรีพัฑ มีนักษิษฐ เป็นผู้บริหารทางโรงเรียนเปิดสอนอยู่ ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรประกาศนียบัตรครูมูล (ป.) ดังกล่าวแล้ว กับหลักสูตรครูประชาบาล (ป.บ.) รับนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เข้าเรียน ๓ ปี

ตลอดระยะเวลาที่นายศรีพัฑ มีเนกนิษฐ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๓ นี้ ปรากฏว่าท่านได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และสละเวลาในการพัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากโรงเรียนเพิ่ง ย้ายมาจากที่ตั้งเดิมไม่นานนัก และอาคารเรียน หอพักนักเรียนก็ยังใช้ของ โรงเรียนมัธยมวิสามานูเกษตรกรรมที่ถูกยุบเลิกไปใน พ.ศ. ๒๔๘๑ อาคาร ต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่จำกัด แต่ท่านก็ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง

อุดมการณ์ที่มั่นคงและเหนียวแน่นของท่านคือจะมีความรักและ ผูกพันกับสถานศึกษาที่ท่านได้ศึกษาและทำการสอนมาเป็นอย่างมาก ตลอดจนให้ความสำคัญในการปลูกฝังให้นักเรียนมีสำนึกต่อสังคมและ ประเทศชาติ ดังจะเห็นได้จากแนวความคิด และการกระทำของท่าน เช่น

ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาครั้ง แรกนี้ ท่านได้ตระหนักเป็นอย่างดีว่า “การรักหมู่คณะ” เป็นจุดเริ่มต้นของ การรู้จักรักสังคมและประเทศชาติ จึงได้ริเริ่มให้มี “ธงประจำโรงเรียน” ขึ้น (ขอให้อาจารย์สวัสดิ ฒ พัทลุงทำให้) โดยเป็นธงสีเหลี่ยมผืนผ้า พื้นสีชมพู อันเป็นสีของรัชกาลที่ ๕ พระปิยมหาราช เนื่องจากโรงเรียนฝึกหัดครูไทย เริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ สมัยรัชกาลที่ ๕ รอบ ๆ ผืนธงประมาณหนึ่งนิ้ว ฟุต เป็นสีเขียว (สัญลักษณ์ของภาคทักษิณ) และตรงกลางมีรูปพระพิฆเนศวร (เทพเจ้าแห่งความรู้) การที่ท่านได้ริเริ่มให้มีธงประจำโรงเรียนขึ้นนี้ นับว่า เป็นกุศโลบายอันแยบยลอย่างยิ่งที่ช่วยปลูกฝังความรักสามัคคีเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน

เมื่อท่านได้รับแต่งตั้งให้มาทำหน้าที่บริหารโรงเรียนฝึกหัดครู สงขลาครั้งที่ ๒ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๑ ขณะนั้นโรงเรียนได้ย้ายจาก ตำบลคอหงส์ อำเภอหาดใหญ่ มาตั้งที่ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา (พ.ศ. ๒๔๙๙) แล้ว ท่านมีความห่วงใยต่อนักเรียนที่มีปัญหาทางการเงิน เป็นอย่างมาก ท่านจึงได้ริเริ่มจัดสวัสดิการสำหรับสงเคราะห์นักเรียนขึ้น

โดยตั้ง “เงินทุนสวัสดิการบริการชั่วคราว” ขึ้น เริ่มต้นด้วยเงินจำนวน ๒๕๐๑ (สองพันห้าร้อยหนึ่งบาท) ซึ่งเท่ากับจำนวน พ.ศ. เงินจำนวนนี้ได้จากการอุทิศเงินส่วนตัวของท่าน และจากสมาชิก อ.ศ.ร. (คณะครูที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) เงินทุนสวัสดิการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเงินขาดมือชั่วคราว ซึ่งได้กำหนดให้มีการดำเนินการตามระเบียบการเงินของทางราชการ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส นั้นเอง

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๓๘ นายศรีพัฑ มินะกนิษฐ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โทโรงเรียนประจำจังหวัดยะลา “คณะราษฎรบำรุง” นายนิยม ฉวีภักดิ์ อดีตอาจารย์โรงเรียนนี้ ซึ่งเคยเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน ได้เล่าว่าในสมัยที่นายศรีพัฑ มินะกนิษฐ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง กล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกที่ผู้บริหารได้นำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปอย่างแนบแน่น เป็นยุคที่มีการส่งเสริมกิจกรรม และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นครั้งแรกที่เริ่มจัดสหศึกษา คือ รับนักเรียนหญิงมาเรียนร่วมกับนักเรียนชายในชั้น ม.๗ และ ม.๘

ในช่วงที่ท่านเป็นอาจารย์วิทยาลัยครูธนบุรี (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี) ท่านมีผลงานที่เสริมสร้างให้นักศึกษาและบุคลากรมีความรักต่อสถาบัน รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยได้ประพันธ์เพลงประจำโรงเรียนฝึกหัดครูธนบุรีขึ้น ทำนองวอลซ์ และมาร์ช ซึ่งอาจารย์แมนรัตน์ ศรีกรานนท์ ศิลปินแห่งชาติสาขาดนตรีสากล เป็นผู้ให้ทำนอง และเพลงนี้ได้เคยบันทึกแผ่นเสียงโดยวงดนตรีสุนทราภรณ์

เนื้อร้อง มีดังนี้ คือ

พิกุลทองคำจันทร์อันร่มรื่น
ต่างสดชื่นร่วมสถานการศึกษา
ฝึกหัดศรัทธนบุรีเราบูชา
นพมาศเป็นตรามิ่งมงคล
เหลืองขาวพวกเราเฝ้าถนอม
สีน้อมนำชื่อเสียงเกียรติเหตุผล
ล้วนรักดีมีธรรมประจำตน
ทั่วทุกคนรักก้าวหน้าสามัคคี
ทั้งการเรียนการกีฬาพานานาศิลป์
มุ่งมานะเรียนสิ้นเพิ่มศักดิ์ศรี
ขอเทิดนามนพมาศปราชญ์กวี
ขอทูนสีขาวเหลืองเรืองวิไล
ขอชูชาติศาสน์กษัตริย์นรินทร
ขอเทิดเกียรติบรรดิงขะไช
ขอร่มเกล้าเจ้าชีวิตดวงจิตไทย
โปรดประทานพรชัย ไชโย ไชโย ไชโย

นอกจากนี้ ท่านได้แต่งเพลงที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา สำหรับนักศึกษาที่จะออกฝึกสอนอีกด้วย เช่น เพลงวันเข้าพรรษา ซึ่ง อาจารย์คุณหญิงฉิ้น ศิลปะบรรเลง ศิลปินแห่งชาติสาขาดนตรีไทย ให้ทำนอง (ด้อยดลิ่งแปลง)

มีเนื้อร้อง ดังนี้

ถึงคราวเข้าพรรษา	พระท้าวหน้าประจำวัด
ประชุมปฏิบัติ	ท่องบ่นธรรมจำขึ้นใจ
เดือนแปดแรมหนึ่งค่ำ	เริ่มประจำพรรษาไป
สามเดือนค้ำรบใน	เดือนสิบเอ็ดพระจันทร์เพ็ญ

ชาวพุทธควรปรีดา กราบบูชาพระเจ้าแผ่นดิน
พึงเทศน์ทำบุญเพ็ญ ประจำเกิดสวัสดี

สำหรับสถาบันการศึกษาที่ท่านมีความผูกพันมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช สงขลา เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ท่านได้เข้าเรียนตั้งแต่นั้นมา ตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ ๑-๘ เรียนจบแล้วก็ได้เป็นครูผู้ช่วยที่โรงเรียนนี้ ๒ ภาคเรียน ก่อนที่จะไปเข้าศึกษาต่อที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้นต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๔๙๘ ก็ได้ย้ายมาเป็นครูที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช และระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๓ - ๒๔๙๖ อีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นท่านจึงมีความผูกพันกับโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูชเป็นอย่างมาก นายเชียร เจริญวัฒนา อดีตปลัดกระทรวงยุติธรรม และอดีตประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กล่าวถึงนายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ ไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์ศรีพัฑ มีนะกนิษฐ ว่า

“...ท่านจึงมีความผูกพันกับโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูชเป็นอย่างมาก ได้เสียสละอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และเวลาให้แก่โรงเรียนตลอดมา เป็นต้นว่า ระหว่างที่รับราชการอยู่ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช ก็เป็นผู้สนับสนุนจัดหาทุน เพื่อก่อสร้างตึกเรียนหลังใหม่ คือ อาคาร ๑ ในปัจจุบัน ได้ช่วยเหลือกิจการของสมาคมนักเรียนเก่ามหาวิทยาลัยราชวูช และเคยดำรงตำแหน่งนายกสมาคมนักเรียนเก่าด้วย ภายหลังจากที่ย้ายมารับราชการในกรุงเทพมหานครแล้ว ก็ได้ช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่มีโอกาส จะทำได้ตลอดมา เช่น การจัดหาทุน และประสานงานในการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประดิษฐานไว้ ณ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวูช การสร้างหอสมุดดิอนสุสานนท์ การเชิญชวนให้นักเรียนเก่า และญาติมิตรจัดตั้งกองทุนไว้ในมูลนิธิมหาวิทยาลัยราชวูช เป็นต้น นอกจากนั้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ เป็นต้นมา

คณะนักเรียนเก๋ามหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้จัดงานสังสรรค์ประจำปีติดต่อกันมาจนปัจจุบัน และได้จัดทำหนังสือที่ระลึกในโอกาสนี้ทุก ๆ ปี อาจารย์ก็ได้เป็นกำลังสำคัญในการจัดทำคำแนะนำ รวมทั้งเขียนประวัติของโรงเรียน อาจารย์ใหญ่และครูบาอาจารย์สมัยก่อนมาลงพิมพ์ไว้เป็นจำนวนนับสิบเรื่อง รวมทั้งข้อมูลของนักเรียนเก๋ามหาวิทยาลัยราชภัฏตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๙-๒๕๘๑ โดยละเอียดด้วย จึงเป็นหลักฐานที่มีค่าและใช้อ้างอิงได้...

ด้วยเหตุที่ท่านเป็นเสาหลักและเสาเอกในการส่งเสริมเกียรติยศของโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏให้ปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นชมรมศิษย์เก๋ามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อาวุโส ได้มอบโล่ “เชิดชูเกียรติศิษย์ยอดกตัญญู” ให้ท่าน เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓

นายศรีพัฑฒ มีนะกนิษฐ นับว่าเป็นครูที่มีความเมตตา และห่วงใยต่อนักเรียนที่ยากจนเป็นอย่างมาก เช่นในสมัยที่ท่านเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ท่านจะอุปถัมภ์นักเรียนจากบ้านนอกให้พักอาศัยอยู่ที่บ้านท่าน ซึ่งทั้งท่านและภรรยาของท่านก็อนุเคราะห์ช่วยเหลือตามอัธยาศัย ประดุจว่าเด็กเหล่านั้นเป็นบุตรหลานของท่านเอง แม้ในสมัยที่ได้ย้ายมารับราชการในกรุงเทพฯ แล้ว ท่านก็ได้ดูแลลูกหลาน นักเรียนจากภาคใต้ รุ่งแล้วรุ่งเล่า ด้วยความห่วงใย

นอกจากท่านจะให้ความเมตตา กรุณา แก่ศิษย์แล้ว ในวงเพื่อนฝูงนั้น ท่านก็เป็นกัลยาณมิตรอย่างแท้จริง นายจำนง เทพหัสดิน ณ อยุธยา อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวถึงท่านว่า

“...เขาเป็นที่ปรึกษาของเพื่อนอยู่ตลอดเวลา มีความพยายามที่จะช่วยคนทุกคน นี่เป็นนิสัยของคุณศรีพัฑฒคนนี้ เพื่อนที่ยากจนหรือขาดเงินก็ได้หยิบยืมเงิน แก่ทุกขไปได้...”

มิใช่เพียงเพื่อน ๆ เท่านั้น ท่านยังเป็นที่ปรึกษาให้แก่พวกคุณ
น้อง ๆ ได้ทุกกรณี ทุกคนที่เข้าใกล้ท่านจะรู้สึกอบอุ่น เป็นผู้ที่มินิสัยเยือกเย็น
สุภาพเรียบร้อย เป็นที่ประทับใจของคนทุกคน ที่ได้มีโอกาสรู้จักกับท่าน

พระศรีปริยัติโมลี (สมชัย กุศลจิตโต) รองอธิการบดีฝ่ายกิจการ
ต่างประเทศ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงนายศรีพัฑ
มีนะกนิษฐาว่า

“ท่านเป็นครูทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การ
ดำเนินชีวิต ไม่มีใฝ่ใฝ่ราคะ เพราะเป็น ‘ชีวิตของพระในร่างครู’ หรือ
‘ท่านเป็นทั้งพระและครู’ ในคน ๆ เดียวกัน”

ท่านเป็นครูที่สมบูรณ์แบบ เป็นแม่แบบที่ดีของลูกศิษย์ ดร.อรัญ
ธรรมโน อดีตปลัดกระทรวงการคลัง และเคยเป็นลูกศิษย์ของท่าน ได้กล่าว
ถึงท่านว่า

“...มีความมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อศิษย์ตลอดชีวิต ตั้งแต่การ
ให้ความรู้ที่เหมาะสม ถูกต้อง ให้ความเมตตา เอาใจใส่ติดตาม
ความก้าวหน้าในชีวิตของศิษย์ ยินดีและพอใจในความสำเร็จของ
ศิษย์ เป็นผู้ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทำตัวเป็นต้นแบบ เป็น
ตัวอย่างแก่ศิษย์ในการครองชีวิตได้...”

นอกจากนั้นท่านจะปฏิบัติตนเป็นครูตัวอย่างที่บรรดาลูกศิษย์
กล่าวขวัญยกย่องในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมากแล้ว คุณสมบัติประจำตัวที่
สำคัญอย่างหนึ่งของท่านคือท่านจะยกย่องคนดี โดยท่านจะกล่าวชมครูและ
ลูกศิษย์ของโรงเรียนมหาวชิราวุธและบุคคลทั่วไปที่ได้ประกอบคุณงาม
ความดีอย่างเสมอต้นเสมอปลายว่าเป็น “แม่แบบที่ดี” ซึ่งทำให้ผู้ที่ได้รับ
คำชมรู้สึกปลาบปลื้ม และพยายามทำตัวเป็น “แม่แบบที่ดี” ซึ่งนับว่า
เป็นการสอนคนให้ทำดี โดยใช้การปฏิบัติ หรือให้ดูตัวอย่างมากกว่าคำสอน

พระครูสุตกิจบริการ คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึง นายศรีพัฑ มีนะกะนิษฐว่า

“อาจารย์ศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ เป็นครู เป็นอาจารย์ และเป็นเสมือนทั้งพ่อของศิษย์ทุกคน ท่านมีความเป็นครูอยู่ในสายเลือด ตั้งมั่นอยู่ในพรหมวิหารกับศิษย์ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ไม่เคยโกรธเคืองใคร ไม่ตำหนิหรือชมลูกศิษย์ ให้หลง แต่จะแนะนำในสิ่งที่ถูกหรือผิด ให้ไตร่ตรอง ยิ้มแย้ม แจ่มใสกับศิษย์ได้ตลอดเวลา...”

นายศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ ถือได้ว่าเป็นผู้ที่เพียบพร้อมในด้านคุณธรรม จริยธรรม ท่านดีทั้งนอกดีทั้งใน คือ ทำดี พูดดี คิดดี บรรดาลูกศิษย์ ลูกหา และเพื่อนฝูง ตลอดจนผู้ที่รู้จักมักคุ้นและใกล้ชิดกับท่าน จะกล่าวถึงท่านที่ทำให้เห็นตัวตนของท่านได้อย่างชัดเจนว่าท่านเป็นคนที่มีความสุขุม เยือกเย็น คิดก่อนพูด คำพูดของท่านจึงกระชับและชัดเจน เข้าใจง่ายได้ ความครบถ้วน ท่านมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย เป็นมิตรกับคนทั่วไป ไม่ถือตัวหรือวางตัวเป็นคนสูงเด่น ทั้ง ๆ ที่เป็นผู้ที่มีความรู้สูงเด่นในด้านวิชา ซึ่งเป็นที่ยอมรับในบรรดาคณาจารย์ด้วยกัน และบรรดาศิษย์ทั้งหลายที่เรียนกับท่าน ท่านเป็นคนใจดี ใจเย็น ไม่ตำหนิใคร หรือกล่าวร้ายใครทั้งเรื่องส่วนตัวและการทำงาน พูดจาน่าฟัง ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน ไม่เคยดูหรือว่านักเรียนด้วยคำรุนแรง ลูกศิษย์โรงเรียนมหาวิชราวุธจึงเรียกท่านว่า “ผู้ดีอังกฤษ” (เนื่องจากท่านสอนภาษาอังกฤษ) ท่านวางตัวเหมาะสม เตรียมพร้อมอยู่เสมอ ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย รอบคอบ ละเอียดอ่อน มีน้ำใจให้ความรัก โอบอ้อมอารี กตัญญูกตเวที หนักแน่น รักพวกพ้อง รักหมู่คณะ คบกับใครก็คบด้วยความจริงใจ รักใครรักจริง ไม่ถือเขาถือเรา ท่านได้ทำประโยชน์ทั้งตัวเอง และครอบครัวอย่างสมบูรณ์ ทั้งยังได้ทำประโยชน์แก่สังคมมากมาย ได้ชื่อว่าเป็นผู้กตัญญูต่อแผ่นดิน และมีความจงรักภักดีต่อพระราชวงศ์อย่างแท้จริง

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ในบรรดาศิษย์และผู้ใกล้ชิดที่ว่า ด้วยเหตุที่นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ จบการศึกษาทางด้านอักษรศาสตร์ ท่าน จึงมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษดีเยี่ยมผู้หนึ่ง ท่านจะสอนอย่างสนุก มีอารมณ์ขัน ท่านเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน สมัยที่เป็นครูโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้เขียนกลอนโต้ตอบกับอาจารย์สวัสดิ ณี พัทลุง ในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น พวกลูกศิษย์ติดตามอ่านกันอย่างสนุกสนาน แม้แต่ในเวลาสอน อาจารย์ทั้งสองก็มีคำพูดถึงอีกฝ่ายหนึ่ง ที่ทำให้นักเรียน หายง่วงนอนได้

นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ เป็นนักการศึกษาอย่างแท้จริง ชอบค้นคว้า รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาทั้งสถานที่และประวัติบุคคล ซึ่งมีทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวกับโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ และเรื่องที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องของภาคใต้มากมาย เช่น

รายงานการวิจัยเรื่อง ๙๐ ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๒๔๓๙-๒๕๓๐ (ประวัติ และวิวัฒนาการเชิงวิเคราะห์)

เรื่อง แค่ ๘ ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา ๒๓๑๘-๒๕๓๙

เรื่อง ‘สิงขร’ มา ‘สงขลา’ ‘ชิงโครา’ ไป ‘ชิงโค’

เรื่อง ๒๕ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑ มกราคม ๒๔๓๙ ถึง (ปัจจุบัน) ๒๕๕๗

เรื่อง ข้าวย่า-เต้าข้าว ยอด Fast Food ชาวบักษีใต้

เรื่อง กำเนิด ‘กาหลอ’ คำใต้

ฯลฯ

นอกจากท่านจะมีความสามารถทางการประพันธ์ด้านร้อยแก้วแล้ว ในด้านร้อยกรองท่านก็มีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการประพันธ์เพลงประจำสถาบันการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะ

ท่านสามารถแปลบทกลอนจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และจากภาษาอังกฤษได้อย่างไพเราะ สละสลวย

รองศาสตราจารย์ ธดาวดี มีนะกนิษฐ ธิดาของท่านได้ขอให้ท่านแปลคำประพันธ์ภาษาอังกฤษ แล้วให้ท่านแปลภาษาไทย ซึ่งมีอยู่หลายบท จะขอยกมาให้ดูเป็นตัวอย่างบางบท ดังนี้

A RED RED ROSE

(๑๗๕๙-๕๖) โดย Robert Burns

O, my love's like a red, red rose
That's newly sprung in June;
O, my love's like the melody
That's sweetly played in tune.

As fair art thou, my bonnie lass,
So deep in love and I;
And I will love thee still, my dear,
Till a' the seas gang dry,
Till a' the seas gang dry, my dear,
And the rocks melts wi' the sun;
I will love thee still, my dear,
While the sands o' life shall run.

And fare-thee-weel; my only love!
And fare-thee-weel awhile!
And I will come again, my love,
Though it were ten thousand miles.

ท่านได้แปลเป็นภาษาไทย ดังนี้

ไอ้สายใจบริสุทธิ์จุกจุกลาบ
แย้มกลิ่นอาบไออุ่นมิถุนหวน
ไอ้จอมขวัญ ระเริงริน ชื่นดวงมลายี
นิ่มนวลปาน เพลงปี่ ดนตรีทอง

ไอ้น้องน้อยกลอยใจวิไลเสิศ
พี่ขอเทิดรอกอยู่เป็นคู่สอง
ไอ้ชื่นจิตพี่คิดสวาทปอง
นานตราบห้องสมุทรแห่งแล้งสายชล

ขวัญใจจำแม่คงคาเหือดแห้งสิ้น
แม่ไซดหินละลายยับกับแดดฝน
ไม่สิ้นรักแก้วตาอย่ากังวล
ไม่สิ้นผลบุญสร้างไม่ห่างกัน

ชื่นจิตจำจึงลาแก้วตาจาก
จำใจพรากรอกไม่ข้ามารับขวัญ
สุดที่รักพี่จักมาหาชั่วน
แม้หมื่นไมล์ขวางกันใจมั่นคง

บทร้อยกรองที่ท่านแปลจากภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ เช่น จาก
คำประพันธ์ของสุนทรภู่ คือ คำมั่นสัญญา

ถึงม้วยดินสิ้นฟ้ามหาสมุทร
ไม่สิ้นสุดความรักสมัครสมาน
แม้เกิดในใต้หล้าสุธาธาร
ขอพบพานพิศวาสไม่คลาดคลา

แม้เนื้อเอ็นเป็นห่วงมหรณพ
พี่ขอพบศรีสวัสดิ์เป็นมัจฉา
แม้เป็นบัวตัวพี่เป็นภุมรา
เซยผกาโกสุมปทุมทอง
แม้เป็นถ้ำอำไพใครเป็นหงส์
จะร่อนลงสิ่งสู่เป็นคู่สอง
ขอติดตามทราวมสงวนवलละอง
เป็นคู่ครองพิศวาสทุกชาติไป
ท่านได้แปลเป็นภาษาอังกฤษดังนี้

MY WORDS OF PROMISE

Though death should claim the ocean, earth and sky
My love for you will never, never die.
And were I born beneath the earth or in the sea,
My darling, it is there I'd pray you'd dwell with me,
Or, if perchance you were the ocean blue.
I'd choose to be a fish and live with you
Or, if the water lily's form you would assume,
The beetle I would be who help you bloom.
And may I be the swan if you're the grotto'd nest
And dwell forever in your arms. Close pressed.
I pray to follow you beloved one,
In all re. incarnations yet to come.

นายศรีพัฑ มีนะกนิษฐ ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลผู้มีชีวิตที่ไม่ว่างเปล่าจากประโยชน์เลยตลอดชีวิต นอกจากท่านจะทำหน้าที่ครูอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาแล้ว ท่านยังได้รับแต่งตั้งเป็นอาจารย์พิเศษในคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมเป็นเวลา ๓๕ ปี นับว่าท่านได้ทำประโยชน์ให้แก่พระศาสนาอย่างมากมาย ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ที่ท่านเป็นอาจารย์พิเศษอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ท่านมีความขยันหมั่นเพียรไปทำการสอนมิได้ขาด ทั้งยังตั้งใจสอนอย่างที่ว่า เป็นครูโดยสายเลือดและจิตใจ

พระเทพปริยัตติสุธี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต, มหาวิทยาลัยแห่งนี้ กล่าวถึงนายศรีพัฑ มีนะกนิษฐว่า...

“... เป็นอาจารย์พิเศษที่นิสิตให้ความเคารพมากที่สุด ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย... โวหาร คำพูดและการเตรียมตัวในการสอนของท่านนั้น พร้อมทุกอย่าง ยากที่จะหาอาจารย์อื่นเทียบ与您ได้ ท่านสอนด้วยจิตวิญญาณของครูอย่างแท้จริง ท่านได้เสียสละทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์ให้แก่มหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก... ทุกท่านที่มาเรียนกับอาจารย์ศรีพัฑ มีนะกนิษฐ ยอมรับในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี ... ท่านทำคุณประโยชน์ให้แก่พระศาสนา โดยเฉพาะด้านการศึกษาและท่านมีความเสมอต้นเสมอปลายกับนิสิตทุกรูป...”

ด้วยเหตุที่ท่านได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไว้เป็นอันมาก ดังนั้นเพื่อเป็นอนุสรณ์ที่ท่านได้ทำคุณงามความดีไว้ ทางมหาวิทยาลัยจึงได้หล่อรูปท่านไว้เป็นที่ระลึกในฐานะ “บูรพาจารย์” ประดิษฐานไว้ ณ “หอบูรพาจารย์” ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากชีวประวัติของศรีพัฑ มีนะกนิษฐ สามารถกล่าวได้โดยที่ไม่ผิดไปจากความเป็นจริงว่า ท่านเป็นครูที่ให้แสงสว่างทางปัญญาทั้งแก่กุลบุตร กุลธิดา และแก่พระสงฆ์องค์เจ้า อุทิศความเสียสละทั้งเวลา แรงกาย จิตใจ สร้างคุณูปการให้แก่สังคมอย่างต่อเนื่องยาวนาน ท่านเป็นนักค้นคว้า เป็นนักคิด นักประพันธ์ นักประวัติศาสตร์ ฯลฯ ที่ยิ่งยวดผู้หนึ่ง

นายสายหยุด จำปาทอง อดีตอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ได้กล่าวถึงท่านไว้ให้เห็นภาพลักษณ์ของท่านอย่างชัดเจนว่า

“...ท่านอาจารย์ศรีพัฑ เป็นผู้บุกเบิกและวางรากฐานการศึกษาไทย มานับเวลาอันยาวนานในหลายสถานภาพ ท่านเป็นครูของศิษย์ทุกระดับการศึกษา ท่านเป็นครูของครู ท่านเป็นผู้บริหารการศึกษา...เป็นผู้ที่มีความเป็นครูอย่างสูงสุดทั้งด้านความรู้ กลยุทธ์ทางการสอน ให้คำปรึกษาและความโอบอ้อมอารีต่อศิษย์ และเพื่อนครู ด้วยเหตุนี้ศิษย์และเพื่อนร่วมงานของท่าน จึงยกย่องให้เป็น “บรมครู” และ “เพื่อนที่แท้จริง” เนื่องจากท่านได้ผ่านการสอนและบริหารมาหลายสถาบันการศึกษา เมื่อเกษียณจากราชการแล้ว ท่านจึงมีกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งมีส่วนทำให้สุขภาพจิต และสุขภาพกายได้ยืนยาว ในฐานะเป็นศิษย์คนหนึ่งของท่าน จึงขอเชิญท่านไว้ในฐานปรมาจารย์และปูชนียบุคคล...”

ชีวิตของนายศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ กล่าวได้ว่าเป็นชีวิตที่งดงาม
สมตามที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ ได้กล่าวถึงท่านไว้ว่า

“อาจารย์ศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ ได้พยายามทำสิ่งที่เป็น
ประโยชน์แก่ครอบครัว วงศ์สกุล ญาติมิตร ประเทศชาติ และพระ
ศาสนา ปรากฏเห็นกันชัดเจน...ทุกอย่างที่ท่านได้ เป็นศรีสง่า
งดงาม... คู่กับที่เกิดมาในแผ่นดินนี้...อาจารย์ศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ
ได้ทำชีวิตให้มี “ศักดิ์ศรีงดงาม” ตามคติโลกและได้ทำชีวิตให้มี
“บุญกุศลติดตามไป” ตามคติธรรม อาจารย์ศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ
จึงมีชีวิตที่ “งดงามทั้งทางโลกและทางธรรม”

จำลอง สานะคุณานนท์
นิยม จิวักดิ์

ผู้เรียบเรียง
ผู้ให้ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

จรรยา มิลินทร์. “นายศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ” ใน ประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว. ๒๕๕๐

ศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ. “พื้นความหลัง” ใน หกทศวรรษวิทยาลัษครุสงขลา. สงขลา :

โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, ๒๕๒๘

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์ศรีพัฑ มีนะกะนิษฐ ต.ช. ณ ฌาปนสถาน

คุรุสภา วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

วันอาทิตย์ ที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘.

นายไปล์ สมิตเมฆ

พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕

ครูไปล์ สมิตเมฆ เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ บ้านตำบลขุนนนท์ อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี เป็นบุตรนายเปลื้อง และนางคล้าย สมิตเมฆ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๗ คน คือ

๑. พลเรือเอก หลวงพลสินธวานันต์ (เปล่ง สมิตเมฆ)
๒. นางสาวเลื่อน สมิตเมฆ
๓. นายไปล์ สมิตเมฆ
๔. นาวาอากาศโทเป็รื่อง สมิตเมฆ
๕. นางเลียบ กีระจินดา
๖. นาวาเอกปลั่ง สมิตเมฆ
๗. พันโศภชัย สมิตเมฆ

ครูไปล์ สมิตเมฆ ได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนประถมวัดศรีสุทธาราม ซึ่งอยู่ใกล้บ้านเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นเวลา ๓ ปี สอบไล่ได้ชั้น ประถมปีที่ ๓ ในพ.ศ. ๒๕๖๐ ย้ายไปเข้าเรียนโรงเรียนมัธยมวัดสุวรรณคีรี และสอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖ ด้วยนิสัยรักการเป็นครู ผิดกับพี่และน้องๆ ซึ่งนิยมการทหาร จึงสมัครเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูวัดบวรนิเวศ ในพ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นเวลา ๒ ปี และสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรประโยคครู ประถม (ป.ป.)

ครูไปล์เริ่มเข้ารับราชการเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ใน ตำแหน่งครูโรงเรียนมัธยมวัดอมรินทร์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง

กรรมการ ต่อมาได้ย้ายไปสอนที่โรงเรียนประถมวัดศรีสุदारาม เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นเวลา ๑ ปี ก็ย้ายไปเป็นครูโรงเรียนมัธยมวัดสุวรรณคีรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๖ วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๗๗ ย้ายกลับมาสอนที่โรงเรียนมัธยมวัดอมรินทร์ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ กระทรวงธรรมการได้ยุบโรงเรียนมัธยมโฆสิตสโมสร มารวมกับโรงเรียนมัธยมวัดอมรินทร์และตั้งโรงเรียนใหม่ว่า โรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิต เปิดทำการสอนถึงชั้นมัธยมปีที่ ๘ ครูไปล่จึงได้รับแต่งตั้งเป็นครูโรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิต เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๘ ในตอนที่ครูไปล่เป็นครูโรงเรียนมัธยมวัดอมรินทร์ ได้เข้าสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรธรรมศึกษาตรี สนามหลวง สำนักวัดเบญจมบพิตรเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ระยะเวลากระทรวงธรรมการอนุโลมให้วิชาธรรมศึกษาตรี เป็นชุดหนึ่งของประโยคครูมัธยม ครูไปล่จึงได้พยายามศึกษาด้วยตนเองเข้าสอบวิชาชุดประโยคครูมัธยมเพิ่มอีก ๓ ชุด มีชุดวิชาครู ชุดภาษาไทย และชุดภูมิศาสตร์ ผลของความพยายามใน พ.ศ. ๒๔๗๗ ครูไปล่ก็ได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) แต่ก็ยังหาได้รับแต่งตั้งครูตรีไม่ เพราะต้องสอบเลื่อนชั้นอีก แต่อย่างไรก็ดี ครูไปล่ก็พยายามเข้าสอบเลื่อนชั้นตำแหน่งครูตรีจนได้ในปีพ.ศ. ๒๔๘๐

ครูไปล่ได้ใช้ชีวิตการเป็นครูอย่างแท้จริง โดยยึดหลักการเป็นครูที่ดีโดยเคร่งครัด มีอุดมคติในการทำงานสูง ปกครองเก่ง ขยันขันแข็งในการตรวจงาน ในสมัยที่ผู้เขียนเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๑ โรงเรียนมัธยมวัดอมรินทร์ เมื่อพ.ศ. ๒๔๖๘ ครูไปล่เป็นครูประจำชั้น ท่านเข้มงวดกวดขันและจ้ำจี้จ้ำไชสอนศิษย์ โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย และมีใช้แต่จะให้ความรู้ แก่ศิษย์อย่างเต็มที่เท่านั้น ยังกวดขันในเรื่องความประพฤติและมารยาทของศิษย์ทุกคนอย่างจริงจัง ความเอาใจใส่ต่อศิษย์เช่นนี้ ปรากฏผลว่านักเรียนได้ดีเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อผู้เขียนเข้ารับราชการเป็นครู

อยู่โรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิตก็ได้มารับราชการเป็นครูร่วมกับท่าน ครูไปล์ทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น สอนชั้นมัธยมปีที่ ๓-๔-๕-๖ สลับเปลี่ยนกันไป ก็เห็นท่านยังคงปฏิบัติงานในการสอนด้วยความขยันขันแข็งเช่นเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ท่านจะสอนชั้นสูงก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าครูไปล์มีสิ่งดี ๆ หลายอย่างที่ครูรุ่นใหม่ที่อ่อนวัยกว่า หรือศิษย์ของท่านควรจะเอาเยี่ยงอย่าง เช่น ท่านเป็นคนที่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ จะสอนอะไรก็ค้นคว้าเตรียมตัวมาอย่างกว้างขวางชนิดไม่ให้เกิดข้อขัดในการสอน จึงถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์อย่างดียิ่ง ศิษย์ทุกคนมีความชื่นชอบในวิธีสอนของครูไปล์ มีความเข้าใจในวิชาที่เรียนเป็นอย่างดี ในด้านการอบรมสั่งสอนนักเรียน ถ้าเห็นนักเรียนผู้ใดทำสิ่งใดไม่ดีไม่งาม หรือไม่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ท่านจะแนะนำว่ากล่าวตักเตือนทันที ไม่ได้ถือว่าท่านไม่ใช่ครูสอนศีลธรรม และพยายามทำตนเป็นตัวอย่างอันดีแก่ศิษย์ของท่านเสมอ ผู้เขียนจำได้ว่า ครั้งนั้นกระทรวงศึกษาธิการกวัดขังการแต่งกายนักเรียน บังคับให้นักเรียนตัดผม ให้ยาวไม่เกิน ๔ เซนติเมตร เพื่อให้ศิษย์สังวรระวังในเรื่องการตัดผม ครูไปล์ได้ตัดผมของท่านสั้นพอง ๆ กับนักเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนทุกคนไม่กล้าปล่อยผมยาว เมื่อแผนกตรวจโรงเรียนมาตรวจความเรียบร้อยของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องผม จึงไม่พบข้อบกพร่องเลย

ต่อมาในพ.ศ. ๒๔๘๐ ได้มีการเปิดอบรมวิชายุวชนทหารขึ้นที่โรงเรียนอมรินทร์โฆสิต ครูไปล์ได้รับมอบหมายจากครูใหญ่ให้รับหน้าที่เป็นครูควบคุมยุวชนทหาร ซึ่งเป็นงานพิเศษนอกจากหน้าที่ประจำชั้น งานควบคุมยุวชนทหารนี้จะต้องทำทะเบียนยุวชนทหารซึ่งรับสมัครนักเรียน ตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ ๔ ขึ้นไป ต้องคอยควบคุมดูแลยุวชนให้อยู่ในระเบียบวินัยของทหาร เวลาอบรมบางวันเริ่มแต่ตอนเช้า เวลา ๐๗.๐๐ - ๐๘.๓๐ น. ตอนเย็นเวลา ๑๔.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ระหว่างที่มีการฝึก ครูไปล์ต้องไปโรงเรียน ตั้งแต่ ๐๖.๓๐ น. เพื่อต้อนรับครูฝึกซึ่งเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนหลายคนด้วยกัน และจะกลับบ้านเวลา ๑๗.๓๐ น. เป็นประจำ

จะต้องติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับกรมเยาวชนทหาร ครูไป่ลงคงปฏิบัติราชการด้านนี้เพิ่มขึ้นด้วยความขยันขันแข็ง มิได้มีความท้อถอยทั้งที่เป็นงานนอกเวลา จนได้รับคำชมเชยจากฝ่ายเยาวชนทหาร

ในด้านงานลูกเสือก็เช่นกัน โรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิตได้จัดตั้งกองลูกเสือเหล่าสมุทรเสนากองที่ ๓ จังหวัดธนบุรีขึ้น สมัยนั้นแยกนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๑ - ๓ เป็นลูกเสือ ชั้นมัธยม ๔ - ๖ เรียนเยาวชนทหาร ครูไป่ลงเป็นผู้สนใจในด้านการลูกเสืออย่างจริงจัง จึงได้เข้ารับการอบรมวิชาลูกเสือเหล่าสมุทรเสนาในฐานะเป็นผู้แทนลูกเสือจังหวัดธนบุรี และสอบได้ตามหลักสูตรจนได้รับเข็มเครื่องหมายการอบรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒

เนื่องด้วยครูไป่ลงเป็นผู้ที่ตั้งใจรับราชการด้วยความอุตสาหวิริยะโดยมิได้บกพร่องนั่นเอง จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิต เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๔ และไม่ต้องสอนประจำชั้น คงสอนเพียงบางวิชา เช่นวิชาพีชคณิตชั้นมัธยม ๔-๕-๖ และมอบตำแหน่งครูควบคุมเยาวชนทหารให้แก่ผู้เขียนรับช่วงต่อไป ครูไป่ลงคงปฏิบัติราชการในด้านผู้ช่วยครูใหญ่ด้วยความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียร โดยเฉพาะงานด้านการบัญชีการเงินของโรงเรียนครูไป่ลงไม่เคยมีความรู้ความชำนาญมาก่อนเลย เพราะมุ่งมันแต่ในด้านวิชาการฝ่ายเดียว แต่ด้วยความมานะบากบั่นจริงจัง ครูไป่ลงก็ใช้ความพยายามศึกษาฝึกฝนจนเข้าใจงานด้านบัญชี การเงิน อันเป็นงานธุรการจนสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยครูใหญ่ให้ลุล่วงเรียบร้อยด้วยดีตลอดมา เป็นที่ไว้วางใจของครูใหญ่ และเป็นທີ່เคารพรักของเพื่อนร่วมงานโดยทั่วไป

ตอนนี้อยู่เขียนขอถอดแตรกด้านกีฬาทางน้ำของครูไป่ลงไว้สักเล็กน้อย เพื่อแสดงให้เห็นความสามารถในด้านการกีฬา ในงานฉลองรัฐธรรมนูญระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๔ ทางราชการกองทัพเรือได้จัดให้มีการแข่งขันเรือพายพระราชพิธี มีเรือตั้ง เรือแข่ง เป็นต้น ให้โรงเรียนต่าง ๆ

สังกัดกรมสามัญศึกษาส่งฝ้ายซึ่งเป็นนักเรียนเข้าทำการแข่งขัน ครูไป
ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนให้เป็นผู้อำนวยการฝึกซ้อมฝ้ายเรือ
ดังกล่าว ส่วนมากโรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิต ได้เรือประเภทเรือแข่งเข้า
แข่งขัน ครูไปสามารถใช้ความพยายามอย่างยิ่งยวดจริงจังในการ ฝึกซ้อมฝ้าย
ซึ่งมีทั้งครูนักเรียน ต้องใช้เวลาซ้อมร่วมกัน ๑ เดือนนอกเวลาเรียน
กว่าจะถึงวันเข้าแข่งขันตลอดจนตกแต่งเรือแข่งที่จะนำแข่งขันให้วัง
ใต้คลองตัว ปรากฏผลว่าโรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิต ได้รับรางวัลชนะเลิศ
ในการแข่งขันประเภทเรือแข่งทุกปี จนเป็นที่เลื่องลือกันทั่วไป นับว่า
เป็นเกียรติอย่างสูงแก่โรงเรียน ทั้งนี้เพราะความอดสาหวิริยะ และความเข้ม
แข็งของท่านโดยแท้ จนประเพณีการแข่งขันเรือพระราชพิธีเนื่องในงาน
ฉลองรัฐธรรมนูญได้ล้ามเลิกไปในพ.ศ. ๒๔๘๕ เพราะเกิดอุทกภัยและ
ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะสงครามมหาเอเชียบูรพา

ด้วยความดีเด่นในงานด้านต่าง ๆ ของครูไปล้นนี้เอง ทางราชการ
กรมสามัญศึกษาจึงได้แต่งตั้งให้ไปรับตำแหน่งครูใหญ่ตรีโรงเรียนฝึกหัดครูมูล
จังหวัดเพชรบุรีเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๖

ตอนที่ครูไปไปรับตำแหน่งนั้น สภาพอาคารเรียนของโรงเรียน
ฝึกหัดครูมูลจังหวัดเพชรบุรีค่อนข้างเก่าทรุดโทรม บริเวณโรงเรียนไม่
เรียบร้อย ครูไปต้องวางแผนปรับปรุงอาคารเรียน หอพัก โรงฝึกกีฬา
ในร่ม สนามสำหรับเล่นกีฬากลางแจ้ง รั้วและประตูให้ถาวรมั่นคงพัฒนา
ยิ่งขึ้นจนแปลกตา ได้จัดสร้างเสาธงขึ้นอย่างสง่างาม ทุกสิ่งทุกอย่างหาได้
สร้างจากเงินงบประมาณอย่างเดียวไม่ได้อาศัยติดต่อกับพ่อค้าประชาชน
ชาวบ้านในจังหวัดร่วมมือบริจาคเงินและสิ่งของ บางอย่างก็ขอแรงครู
นักเรียน ช่วยจัดทำและครูไปเป็นผู้ควบคุมร่วมลงมือทำด้วยโดยไม่ย่อท้อ

ในด้านการปกครองครูและนักเรียน ครูไปใช้การปกครองแบบ
ประชาธิปไตย มีความเห็นอกเห็นใจผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทุกคน เกี่ยวกับ

ตัวครูมีการประชุมอบรมเป็นการภายในเสมอ กำชับให้ครูเคร่งครัดในการสอน เพราะนักเรียนเหล่านี้เมื่อเรียนจบแล้วจะต้องออกไปทำการสอนเป็นครู อบรมกุลบุตรกุลธิดาของชาติ ครูไปล้จะส่งเสริมแนะนำให้ครูได้ไปอบรมศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิของตนในเมื่อมีโอกาสให้ความเป็นธรรมแก่ครูทุกคน ครูในโรงเรียนมีความเป็นอยู่อย่างพี่น้อง สนับสนุนกลมเกลียวสามัคคีกันเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะครูไปล้เป็นคนมีใจกว้างด้วย ครูไปล้ได้เลื่อนชั้นเป็นข้าราชการครูชั้นโท ดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนนี้เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ นำหน้าเพื่อนครูรุ่นเดียวกัน

ครูไปล้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าสมาคมกับบรรดาข้าราชการแผนกต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างสนิทสนม เช่น เมื่อโรงเรียนเลิกแล้วมักจะนำคณะครูไปพบปะสังสรรค์กัน ณ สโมสรข้าราชการ นำคณะครูเล่นกีฬาในร่มและกลางแจ้ง เช่น มีการจัดทีมคณะครูและนักเรียนฝึกหัดครูแข่งขันฟุตบอลกับคณะข้าราชการ หรือคณะครูนักเรียนชั้นมัธยมในจังหวัด โดยทีมของโรงเรียนฝึกหัดครูมักจะประสพชัยชนะเสมอ ทำให้คณะครูซึ่งเคยรู้สึกตัวว่าต้อยกว่าข้าราชการแผนกอื่นเกิดความรู้สึก ว่า ตนก็มีฐานะเท่าเทียมกับข้าราชการอื่นเช่นเดียวกัน ไม่ใช่แต่เฉพาะงานด้านสังคมเท่านั้น แม้งานสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ถ้าจังหวัดคิดจัดทำขึ้น ครูไปล้จะเป็นผู้นำคณะครูและนักเรียนฝึกหัดครูออกหน้าดำเนินกิจการงานด้านสาธารณะทันที ดังเช่นครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ที่จังหวัดเพชรบุรีเกิดน้ำท่วม กระแสน้ำในแม่น้ำเพชรบุรีไหลแรงมากและได้พัดพาเอาต้นไม้ป่าและอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมากมาติดสะพานจอมเกล้า ทำให้เรือสัญจรไปมาไม่ได้ ครูไปล้ได้นำคณะครูและนักเรียนฝึกหัดครูไปช่วยเรือสิ่งเหล่านั้นออก ซึ่งเป็นการเสี่ยงอันตรายมิใช่น้อย ถึงกับตัวครูไปล้เองพลาดจมลงไปขัดกับกิ่งไม้ได้น้ำเป็นเวลาานหลายนาที แต่ก็สามารถพาตัวรอดขึ้นมาได้อย่างปาฏิหารย์อีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ เกิดไฟไหม้ที่ตลาดขายอาหารสดเพชรบุรีเป็นไฟไหม้ครั้งใหญ่ของจังหวัด ครูไปล้ได้นำคณะครูและนักเรียนฝึกหัดครู

ถือถ่วงน้ำหนักคนละใบวิ่งจากโรงเรียนไปช่วยดับเพลิงจนสงบลง เหตุการณ์ทั้งสองที่กล่าวนี้ครูไปล์ได้รับคำชมเชยสรรเสริญจากชาวเพชรบุรีอย่างกว้างขวาง และติดอยู่ในความทรงจำของชาวเพชรบุรีมานานจนทุกวันนี้

นอกจากนี้ยังมีกิจการสำคัญที่สมควรจะนำมากล่าวเพื่อเป็นเกียรติของครูไปล์ คือในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๖ - ๒๔๙๗ ขณะที่ครูไปล์รับราชการอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะสงครามมหาเอเซียบูรพา ในเวลานั้นรัฐบาลไทยจำใจต้องทำสัญญาความร่วมมือร่วมกับญี่ปุ่น และต้องประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา การประกาศสงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกาของรัฐบาลไทยในครั้งนั้น มีคนไทยส่วนหนึ่งทั้งภายในและภายนอกประเทศไม่เห็นด้วย จึงมีผู้ที่เห็นการณ์ไกลได้ร่วมกันจัดตั้งองค์การต่อต้านได้ดินขึ้นมีชื่อว่า **ขบวนการเสรีไทย** องค์การนี้ทำหน้าที่ต่อต้านญี่ปุ่นและให้ความร่วมมือกับฝ่ายพันธมิตร อังกฤษกับสหรัฐอเมริกา เพื่อดำเนินการกวาดล้างขบไล่กองทัพญี่ปุ่นให้พ้นไปจากแผ่นดินไทย โดยตั้งกองบัญชาการที่วังสวนกุหลาบ ในไม่ช้าขบวนการเสรีไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศก็สามารถติดต่อประสานงานกันได้สำเร็จ ได้เป็นที่รู้จักและรับรองจากฝ่ายพันธมิตรเป็นอย่างดีมีการ ลอบส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ของฝ่ายพันธมิตรมาให้ขบวนการเสรีไทย ที่ตั้งเป็นหน่วยย่อยตามจังหวัดต่าง ๆ ทางเครื่องบิน เพื่อให้กองทัพใต้ดินของขบวนการเสรีไทยใช้ในการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น ได้ส่งนายทหารลอบโดดร่มเข้ามาช่วยฝึกอาวุธให้ ตลอดจนจรรยาบรรณการเคลื่อนไหวของกองทัพญี่ปุ่นตามจุดต่าง ๆ ให้ฝ่ายพันธมิตรทราบทุกกระยะ

สำหรับที่จังหวัดเพชรบุรีได้มีการตั้งหน่วยเสรีไทยหน่วยย่อยขึ้นเช่นกันที่ตำบลบางค้อ กิ่งอำเภอหนองหญ้าปล้อง โดยมี **นายเนื่อง วีระภัสส** ศึกษาธิการจังหวัดเป็นหัวหน้า ครูไปล์เป็นผู้ช่วย เพื่อต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น ทำหน้าที่ฝึกหัดอาวุธให้แก่บรรดาเหล่าอาสาสมัคร หัดให้รู้จักการใช้อาวุธชนิดต่าง ๆ ที่ฝ่ายพันธมิตรส่งมา ฝึกរបแบบกองโจร เพื่อเตรียมรบเมื่อถึงเวลา

ทุกคนที่อาสาสมัครจะต้องละเคหะสถานบ้านเรือนไปอยู่ค่ายเป็นเวลาแรมเดือน ต้องได้รับความลำบากตรากตรำไม่ใช่น้อยและต้องยอมพลีชีวิตด้วยเวลานั้นผู้เขียนเป็นครูโรงเรียนมัธยมอมรินทร์โฆสิต เป็นผู้หนึ่งที่ได้มีส่วนร่วมในงานนี้ โดยได้รับมอบหมายจากครูไปส่ด้วยความเห็นชอบของหัวหน้าหน่วยเป็นผู้นำเอกสารการติดต่อประสานงานระหว่างกองบัญชาการส่วนกลาง ที่วังสวนกุหลาบกับหน่วยเสรีไทยที่หนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้เขียนยังรู้สึกภูมิใจในการที่ได้รับความไว้วางใจจากครูไปส่เอกสารที่นำไปนั้นถือเป็นเอกสารลับ ถ้าพลาดท่าตกอยู่ในมือศัตรูแล้วจะเกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ

การนำเอกสารจากกองบัญชาการก็ดี หรือจากหน่วยเสรีไทยหนองหญ้าปล้องเพชรบุรีก็ดี ผู้เขียนต้องเดินทางโดยทางรถไฟสายใต้ไปขึ้นที่สถานีธนบุรีในเวลากลางคืน เพราะเวลานั้นอยู่ในระหว่างที่กรุงเทพฯ และจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกองทัพญี่ปุ่นบางจุดถูกโจมตีทางอากาศจากฝ่ายพันธมิตรบ่อยครั้ง เพื่อความปลอดภัยขบวนรถไฟจึงกำหนดเวลาออกเดินทางจากสถานีต้นทางในเวลากลางคืน บางคราวขบวนรถไฟไปไปถึงสถานีราชบุรี ปรากฏว่ามีเครื่องบินฝ่ายพันธมิตรเข้ามาโจมตีและทำลายกองทหารญี่ปุ่น รถไฟขบวนนั้นต้องหยุดอยู่ที่บริเวณสถานีรถไฟเป็นเวลา ๓-๔ ชั่วโมง เมื่อมีสัญญาณปลอดภัยแล้ว รถไฟจึงเคลื่อนขบวนต่อไปตามปกติถึงเพชรบุรีประมาณ ๔ นาฬิกาของวันใหม่ ผู้เขียนต้องเดินฝ่าความมืดผ่านตลาดในตัวเมืองไปยังโรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี ระยะทางร่วม ๔ กิโลเมตร เพราะเวลานั้นไม่มีรถโดยสารประจำทางใด ๆ ทั้งสิ้น เพื่อมอบเอกสารลับให้ครูไปส่นำไปมอบให้หัวหน้าหน่วย บางคราวต้องนำเอกสารตอบรับจากหัวหน้าหน่วย ไปมอบให้กองบัญชาการที่วังสวนกุหลาบ ถ้าการเดินทางกลับทางรถไฟไม่ปลอดภัยก็ต้องกลับทางเรือ โดยสารเรือยนต์ เวลารวม ๔-๕ นาฬิกาของวันใหม่ ออกปากอ่าวเพชรบุรีเล่นเรือเลียบชายฝั่งทะเล

ไปขึ้นที่ท่าเรือสมุทรสงคราม เดินทางต่อโดยรถไฟสายแม่กลองเข้ากรุงเทพฯ และผู้เขียนจะต้องเดินทางเช่นนี้เสมอ

เนื่องจากผู้เขียนได้ติดต่อกับครูไปสเกี่ยวกับ งานขบวนการเสรีไทย หน่วยหนองหญ้าปล้องดังกล่าว จึงทราบการปฏิบัติงานของครูไปสในค่าย ขบวนการเสรีไทย ในฐานะที่ครูไปสเป็นผู้ช่วยหัวหน้าหน่วย ซึ่งมีหน้าที่ ต้องคอยต้อนรับนายทหารจากฝ่ายพันธมิตรที่ลอบโจดรมเข้ามาช่วยฝึกอาวุธ เมื่อครูไปสได้รับการฝึกวิธีใช้อาวุธแบบใหม่จนชำนาญแล้วก็จะต้อง ไปฝึกอาสาสมัครต่อไป ต้องรับผิดชอบรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ฝ่ายพันธมิตร ส่งมาเป็นหัวหน้าหาเสบียงอาหารสำหรับเลี้ยงดูทหารฝ่ายพันธมิตร ตลอดจน บรรดาอาสาสมัครในค่าย บางคราวครูไปสต้องลงมือจัดการเองกับหมู เป็ด ไก่ เพื่อนำมาปรุงอาหาร ซึ่งครูไปสไม่เคยคิดจะต้องกระทำการดังกล่าวนี้เลย

จะเห็นได้ว่าครูไปสมีความเด็ดเดี่ยวกล้าเสียสละ เพื่อประเทศชาติ โดยแท้ ที่ผู้เขียนกล่าวมานี้คิดว่าคงไม่เป็นการยกย่องครูไปสจนเกิน ความจริง เพราะบรรดาอาสาสมัครผู้ร่วมในขบวนการเสรีไทยทั้งหลายที่อยู่ประจำค่ายหรืออยู่นอกค่ายหาได้รับเงินพิเศษหรือเบี้ยเลี้ยงเป็นการ ตอบแทนอย่างใดไม่ ผู้เขียนเองที่รับหน้าที่เดินทางนำเอกสารติดต่อระหว่าง กองบัญชาการที่กรุงเทพฯ กับหน่วยเสรีไทยที่หนองหญ้าปล้อง ก็ต้องใช้ เงินส่วนตัวจ่ายเป็นค่าพาหนะเดินทางและค่าอาหารเองทั้งสิ้น ขบวนการ เสรีไทยได้กำหนดการที่จะลงมือจับอาวุธขึ้นต่อสู้กองทัพญี่ปุ่นทั่วประเทศ โดยพร้อมเพรียงกันอยู่แล้ว แต่พอดีสงครามได้สิ้นสุดลงเสียก่อนโดย กองทัพญี่ปุ่นได้ยอมจำนนต่อพันธมิตรเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ขบวนการเสรีไทยจึงเลิกไป บัดนี้งานเสรีไทยได้กลายเป็นเรื่องของอดีต จะเหลือก็แต่ในความทรงจำของคนไทยที่เคยร่วมงานเท่านั้น ที่ยังคงภูมิใจ ที่มีส่วนได้รับใช้ชาติในระหว่างสงคราม

ครูไปล้รับราชการอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีร่วม ๗ ปี จนถึงวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ จึงได้ย้ายไปรับราชการตำแหน่งครูใหญ่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูมูลสงขลา จังหวัดสงขลา แต่อยู่ในตำแหน่งได้เพียงปีเศษก็ย้ายเข้ามารับราชการในส่วนกลางตำแหน่งครูโทประจำกรมวิสามัญศึกษา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการโรงงาน การงานสันตติผลิตุอุปกรณ์การสอนและเครื่องครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งกรมวิสามัญศึกษาได้จัดตั้งขึ้นในปีนั้นเอง โรงงานนี้ตั้งอยู่หลังกระทรวงศึกษาธิการ ในบริเวณโรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร ตอนตั้งโรงงานการงาน สัตหัตถ์ขึ้นใหม่ ๆ กรมวิสามัญศึกษาไม่มีเงินงบประมาณให้ กิจการของ โรงงานยังอยู่ในวงแคบ แต่ด้วยความมานะบากบั่นและความเป็นผู้มี ความ ตั้งใจจริงของครูไปล้ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้ในด้านการช่างฝีมือมาเลย นอกจาก เป็นช่างแบบชาวบ้าน เลื่อยไม้ไสกบได้ ช่วยเขาซ่อมแซมบ้านเรือนเคหะสถาน ได้ตามแบบคนไทยในชนบททั่วไปเท่านั้น กิจการของโรงงานได้เจริญ ก้าวหน้าจนเป็นปีกแผ่น ครุภัณฑ์และเครื่องอุปกรณ์การสอนที่โรงงาน ผลิตขึ้นมีราคาและแบบเป็นมาตรฐาน ประณีต แข็งแรงจนเป็นที่นิยมชมชอบ ของโรงเรียนในสังกัดกรมวิสามัญศึกษา ได้สั่งทางโรงงานจัดทำส่งจนแทบ จะผลิตให้ไม่ทัน

กล่าวได้ว่าเกี่ยวกับกิจการของโรงงานการงานสัตหัตถ์ที่ก้าวหน้า เป็นปีกแผ่นขึ้นมาได้ก็เป็นเพราะความพยายามและเอาใจใส่อย่างไม่ย่อท้อ ของครูไปล้โดยแท้ ทั้งนี้เพราะครูไปล้ไม่เคยมีความรู้ความชำนาญในการ ประกอบเครื่องครุภัณฑ์มาก่อนเลยดังกล่าแล้ว แต่ก็พยายามศึกษาค้นคว้า ฝึกฝนจนมีความชำนาญในการออกแบบรูป การเข้าหน้าไม้ ใสไม้ ทาสี ทั้ง มีความคิดริเริ่มออกแบบครุภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับนักเรียนและผู้ใ้ เหมาะกับอาคารเรียน ขอยกตัวอย่างเช่นที่โรงเรียนสตรีวิทยา เมื่อสร้างเป็น ตึกเรียน ๓ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนมีโต๊ะ ม้านั่ง ตู้เก็บเอกสาร กระดาน ดำ ซึ่งเปลี่ยนจากทาสีดำเป็นทาสีเขียว ล้วนแต่ผลิตจากโรงงานการงาน

สกัดทั้งสิ้น โดยมีมือของครูไปล์เป็นผู้ออกแบบและทำเป็นตัวอย่างเป็นมาตรฐานซึ่งโรงเรียนในสังกัดกรมวิสามัญศึกษาและกรมอื่น ๆ ใช้มาจนทุกวันนี้

อีกประการหนึ่ง โรงงานการงานสกัดนี้ตั้งขึ้นโดยไม่มีเงินงบประมาณมาก่อนเลย แต่ครูไปล์ก็ใช้ความสามารถเปิดเครดิตหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักรกลต่าง ๆ สำหรับใช้ผลิตครุภัณฑ์ส่งให้โรงเรียนต่าง ๆ ไปก่อน เมื่อโรงเรียนเบิกเงินค่าครุภัณฑ์ให้แก่โรงงานแล้ว ก็ใช้เงินรายได้จำนวนนั้นเป็นทุนหมุนเวียนต่อไป จนมีเงินหมุนเวียนสูงถึงล้านบาท มีกำไรหลายแสน สามารถปรับปรุงโรงงาน จัดซื้อเครื่องจักรเลื่อยไม้ รถยนต์บรรทุก เครื่องพิมพ์ดีด ตู้เย็นและอื่น ๆ เป็นสมบัติของโรงงานเป็นมูลค่าหลายแสนบาท นอกจากนี้ครูไปล์ยังได้ฝึกสอนวิชาการงานสกัดแก่นักเรียนฝึกหัดครูฝึกสอนจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่ส่งมาฝึกงาน จนมีความรู้ความสามารถไปทำการสอนได้ ปกติครูไปล์มักจะประจำอยู่โรงงานประกอบครุภัณฑ์ด้วยตนเอง เข้าไม้ เลื่อยไม้ ทาสีร่วมกับครูและคนงาน ไม่ได้วางตัวเป็นนายคอยแต่ชี้หน้าเหมือนบุคคลอื่น ฉะนั้นผู้มาติดต่อกับผู้จัดการโรงงานจะพบครูไปล์นั่งกางเกงขาสั้นสวมเสื้อยืด ยืนทาสีครุภัณฑ์อยู่ จึงไม่ทราบว่าเป็นใครผู้จัดการโรงงาน โดยเข้าใจไปว่าเป็นคนงาน จนมีผู้ชี้ตัว จึงทราบว่า เป็นครูไปล์ ผู้จัดการโรงงานเนื่องจากผลงานของโรงงานเป็นที่นิยมชมชอบของโรงเรียนต่าง ๆ เพราะจัดทำในราคามาตรฐาน ประณีตกว่าที่อื่น ๆ รายได้ของโรงงานจึงเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ส่งคนมาตรวจสอบรายได้และแนะนำให้นำรายได้ทั้งหมดส่งกระทรวงการคลังเสียให้เป็นการถูกต้อง เพื่อตัดปัญหาและความยุ่งยากกรมวิสามัญศึกษาจึงยุบเลิกโรงงานนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ และนำส่งรายได้ต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นเงินบำรุงการศึกษาของกรม ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงงาน เช่น รถยนต์ เครื่องจักร ตู้เย็น กรมวิสามัญศึกษาก็ได้มอบให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ครุภัณฑ์นั้น ๆ จนหมดสิ้น คิดเป็นมูลค่าหลายแสนบาท สรุปได้ว่าครูไปล์ได้เข้ามาดำเนินงานนี้ร่วม ๘ ปี แม้โรงงาน

ดังกล่าวจะได้เลิกไปแล้วก็ตาม ทุกคนที่เคยร่วมงานกับครูไพล่มาต่างก็ยังสรรเสริญยกย่องในความสามารถของครูไพล่ว่า เป็นบุคคลที่มีความสามารถยอดเยี่ยมหาใครเทียบเท่าได้ยากคนหนึ่ง

เมื่อพ้นหน้าที่จากผู้จัดการโรงงานแล้ว ครูไพล่ก็ได้รับแต่งตั้งให้ เป็นเจ้าหน้าที่แผนกตรวจโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกองโรงเรียนราษฎร์ใน พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้นเอง โดยที่ครูไพล่ได้เคยเป็นครูสอนนักเรียน ตลอดจนเป็นครูใหญ่มาก่อนเป็นเวลาหลายปี ย่อมมีประสบการณ์ทั้งในด้านการสอน การปกครอง การบริหารกิจการของโรงเรียนเป็นอย่างดี ฉะนั้นหน้าที่ใหม่นี้ย่อมไม่เป็นภาระที่ครูไพล่จะหนักใจอย่างไร ครูไพล่จึงปฏิบัติราชการในหน้าที่ตรวจโรงเรียนราษฎร์ทั้งหลายที่กองมอบหมายลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่นิยมชมชอบของบรรดาโรงเรียนราษฎร์ทั้งหลายที่ครูไพล่ไปนิเทศทั่วกัน

ชีวิตราชการของครูไพล่ในระยะนี้แม้จะรุ่งโรจน์ในการงาน แต่อับเฉาในความก้าวหน้าด้านตำแหน่งและขั้นข้าราชการ เพราะครูไพล่สอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนขั้นเป็นข้าราชการชั้นเอกได้ถึง ๒ ครั้ง แต่ไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครูชั้นเอก เพราะไม่มีตำแหน่ง ต่อมาครูไพล่ได้ขอลาออกจากราชการเพื่อรับบำนาญและพักผ่อนหลังจากได้ตรากตรำการงานมามากแล้ว ก่อนครบเกษียณอายุราชการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ ครูไพล่เริ่มเข้ารับราชการได้รับเงินเดือนเดือนละ ๔๕ บาท ก่อนออกจากราชการเป็นข้าราชการครูชั้นโท อันดับ ๓ เงินเดือน ๒,๖๕๐ บาท เวลารับราชการ ๓๙ ปีเศษ ได้รับบำนาญเดือนละ ๒,๓๐๐ บาท ในระหว่างรับราชการ ครูไพล่ได้รับพระราชทานเครื่องอิสริยาภรณ์จตุรตถาภรณ์ช้างเผือก จตุรตถาภรณ์มงกุฎไทย เหรียญจักรพรรดิมาลาและเหรียญกาชาดสมนาคุณ

ระหว่างอยู่ในราชการ ครูไพล่ได้เคยปฏิบัติราชการพิเศษ ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นเจ้าหน้าที่แผนกยกกระบัตรงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นเจ้าหน้าที่ทำการสำรวจ

ภาวะกลืนร่นในเขตเทศบาลนครธนบุรี ครั้งที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีการจัดงานวันครูขึ้นเป็นครั้งแรกที่สนามกีฬาแห่งชาติ ครูไปล์เป็นเจ้าหน้าที่จัดสถานที่ พิธีการต่าง ๆ เช่น พิธีสงฆ์เกี่ยวกับงานนี้ ซึ่งถือเป็นงานสำคัญของครูต่อมาจนทุกวันนี้

ครูไปล์ได้ทำการอุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนา ณ วัดสุวรรณาราม (วัดทอง) อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี โดยมีพระทักษิณคณิศรเป็นพระอุปัชฌาย์เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๐ เป็นเวลา ๑ พรรษา

ชีวิตครอบครัว

ครูไปล์ได้สมรสกับนางสาวฉดาประเสริฐ กัลป์ยาณสุด บุตรพระยากัลยาณภักดี มีบุตรธิดาด้วยกันรวม ๗ คน คือ

๑. พันโทประเสริฐ สมิตเมฆ นายทหารฝ่ายการเงิน มณฑลทหารบกที่ ๗ ลำปาง
๒. นางสาวจันทิมา สมิตเมฆ อาจารย์เอกโรงเรียนสุวรรณวิทยาคม
๓. นายคมกฤษ สมิตเมฆ อาจารย์เอกโรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม
๔. นางสาวประณี สมิตเมฆ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนนัตรวรก
๕. นายศรัชย์ สมิตเมฆ หัวหน้ากองควบคุมระบบกำลังไฟฟ้าส่วนกลาง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
๖. เด็กชายนวภูมิ สมิตเมฆ (ถึงแก่กรรม)
๗. นายมนตรี สมิตเมฆ พนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (โรงจักรพระนครใต้)

ถึงแม้ครูไปล์จะมีลูกหลายคน แต่ก็เอาใจใส่ในด้านการศึกษาของลูก ส่งเสียให้ลูก ๆ ได้รับการศึกษาเล่าเรียนตามควรแก่เอกัตภาพ จนมีฐานะดีทั้งการศึกษาและการงานไม่น้อยหน้าผู้ใด

เท่าที่บรรยายมานี้ พอจะเห็นได้ว่า ครูไปล์เป็นผู้มีความสามารถดีเด่นหลายประการ เป็นต้นว่า เป็นผู้ที่มีความตั้งใจรับราชการด้วยความ

อุตสาหกรรมวิริยะ โดยหาความบกพร่องได้ยาก ในด้านความเป็นครูของครูไปล์นั้น อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่เกิดมาเพื่อเป็นครูโดยแท้ ซึ่งหาได้ไม่ง่ายนัก มีรัศมีครูที่ไม่ต้องปรุงแต่งด้วยตำราและปริญญาบัตร เรียกร่องจากลูกศิษย์ ได้ทั้งความรักและความยำเกรง ความรักของศิษย์เกิดจากการที่ขยันสอน การอุทิศเวลาอันยาวนานให้แก่งาน และการปั้นคนของชาติให้เป็นพลเมืองดี ระหว่างที่เป็นครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรี ได้เอาใจใส่ในการบริหาร งานโรงเรียน ได้ปรับปรุงโรงเรียนก้าวหน้าเป็นอันมาก ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ที่มีนิสัยขยันขันแข็งทำจริง

ในด้านกีฬา ก็เช่นกัน ครูไปล์เอาใจใส่การกีฬาทุกประเภท ทั้งกีฬา ในร่มและกลางแจ้ง โดยเฉพาะกีฬาทางน้ำเกี่ยวกับด้านการแข่งเรือ ครูไปล์ มีความชำนาญมากดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น แม้ในระยะหลัง ๆ มีการ แข่งขันเรือพระราชทานพิธีระหว่างมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็ยังมีผู้แทนโรงเรียน นายร้อยตำรวจสามพรานมาขอร้องให้ครูไปล์ซึ่งออกจากราชการแล้วไป ช่วยเป็นผู้ฝึกซ้อมให้ และปรากฏว่าได้ชัยชนะเป็นส่วนมาก คุณลักษณะ พิเศษของครูไปล์อีกอย่างหนึ่งก็คือ ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย ทำงานมีระเบียบ จะจับทำงานอะไรขึ้นสักอย่างครูไปล์จะต้องวางโครงการ มีแผนงานล่วงหน้า อย่างรัดกุมรอบคอบ และพยายามวางตัวบุคคลที่จะมอบหมายงานให้ทำงาน ได้อย่างเหมาะสม เหตุนี้งานทุกอย่างจึงลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยเสมอ

ในบั้นปลายแห่งชีวิตภายหลังจากการลาออกจากราชการ ครูไปล์ ได้ทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่กับบ้านตลอดมา มีสุขภาพและอนามัยดี ไม่เคย เจ็บป่วยถึงกับต้องเข้าโรงพยาบาลเลย จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๕๑๔ จึงเริ่มป่วย เป็นโรคเส้นโลหิตในสมองตีบ ต้องให้แพทย์ตรวจรักษาเป็นประจำ ระยะ หลัง ๆ เกิดเป็นโรคความจำเสื่อมจำอะไรไม่ได้ ผู้เขียนทั้งที่คุ้นเคยกับครู ไปล์ในฐานะศิษย์ สนทนสนมกันเหมือนญาติไปมาหาสู่เสมอ พอถึงวัน สงกรานต์ผู้เขียนจะต้องซื้อผ้าพร้อมน้ำอบไปรดน้ำ ขอพรเป็นประจำ ปรากฏว่าบางครั้งทำหน้าผู้เขียนไม่ได้ว่าซื้ออะไร ครั้งหนึ่ง นายปริดา สุข

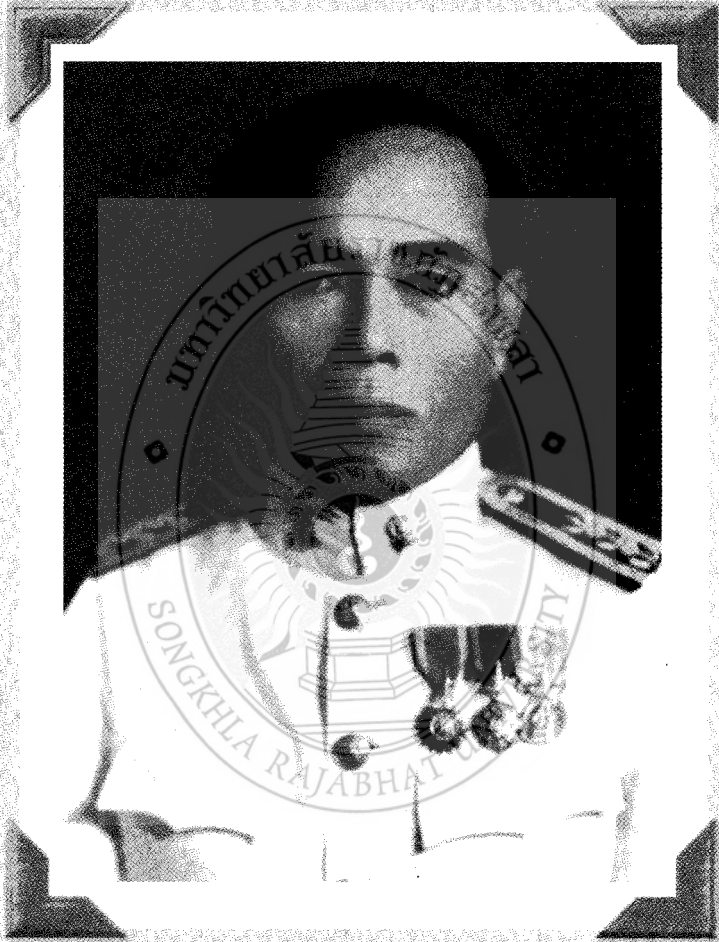
บำรุง อดีตศึกษาธิการจังหวัดเพชรบุรีได้ไปเยี่ยมพร้อมกับผู้เขียน ครูไปล้
ให้การรับรองอย่างเขิน ๆ คล้ายผู้รู้จักใหม่ ทั้งที่ผู้นี้เคยเป็นผู้บังคับบัญชา
ครูไปล้มา ผู้เขียนเห็นท่าไม่เหมาะจึงกระซิบท่านว่า “คุณครูจำท่านศึกษา
ปริชาไม่ได้หรือ” ท่านนั่นเองครูไปล้ก็นึกได้ และการต้อนรับเปลี่ยนเป็นสนิท
สนมทันที บางครั้งครูไปล้เดินออกจากบ้านไปแล้วปรากฏว่ากลับบ้านไม่ถูก
เป็นชีวิตที่น่าสงสารมาก ต้องอยู่ในความควบคุมของภรรยาและบุตรธิดา
อย่างใกล้ชิด จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๖ อาการป่วย
ของครูไปล้ได้ทรุดหนักลง และได้ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบเมื่อวันที่ ๒๙
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๖ เวลา ๗.๒๐ น. รวมอายุได้ ๖๗ ปี ๓ เดือน ๑๙ วัน

แม้ว่าครูไปล้จะเป็นเพียงครูไปล้ ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางด้าน
บริหารระดับสูงในวงการศึกษาก็ได้เขียนตำรับตำราใด ๆ แม้แต่เล่มเดียว
ก็ตาม แต่ครูไปล้ก็เป็นครูที่ดีมาตั้งแต่ต้น จนกระทั่งได้เลื่อนขึ้นเป็นครูใหญ่
โรงเรียนฝึกหัดครู ได้ทุ่มเทกำลังกายและกำลังความคิดให้แก่หน้าที่การ
งานตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายให้ โดยฝึกฝนตนเองในสิ่งที่ไม่เคยมี
ความรู้ความชำนาญมาก่อน จนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้
กระทำสำเร็จผลสมตามความมุ่งหมายของทางราชการ ครูไปล้ได้อบรม
สั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีมาปีแล้วปีเล่า ยอมเสี่ยงแม้แต่ชีวิตบำเพ็ญ
ประโยชน์เพื่อส่วนรวมและเพื่อประเทศชาติในยามคับขันดังได้กล่าวมาแล้ว
ข้างต้น จึงเป็นการสมควรแล้วที่จะบันทึกเรื่องราวชีวิตของครูไปล้ไว้ในหนังสือ
ประวัติครู เพื่อเป็นเกียรติประวัติสืบไป

ไพโรจน์ เสดานนท์ ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

ครูสภา, สำนักงานเลขาธิการ. ประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๒๑. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ครูสภา ลาดพร้าว. ๒๕๕๐

นายเข้ม ไทยรินทร์

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

นายเข้ม ไทยรินทร์ เกิด ณ บ้านเหมือง หมู่ที่ ๒ ตำบลเวียง
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ เป็นบุตร
คนสุดท้องในจำนวน ๘ คน ของขุนศรีอักษร (อินทร์ ไทยรินทร์) กับนาย
ศรีอักษร (หมื่น ไทยรินทร์)

ในวัยเด็ก ได้เรียนภาษาไทยครั้งแรกกับอาจารย์ พระครูโสภณ
เจตสิกการาม (เอี่ยม) ณ วัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พออายุ
๘ ขวบ ได้เข้าเรียนในโรงเรียนโพธิพิทยากร วัดโพธาราม ตำบลพุมเรียง
แต่เรียนอยู่ได้เพียง ๔ เดือนมารดาก็ถึงแก่กรรม จึงต้องออกจากโรงเรียน
กลับมาอยู่บ้านเดิม

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๕๙ เมื่ออายุได้ ๑๕ ปี ได้เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ บรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดพระบรมธาตุไชยา และตั้งใจท่องบ่นบทสวดมนต์ ไหว้พระ เจ็ดตำนาน สิบสองตำนาน ตลอดจนธรรมจักรกับปวัตตนสูตร ด้วยความมุ่งมั่นไม่ถ้อถอย

เมื่อลาสิกขาแล้ว ในพ.ศ. ๒๔๖๐ ท่านได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี (เรือนสารภีอุทิศ) บ้านท่าโพธิ์ ตำบลทุ่งอำเภอไชยา จนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียน จึงได้ไปเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนตัวอย่างมณฑลสุราษฎร์ธานี เป็นเวลา ๑ ปี

ต่อมา ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๖๖ เดินทางไปศึกษาต่อ ณ จังหวัดพระนคร โดยเข้าเรียนหลักสูตรครูประถม ที่โรงเรียนฝึกหัดครูประถมวัดบวรนิเวศ สมัยนายผดุง วิทยาเสริม เป็นอาจารย์ใหญ่ เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว ได้ศึกษาต่อหลักสูตรครูมัธยมที่โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมสุขุมมาลัย และสามัคยาจารย์สมาคม จนสำเร็จการศึกษา ได้ประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) ซึ่งเป็นวุฒิสูงสุดทางครูในสมัยนั้น

นายแช่ม ไทยรินทร์ เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกเมื่อพ.ศ. ๒๔๖๘ ในตำแหน่งครูโรงเรียนมัธยมสุขุมมาลัย ต่อมาในพ.ศ. ๒๔๗๖ ได้ย้ายไปเป็นครูโรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นครูโรงเรียนมัธยมวัดสามจีน (ไตรมิตรวิทยาลัย) สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ หรือสงครามมหาเอเซียบูรพา จึงขอย้ายไปรับราชการที่จังหวัดชุมพร โดยเป็นครูโรงเรียนสวนศรีวิทยา (ประจำอำเภอหลังสวน) เมื่อพ.ศ. ๒๔๘๗

ตลอดระยะเวลา ๒๐ ปี ที่นายแช่ม ไทยรินทร์ รับราชการเป็นครู อยู่ในเมืองหลวงได้อุทิศเวลาให้แก่ราชการอย่างเต็มที่ ท่านเป็นนักการศึกษาที่มีใจรักความเป็นครูเป็นชีวิตจิตใจ นอกจากจะทำงานในหน้าที่ครูอย่างจริงจังแล้ว ท่านยังได้เข้าร่วมเป็นกรรมการสมาคมชาวบักซ์ได้

ในตำแหน่งเหรียญกษาปณ์ของสมาคมและกรรมการหลายสมัย อีกทั้งรับภาระเป็นผู้ปกครองนักเรียนหัวเมืองของสมาคมชาวบักชีใต้อีกด้วย และเหตุที่ท่านเป็นผู้ชอบแสวงหาความรู้ท่านได้ศึกษาวิชากฎหมายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง จนได้อนุปริญญาทางนิติศาสตร์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑

การขอย้ายไปเป็นครูที่โรงเรียนสวนศรีวิทยา อำเภอหลังสวน นอกจากจะเป็นการหลีกเลี่ยงภัยสงครามแล้ว ยังเป็นการย้ายไปอยู่ภูมิลำเนาเดิมของภรรยาท่านด้วย ท่านจึงได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจเพื่อการศึกษาของอำเภอหลังสวนอย่างจริงจัง เป็นที่เคารพรักใคร่ของลูกศิษย์ลูกหา และพี่น้องชาวหลังสวนเป็นอย่างดี

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๔๙๑ ได้รับแต่งตั้งให้ไปรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่ (โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยในปัจจุบัน) จังหวัดสงขลา ครั้นวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๙๒ จึงได้รับแต่งตั้งเป็นครูใหญ่ ณ โรงเรียนเดิม โรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่ ในขณะที่นั้นอยู่ในสภาพที่ทรุดโทรม อาจารย์แซม ไวยรินทร์ จึงได้พยายามปรับปรุงแก้ไขสร้างเกียรติคุณ จะกระทั่งได้รับความนิยมนยกย่องโดยทั่วไป โดยเฉพาะในด้านการกีฬา ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนชาวหาดใหญ่เป็นอย่างมาก ปรากฏว่าในการแข่งขันฟุตบอลประจำปีของจังหวัดสงขลา ทีมฟุตบอลรุ่นกลางของโรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่ ได้เข้ารอบชิงชนะเลิศกับทีมโรงเรียนมหาวชิราวุธ ๒ ปีติดต่อกัน ผลคือทีมของโรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่ ชนะเลิศ ๒ ปีซ้อน

นอกจากจะสร้างชื่อเสียงทางด้านกีฬาแล้ว ในด้านการเอาใจใส่เรื่องการอบรมสั่งสอนท่านเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวด จนเป็นที่กล่าวขวัญกันโดยทั่วไป คุณถาวร สุขเกษม ซึ่งเคยเป็นศิษย์อาจารย์แซม ไวยรินทร์ ทั้งที่โรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่ และที่โรงเรียนฝึกหัดครู

สงขลา ได้กล่าวถึงอาจารย์แซม ไทยนิทร์ สมัยที่คุณถาวร ได้เรียนอยู่ที่
โรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่ว่า

“ท่านเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ ท่านเข้มงวดกวดขัน
เรื่องความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น นักเรียนต้องแต่งกายถูกต้อง
เรียบร้อย กลัดกระดุมเสื้อทุกเม็ด แม้กระทั่งกระดุมคอ ถ้านักเรียน
คนใดลืมกลัดกระดุมคอ เมื่อท่านเห็นเข้าท่านจะจับคางให้เช็ดขึ้น
เพื่อดูชุด ๆ ทำให้เพื่อน ๆ ทั้งชั้นเรียนหัวเราะกันอย่างครื้นเครง

แม้ท่านจะเป็นครูใหญ่ แต่ท่านก็ทำหน้าที่สอนด้วย ท่าน
สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้เอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียนเป็น
อย่างมาก ท่านจะกวดขันให้นักเรียนทุกคนคัดเขียนเป็นการบ้าน
ทุกวันในตอนเย็นก่อนเลิกเรียน ท่านได้กำหนดให้นักเรียนท่องศัพท์
ภาษาอังกฤษ วันละประมาณ ๓ - ๕ คำ ทำให้ลูกศิษย์ของท่าน
มีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น”

นายแซม ไทยนิทร์ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประจำ
อำเภอหาดใหญ่อยู่ ๒ ปีเศษ ภรรยาของท่านล้มป่วยลง มีความจำเป็นต้อง
กลับไปรับการรักษาพยาบาลที่อำเภอไชยา จึงต้องย้ายกลับมาดำรง
ตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนประจำอำเภอหลังสวน (สวนศรีวิทยา) ซึ่งเป็น
ถิ่นฐานบ้านเดิมของภรรยาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๙๔ จน
กระทั่งภรรยาหายจากการเจ็บป่วย จึงได้โอนมารับราชการสังกัดกอง
ฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา ในตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา
ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลคลองสหัส อำเภอหาดใหญ่ เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๙๕
โดยเหตุที่ทางราชการได้พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
และมีความเหมาะสมเนื่องจากเคยปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่อำเภอหาดใหญ่มาก่อน

ตลอดระยะเวลาที่นายแซม ไททอินทร์ ทำหน้าที่ครูใหญ่โรงเรียน
ฝึกหัดครูสงขลา อยู่ที่คอกหงส์ ได้ชื่อว่าท่านเป็นครูที่เป็นแบบฉบับของครู
อย่างแท้จริง นายเคโซ สวานานนท์ ซึ่งเป็นอดีตอาจารย์ฝึกหัดครูสงขลา
และอดีตอธิบดีกรมการฝึกหัดครูได้กล่าวถึง นายแซม ไททอินทร์ ไว้ใน
หนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพอาจารย์แซม ไททอินทร์ ว่า

“...คุณครูแซม นอกจากจะเป็นญาติผู้ใหญ่ของผมแล้ว
ก็ได้กลายเป็นผู้บังคับบัญชา โดยตรงคนแรกของผมด้วย คุณครู
เป็นผู้บังคับบัญชาที่มีความเมตตากรุณาเป็นอย่างยิ่งต่อผู้ใต้บังคับ
บัญชา และเป็นครูด้วยวิญญานครูที่แท้จริง ซึ่งบรรดาศิษย์
ทั้งหลายที่ได้ดิบได้ดี เป็นใหญ่เป็นโตอยู่มากหน้าหลายตาใน
ปัจจุบัน ต่างซาบซึ้งในความจริงข้อนี้เป็นอย่างยิ่ง”

ด้วยคุณลักษณะอันควรแก่การเคารพเทิดทูนของคุณครู
นั่นเอง ที่ทำให้โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ซึ่งเกิดวิกฤตการณ์อยู่
ก่อนหน้าที่คุณครูจะเข้ามารับตำแหน่ง (นักเรียนสไตรค์ : ผู้เขียน)
เรียบร้อยลงด้วยดี ภาวะสงบเกิดขึ้น ภาวะของความเป็นโรงเรียน
ฝึกหัดครูชั้นดีอีกแห่งหนึ่งของเมืองไทยก็เกิดขึ้น

ขอบันทึกเพื่อเป็นเกียรติยศแด่คุณครูแซม ที่เคารพรัก ไว้
ณ ที่นี้ด้วยว่า วิทยาลัยครูสงขลาอันสง่างาม และเป็นสถาบันผลิต
ครูชั้นดีเป็นเกียรติเป็นศรีแก่ภาคใต้ของเราอยู่ในขณะนี้ เกิดขึ้น
ด้วยการมองการณ์ไกล และด้วยความเพียรพยายามของคุณครู
แซม โดยแท้...”

ส่วนนายพะยอม แก้วกำเนิด ซึ่งเป็นอดีตอาจารย์โรงเรียนฝึกหัดครู
สงขลา และอดีตอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ได้กล่าวถึง อาจารย์แซม ไททอินทร์
ไว้ในหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ อาจารย์แซม ไททอินทร์ ดังนี้

“ท่านอาจารย์แฉ่ม ไวทยินทร์ เคยเป็นผู้บังคับบัญชา
ของผม สมัยที่ผมเป็นครูน้อยอยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา จังหวัด
สงขลา ปีพ.ศ. ๒๔๙๖ - ๒๔๙๗ ท่านได้กรุณาผมมาก ได้เคย
ตักเตือน ให้ข้อคิดเห็นแนะนำและชี้แจงการงาน ตลอดจนวิธี
ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะให้รู้จักมีสติยับยั้งชั่งใจ ให้เกิดความรอบคอบ
ในการเลือกหาพฤติกรรมที่เหมาะสมในการประพฤติตนหรือวาง
ตนให้สมกับเป็นครูของครู รวมทั้งท่านเองก็ได้ประพฤติปฏิบัติ
เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผม ได้ถือเป็นตัวอย่างตลอดระยะเวลาที่อยู่
ได้บังคับบัญชาของท่าน ท่านจึงเป็นทั้งผู้บังคับบัญชาและเป็นครู
อาจารย์ของผมอีกด้วย...”

สัญลักษณ์ที่บอกความเป็นอาจารย์แฉ่ม ไวทยินทร์ ที่ลูกศิษย์
ลูกหาและคนที่รู้จักท่านจะได้เห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์ก็คือ ท่านเป็น
เอกบุคลิกผู้มีความยอดเยี่ยมในด้านความมีระเบียบวินัย

แต่ในความเป็นอาจารย์แฉ่ม ไวทยินทร์ นั้น ไข่จะมีเพียงความดี
เลิศเฉพาะความมีระเบียบวินัยเท่านั้นยังมีสิ่งที่ดีให้เห็นถึงลักษณะประจำ
ตัวของท่านอีกมากมาย ดร.ชบ ยอดแก้ว ซึ่งเป็นลูกศิษย์อาจารย์แฉ่ม
ไวทยินทร์ สมัยเรียนอยู่ที่คอกหงส์รวม ๓ ปีการศึกษา (พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๗)
ได้สาธยายถึงคุณลักษณะของอาจารย์แฉ่ม ไวทยินทร์ ว่า

“ท่านมีบุคลิกภาพและนิสัยใจคอ เหมาะสมกับความ
เป็นครูอย่างยิ่ง มีความสุขุม ใจเย็น พุดจาสุภาพนุ่มนวล เมตตา
ต่อลูกศิษย์สูง ท่านทำหน้าที่ครูใหญ่และสอนด้วย ลูกศิษย์บางคน
ทำผิด ท่านจะเรียกไปอบรมสั่งสอนเฉพาะตัว แต่จะมีการลงโทษ
บ้าง ก็ไม่ได้รุนแรงแต่อย่างใด

เนื่องจากโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาเป็นโรงเรียนกึ่งนอน
ท่านเข้มงวดกวดขันในการรักษาระเบียบวินัยมาก คือ เรียนเป็นเรียน

เล่นเป็นเล่น นอนเป็นนอน เวลาตลอด ๒๔ ชั่วโมง ของนักเรียน
ฝึกหัดครู จึงดูเหมือนราวกับเป็นทหาร เวลาเข้าแถวหน้าเสาธง
ในตอนเช้า ทั้ง ๆ ที่มีครูเวรทำหน้าที่อยู่แล้ว แต่ท่านจะมีส่วนร่วม
ในการตรวจตราความสะอาดเรียบร้อยของร่างกาย และเครื่อง
แต่งกายนักเรียนอย่างละเอียดถี่ถ้วน แม้ผูกเชือกรองเท้าผิดก็
ไม่สามารถเสีตลอดสายตาท่านไปได้ ท่านตรวจเล็บ ตรวจผม แม้กระทั่ง
ใครไม่อาบน้ำในตอนเช้า ท่านก็ตรวจพบ

งานอดิเรกของท่านคือ ท่านชอบปลูกผักสวนครัว ท่าน
ทำแปลงผักเอง ขณะเดียวกันท่านก็เอาใจใส่ดูแลการทำแปลงผัก
ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด แปลงผักบางแปลง หน่อผัก (ถั่ว) ไม้งอก
นานแล้ว คงจะงอกช้าแต่ท่านก็จับได้ว่ารายงานเท็จ เพราะท่าน
ลองขุดคุ้ยดู ก็ไม่เจอเมล็ดพันธุ์ผัก ทั้ง ๆ ที่มัดแมลงสักตัวก็ไม่
ปรากฏว่าจะมาย่องเบาเอาเมล็ดพันธุ์ผักไปเป็นอาหารว่างแต่
อย่างไร”

นายถาวร สุขเกษม ได้กล่าวถึงความเพียรพร้อมของอาจารย์แซม
ไวทยินทร์ สมัยอยู่โรงเรียนประจำอำเภอหาดใหญ่มาแล้วว่า

“ท่านเป็นคนที่ทำอะไรทำจริง ปลูกฝังให้ลูกศิษย์เคารพกตึกา เรียน
เป็นเรียน ทำงานเป็นทำงาน เล่นเป็นเล่น ถ้านักเรียนคนใดไม่มาเข้าแถวหน้า
เสาธงในตอนเช้า ท่านจะลงโทษให้ถอนต้นกกในสระ เพื่อให้ผักบุงในสระเจริญ
งอกงามจะได้ส่งเข้าโรงครัวต่อไป แต่ถึงแม้ท่านจะเคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัย
ท่านก็เป็นคนใจดี มีเมตตา บางครั้งก็พุดจาเล่นหัวกับลูกศิษย์โทษไม่ถึงตัว”

ส่วน นางปราณี สาระพงษ์ (ไวทยินทร์) ซึ่งเป็นธิดาของท่าน ได้
บอกกล่าวถึงท่านสมัยอยู่ที่คอหงส์ ว่า

“การปกครองนักเรียนครู หากนักเรียนมีปัญหาใด ๆ ท่าน
จะเรียกนักเรียนมาคุย ให้คำแนะนำปรึกษาที่บ้านพักของท่านใน

ตอนคำๆ ขณะเดียวกันก็มีขมมนมเนยเลี้ยงนักเรียนเหล่านั้นไปด้วย เป็นการสร้างความอบอุ่นและความเป็นกันเองกับนักเรียน

ท่านมีวิธีการที่หาเงินให้แก่โรงเรียนด้วยการเลี้ยงลูกหมู ไว้หลังบ้าน โดยใช้เศษอาหารจากโรงครัวซึ่งเหลือจากที่นักเรียนรับประทาน ผสมกับหยวกกล้วยซึ่งปลูกไว้รอบบ้านพัก เมื่อหมูโต ได้นำหนักขึ้นตาชั่ง จึงขายเอาเงินไปใช้จ่ายในโรงเรียน โดยมีได้เอาเงินเป็นของตนเอง เพราะท่านถือว่าการที่หมูเจริญเติบโตและเป็นเงินเป็นทองขึ้นมาได้ ก็เพราะเศษอาหารจากโรงครัว ซึ่งมาจากงบประมาณของทางราชการ ลูกสาวและหลานที่เป็นผู้ดูแลรักษา นำเศษอาหารมาเลี้ยงหมู ท่านบอกว่าถือเป็นการช่วยพ่อและช่วยเหลือราชการ

ลูก ๆ ของครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ไม่แตกต่างไปจากลูกชาวบ้านทั่วไป ต้องเรียนรู้การปลูกผักสวนครัวตามที่ท่านฝึกสอน พืชผลที่ปลูกนอกจากกล้วยแล้ว ก็มีมันเทศ มันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งเมื่อได้ผลผลิตแล้วก็นำมาทำของหวานเลี้ยงเด็กที่เรียกมาคุยและให้คำปรึกษาที่บ้านพัก”

นายเข้ม ไวยินทร์ ปฏิบัติหน้าที่ครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา อยู่ที่คอหงส์ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ จึงได้ย้ายโรงเรียนมาตั้งที่บ้านสำโรง ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา (ที่ตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาในปัจจุบัน) พร้อมด้วยครูอาจารย์ ๑๑ คน และนักเรียนครูประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ซึ่งกำลังจะขึ้นปีที่ ๒ จำนวน ๑๓๐ คน

สาเหตุที่ได้ย้ายโรงเรียนมาตั้งที่อำเภอเมืองสงขลา เนื่องจากสถานที่ตั้งเดิม ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับสถานีทดลองกสิกรรมประจำภาคใต้ ซึ่งทางสถานีทดลองกสิกรรม มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก สำหรับทำแปลงทดลองปลูกยางพารา กอปรกับหลักสูตรของโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ได้ยกเลิกหลักสูตรครูประกาศนียบัตรจังหวัด (ว.) ไปในปีการศึกษา ๒๔๙๗ และยกเลิกหลักสูตรประโยคครูมูล (ป.) ไปในปีการศึกษา ๒๔๙๘ โดยเปลี่ยนมาเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) แทน ซึ่งหากยังอยู่ในบริเวณณสถานที่คับแคบไม่เหมาะสม ที่จะรองรับการขยายตัวในอนาคตได้

หลังจากที่ได้ย้ายโรงเรียนจากคองหงส์ มาตั้งที่บ้านสำโรงได้ ๑ เดือน กับ ๒๐ วัน อาจารย์แซม ไวทยินทร์ ก็อำลาชีวิตราชการด้วยการลาออก เหตุรับราชการนาน เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๙๙ หลังจากที่ได้อุทิศเวลาให้แก่ราชการในฐานะแม่พิมพ์ของชาติเป็นเวลายาวนาน ๓๑ ปีเศษ

ผลจากการที่นายแซม ไวทยินทร์ ได้กระทำความดีความชอบ เป็นประโยชน์แก่ราชการในชีวิตราชการของท่าน จึงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นเบญจมาภรณ์ช้างเผือก (บ.ช.) จัตุรภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.) และเหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.) เป็นบำเหน็จความชอบ

เมื่อลาออกจากราชการแล้ว นายแซม ไวทยินทร์ จึงได้กลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิมที่อำเภอไชยา และด้วยเหตุที่วิญญาณแห่งความเป็นครูไม่เจือจางไปจากจิตวิสัยแม้แต่น้อย แม้จะลาออกจากข้าราชการครูมาแล้วก็ตาม ท่านจึงได้ก่อตั้งโรงเรียนราษฎร์ขึ้นดำเนินการเอง ชื่อโรงเรียนเพชรผดุงพิทยาคม วัดตุประสงค์หลักในการจัดตั้งโรงเรียนดังกล่าว ก็เพื่อช่วยเหลือญาติพี่น้องชาวไชยาที่มีฐานะยากจน ให้ได้มีที่ศึกษาเล่าเรียน

จิตสำนึกแห่งความเป็นครูของอาจารย์แซม ไทยรินทร์ นับว่าสูงส่ง ไม่น้อยไปกว่าครูผู้มีอุดมคติทั้งหลาย นายยัง พิทยานิคม อดีตข้าราชการ กรมอาชีวศึกษา ได้กล่าวยกย่องอาจารย์แซม ไทยรินทร์ ว่า

“ในบรรดาครูอุดมคติที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ เรามีบุคคลชื่อ อาจารย์แซม ไทยรินทร์ รวมอยู่ด้วยท่านหนึ่ง...

โลกเราเนี่ย หากขาดครูอุดมคติ หรือมีครูอุดมคติน้อยลง เมื่อไร ก็จะมีเยาวชนที่อับเฉาเมมาปัญหามากขึ้นเมื่อนั้น

การที่โลกอยู่ได้ด้วยสันติสุข ก็เพราะมีผู้ช่วยยกระดับ วิชาญานของมนุษย์ให้สูงขึ้น ท่านเหล่านั้นคือ “ครูอุดมคติ”

อาจารย์แซม ไทยรินทร์ ท่านถึงพร้อมแล้วสำหรับการ เป็นครูอุดมคติ

ปรัชญาวิชาชีพครูของท่าน เท่าที่ได้สังเกตจากการที่ท่าน ประพฤติปฏิบัติ และแสดงทวรศนะชั่วเวลาที่ได้มีความสัมพันธ์กัน ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ใหญ่ ได้แก่

๑. ความรู้ดีและสอนดี ท่านมีวุฒิประโยคครูมัธยม (ป.ม.) ซึ่งเป็นวุฒิสุงสุดในสมัยนั้น ท่านสามารถสอนได้อย่างแจ่มแจ้งทุก วิชา และท่านก็ได้สอนทุกวิชาจริง ๆ ตั้งแต่ชั่วโมงแรกจนเลิกเรียน ในวันหนึ่ง ๆ ท่านสอนด้วยความตั้งใจ โดยท่านไม่เคยบ่นว่า เหน็ดเหนื่อยหรือเบื่อหน่าย

๒. ความประพฤติดีมีคุณธรรม ในส่วนตัวท่านท่านก็ตั้ง ดนไว้ชอบ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ สุภาพเรียบร้อยทั้งกายและ วาจา ยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี ปฏิบัติต่อศิษย์ด้วยความรักและ เมตตาเป็นที่ตั้ง ท่านถือว่าคนเราจะได้ดีจะต้องเริ่มต้นด้วยการวินัย เสียก่อน ท่านจึงกวดขันธ์นัทหนา ที่จะให้ศิษย์ของท่านเป็นคนตรง

เวลา รักษาความสัตย์ มีความขยันหมั่นเพียร ประหยัดและออม
ทรัพย์สิ่งของ เรื่องหนึ่งที่ท่านย้ำนักย้ำหนา คือ ค่านิยมความ
เป็นไทย ท่านเองมีความภูมิใจที่ได้ใช้ของที่ทำในประเทศไทย และ
อยู่ตามวัฒนธรรมของไทย

๓. ความรักเพื่อนมนุษย์ จิตใจของท่านแผ่ไปถึงบุคคล
อื่น ๆ เพื่อให้คนอื่นมีความสุข ให้ได้รับความสะดวกสบาย ท่าน
สามารถสร้างความสัมพันธ์ด้วยอัธยาศัยอันดีงามกับบุคคลทุกชั้น
ทุกเพศทุกวัน แม้ท่านจะไม่มีวัตถุสิ่งของอะไรแจกจ่าย แต่ถ้อยคำ
ทักทายปราศรัยของท่านไม่ว่าสถานที่และโอกาสใดหรือกับใคร
ท่านจะมีคำทักทายปราศรัยด้วยเสมอ ท่านจึงเป็นที่เคารพนับถือ
ของเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียนและชาวบ้านทั่วไป”

คงไม่ผิดนักหากจะกล่าวว่าคุณแซม ไวทยินทร์ เป็นครูตลอด
๒๔ ชั่วโมง นอกจากจะเป็นครูของลูกศิษย์แล้ว ท่านยังเป็นครูของลูก ๆ
ทุกคนอีกด้วย ท่านอบรมดูแลและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูก ๆ ทุกเรื่องไม่ว่า
จะเป็นเรื่องสุขภาพ อนามัย กิริยามารยาท ความเป็นอยู่ ท่านจะสอนให้
ลูก ๆ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แบ่งหน้าที่ให้ลูก ๆ ช่วยกันทำงานบ้าน
ทุกอย่าง เช่น งานในบ้านทั่วไป เช็ดถูทำความสะอาดบ้าน ช่วยแม่ทำครัว
ทำสวนครัว รดน้ำต้นไม้ ท่านจะเป็นผู้ปลุกทุกคนในบ้านให้ตื่นแต่เช้าตรู่
และให้ลูก ๆ นั่งเรียนหนังสือ โดยท่านคอยเป็นผู้สอนเฉพาะอย่างยิ่งวิชา
คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ และทุก ๆ เช้าลูก ๆ จะอ่านภาษาไทยและ
ภาษาอังกฤษวันละ ๒ เที้ยว และคัดลายมือส่งอีกวันละ ๒ หน้ากระดาษ
นับว่าท่านทำหน้าที่ครูตลอดเวลา สอนลูกศิษย์อย่าไรก็สอนลูกตนเอง
อย่างนั้น และเหตุด้วยที่ท่านรักการศึกษาเป็นชีวิตจิตใจ ท่านอยากให้ลูก
เป็นครู ซึ่งก็ได้เป็นสมตามความปรารถนา ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่
การงานของลูก ๆ ในต่างสาขาวิชาอาชีพกัน เช่น ทหาร ครู แพทย์ พยาบาล

และสรรพากร นับว่านำความปลาบปลื้มมาสู่ท่านในบั้นปลายชีวิตได้เป็นอย่างดี

นอกจากนายแฉ่ม ไทยรินทร์ จะเป็นครูของลูกศิษย์ และครูของลูก ๆ แล้วด้วยเหตุที่ท่านรักการศึกษาเป็นชีวิตจิตใจ ท่านอยากเห็นลูกชาวบ้านทั่วไปได้รับการศึกษาด้วย จึงพยายามปลุกปั่นให้ส่งลูกเข้าเรียน ถึงกับรับฝากลูกหลานชาวบ้านมาเลี้ยงในบ้าน เพื่อสะดวกต่อการศึกษาเล่าเรียน ใครที่เล่าเรียนดีก็จะสนับสนุนให้เรียนต่อชั้นสูงต่อไป นอกจากนั้น การสนทนาวิสาสะกับชาวบ้านที่มาพูดคุยกับท่าน ท่านจะสอดแทรกความรู้ ความเจริญก้าวหน้า ของโลก ตลอดจนแง่คิดในการดำเนินชีวิต และค่านิยมของวัฒนธรรมไทยทำให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ไปด้วย ชาวบ้านจึงชอบมาพูดคุยกับท่านเป็นประจำ นับว่าอาจารย์แฉ่ม ไทยรินทร์ นอกจากจะเป็นครูในระบบโรงเรียนแล้ว ยังเป็นครูนอกระบบโรงเรียนอีกด้วย

ความสนใจของ นายแฉ่ม ไทยรินทร์ มิใช่มีเพียงด้านการศึกษาเท่านั้น ในด้านการศึกษาท่านเป็นผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา มาตลอดชีวิต ศึกษาธรรมะเป็นเนืองนิตย์ในชีวิตประจำวันก่อนนอนทุกคืน ท่านจะนำลูก ๆ สวดมนต์ให้ไว้พระครึ่งละนาน ๆ ยามว่างก็ไปวัดในบั้นปลายของชีวิต ท่านได้เป็นธุระในการจัดสร้างพระอุโบสถที่วัดศรีเวียง อำเภอไชยาแทนพระอุโบสถหลังเก่า ที่ถูกฟ้าผ่าจนชำรุดเสียหาย ท่านริเริ่มโดยการสละทรัพย์ส่วนตัวเป็นกำลังสำคัญ แล้วบอกบุญญาติพี่น้อง และพุทธศาสนิกชนชาวไชยา รวมทั้งทำเรื่องของงบประมาณจากกรมการศาสนา มาสมทบ แต่เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งก่อนที่การก่อสร้างพระอุโบสถเกือบจะแล้วเสร็จ ท่านได้ล้มเจ็บลงและได้ถึงแก่กรรมยังไม่ทันได้เห็นผลงานที่ท่านได้ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจ และกำลังทรัพย์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใสอย่างแรงกล้า

ในด้านสังคมนอกจากท่านจะให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่ญาติพี่น้องที่ได้รับความเดือดเนื้อร้อนใจในทุก ๆ เรื่องแล้วท่านยังมีจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา ห่วงใย เอื้ออาทรต่อผู้อื่นตลอดเวลา งานสังคมสงเคราะห์ชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งที่เป็นผลงานของท่านคือภารกิจสร้างสมาคมสถาปนิกที่วัดวาสุการาม (แหลมทราย) ตำบลแหลมทราย อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จนกระทั่งกิจการของสมาคมสถาปนิกเป็นปีกแผ่นแน่นหนา มีหลักฐานมั่นคงและท่านได้เป็นนายกสมาคมนี้หลายสมัย แม้อายุจะมากแล้ว แต่ก็ยังไปร่วมประชุมกรรมการ คอยชี้แนะและให้คำปรึกษาในปีญาสำคัญ ๆ เป็นที่เคารพยำเกรงของกรรมการบริหารสมาคมและเป็นที่นับถือของอำเภอหลังสวนเป็นอย่างยิ่ง

ทางด้านชีวิตครอบครัวนั้น ในช่วงอายุของนายแฉ่ม ไทยินทร์ พรหมลิขิตบันดาลให้ท่านได้พบกับชีวิตสมรสถึง ๓ ครั้งด้วยกัน คือ

ครั้งแรก สมรสกับนางจรัส มีบุตร ๑ คน คือ พันโทยุทธชัย ไทยินทร์

ครั้งที่สอง สมรสกับนางนอบ ไทยินทร์ มีบุตร ๕ คน คือ

๑. นายแพทย์นันทชัย ไทยินทร์ สมรสกับคุณราตรี ร่มไทรทอง
๒. นางสาวจินตนา ไทยินทร์ (ถึงแก่กรรม)
๓. นางปราณี สาระพงษ์ สมรสกับนายสุเทพ สาระพงษ์
๔. นางบุปผา เบ็ญจนาค สมรสกับ นายประมวล เบ็ญจนาค
๕. นางธนาพัฒน์ วัฒนากาล สมรสกับ นายชะเอนทร์ วัฒนากาล

ครั้งที่สาม หลังจากนางนอบ ไทยินทร์ ได้ถึงแก่กรรมไป ท่านได้สมรสใหม่กับ นางกิมส่วน วังมี แต่ไม่มีบุตรด้วยกัน

ในวันปลายของชีวิต ท่านได้ใช้ชีวิตอันสงบอยู่กับบ้านที่อำเภอไชยา ใช้เวลาในวันพระและทุก ๆ วันเสาร์ไปฟังธรรมที่วัดสวนโมกขพลาราม เป็นประจำ

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๐ ท่านได้ล้มป่วยด้วยโรคโลหิตในสมอง ตีบตัน เป็นอัมพาตซีกขวา ต้องนอนป่วยอยู่เป็นเวลา ๕ ปีกับ ๑ เดือน สุดความสามารถของหมอจะเยียวยาได้ เมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. ของวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๒๖ นายเข้ม ไทยรินทร์ ก็ถึงแก่กรรมลงด้วยความสงบ รวมอายุได้ ๘๑ ปี ๘ เดือน ๒ วัน

จำลอง สวนะคุณานนท์	ผู้เรียบเรียง
ชบ ยอดแก้ว	ผู้ให้ข้อมูล
ถาวร สุขเกษม	ผู้ให้ข้อมูล
ปราณี สาระพงษ์ (ไวทยรินทร์)	ผู้ให้ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

การฝึกหัดครู, กรม. **ประวัติกรมและประวัติวิทยาลัยครู**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ครู
สมาลาดพร้าว. ๒๕๑๗.

ภิญโญ จิตต์ธรรม. **“วิทยาลัยครูสงขลา” ใน หกทศวรรษวิทยาลัยครูสงขลา**
สงขลา : โรงพิมพ์มิ่งผลการพิมพ์. ๒๕๒๘.

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ **คุณครูเข้ม ไทยรินทร์** ณ เมรุวัดชุมพรวังสวรรค์
อ.เมือง จ.ชุมพร วันเสาร์ที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๒๖

นายวิศาล ศิวรัตน์

พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๓

นายวิศาล ศิวรัตน์ เดิมชื่อ เล็ก อังวานิช ต่อมาใช้นามสกุลของตาว่า สุวรรณปักษ์ และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ รัฐบาลประกาศใช้รัฐธรรมนูญหลายอย่างรวมทั้งต้องการให้ชื่อคนแสดงเพศด้วย คือ เมื่อเรียกชื่อแล้วก็รู้เลยว่าเจ้าของชื่อเป็นชายหรือหญิง นายเล็กจึงเปลี่ยนทั้งชื่อและนามสกุลเป็นวิศาล ศิวรัตน์

นายวิศาล ศิวรัตน์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๔๘ ที่ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นบุตรนายแก้ว นางนกเอี้ยง อังวานิช (สุวรรณปักษ์) มีน้องชายต่างมารดาคนเดียวคือ นายเตี้ยม อังวานิช (ซึ่งต่อมานายเตี้ยมได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิโรจน์ และใช้นามสกุลมารดาว่า สุรัสวดี)

เนื่องจากมารดาถึงแก่กรรมตั้งแต่นายวิศาลยังเล็กมาก ต่อมาบิดา
แต่งงานใหม่กับ นางสาวร่วม สุรัสวดี ที่จังหวัดบุรีรัมย์ ได้พานายวิศาลไป
อยู่จังหวัดบุรีรัมย์ด้วย นายวิศาลจึงได้เข้าเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่โรงเรียน
ประถมบุรีรัมย์ใน พ.ศ. ๒๔๕๘ ขณะอายุได้ ๙ ปี พออายุได้ ๑๐ ปี บิดาก็
ถึงแก่กรรมอีก อาชื่อ นายต่วน อึ้งวานิช จึงส่งนายวิศาลไปอยู่กับญาติที่
ประเทศจีนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๙ ซึ่งญาติก็ได้รับส่งให้เข้าเรียนเพราะเห็นว่า
มีอายุ ๑๑ ปีแล้ว แต่เรียนอยู่ปีเดียว เขียนและอ่านหนังสือจีนได้เพียง ๔ เล่ม
ตาชื่อนายนกกลิ้ง สุวรรณภักษ์ คิดถึงจึงไปปรับกลับมาอยู่ที่จังหวัด
นครราชสีมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ พอปีต่อมาก็เข้าไปเข้าเรียนที่โรงเรียนประจำ
มณฑลนครราชสีมา “ราชสีมาวิทยาลัย” โดยได้เริ่มเรียนชั้นประถมปีที่ ๑
ใหม่อีกครั้งหนึ่งใน พ.ศ. ๒๔๖๒ กลางปีสอบได้ที่ ๑ จึงได้เลื่อนชั้นกลางปี
ขึ้นไปเรียนในชั้นประถมปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๖๓ เรียนชั้นประถมปีที่ ๓ และ
สอบไล่ได้ที่ ๑ ครูประจำชั้นชื่อ ขุนสูงงกชศึกษากร (นาก สูงงกช) ได้กล่าว
คำชมว่านายวิศาล เป็นเด็กอัจฉริยะ แล้วส่งขึ้นไปเรียนในชั้นมัธยมปีที่ ๑
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ และก็สอบกลางปีได้ที่ ๑ อีก จึงได้เลื่อนชั้นเรียนชั้นมัธยม
ปีที่ ๒ ในภาคปลาย คราวนี้นายวิศาลสอบไล่ปลายปีได้ที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๖๕
เรียนชั้นมัธยมปีที่ ๓ สอบไล่ปลายปีได้ที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๖๖ ชั้นเรียนชั้นมัธยม
ปีที่ ๔ สอบกลางปีได้ที่ ๑ เมื่อเปิดเรียนภาคปลายจึงได้เลื่อนขึ้นไปเรียนชั้น
มัธยมปีที่ ๕ กับครูสมบุญ ดวงจันทร์ ก็ยังสอบไล่ปลายปีได้ที่ ๑ อีกเช่นเดิม
พ.ศ. ๒๔๖๗ ชั้นเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๖ ปลายปีสอบข้อสอบกระทรวงธรรมการ
ไม่ทราบว่าได้ที่เท่าไร สรุปว่า อยู่โรงเรียนประจำมณฑลนครราชสีมา
“ราชสีมาวิทยาลัย” เพียง ๕ ปี จาก พ.ศ. ๒๔๖๒-๒๔๖๗ นายวิศาลสามารถ
เรียนได้ถึง ๑๐ ชั้น คือ จากชั้นประถมปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมปีที่ ๖

พ.ศ. ๒๔๖๘ นายวิศาลได้เข้ามาเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๗ ที่โรงเรียน
สวนกุหลาบวิทยาลัยในจังหวัดพระนคร จนสอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๘ เมื่อ

พ.ศ. ๒๔๖๙ ในขณะที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๘ โรงเรียนได้ส่งนายวิศาลไปเป็นครูฝึกสอนที่โรงเรียนประจำมณฑลนครราชสีมา ได้ค่าจ้างเดือนละ ๓๐ บาท

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๘ กระทรวงธรรมการได้บรรจุให้เป็นครูโรงเรียนประจำจังหวัดนครราชสีมา “ราชสีมาวิทยาลัย” ใน พ.ศ. ๒๔๗๐ ขณะเป็นครู นายวิศาลได้ศึกษาด้วยตนเองจนสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ และประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นครูประจำชั้นสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ ๑ ถึง มัธยมปีที่ ๘ อยู่ ๑๔ ปี จึงได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนประจำจังหวัดนครราชสีมา “ราชสีมาวิทยาลัย” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งครูใหญ่ที่โรงเรียนประจำจังหวัดเลย “สโสมสรวิทยาลัย” ใน พ.ศ. ๒๔๘๗ และโรงเรียนประจำจังหวัดอุดรธานี “อุดรพิทยานุกูล” ใน พ.ศ. ๒๔๙๐ ตามลำดับ ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้มาดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร หลังจากนั้นใน พ.ศ. ๒๕๐๒ ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา พ.ศ. ๒๕๐๓ ไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคาม และได้เลื่อนเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยครูมหาสารคามชั้นพิเศษคนแรกของวิทยาลัยครูแห่งนั้น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ จนกระทั่งเกษียณอายุราชการใน พ.ศ. ๒๕๑๐

เนื่องจากนายวิศาลเรียนเก่งทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับวิชาภาษาอังกฤษเก่งเป็นพิเศษ เพราะเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๘ ได้เรียนกับครู C.Forster ครูบอกว่านายวิศาลใช้ภาษาอังกฤษได้ดีทั้งพูดและเขียน เมื่อเป็นครูอยู่โรงเรียนประจำจังหวัดนครราชสีมา นายวิศาลจึงมักได้รับมอบหมายให้สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่และแม้เมื่อได้รับตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ แล้ว นายวิศาลยังสอนวิชาภาษาอังกฤษอยู่อีกหลายปีจนกระทั่ง

ย้ายจากโรงเรียนมัธยมไปอยู่โรงเรียนฝึกหัดครู งานบริหารเพิ่มขึ้นจึงไม่มีเวลาสอน แต่ก็ได้กำกับอาจารย์ในบังคับบัญชาให้ความสำคัญภาษาอังกฤษเป็นพิเศษ เพราะนายวิศาลเล็งเห็นว่า ภาษาอังกฤษจะเป็นกุญแจนำศิษย์ทั้งหลายไปสู่โลกกว้างได้ในอนาคต นอกจากเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษแล้ว นายวิศาลยังกำชับให้ครูอาจารย์เน้นการสอนคนมากกว่าที่จะสอนหนังสือ เพราะคนเป็นสิ่งมีชีวิต มีจิตใจ มีความรู้สึกและมีความคิด ซึ่งในเรื่องนี้นายวิศาลได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่ครูอาจารย์อื่น ๆ ทั้งหลายอยู่ตลอดเวลา เช่น ในการสอนก็สอนด้วยความตั้งใจ ด้วยความรัก มองศิษย์ทุกคนประดุจบุตรของตน ปลูกฝังให้ศิษย์มีความกตัญญูต่อบุพการีและผู้มีพระคุณให้รู้จักยกย่องนับถือกันและกัน โดยเฉพาะเมื่อสอนอยู่โรงเรียนประจำมณฑลนครราชสีมา ได้ส่งเสริมให้ศิษย์รักท้องถิ่น รักธรรมชาติ รักพืชรักสัตว์ รักสิ่งแวดล้อม นายวิศาลบอกศิษย์ว่า พวกเราเกิดที่จังหวัดนครราชสีมา ถ้าเราไม่รักบ้านของเรา จะให้ใครเขามารัก เรามีบรรพบุรุษที่ดีและเก่ง เช่น ท้าวสุรนารี เรายังมีสัญลักษณ์ที่ดีในทางวัฒนธรรมมากมาย เช่น มีเพลงโคราช ผ้าไหมโคราช เส้นหมี่โคราช เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ประตูลุมพล อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี และมีประสาทรินพิมาย เป็นต้น ล้วนเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ สิ่งเหล่านี้บรรพบุรุษของเราสร้างไว้ เราต้องมีความสำนึกในบุญคุณของท่าน

ในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความรักบ้านรักท้องถิ่น ขณะที่นายวิศาลเป็นครูอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา นั้น เข้าและเย็นก่อนและหลังเลิกงาน นายวิศาลจะใช้เวลาปลูกผัก ทำสวน ทำฟืชไร่ ตกแต่งต้นไม้ในบริเวณบ้านซึ่งมีอยู่ประมาณ ๗ ไร่ โดยปลูกมะม่วง มะพร้าว มะนาว มะกรูด ต้นไผ่ และพืชผักสวนครัวจำพวกพริก มะเขือ และผักอื่น ๆ ทั้งยังคิดวิธีทำปุ๋ยหมักขึ้นใช้เอง ว่าง ๆ ก็ชวนให้เพื่อนครูและนักเรียนไปดู นายวิศาลจะตื่นแต่เช้าตรู่ ใช้เวลาเข้าสวนประมาณ ๒ ชั่วโมงเศษ เดินดูต้นไม้แทบทุกต้น

พอแปดนาฬิกาก็จะถือบรลจักรยานไปโรงเรียนเตรียมการสอน ตรวจแบบฝึกหัด เก้านาฬิกาก็เข้าสอน พักเที่ยงบางวันก็รับประทานอาหารที่โรงเรียน บางวันก็ถือบรลจักรยานกลับไปรับประทานอาหารที่บ้าน ตอนเย็นโรงเรียนเลิกแล้วถ้าไม่มีเวรก็จะรีบกลับบ้านเข้าสวน ดูแลต้นไม้ ตอนค่ำหลังรับประทานอาหารก็จะเตรียมการสอนไว้สำหรับวันรุ่งขึ้น ถึงวันสำคัญต่าง ๆ ก็จะนำบุตรภรรยาทำบุญตามเทศกาลนั้น ๆ จริยวัตรเหล่านี้ นายวิศาลสามารถปฏิบัติได้สม่ำเสมอเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป

จากการปฏิบัติตนดังกล่าว ทำให้สามารถหารายได้จากผลผลิตในสวนแต่ละเดือนมากกว่าเงินเดือน เป็นตัวอย่างและชื่นชมแก่ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานเป็นอันมาก จนกระทั่งได้ย้ายจากจังหวัดนครราชสีมาไปอยู่จังหวัดเลย แม้จะเสียดายอาชีพเสริมแต่เพื่อประโยชน์แก่ราชการ นายวิศาลก็มีความยินดี จึงได้มอบให้ผู้อื่นเช่าสวนของตนในบางส่วน ที่เหลือก็ปล่อยให้ร้างไว้ แล้วเดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ครูใหญ่เป็นครั้งแรกเมื่ออายุ ๓๘ ปี การย้ายไปจังหวัดเลยครั้งนี้ทุลักทุเลมาก บุตรชายคนโตซึ่งร่วมเดินทางไปด้วย ได้เขียนเล่าไว้ในภายหลังว่า

“...ผมจำได้ว่า พวกเราชนสมบัติที่มีค่าบางอย่างนำติดตัวไปไม่ไหว ต้องฝากไว้กับญาติที่อยู่ในสวนปฐ ... การขนถ่ายใถโอซาม ..ต้องใส่กระเชอหอบเพราะเดินทางแคบขรุขระต้องหอบและรีบตลิ่งไป ขณะนั้นผมอายุย่างเข้า ๑๔ ปี จึงเป็นลูกหอบคนหนึ่ง ภายหลังของเหล่านี้ถูกไฟไหม้หมดเหลือกำปั้นเหล็กใบเดียว...จังหวัดเลยต่างจากโคราชมาก สงบ ผู้คนน้อย กลางคืนจุดได้ จุดตะเกียงน้ำมันมะพร้าว...”

ก่อนเริ่มงานที่จังหวัดเลย นายวิศาลได้นำครอบครัวไปนมัสการพระตามวัดต่าง ๆ และได้สร้างความคุ้นเคยกับเจ้าอาวาสทั้งในตัวเมืองและนอกตัวเมืองทุกวัด รวมทั้งได้เข้าพบข้าหลวงประจำจังหวัดและข้าราชการ

อื่น ๆ วันหนึ่งข้าหลวงประจำจังหวัดไปเยี่ยมถึงโรงเรียนทักว่านักเรียนที่นี้
ชนเหมือนลิง นายวิศาลตอบว่า นักเรียนเป็นอย่างนี้มาตั้งแต่ครูใหญ่คนก่อน
เพราะเมื่อมาถึงก็เห็นแล้ว แต่วันหนึ่งนักเรียนเหล่านี้จะไม่เป็นอย่างนี้ ซึ่ง
ปรากฏว่า เมื่อข้าหลวงฯกลับไปเยี่ยมอีกในเวลาหลายเดือนต่อมา นักเรียน
มีลักษณะสภาพเรียบร้อยกว่าเดิมเป็นอันมาก ทำให้ข้าหลวงฯพอใจมาก

ในขณะที่อยู่จังหวัดเลยสองปีเศษ ครอบครัวนายวิศาลต้องอยู่ด้วยความ
อดทน การคมนาคมในตัวเมืองไม่สะดวกนัก ต้องขี่ม้าไว้เป็นพาหนะ
เพิ่มจากรถจักรยานที่มีอยู่แล้ว ๑ คัน เพราะบางแห่งการเดินทางต้องใช้ม้า
บางแห่งก็ใช้รถจักรยานได้ เมื่อครั้งอยู่จังหวัดนครราชสีมาได้ใช้น้ำมันและ
ถ่านเป็นอุปกรณ์เชื้อเพลิงหุงต้ม แต่ที่จังหวัดเลย นายวิศาลและครอบครัว
ต้องดำรงชีวิตเหมือนชาวบ้านทั่วไป คือ ต้องไปหาฟืนจากป่าและภูเขา ต้อง
หาบน้ำจากแม่น้ำเลยทั้งน้ำดื่มและน้ำใช้ แม่น้ำเลยจะอยู่ใกล้ ๆ หลัง
บ้านพัก แต่ตลิ่งสูงชันมากเวลาหาบน้ำต้องไต่ลงและปีนขึ้น อย่างไรก็ตาม
จังหวัดเลยแม้จะลำบากแต่ก็อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารตาม
ธรรมชาติ การครองชีพไม่ฝืดเคือง นายวิศาลจะนำภรรยาและบุตรเก็บตุน
พืชผักต่าง ๆ ไว้ใช้หน้าแล้ง เพราะแต่ก่อนจะไม่มีใครกักตุนอาหารไว้ใช้ใน
ฤดูแล้งเนื่องจากถือว่ามีขึ้นตามธรรมชาติมากมาย ส่วนพืชที่ไม่มีตาม
ธรรมชาติ เช่นหอมและกระเทียม ก็จะปลูกไว้ใช้เอง นอกจากนี้ นายวิศาล
ยังให้ภรรยาทำน้ำค้างใช้แทนสบู่ ทั้งยังทำน้ำปลาจากน้ำปลาร้าใช้เอง เพื่อ
เป็นตัวอย่างแก่เพื่อนครูและชาวบ้านทั่วไปด้วย

สำหรับงานบริหารโรงเรียน นายวิศาลได้เริ่มจากการทำความเข้าใจ
เข้าใจกับครูผู้สอน สอนอย่างไรนักเรียนจะเกิดทั้งความรู้ความเข้าใจ
สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอนให้ศิษย์มีจริยธรรม
และคุณธรรม โดยนายวิศาลพยายามทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้
ยังเข้าสอนแทนครูที่ป่วย ลา ขาด ทั้งวิชา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ

ภาษาไทย และหน้าที่พลเมืองศีลธรรม รองศาสตราจารย์สัณฑ์ ศิวารัตน์ บุตรชายคนโตได้เขียนถึงพ่อไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ว่า

“...วิชาที่พ่อต้องสอนประจำคือ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม...ผมรู้สึกเสียใจเพราะผมอยู่ในชั้นเรียนด้วย ครูส่วนมากไม่ชอบสอนศีลธรรม เมื่อจะห้ามเด็กกินเหล้าก็กระดาก เพราะตัวเองก็กินเหล้า จะห้ามเด็กสูบบุหรี่ก็ไม่กล้า เพราะตัวเองก็สูบ จะห้ามอะไรก็กระดากไปหมดเพราะตัวเองจะต้องฝืนใจสอนในสิ่งที่ตัวเองทำไม่ได้ แต่พ่อไม่ต้องฝืนใจ...”

การสอนศีลธรรมนั้น นายวิศาลจะต้องสอนด้วยภาคปฏิบัติจริง คือนำคณะครูและศิษย์เข้าวัดฟังธรรม ฟีกทั้งครูและศิษย์ให้อารธนาศีล อารธนาธรรม ตลอดจนถวายของแด่พระสงฆ์ด้วยตนเอง เมื่อกลับมาถึงชั้นเรียนแล้ว ก็จะทำให้ช่วยกันอภิปรายว่าได้รับความรู้อะไรมาบ้าง

ขณะเวลาดังกล่าวกำลังอยู่ระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา นายวิศาลได้ช่วยราชการด้วยการเข้าร่วมในขบวนการเสรีไทย และได้นำนักเรียนโต ๆ ไปฝึกอาวุธในป่า พอสงครามสงบเมื่อพ.ศ. ๒๔๘๘ นายวิศาลได้รับคำสั่งให้นำนักเรียนขบวนการเสรีไทยเหล่านั้นเข้ามาสวนสนามในจังหวัดพระนครและได้รับผ้าร่มชูชีพ มาแบ่งส่วนให้ครูนักเรียนตัดเสื้อใส่อย่างทั่วถึง

นายวิศาลอยู่จังหวัดเลยเพียง ๒ ปีเศษ ได้รับคำสั่งให้ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนอุดรธานี “อุดรพิทยานุกูล” จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๐ งานแรกที่ต้องรับภาระ คือ การบริหารชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่เพิ่งจะเริ่มเปิดเป็นปีแรก ทั้งแผนกอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เนื่องจากไม่มีครูสอนได้เลยแม้แต่คนเดียว นายวิศาลต้องขอยืมครูมาจาก

โรงเรียนอื่น แต่ก็ยืมมาได้เพียงคนเดียว จึงได้ให้ทั้งสองแผนกเรียนรวมกัน โดยนายวิศาลต้องสอนเองด้วย กว่ากระทรวงจะส่งครูไปให้ก็เป็นเวลาที่ล่วงเลยมานานพอสมควร

ในด้านชีวิตความเป็นอยู่และการปฏิบัติตน นายวิศาลยังคงเสาะหาที่โรงเรียนและที่บ้าน เน้นให้ครูอาจารย์เอาใจใส่การสอนอบรมศิษย์ให้เต็มเวลาเต็มหลักสูตร และเต็มความสามารถ ในด้านความเป็นอยู่ก็ประหยัดอดออม ในด้านพระศานานั้น นายวิศาลได้นำครูอาจารย์และนักเรียนเข้าวัดทำบุญไม่ต่างจากที่อยู่จังหวัดเลย จึงได้รับความเคารพศรัทธาและการยอมรับจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะผู้ปกครองพอใจมากที่สุดหลานของเขามีที่เรียนในระดับชั้นเตรียมอุดมศึกษา ไม่ต้องส่งไปเรียนในเมืองหลวงเหมือนแต่ก่อน เนื่องจากนักเรียนเตรียมอุดมศึกษารุ่นแรกขาดครูผู้ชำนาญ ครูที่ส่งมาจากกรุงเทพฯก็มาถึงหลังจากโรงเรียนเปิดเป็นเวลานาน และเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๖ รุ่นหลังสงคราม พื้นความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานมาก ดังนั้นพอสอบไล่ปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๑ นักเรียนทั้งสองชั้นจึงสอบตกทั้งหมด ทำให้นายวิศาลผิดหวังมากที่สุดในชีวิต

ใน พ.ศ. ๒๔๙๒ เมื่อได้ย้ายจากโรงเรียนมัธยมศึกษามาอยู่ที่โรงเรียนฝึกหัดครูโดยได้รับคำสั่งให้ไปเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครที่กรุงเทพฯ มี นายสุรินทร์ สวัสดิ์ เป็นอาจารย์ใหญ่ นายวิศาลต้องเร่งศึกษาระเบียบและงานระบบใหม่ การมาอยู่กรุงเทพฯก็มีใช้จะสบาย เพราะขณะนั้นกรมการฝึกหัดครูกำลังมีโครงการย้ายโรงเรียนฝึกหัดครูพระนครจากบริเวณวังจันทร์เกษมหลังกระทรวงศึกษาธิการ คือ บริเวณสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาปัจจุบันไปอยู่ที่อื่นที่กว้างขวางกว่า นายวิศาลต้องร่วมกับนายสุรินทร์ สวัสดิ์ วางแผน แล้วนายสุรินทร์ได้มอบให้นายวิศาลไปปรับปรุงบริเวณที่จะก่อสร้างโรงเรียนใหม่ในบริเวณหลังวัดพระศรีมหาธาตุ คือ สถาบันราชภัฏพระนครปัจจุบัน ขณะนั้นบริเวณดังกล่าวยังเป็นทุ่งนา

ต้องปรับพื้นที่ขุดดินสร้างถนน ทำให้เกิดเป็นหลุมเป็นบ่อ ซึ่งนายวิศาลได้
ตัดแปลงหลุมบ่อเหล่านั้นให้เป็นบ่อเลี้ยงปลา โดยได้รับความอนุเคราะห์
จากหลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (สุวรรณ เรศานนท์) อธิการบดีมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ในสมัยนั้น ประโยชน์จากงานนี้ คือ โรงเรียนได้ปลามาปรุง
อาหารเลี้ยงนักเรียนโดยไม่ต้องเสียงบประมาณ และในที่สุดได้สร้างอาคาร
ใหม่สำเร็จเป็นหลังแรก ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้วทยอยย้ายนักเรียนมาเรียน
ณ ที่ใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ศาสตราจารย์ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ปลัด
กระทรวงศึกษาธิการ นายก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครูในขณะนั้น โดยเฉพาะนายสุรินทร์ สรสิริ อาจารย์ใหญ่
ต่างชื่นชมและยกย่องผลงานและความสามารถของนายวิศาลในครั้งนี้เป็น
อย่างยิ่ง

พ.ศ. ๒๕๐๒ นายวิศาลไปดำรงอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครู
สงขลา ต้องดูแลทุกอย่างด้วยความใกล้ชิด โดยเฉพาะด้านการบริหารงาน
บุคคล ต้องใช้จิตวิทยาในการปกครอง อาศัยความจริงใจ อุดหนุน เสมอต้น
เสมอปลาย มีหิริโอตตปละ มีสติสัมปชัญญะ และพรหมวิหาร ๔ นายวิศาล
ไปปฏิบัติหน้าที่ที่จังหวัดสงขลาด้วยความสงบเรียบร้อยอยู่ได้ ๑๕ เดือน
กรมการฝึกหัดครูก็ย้ายให้ไปรับตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครู
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓ งานที่
จังหวัดมหาสารคามเป็นงานก่อสร้างและขยายโรงเรียนใหญ่กว่างานสร้าง
โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร นายวิศาลต้องใช้เวลาเตรียมอาคารสถานที่นาน
มาก เพราะต้องก่อสร้างใหม่ทั้งหมด ทั้งบ้านพักบุคลากร อาคารเรียน
อาคารฝึกหัด และอาคารประกอบต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานการต่อน้ำ
ประปาและไฟฟ้า ทั้งยังสร้างวัดอันเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาว
มหาสารคาม โดยเฉพาะอธิบดีกรมการฝึกหัดครูขณะนั้นซึ่งเป็นชาวจังหวัด
มหาสารคาม (นายบุญถิ่น อัตถากร) ได้กล่าวชมไว้ว่า แม้นายวิศาลจะไม่

ได้ศึกษาถึงระดับปริญญาใด ๆ แต่มีผลงานมากมายน่ายกย่อง นายวิศาล ได้ทุ่มเทความสามารถและเวลาทั้งหมดให้แก่การบริหารโรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคามอย่างเต็มที่ เป็นเวลานาน ๔ ปี มีความสุขจากการทำงานมาก และชาวมหาสารคามทุกฝ่ายต่างให้ความเคารพยกย่องว่า นายวิศาล คือ ปุชนิยมบุคคลที่แท้จริงของวงการศึกษาซึ่งพอควร

นายสายหยุด จำปาทอง ผู้เคยเป็นผู้ได้บังคับบัญชาและอธิบดีกรมการฝึกหัดครูในเวลาต่อมา ได้เขียนถึงนายวิศาลไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพว่า

“ผู้ใดที่รู้จักและทำงานกับท่านอาจารย์วิศาล ศิวารัตน์ ในสถานภาพใดก็ตามจะต้องรักและเคารพท่านอาจารย์ คุณสมบัติที่ดีของมนุษย์มีมากมาย ผมกล้าที่จะกล่าวได้ว่าท่านอาจารย์มีครบถ้วนทุกคุณสมบัติที่ดีของมนุษย์ที่พึงมี

ผมได้มีโอกาสรู้จักและทำงานอยู่ได้บังคับบัญชาของท่านอาจารย์ระหว่างปี ๒๕๐๕-๒๕๐๘ ...อาจจะกล่าวได้ว่าโรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคามนั้นตั้งรกรากในป่ามีต้นไม้และดงหญ้ามามากในช่วงสองสามปีแรกที่ผมได้อยู่มหาสารคาม ถนนจากโรงเรียนเข้าสู่เมืองคือทางเกวียนนั่นเอง น้ำที่ใช้คือน้ำบาดาลซึ่งมีรสกร่อย ไฟฟ้าที่ใช้โรงเรียนต้องจัดหาเครื่องทำไฟเอง สำหรับน้ำดื่มทางโรงเรียนต้องหารถขนน้ำประปามาให้นักศึกษาหอพัก และครู-อาจารย์ใช้ ท่านอาจารย์ในฐานะที่เป็นอาจารย์ใหญ่จำเป็นต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ร่วมกับครู-อาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนคนงานภารโรงพัฒนาโรงเรียนและจัดสร้างความสะดวกเกี่ยวกับน้ำ ไฟฟ้า และถนนให้เกิดขึ้น ท่านได้เป็นผู้นำอย่างสมบูรณ์แบบไม่ว่าทางบริหารวิชาการ และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อาจกล่าวได้ว่าวัดศรีสวัสดิ์ซึ่งอยู่ใกล้กับโรงเรียนได้พัฒนา

ก้าวหน้าจนถึงทุกวันนี้ เพราะอาศัยรากฐานที่ท่านอาจารย์ได้สร้างไว้ร่วมกับครู-อาจารย์ นักศึกษา และชาวบ้านศรีสวัสดิ์

ท่านอาจารย์วิศาลเป็นบุคคลที่ล้ำเลิศด้วยคุณธรรม จริยธรรม และเมตตาธรรม ผู้ใดที่มีทุกข์ท่านได้ช่วยบำบัดทุกข์ให้ ผู้ใดที่ต้องการความช่วยเหลือ เมื่อท่านอาจารย์ทราบท่านได้เข้าไป ช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือ เด็ก ไม่ว่าจะเป็นผู้ได้บังคับบัญชา หรือชาวบ้าน ในการบริหารงานท่านได้ใช้บุคลากรตามความสามารถและทำงานเป็นหมู่คณะเป็นหลัก ดังนั้น การดำเนินงานของโรงเรียนฝึกหัดครูมหาสารคาม และต่อมาเป็นวิทยาลัยครูมหาสารคามจึงพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้วยความร่วมมือร่วมใจของครู-อาจารย์ นักศึกษา และนักการภารโรง โดยส่วนตัวผมได้เรียนรู้การบริหารและได้รับความเมตตาจากท่านอาจารย์อย่างมากมาย ผมเคยกล่าวในที่ประชุมครูอาจารย์วิทยาลัยครูมหาสารคาม ใน พ.ศ. ๒๕๓๐ ว่า ท่านอาจารย์วิศาล ศิวารัตน์ เป็นผู้สร้างรากฐานอย่างแน่นแฟ้นให้แก่สถาบันแห่งนี้...อาจารย์ได้สร้างคุณงามความดีแต่อย่างเดียวเป็นกัลยาณมิตรเป็นแบบอย่างที่ดีของชาชนรุ่นหลัง และเป็นปูชนียบุคคลอย่างแท้จริง...”

นอกจากนี้สภาสถาบันราชภัฏมหาสารคามได้มอบปริญญาครุศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน คือ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย เหรียญจักรพรรดิมาลา และเหรียญรัตนาภรณ์ชั้น ๔

นายวิศาลสมรสกับนางสาวถนอมศรี สุกโต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ มีบุตร ๖ คน คือ นายสันต์ นางสุกัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุรยา นายสุกิจจ์ นางสุรีย์ อัมพุนันท์ นางสุปราณี กนิษฐานนท์ และนายสุปรีชา ศิวารัตน์

หลังเกษียณอายุราชการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ แล้ว ได้พักอยู่ที่บ้านใน
จังหวัดมหาสารคามซึ่งเป็นบ้านที่ปลูกในที่ดินของน้องชาย (นายวิโรจน์)
และนายวิศาล ได้ส่งลูก ๆ ว่า ถ้าตนถึงแก่กรรมแล้วขอให้คืนที่ดินให้แก่
น้องชาย แต่ลูก ๆ เห็นว่าคำสั่งของบิดาอาจจะมีปัญหา จึงได้โอนที่ดินดังกล่าว
คืนแก่น้องชายตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ ก่อนที่จะถึงแก่กรรม ๘ ปี กิจวัตรที่
นายวิศาลปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ คือ เป็นที่ปรึกษาสถาบันราชภัฏมหาสารคาม
เป็นผู้นำชาวบ้านปฏิบัติธรรมบำเพ็ญบุญ และซ่อมแซมวัดวาอารามต่าง ๆ
เดินทางไปทัศนศึกษาต่างประเทศและในประเทศ สำหรับต่างประเทศ
มักจะเลือกไปประเทศที่มีปูชนียสถานเกี่ยวกับพุทธศาสนา เช่น อินเดีย
ศรีลังกา และพม่า เป็นต้น

ในบั้นปลายชีวิต นายวิศาลได้อุทิศเงินสองแสนบาทก่อตั้งมูลนิธิ
วิศาล ศิวารัตน์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อทำบุญและช่วยเหลือคนยากจน ซึ่ง
บุตรหลานและศิษยานุศิษย์ได้ช่วยกันบริหารจัดการ จนปัจจุบันมูลนิธิดังกล่าว
มีเงินทุนรวมกว่า ๕ แสนบาท

นายวิศาล ศิวารัตน์ แม้จะเป็นคนร่างเล็กผอมบาง แต่มีสุขภาพ
แข็งแรงมาก ไม่เคยเจ็บป่วยต้องเข้าโรงพยาบาลแต่ประการใด นอกจากจะ
ไปพบแพทย์เพื่อทำฟันปลอมและเครื่องฟังเสียง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๕๔๐ ซึ่งมีอายุ ๙๑ ปี ลูกหลานพาไปทำบุญที่โรงพยาบาลสงฆ์ นายวิศาล
ก็แข็งแรง แต่ครั้งถึงวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ นายวิศาลเกิดสำลัก
อาหารมีอาการอ่อนแรงหายใจอ่อนลง ๆ แพทย์แจ้งว่าปลอดภัย และพัก
รักษาตัวอยู่โรงพยาบาลจนถึงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ก็ถึงแก่กรรม
สิริอายุได้ ๙๑ ปี ๑๑ เดือน

นายวิชัย แข่งขัน ศิษย์ของนายวิศาลผู้เคยดำรงตำแหน่งเลขาธิการ
สภาสถาบันราชภัฏ ได้กล่าวถึงนายวิศาลไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

“ผมเป็นศิษย์อาจารย์วิศาล ติวรัตน์ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๔๙๘ ขณะที่อาจารย์วิศาลเป็นผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร (หลังกระทรวงศึกษาธิการ) อาจารย์วิศาลรู้จักนักเรียนในช่วงนั้นทุกคนเรียกชื่อได้เรียงตัวเพราะความเมตตาของอาจารย์วิศาลที่มีต่อศิษย์ทั้งหลายเสมอเหมือนกัน อาจารย์เข้าใจศิษย์ทุกคน รู้สารทุกขสุกดิบ เป็นที่พึ่งของนักเรียนได้ในทุกเรื่อง...

ตลอดเวลาที่อาจารย์เป็นอาจารย์ใหญ่ และภายหลังได้เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยครูมหาสารคามนั้น อาจารย์วิศาลเป็นอาจารย์ใหญ่ เป็นผู้อำนวยการที่ไม่เพียงแต่มุ่งสร้างศิษย์ให้เป็นครูที่ดี แต่อาจารย์วิศาลยังมุ่งสร้างอาจารย์ที่ดีไปพร้อม ๆ กันด้วย...”

นายจันทร์ ชุ่มเมืองปัก

ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

การฝึกหัดครู, กรม. ๑๐๐ ปี กรมการฝึกหัดครูไทย, พ.ศ. ๒๕๓๕.

ครูสภา, กรม หนังสือประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๐๘. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว ๒๕๐๘.

_____. หนังสือประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๓๖. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว ๒๕๓๖.

_____. หนังสือประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๔๓. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครูสภาลาดพร้าว ๒๕๔๓.

สัณฑ์ ติวรัตน์, บันทึกประวัติคุณพ่อ, มปท., ๒๕๔๑.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๑๐๐ ปี รัฐมนตรีศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ : กรุงเทพฯ ๒๕๓๕.

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นายวิศาล ติวรัตน์, มปท., ๒๕๔๑.

นายจรรยา มิลินทร์

พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๐๘

กำเนิด

นายจรรยา มิลินทร์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ ที่จังหวัดหนองคาย เป็นบุตรของ นายเสรี-นางสงวน มิลินทร์ (ถึงแก่กรรม) ภรรยาชื่อ นางสาวลี มิลินทร์ มีธิดา ๑ คน

ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ อยู่บ้านเลขที่ ๒๐ ซอยบุญณวิถี ๒๘ ถนนสุขุมวิท ๑๐๑ ตำบลบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๙๗ สำเร็จการศึกษา การศึกษาบัณฑิต จาก วิทยาลัย
วิชาการศึกษาประสานมิตร
- พ.ศ. ๒๕๐๐ สำเร็จการศึกษา Master of Science in
Education จาก Indiana University U.S.A.
- พ.ศ. ๒๕๑๔ สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

การอบรมสัมมนา

- พ.ศ. ๒๕๑๐ Asian Institute for Teacher Educators ณ
University of the Philippines ของ UNESCO
- พ.ศ. ๒๕๑๑ อบรมนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๒๕ ของ คณะ
กรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

การทำงาน

- พ.ศ. ๒๔๙๘ ครูโรงเรียนประจำจังหวัดสระบุรี
- พ.ศ. ๒๔๙๙ อาจารย์วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
- พ.ศ. ๒๕๐๑ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- พ.ศ. ๒๕๐๓ ครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๐๔ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๐๕ อาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๐๘ ศึกษาพิเศษ กรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. ๒๕๑๑ ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- พ.ศ. ๒๕๑๘ รองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. ๒๕๒๐ อธิบดีกรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. ๒๕๒๓ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค. -
เป็นเลขาธิการคนแรก)
- พ.ศ. ๒๕๒๕ เลขาธิการคุรุสภา
- พ.ศ. ๒๕๓๑ เกษียณอายุราชการ

ประสบการณ์ในการทำงานและความดีความชอบที่ได้รับ

อดีต

- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ประธานคณะกรรมการคัดเลือกผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาเพื่อรับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครูสุุดดี
- ตัวแทนสมาคมครูแห่งประเทศไทยไปร่วมประชุมสมาคมครูอาเซียน ในฐานะประธานหลายครั้งทั้งในและต่างประเทศ
- ที่ปรึกษาสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา
- นายกสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
- ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- ผู้ทรงคุณวุฒิในสภากาการฝึกหัดครู
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาประจำสถาบันราชภัฏหลายแห่ง
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัยศรีปทุม
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- นายกสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ๒ สมัย
- คณะกรรมการรับรองทุกขีในคณะกรรมการกฤษฎีกา
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการข้าราชการครู
- ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาหลายคณะ

ปัจจุบัน

- ประธานมูลนิธิครูอาวุโสในพระบรมราชูปถัมภ์ของคุรุสภา
- อุปนายกสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย
- กรรมการมูลนิธิรางวัลคุรุสภา

- กรรมการสงเคราะห์ครูผู้ประสบภัยธรรมชาติและภัยจากการก่อการร้ายของ สก.สค.
- ประธานอนุกรรมการประวัติครูของคุรุสภา
- ที่ปรึกษานายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

- มหาวชิรมงกุฏ (ม.ว.ม.)
- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)

ความดีความชอบที่ได้รับการยกย่อง

- ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศิษย์เก่าดีเด่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

อาจารย์จรรยา มิลินทร์นักบริหารและนักวิชาการมืออาชีพ

เมื่อกล่าวถึง *อาจารย์จรรยา มิลินทร์* ในวงการศึกษาคงจะรู้จักท่านเป็นอย่างดี เพราะท่านเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการมืออาชีพ

นายจรรยา มิลินทร์ เข้ารับราชการในกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เริ่มต้นจากการเป็นครูสายผู้สอน ใต้ตำแหน่งถึงตำแหน่งอธิบดีถึงสองกรม และเป็นเลขาธิการคุรุสภาอีกตำแหน่งหนึ่ง จะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลา ๓๕ ปี ท่านได้รับความไว้วางใจจากกระทรวงศึกษาธิการให้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญ คือดูแลบริหารกรมครู หรือองค์กรผลิตครูโดยเฉพาะต่อมาได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการคุรุสภาที่ทำหน้าที่ด้านสวัสดิการและการพัฒนาครูโดยแท้ บุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งนี้ได้ต้องได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนวงการครูยอมรับในฝีมือและผลงานของท่าน

อีกทั้งความเป็นปราชญ์บุคลิกของนายจรรยา มิลินทร์ ที่ได้สั่งสมคุณงามความดีมาโดยตลอดชีวิตราชการ สรุปได้ว่า

๑. **ผู้บริหารระดับกระทรวง** คุรุบาอาจารย์ยอมรับว่านายจรรยา มิลินทร์ เป็นผู้ดำรงคุณธรรมของครูไว้ด้วยดี สมัยที่ท่านเป็นครูอาจารย์ท่านเป็นคนมีความรู้ดี สอนดี อบรมศิษย์ให้ได้ดี เมื่อเป็นผู้บริหารทุกระดับ ได้ชื่อว่ามีคุณสมบัติด้านการครองตน ครองคน และครองงาน แสดงถึงความสมบูรณ์ด้านคุณธรรมของท่าน

๒. **ความซื่อสัตย์สุจริต** ตลอดระยะเวลาที่รับราชการไม่ว่าตำแหน่งครูผู้สอน ผู้บริหารทุกระดับ ท่านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ดำรงไว้ด้วยความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ไม่เคยประพฤติตนเสื่อมเสีย ไม่เคยมีเรื่องต่างพร้อยในหน้าที่การงานแต่อย่างใด

หลักฐานจากความมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตของท่าน การยอมรับและแบบอย่างที่ดีของศิษย์ และผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนบุคคลทั่วไป ท่านจึงได้รับเกียรติจากทางราชการ องค์กรต่าง ๆ แต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานคณะกรรมการ คัดเลือกผู้ประกอบอาชีพทางการศึกษาเพื่อรับเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ครูสุชาติ เป็นตัวแทนสมาคมครูแห่งประเทศไทยไปร่วมประชุมสมาคมครูอาเซียนฐานะประธานหลายครั้ง ทั้งในและต่างประเทศ

สรุปได้ว่า นายจรรยา มิลินทร์ เป็นบุคคลมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต

นายจรรยา มิลินทร์ เป็นผู้มีความรอบรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านการศึกษา และการบริหารมาเป็นเวลากว่า ๓๕ ปี หลังจากเกษียณอายุราชการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นต้นมา ยังอุทิศตนเป็นประโยชน์ต่อวงการ

ศึกษาของชาติ สืบเนื่องมาเป็นเวลาอย่างน้อย ๑๗ ปีแล้ว ท่านจึงเป็นบุคคล
ที่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมอย่างแท้จริง

ก. **ชีวิตราชการ** ตลอดระยะเวลา ๓๔ ปี ในอาชีพข้าราชการประจำ
ปฏิบัติหน้าที่มาหลายตำแหน่ง เป็นผู้เสียสละ บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์
ต่อสังคมและราชการ ได้พัฒนาหน่วยงาน สร้างองค์กรให้เข้มแข็งก้าวหน้า
เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ได้บุกเบิกสร้างงานใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย โดยเฉพาะงานของกรมการฝึกหัดครูและงานของคุรุสภา ตลอดจนการพัฒนา
องค์กรครู ฐานะเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู ซึ่งนายจรูญ มิลินทร์
เป็นผู้วางมาตรฐานไว้เป็นสำคัญ การพัฒนาอาชีพครูจึงเจริญก้าวหน้ามา
ตราบทุกวันนี้

ข. **ชีวิตข้าราชการบำนาญ** นายจรูญ มิลินทร์ เกษียณอายุ
ราชการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ด้วยความรักต่ออาชีพครูและสถาบันครู ยังคง
ช่วยเหลืองานของกระทรวงศึกษาธิการมาตราบทุกวันนี้ นายจรูญ มิลินทร์
มีสุขภาพดีควรแก่วัย มีความปราดเปรื่อง ทันสมัยและคงแก่เรียน จึงเป็น
ข้าราชการบำนาญที่มีคุณค่าต่อวงการศึกษามากมาย

หลักฐานอันเป็นที่ประจักษ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ หน่วยงานสมาคมและ
มูลนิธิต่าง ๆ จึงเชิญไปช่วยงานมากมาย เช่น เคยเป็นนายกสมาคมการ
ศึกษาแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันเป็นอุปนายก) เคยเป็นนายกสมาคมศิษย์เก่า
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ปัจจุบันเป็นที่ปรึกษาสมาคม) เคยเป็น
ที่ปรึกษาสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยอินเดียนา สหรัฐอเมริกา เป็นนายก
สมาคมครูแห่งประเทศไทย (ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖ จนถึงปัจจุบัน) เป็นประธาน
และอนุกรรมการมูลนิธิครูอาวุโส มูลนิธิรางวัลคุรุสภา มูลนิธิช่วยครูผู้ประสบ
ภัยจากการก่อการร้าย มูลนิธิช่วยผู้ประสบอัคคีภัยและภัยธรรมชาติ ฯลฯ
จะเห็นว่านายจรูญ มิลินทร์ เป็นผู้อุทิศตนเพื่อสังคมโดยแท้จริง

สรุปได้ว่า นายจรรยา มิลินทร์ เป็นบุคคลที่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป สมควรแก่การยกย่อง

นายจรรยา มิลินทร์ สำเร็จปริญญาโททางด้านการศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา เป็น นักเรียนนอก มาก่อน เคยดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สมัยที่อาจารย์โชค สุตันธวนิช เป็น อาจารย์ใหญ่ ได้ร่วมบุกเบิกงานใหม่ ๆ ไว้ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยามาก่อน กรมการฝึกหัดครูพิจารณาเห็นว่าเป็น คนหนุ่ม ไฟแรง ด้วยวัยเพียง ๓๒ ปี จึงส่งตัวมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา จากประสบการณ์การทำงานที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นสถาบันฝึกหัดครูเก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย ได้มาบุกเบิกสร้างโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาเป็นวิทยาลัยครูสงขลาในเวลาต่อมา ด้วยการขยายหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง (ป.กศ.สูง) นำระบบการจัดตารางเรียน ตารางสอนแบบสากล (ใช้รหัสตัวย่อรายวิชาต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ) มาใช้ในวิทยาลัยครูสงขลา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ นายจรรยา มิลินทร์ ริเริ่มการเรียนแบบบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ผู้สอน ริเริ่มรับนักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครูสงขลา ส่งเสริมรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักศึกษาเป็นสำคัญ ส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษา จัดให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การสภานักศึกษา ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงออกโดยการวิพากษ์วิจารณ์กิจกรรมของวิทยาลัยได้ กล่าวได้ว่า วิทยาลัยครูสงขลา ค่อยพัฒนามาลำดับ เป็นสถาบันราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เนื่องจากมีนายจรรยา มิลินทร์ เป็นผู้วางรากฐานของสถาบันไว้เป็นสำคัญ ผู้หนึ่ง

นอกจากนั้น ขณะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ได้พยายามพัฒนาคุณภาพของวิทยาลัยครูต่าง ๆ เพื่อให้มีคุณภาพทัดเทียมกับสถาบัน

อุดมศึกษาทั่วไป เมื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการคุรุสภา ได้พยายามให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคนในประเทศมีสถานภาพในสังคมได้ดีมีเกียรติ และมีความพยายามที่จะผลักดันให้วิชาชีพครูมีใบประกอบวิชาชีพครูตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เป็นผู้วางรากฐานจัดระบบระเบียบงานของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู จัดวางระบบการกระจายอำนาจการบริหารและการบริการของคุรุสภาส่วนกลางสู่มวลสมาชิกทั่วประเทศในรูปของคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด

ฐานะนักวิชาการ นายจรรยา มิลินทร์ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในวงการศึกษาค้นคว้า ได้เขียนบทความทางวิชาการเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ วิทยากรย์ มิตรครู วิทยาสาร และหนังสือพิมพ์บางฉบับ เผยแพร่ทั้งความรู้ ความคิดสู่สาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง ได้รับเชิญจากโรงเรียน สถาบันการศึกษา เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ ร่วมอภิปรายเข้าร่วมประชุมสัมมนาตั้งแต่อดีตกระทั่งทุกวันนี้ ผลงานด้านวิชาการคือเรียบเรียงหนังสือ พจนานุกรมการศึกษา หนังสือเกี่ยวกับวิธีสอนให้นิสิตนักศึกษาใช้ค้นคว้าอ้างอิง เป็นประโยชน์แก่วงการศึกษานักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

นายจรรยา มิลินทร์ ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการข้าราชการครู เป็นอนุกรรมการวิสามัญตรวจผลงานทางวิชาการของผู้เข้าสู่ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (ระดับ ๙) ได้แก่ ผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ และครูสายผู้สอน ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่ยึดมั่นในคุณภาพของผลงาน ความยุติธรรม ถ้าผลงานทางวิชาการไม่มีคุณภาพหรือมาตรฐาน นายจรรยา มิลินทร์ มักไม่ค่อยอนุวัติผลงานดังกล่าว ช่วยทำให้ผลงานทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญพิเศษมีมาตรฐานและคุณภาพอย่างแท้จริง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนอง สุวรรณวงศ์ อดีตนายกองค์การนักศึกษา

วิทยาลัยครูคนแรก ของวิทยาลัยครูสงขลา ได้กล่าวถึงอาจารย์จรรยา มิลินทร์ ว่า

“อาจารย์จรรยา มิลินทร์ ย้ายจากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพฯ เมื่อปี ๒๕๐๓ มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลาได้ ๑ ปี ต่อมาปี ๒๕๐๔ โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ก็ได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูสงขลา เปิดสอนระดับ ป.กศ. สูง เป็นรุ่นแรก

พวกเรานักเรียนฝึกหัดครูสมัยนั้นตื่นเต้นมาก เพราะท่านเป็นครูเต็มตัว เป็นผู้บริหารการศึกษาที่หนุ่มแน่น คิดไกล ใจหนักแน่น แม่นยำ รวดเร็วทันใจ เริ่มรับงานก็จัดปฏิบัติการบริหารวางแผน ดำเนินงาน คิดแปลกใหม่ในทุกเรื่อง จนครูอาจารย์นักเรียน สงสัยว่าโรงเรียนเราจะไปทางไหน ไปอย่างไร อะไรจะเกิดขึ้นกับพวกเรา แต่แล้วพวกเราทั้งหลายก็มองเห็นทางเห็นแสงสว่างร่วมกัน เพราะทุกอย่างค่อย ๆ ชัดเจนขึ้นเป็นลำดับ ด้วยความเป็นนักบริหารที่ทันสมัยในเวลานั้น และยังคงทันสมัยมาถึงทุกวันนี้ ด้วยสาระสำคัญที่ยังจำได้แม่นยำ เพราะได้เรียนรู้ด้วยการกระทำ จนเกิดประสบการณ์ที่ทักษะไม่ลืมเลือนจนปัจจุบัน”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนองเล่าต่ออีกว่าอาจารย์จรรยา มิลินทร์ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางานวิชาการ เช่น

- เปลี่ยนระบบการเรียนการสอน ในระดับ ป.กศ.สูง โดยให้นักศึกษาเลือกเรียน วิชาเอก วิชาโท ได้ตามความต้องการและความถนัดของตน แต่ต้องเป็นไปตามหลักสูตร โดยนักศึกษาเลือกเรียนรายวิชาเอง จัดตารางเรียนเอง นอกจากนี้ อาจารย์จรรยา มิลินทร์ ยังได้มีการกำหนดรหัสรายวิชาที่เรียนเป็นระบบสากลที่ใช้ในต่างประเทศ เช่น รายวิชาการศึกษา กำหนดให้ใช้ รหัส Educ ตามด้วยตัวเลข ๓ หลัก สังคมศึกษา ใช้

รหัส Soc. ตามด้วยตัวเลข ๓ หลัก พลศึกษา ใช้รหัส HPE. ตามด้วยตัวเลข ๓ หลัก ฯลฯ ถือเป็นของแปลกใหม่สำหรับวิทยาลัยครูสงขลา แตกต่างจากวิทยาลัยครูอื่น ๆ ในขณะนั้น

ทั้งหมดนี้ท่านให้ทำแล้ว ทำสำเร็จแล้ว เราพอใจกันมาก ๆ เพราะรู้สึกที่เราไม่เหมือนใครในยุคนั้น ทำให้เราเก่งกล้า ช่วยตัวเองได้

- พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าอย่างเร่งด่วน ภายใน ๑ - ๒ ปี ห้องสมุดของวิทยาลัยครูสงขลาได้รับการยอมรับจาก กรมการฝึกหัดครู และสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยทั้งระบบการบริหาร การจัดหา การให้บริการ และการค้นคืนข้อมูลที่เป็นระบบสากล ซึ่งใช้ในห้องสมุดต่างประเทศ

- พัฒนาฝึกหัดครูชนบท จนมีชื่อเสียงของภาคใต้ เพราะท่านลงพื้นที่ นอนค้างคืน ทำกิจกรรมร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง กรรมการศึกษาเป็นรายโรงเรียน ทุกสัปดาห์ ทำครบถ้วน ทุกโรงเรียน ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และวิทยาลัยครูสงขลาอย่างแน่นแฟ้น

ส่วนในด้านการกีฬา อาจารย์จรรยา มิลินทร์ เน้นให้เป็นกิจกรรมที่โดดเด่น โดย

- การจัดแข่งขันกีฬาซี โดยองค์การนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผลสำเร็จน่าพอใจในวงการศึกษาของจังหวัด

- จัดส่งกีฬา ฟุตบอล บาสเกตบอล (ชาย - หญิง) ไปแข่งขันกีฬากรมการฝึกหัดครู ได้ครองชนะเลิศระดับกรมฝึกหัดครู ทั้งฟุตบอล และบาสเกตบอลชายหญิง โดยมีอาจารย์ภาษิต เหล่าสุวรรณ และ ผศ.ดร.วิชัย รัตนากีรณวร เป็นผู้ควบคุมทีม

- จัดส่งฟุตบอลในนามวิทยาลัยครูสงขลา ไปแข่งกีฬา วันเฉลิมพระเกียรติฯ ที่จังหวัดตรัง ได้ชนะเลิศหลายสมัยติดต่อกัน ใช้ชื่อทีม แก้วแสน
- สนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ทุกคนเล่นกีฬาให้เป็น คนละ ๒ ชนิด สามารถเป็นผู้ตัดสินได้เมื่อจบการศึกษาไปเป็นครู

ในด้านการบริหารกิจการนักเรียน อาจารย์จรรยา มิลินทร์ ได้ริเริ่มให้มีกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในวิทยาลัย มีการร่างข้อบังคับองค์การบริหารนักศึกษาเป็นครั้งแรกของสถาบัน โดยนักศึกษา ของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษา อย่างแท้จริง มีอาจารย์คอยดูแลให้คำปรึกษาและประกาศใช้เป็นทางการ

- มีนายกองค์การนักศึกษา ซึ่งรับเลือกโดยตรงจากนักศึกษา นายกองค์การสามารถแต่งตั้งอุปนายก ที่ปรึกษานายกองค์การ มีการเลือกผู้แทนแต่ละชั้นปีเป็นกรรมการองค์การ และมีการประชุมกรรมการเพื่อจัดโครงการกิจกรรมตลอดปี
- เลือกประธานชุมนุมต่าง ๆ ๑๓ ชุมนุม เพื่อทำกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน คือ ชุมนุมวิชาการ ชุมนุมกีฬา ชุมนุมพัฒนาการ ชุมนุมสวัสดิการ ชุมนุมหนังสือพิมพ์ ชุมนุมสหการ ชุมนุมแสงเสียง ชุมนุมดนตรี ชุมนุมทัศนาศร ชุมนุมวัฒนธรรม ชุมนุมเกษตร ชุมนุมแสงเสียง และชุมนุมคหกรรม

สรุปได้ว่า นายจรรยา มิลินทร์ เป็นบุคคลที่มีผลงานทางวิชาการดีเด่น ในสาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และผลงานทางวิชาการนั้นเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่บุคคลในวงการศึกษ

ผศ.ประสิทธิ์ ฤทธิสาริรมย์ ผู้เรียบเรียง

นายสกล นิลวรรณ

พ.ศ. ๒๕๐๘ - ๒๕๐๙

นายสกล นิลวรรณ เกิดวันอังคารที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๙ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นบุตรคนโตของนายเส่งดง นางบัวแก้ว นิลวรรณ มีน้องสาว ๑ คน น้องชายอีก ๓ คน คือ นางสาวอรุณ นิลวรรณ นายสุภาพ นายเสน่ห์ และนายสมชาย นิลวรรณ

เมื่อเยาว์วัย นายสกล เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ตอนปลายที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยเรียนระดับประถมศึกษาที่โรงเรียน เทศบาลวัดเกตการามถึงมัธยม ๑-๓ ที่โรงเรียนปรินทร์รอยแยล และชั้น มัธยม ๔-๖ ที่โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย สอบไล่ได้ชั้นมัธยม ๖ พ.ศ. ๒๔๘๗ แล้วได้รับคัดเลือกเป็นนักเรียนทุนจังหวัดเชียงใหม่ไปเรียนต่อที่โรงเรียน ฝึกหัดครูประถมพระนคร จบหลักสูตรประโยคครูประถม (ป.ป.) พ.ศ. ๒๔๙๐ แล้วเรียนต่อโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมอีก ๒ ปี สอบไล่ได้ประโยคครู มัธยม (ป.ม.) ใน พ.ศ. ๒๔๙๒

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้รับทุนการศึกษาจากพุทธรนิคม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเจ้าชื่อนสิโรรสเป็นผู้มอบทุนให้ไปศึกษาต่อ ที่มหาวิทยาลัยพาราณสี ประเทศอินเดีย สอบไล่ได้ปริญญาตรี (Bachelor of Arts, B.A.) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ และในปีต่อมาสอบชิงทุนมูลนิธิรูลิฟส์ไบรท์ไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยอินเดียนาบลูมิงตัน รัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา สอบไล่ได้ปริญญาโททางการศึกษา Master of Science in Education (M.S. in Ed.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐

นายสกล เริ่มชีวิตราชการครูหลังจากที่ได้รับประกาศนียบัตร ป.ม. แล้ว โดยได้รับการบรรจุเป็นครูครั้งแรกที่โรงเรียนฝึกหัดครูเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และได้ย้ายเข้าเป็นครูประจำกรมการฝึกหัดครู ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ หลังจากที่ถูกไล่ออกจากศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ เพราะช่วงเวลานั้น กระทรวงศึกษาธิการกำลังเร่งพัฒนาการศึกษาทุกระดับและทุกกรม กรมต่าง ๆ จึงมักจะคัดเลือกข้าราชการครูที่สำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศไว้ในกรมก่อนแล้วค่อยขยับขยายออกไปช่วยปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือสถานศึกษาในสังกัดที่เห็นสมควรในโอกาสหลัง ซึ่งนายสกลได้ช่วยงานในส่วนกลางของกรมการฝึกหัดครูอยู่ระยะหนึ่ง จึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นศึกษานิเทศก์โท เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ และในปีนั้นได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเลขานุการโครงการพัฒนาการศึกษา อ.พ.ศ. (General Education Development Project- G.E.D.) โครงการนี้กระทรวงศึกษาธิการตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ มีกรรมการ ๒ คณะคือ คณะกรรมการอำนวยการ กับ คณะกรรมการโครงการพัฒนาการศึกษา โดยมี นางสาวเกหลง ปภาวสิทธิ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ นายสกล นิลวรรณ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้ง ๒ คณะ

พ.ศ. ๒๕๐๓ ย้ายจากศึกษานิเทศก์ไปเป็นครูใหญ่ โรงเรียนฝักหัดครุยะลา ทำให้พ้นจากผู้ช่วยเลขาธิการโครงการดังกล่าว แต่ก็ยังมี ส่วนเกี่ยวข้องกับ ค.พ.ศ. อยู่ในฐานะที่เป็นผู้บริหารของโรงเรียนฝักหัดครุ ยะลา ทั้งได้รับคัดเลือกให้อยู่ในโครงการด้วย

พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้รับทุนโคลัมโบ ไปศึกษาและดูงานที่ประเทศ ออสเตรเลีย ตามความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเวลา ๒ เดือน กลับมาประจำที่เดิมอยู่ระยะหนึ่งจึงได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ วิทยาลัยครูสงขลา เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ อยู่สงขลาได้ ๗ เดือน ก็ได้ย้ายไปเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยครูอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๙

ในระหว่างเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยครูอุบลราชธานี นายสกลได้ รับทุนจาก International Bank of Reconstruction and Development ไปรับการอบรม เรื่อง “Education and Project Course ๑๙๗๐” ระหว่าง วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓ ถึงวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นเวลา กว่า ๓ เดือน

พ.ศ. ๒๕๑๕ นายสกล ได้รับคำสั่งไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ วิทยาลัยครูอุตรธานี ปฏิบัติงานอยู่ ๓ ปี ก็ได้ย้ายไปเป็นผู้อำนวยการ วิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗

พ.ศ. ๒๕๑๙ ย้ายกลับมาเป็นศึกษานิเทศก์กรมการฝักหัดครุอีก ครั้งหนึ่ง และในช่วงที่ทำหน้าที่ศึกษานิเทศก์อยู่ที่กรมนี้ นายสกลได้รับเชิญ เป็นอาจารย์พิเศษให้สอนวิชาปรัชญาและศาสนาที่วิทยาลัยครูสวนดุสิตด้วย

พ.ศ. ๒๕๒๗ นายสกลปฏิบัติหน้าที่ผู้ตรวจราชการกรมการ ฝักหัดครุ โดยให้ประจำส่วนกลางแล้วภายหลังเปลี่ยนความรับผิดชอบจาก

ส่วนกลางไปเป็นภาคเหนือ จนกระทั่งลาออกจากราชการฐานรับราชการ นาน เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ขณะอายุได้ ๕๙ ปี หลังจากนั้น ก็ไปเป็นอาจารย์ช่วยสอนให้วิทยาลัยสงฆ์ที่วัดสวนดอก จังหวัดเชียงใหม่ โดยไม่รับค่าตอบแทนใด ๆ สอนให้ด้วยความศรัทธาต่อการศึกษาต่อศาสนา และต่อบ้านเกิดของตนคือจังหวัดเชียงใหม่ ภายหลังได้รับตำแหน่ง เป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านภาษาอังกฤษ กับเป็นผู้อำนวยการศูนย์ภาษาของ วิทยาลัยสงฆ์แห่งนั้นด้วย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓ ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่าง สม่ำเสมอและด้วยความจริงใจ

นายสกลเป็นคนสุภาพเรียบร้อย มีนิสัยชอบการประพันธ์มาตั้งแต่ เป็นนักเรียนฝึกหัดครูประถมพระนคร เวลามีการประกวดบทประพันธ์ นายสกลมักจะชนะการประกวดเสมอ มีความสนใจการศึกษาเล่าเรียน นักเรียนฝึกหัดครูสมัยนั้นเป็นนักเรียนประจำ วันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุด คนส่วนใหญ่ออกเที่ยวและพักผ่อนในบริเวณใกล้เคียง เช่น เขาดินวนา สวนลุมพินีสถาน เป็นต้น แต่จะมีนักเรียนส่วนน้อย ไม่ไปไหน นอนอ่าน หนังสือที่หอพัก ซึ่งนายสกลรวมอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย

เมื่อรับราชการนิสัยนี้ก็ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ยังคงเป็นคนเฉย ๆ แต่งตัวดีและเรียบร้อยเป็นตัวอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเรื่องนี้ นายจำเริญ เสกวิระ ผู้เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการศาสนาได้เขียน บันทึกรับถึงสมัยที่เคยเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา นายสกลที่โรงเรียนฝึกหัดครูยะลา ตอนหนึ่งความว่า

“ตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ได้รับงานร่วมกัน ผมได้รับความรู้ ความประทับใจหลายอย่างเกี่ยวกับอาจารย์สกล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยังประโยชน์ให้เกิดความเจริญก้าวหน้า อาทิท่านอาจารย์ สกล นิลวรรณ ใช้หลักในการทำงาน เรียบร้อย รวดเร็ว ราบรื่น งานทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องทำเสร็จอย่างเรียบร้อยในเวลารวดเร็ว

และการทำงานเหล่านั้นจะต้องราบรื่น แม้จะมีอุปสรรคก็จะต้องหาหนทางแก้ไขไม่ให้เกิดขัด Be prepared การเตรียมพร้อมเพื่อทำงาน

สิ่งนี้อาจารย์สกล พยายามสั่งสอนอยู่เสมอ ให้เตรียมกาย และเตรียมใจให้พร้อมที่จะทำงาน และท่านเองก็ได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้พวกเรา ผู้ได้บังคับบัญชา ได้เห็นการเรียนการสอน นักศึกษาสมัยนี้ผู้สอนจะต้องเตรียมทำบ้านที่การสอนส่งไปให้ท่าน ผู้อำนวยการตรวจก่อน ให้เห็นว่าได้เตรียมพร้อมแล้วจึงจะลงมือสอน การติดตามควบคุมงานอย่างใกล้ชิด งานทุกอย่างเมื่อท่านได้มอบหมายให้ทำแล้ว ท่านจะคอยติดตามดูและประเมินผลเป็นระยะ ๆ อย่างใกล้ชิด หากมีปัญหา อุปสรรค ก็จะได้ช่วยกันปรับปรุง และแก้ไขปัญหาเหล่านั้น การมีบุคลิกภาพที่ดี ท่านอาจารย์ได้เป็นตัวอย่างแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการสร้างบุคลิกภาพที่ดี เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาคู เริ่มตั้งแต่การแต่งกาย การพูดจา การรู้จักควบคุมอารมณ์ การรู้จักให้อภัย และอื่น ๆ ทำให้คณะครูอาจารย์และนักเรียนอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข การกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวที่ท่านอาจารย์สกล นิลวรรณ เป็นผู้อำนวยการได้มีการย้ายวิทยาลัยครูยะลา จากนอกเมือง ซึ่งมีพื้นที่คับแคบและน้ำท่วมทุกปี มาอยู่บริเวณในเมือง ที่มีพื้นที่กว้างขวางกว่าร้อยไร่ และเป็นที่สูง น้ำไม่ท่วม ตลอดจนได้รับความสะดวกด้านอื่น ๆ แก่นักศึกษา การย้ายวิทยาลัยนี้ย้ายขณะที่นักเรียนนักศึกษา กำลังเรียนโดยย้ายไปที่ละกลุ่ม ทีละชั้นกว่าจะเรียบร้อย กินเวลาประมาณ ๑ ปี ซึ่งต้องอาศัยการตัดสินใจที่ดี จึงไม่เกิดปัญหาต่อการเรียนการสอน และการอยู่ประจำของนักเรียน”

จากการรวบรวมประวัติการทำงานของนายสกลระหว่างที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยครูหลายแห่ง โดยสอบถามจากคณาจารย์ที่เคยปฏิบัติงานร่วมกับนายสกลรวมทั้งการสืบค้นจากเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น เช่น สมุดหมายเหตุรายวัน รายงานการประชุม จะเห็นได้ว่า นายสกลเป็นนักบริหารที่มีประวัติการทำงานที่ดีคนหนึ่งในวันราชการนั้น หากไม่นับนักการภารโรง นายสกลจะเป็นบุคคลแรกที่ไปถึงวิทยาลัยก่อน ๗ โมงเช้าทุกวัน โดยจะเดินตรวจตราดูความเป็นระเบียบเรียบร้อยตามบริเวณอาคารอำนวยการ และหอพักนักศึกษาชาย จากนั้นจึงจะเซ็นหนังสือประจำวันที่ห้องทำงานและมักจะอยู่ทำงานจนถึง ๕ โมงเย็น บางวันมีเรื่องติดพันก็จะอยู่ทำงานจนถึงตอนกลางคืนด้วย

ในขณะที่อยู่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีนั้น นายสกลได้ริเริ่มโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ และงานนี้ก็ประสบผลสำเร็จด้วยดี วิธีดำเนินการก็คือได้จัดให้มีการบริการยืมหนังสือ สำหรับนักศึกษาฝึกสอน โดยแต่ละสัปดาห์จะมีรถยนต์บรรทุกหนังสือและอุปกรณ์การสอนจากวิทยาลัยไปยังหน่วยฝึกสอนตามชนบทเพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้ยืมหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางมายืมถึงวิทยาลัย นอกจากนี้ยังเป็นคนริเริ่มตั้งสหการในวิทยาลัยครูเป็นคนแรก

นายสกล เป็นผู้ยึดถือระเบียบวินัยโดยเคร่งครัดและพยายามเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ นายสกลมักจะพูดเสมอว่า “ตัวอย่างที่ดี มีค่ายิ่งกว่าคำสอน” และตัวนายสกลเองก็เป็นแบบอย่างที่ดีไม่เคยเกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภทจนกระทั่งเป็นที่ยำเกรงของผู้ร่วมงานทุกคน

เกี่ยวกับวินัยของนักศึกษานี้ นายสกลให้ความสำคัญและเอาใจใส่เป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาเดินเรียน หรือนักศึกษาหอพัก นายสกลมักจะหาโอกาสสอบถามสั่งสอนนักศึกษาอยู่เสมอที่หน้าเสาธงด้วยตัวเอง โดย

สอดแทรกแนวคิดเรื่องศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นข้อคิดและ
ข้อเตือนใจของนักศึกษา

สำหรับนักศึกษาหอพัก ได้ควบคุมให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎ
หอพักอย่างเคร่งครัด เป็นต้นว่า ต้องมีการสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน
ทุกคืน ตอนเช้าต้องมีการฝึกกายบริหาร และทำกิจกรรมพัฒนาหอพัก และ
จะมีการประชุมนักศึกษาหอพักเสมอ ๆ โดยเน้นเรื่องการรักษาระเบียบวินัย
หากมีการกระทำผิด ก็จะสั่งลงโทษโดยเฉียบขาด การเคร่งครัดแบบนี้
นักศึกษาไม่พอใจแต่เมื่อออกไปเป็นครูแล้วส่วนใหญ่ก็จะคิดได้

นายชายวิทย์ มั่นคง ผู้เคยเป็นรองอธิการที่วิทยาลัยครูอุดรธานี
ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนายสกลตอนหนึ่งว่า

“อาจารย์สกล นิลวรรณ นับว่าเป็นผู้บริหารที่มีความตั้งใจ
ในการทำงานเป็นแบบอย่างของผู้บริหารที่ดี ขอบงานที่เป็นระบบ
และความเป็นระเบียบ

อาจารย์สกลเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์จริยธรรมแก่นักศึกษาได้เสนอหลักการ ๗ ประการ สำหรับนักศึกษาเพื่อเป็น
แนวทางปฏิบัติคือ มีระเบียบวินัย ใส่ใจการศึกษา มีมารยาทงดงาม
รักษาเขตคามให้สะอาด ถนอมสมบัติส่วนรวมร่วมกำลังพัฒนา
อาสากิจกรรม

นอกจากนี้ยังได้ให้ข้อคิดแก่นักศึกษาชาย หญิง โดยเขียน
ข้อความติดไว้ตามป้ายประกาศดังนี้

โปรดแต่งกายให้เรียบร้อย และสะอาด
ไม่พูดจา ปล่อยชายเสื้อ อวดเนื้อขา
กระโปรงคลุมเข่า ผมเผ้าสั้น สุภาพตา
สูบบุหรี่ หรือ เสพยา ควรงดเลย”

นายสกลได้ปฏิบัติตนเน้นหนักไปทางด้านปรัชญา คุณธรรมและ จริยธรรม ตั้งแต่ต้นจนวาระสุดท้ายของชีวิต เรื่องนี้ นายวิชัย แข็งขัน ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการก็ได้กล่าวถึงนายสกลว่า

“อาจารย์สกล นิลวรรณ ปฏิบัติราชการในหน้าที่ ศึกษาพิเศษที่ กรมการฝึกหัดครูตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ท่านได้รับ มอบหมายให้มีหน้าที่ นิเทศการศึกษาด้านปรัชญา และจริยธรรม ตามความถนัดของท่าน เพราะอาจารย์สกลเป็นผู้รู้ด้านปรัชญา และปฏิบัติตนในจริยธรรมอันสูงยิ่ง เป็นที่ยอมรับนับถือของผู้บังคับ บัญชาและเพื่อนร่วมงาน อาจารย์สกลได้เป็นผู้นำในการจัดประชุม อบรมสัมมนา อาจารย์วิทยาลัยครูในส่วนที่รับผิดชอบได้สำเร็จ อย่างดียิ่ง”

นายสกล สมรสกับนางสาวดุษฎี อินทะกนก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ มีบุตร ๓ คน คือ นางสาวกิตติยาวดี นางสาวภุริสสุตา และ นายเดชวิทย์ นิลวรรณ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่นายสกลได้รับพระราชทานคือ ทวีติยา ภรณ์ช้างเผือก ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นายสกลถึงแก่กรรม วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ ณ โรงพยาบาล มหาราช สิริอายุได้ ๖๔ ปี ๒ เดือน ๑๖ วัน

นายสกลเป็นครูผู้มีระเบียบวินัยเคร่งครัด รอบคอบ ทำอะไรก็ต้อง วางแผนแม้จะเสียชีวิตยังสั่งให้จัดการศพ ดังความที่นายเดชวิทย์ บันทึก ไว้ดังนี้

“ก่อนที่คุณพ่อจะเข้าโรงพยาบาลนั้น คุณพ่อพาไปซื้อโลง ศพและพาไปหาท่านเจ้าอาวาสวัดช่วงสิงห์และไปบอกท่านว่า จะขอเอาศพมาไว้ที่วัดนี้ และได้สั่งผมกับคุณไพศาล ซึ่งเป็นเพื่อน

สนธิของท่านว่าขอให้ช่วยจัดการฌาปนกิจ ตามแบบโบราณ
กลางแจ้งภายใน ๓ วัน และพาไปขี้ที่สุสานวัดช่วงสิงห์ด้วย
นอกจากนี้ยังได้เขียนข้อความสั่งไว้ว่าให้ใช้งบประมาณ ๓ หมื่นบาท
สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้ เป็นค่าโลง ค่าเตรียมพื้นที่สถาน
ฌาปนกิจ ค่าพิน ค่าสัปเหร่อ ค่าทำบุญเลี้ยงพระ (สวดมนต์เย็น
เลี้ยงอาหารเช้า อาหารเพล เครื่องดื่มต้อนรับแขก) ค่าตอบแทน
คนทำอาหาร และจัดสถานที่ตลอดทั้งการบริการต่าง ๆ ค่าของ
ถวายพระและจตุปัจจัย ค่าบำรุงสถานที่วัด ค่าใช้จ่ายวันเก็บ
กระดูก ให้เอากระดูกไปลอยแม่น้ำปิงตอนเหนือ ถนนแม่ริม-แม่ใจ
ไม่มีการออกข่าวสังคม ทางวิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ใด ๆ”

คุณมี นิลวรรณ
จันทร์ ชุมเมืองปัก

ผู้ให้ข้อมูล
ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ประวัติครู ๑๖ มกราคม ๒๕๓๙. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว. ๒๕๓๘

นางสาวสมบุญ ศรียากัย

พ.ศ. ๒๕๐๙ - ๒๕๒๓

นางสาวสมบุญ ศรียากัย เกิดวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๖๘ ที่ตำบลจะโหนง อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เป็นบุตรคนแรกของ รองอำมาตย์ตรี เจือ ศรียากัย และนางเจียร ศรียากัย มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๔ คน

รองอำมาตย์ตรีเจือ ศรียากัย ผู้เป็นบิดาของนางสาวสมบุญ ศรียากัย นั้น พื้นเพเดิมเป็นชาวจังหวัดชุมพรเป็นหลานของพระยาวชิรทัศยารักษ์ เจ้าเมืองไชยา ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ประเภทที่ ๑) คนแรกของ จังหวัดสงขลา ซึ่งได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๖ หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ นับเป็นการเลือกตั้งทั่วไปทั้งประเทศเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทนตำบลก่อน แล้วผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง รองอำมาตย์ตรีเจือ ศรียากัย อยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสงขลา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๐

ส่วนนางเจียร ผู้เป็นมารดาเป็นธิดาของนายขำ และนางวงศ์เพชร สุวรรณ ซึ่งเป็นบุตรของพระมหานุภาพปราบสงคราม (ปลอด ถิ่นจะนะ) เจ้าเมืองจะนะคนสุดท้าย ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากสุลต่านสุไลมาน

ได้รับการศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนประชาบาล ตำบลจะโหนง (ขณะเริ่มตั้งอยู่ที่วัดโคกทราย) โดยการริเริ่มจัดตั้งขึ้นของรองอำมาตย์ตรี เจือ ศรียาภัย ผู้เป็นบิดา ซึ่งในขณะนั้นเป็นกำนันตำบลจะโหนง

เรียนอยู่ที่โรงเรียนประชาบาล ตำบลจะโหนง มีพระเป็นครูสอนเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๒ เมื่ออายุได้ ๑๐ ปี บิดาจึงนำไปอาศัยอยู่กับญาติที่จังหวัดพระนคร และได้เข้าเรียนต่อในชั้นประถมปีที่ ๓ ที่โรงเรียนผดุงดรุณี ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎรในเครือมิชชัน เรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ สอบได้ที่ ๑ ที่ ๒ โดยตลอดจนได้ข้ามชั้น ๒ ครั้ง ต่อจากนั้นจึงได้สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนกวิทยาศาสตร์ ซึ่งในช่วงนี้อยู่ในช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา ประเทศไทยถูกญี่ปุ่นยึดครอง และใช้กำลังบังคับให้ประเทศไทยเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ประเทศไทยจึงถูกประเทศสัมพันธมิตรโจมตีทางอากาศอย่างหนัก โดยเฉพาะในจังหวัดพระนคร ธนบุรี และจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ ผู้คนต้องอพยพออกจากจังหวัดพระนคร การสื่อสารถูกตัด ข้าราชการขาดการรักษาโรค แอغمเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ การเรียนในช่วงนั้นจึงทุลักทุเลเป็นที่สุดได้เรียนบ้าง หยุดเรียนบ้าง ตั้งแต่ชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๑ จนชั้นเรียนคณะวิทยาศาสตร์ปีที่หนึ่ง

การศึกษาระดับปริญญาตรี ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ นางสาวสมบุญ ศรียาภัย ได้เข้าเรียนในคณะวิทยาศาสตร์ แผนกเคมี หลักสูตร ๔ ปี เมื่อเรียนจบแล้วได้เรียนอนุปริญญาครุศาสตร์อีก ๑ ปี

หลังจากเรียนจบได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต และอนุปริญญา
ครุศาสตร์แล้ว จึงได้สมัครเป็นครูโรงเรียนราษฎร์อยู่ ๒ ปี คือ โรงเรียน
กรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ชั้นนำโรงเรียนหนึ่ง

ต่อมาได้ลาออกจากโรงเรียนราษฎร์โดยมีเป้าหมายว่าต้องการ
กลับไปทำงานที่ภูมิลำเนาเดิม จึงได้ไปสมัครเข้ารับราชการครู และได้รับ
การบรรจุครั้งแรก ในตำแหน่งครูโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลา สังกัดกอง
โรงเรียนฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ ทำหน้าที่สอนนักเรียน
ครูอยู่ได้ ๔ ปี ก็ได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ณ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นเวลา ๑ ปีครึ่ง

จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทบวงกรม ฉบับ พ.ศ. ๒๔๙๗ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่
๒๘ กันยายน ๒๔๙๗ กำหนดให้มีการจัดตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้น โดยมีผล
บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๔๙๗ ทั้งนี้เพื่อรวมการฝึกหัดครูที่จัด
อยู่ในกรมต่าง ๆ เช่น กรมอาชีวศึกษา กรมพลศึกษา ฯลฯ เข้าด้วยกัน เพื่อ
เป็นการประหยัดและมีประสิทธิภาพที่จะปรับปรุงให้มีปริมาณและคุณภาพ
สูงขึ้น

เมื่อได้จัดตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นแล้ว กรมการฝึกหัดครูจึงได้
พยายามสนับสนุนและส่งเสริมครูอาจารย์ให้มีคุณวุฒิสงขึ้น ด้วยการให้ไป
เข้าอบรม ดูงาน และศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยกรมเป็น
ผู้ติดต่อหาทุนจากองค์กรต่าง ๆ เช่น USOM UNESCO Fulbright และ
British Council เป็นต้น และในบรรดาครูอาจารย์จากโรงเรียนฝึกหัดครู
ที่ได้รับการส่งเสริมให้ได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ ในระยะแรก ๆ ก็มี
นางสาวสมบุญ ศรียาภัย อยู่ด้วยผู้หนึ่ง ที่สอบคัดเลือกชิงทุนได้ไปศึกษา
ต่อระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ.
๒๔๙๘

หลังจากศึกษาสำเร็จได้ปริญญาโทในสาขาวิชาการประถมศึกษา แล้ว นางสาวสมบุญ ศรียากษ์ ก็กลับมาปฏิบัติหน้าที่ ณ โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลาตั้งเดิม ซึ่งต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ และเป็นอาจารย์ใหญ่ในเวลาต่อมาจวบจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๑ นายสกล นิลวรรณ อาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูสงขลาได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูอุบลราชธานี ทางกรมการฝึกหัดครูจึงมีคำสั่งแต่งตั้ง นางสาวสมบุญ ศรียากษ์ มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูสงขลาอีกตำแหน่งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๙ และในขณะเดียวกัน ก็ยังคงดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูอยู่ต่อไปด้วย เนื่องจากในขณะนั้นทางกรมมีนโยบายที่จะรวมโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลาเข้ากับวิทยาลัยครูสงขลา

ในปีรุ่งขึ้น ทางกรมการฝึกหัดครูก็ได้รวมโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลาเข้ากับวิทยาลัยครูสงขลา นับเป็นการยุติบทบาทของโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลา ซึ่งรับใช้มวลชนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ นับเวลาได้ ๒๕ ปี

เมื่อสถาบันผลิตครูทั้ง ๒ แห่งดังกล่าวได้รวมเข้าเป็นสถาบันเดียวกันแล้ว นางสาวสมบุญ ศรียากษ์ก็ยังคงได้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่วิทยาลัยครูสงขลาอยู่ต่อไป และใน พ.ศ. ๒๕๑๒ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยครูสงขลา

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับทุนไปดูงานทางด้านบริหารการศึกษา ณ รัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา ๖ เดือน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งได้ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๙๒ ตอนที่ ๔๒ วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘ มีผลให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี ภายในวิทยาลัยครูก็มีการแบ่งส่วนราชการกันใหม่

และตำแหน่งผู้บริหารวิทยาลัยก็ได้รับการยกฐานะเป็นอธิการ นางสาวสมบุญ ศรียากัย จึงรักษาการในตำแหน่งอธิการบดีวิทยาลัยครูสงขลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จนได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีวิทยาลัยครูสงขลา ในพ.ศ. ๒๕๒๑

นางสาวสมบุญ ศรียากัย ได้ลาออกจากตำแหน่งอธิการวิทยาลัยครูตั้งปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ในขณะที่อายุได้ ๕๕ ปี และเกษียณอายุราชการใน พ.ศ. ๒๕๒๘ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่งผู้บริหารวิทยาลัยครูสงขลา ๑๔ ปี นับว่าเป็นเวลาที่ยาวนานกว่าผู้บริหารในอดีต และปัจจุบันทุกคน (นับถึง พ.ศ. ๒๕๕๐) และถ้านับเวลาที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลาอีก ๘ ปี รวมเวลาที่นางสาวสมบุญ ศรียากัยเป็นผู้บริหารอยู่ในสถาบันผลิตครูถึง ๒๒ ปี

แม้จะได้ลาออกจากตำแหน่งอธิการแล้ว แต่ก็ยังได้รับการยกย่องให้เกียรติจากคณาจารย์อยู่เป็นอย่างดี ท่านจะไม่ปฏิเสธที่จะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ทุกคนที่เข้าไปขอคำปรึกษาและคอยช่วยเหลือชักจูงไปในทางที่ถูกต้อง

ตลอดเวลา ๑๔ ปี ที่ท่านทำหน้าที่เป็นผู้บริหารอยู่ในวิทยาลัยครูสงขลา นั้น กล่าวได้ว่าวิทยาลัยได้พัฒนาไปโดยไม่หยุดยั้ง มีความเจริญรุดหน้าไปทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ

ในด้านวิชาการ มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ กล่าวคือ

- เปิดหลักสูตร ป.ป. เร่งรัดขึ้น ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๗
- เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษา (ป.กศ.) ภาคนอกเวลา ใน พ.ศ. ๒๕๑๒
- เปิดอบรม อ.ส.ช., อ.ศ.ส. ชุด ป.กศ. และ พ.ม. แก่ครูประจำการ ใน พ.ศ. ๒๕๑๓

- เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ภาคนอกเวลา ในพ.ศ. ๒๕๑๔

- เปิดสอนหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) ขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๕๑๙ หลังจากที่พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. ๒๕๑๘ มีผลบังคับใช้

- จัดโครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อคป.) ในระดับ ป.กศ.สูง และครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) ขึ้นเป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. ๒๕๒๒

ในการทำหน้าที่ของท่านนั้น จะเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน และเป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไปว่า ท่านทำหน้าที่ด้วยการยึดมั่นในความดีงาม ความซื่อสัตย์สุจริต อดทน อดกลั้น ขยันหมั่นเพียร มีเมตตาธรรม เข้าอกเข้าใจผู้อื่น แม้กระทั่งนักเรียน ยึดมั่นในหลักการให้อภัย ปฏิบัติตนถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา อย่างเสมอต้นเสมอปลาย

นายประวัตติ เสงขาว อดีตผู้ใต้บังคับบัญชาผู้หนึ่งของอาจารย์ สมบุญ ศรียาภัย ได้กล่าวถึงท่านว่า

“...อาจารย์สมบุญ เป็นผู้บริหารที่ได้สร้างสรรค์วิทยาลัยครูสงขลาให้มีความเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน ท่านได้ให้อิสระในการคิด และกระทำอย่างเต็มที่...ได้ส่งเสริมสนับสนุนกีฬาของวิทยาลัยครูสงขลา และวิทยาลัยครูภาคใต้เป็นอย่างดี เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือในงานด้านอื่น ๆ ... ท่านมองการกีฬาว่าเป็นสิ่งที่ส่งเสริมและสร้างสรรค์คุณธรรม จริยธรรม และสามัคคีธรรม ... ท่านเป็นผู้บริหารที่ให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก ...ในการแข่งขันกีฬาวินิจฉัยวิทยาลัยครูภาคใต้ ครั้งที่ ๓ ระหว่าง ๓-๗ กันยายน ๒๕๑๖ วิทยาลัยครูภูเก็ตเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันที่สนามสระกุล ผุ่นใต้ตกลงมาอย่างหนัก โดยเฉพาะ

วันปิดการแข่งขัน น้ำไหลท่วมตัวเมืองภูเก็ต ท่านได้อุทิศสำหรับเดิน
ลุยน้ำจากที่พัก คือโรงแรมถาวรไปขึ้นรถและรถค่อย ๆ เคลื่อนฝ่า
กระแสน้ำที่เชี่ยวกรากไปยังสนามสุระกุลอย่างทุลักทุเล..แต่ท่านก็
ไม่ได้ย่อท้อต่ออุปสรรคนั้นเลย...”

ผู้ที่เคยทำงานร่วมกับอาจารย์สมบุญ ศรียาภัย มาตั้งแต่อยู่
โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลาด้วยกัน ท่านหนึ่งคือ ผศ.จรรยา ปานเจริญ ซึ่ง
ก่อนข้างจะใกล้ชิดอาจารย์สมบุญ ได้กล่าวถึงอาจารย์สมบุญว่า

“...อาจารย์เป็นคนเจ้าระเบียบ เรียบร้อย เข้มงวดกวดขัน
กับนักเรียนเป็นอันมาก แต่ก็มีอารมณ์อ่อนโยน ใจอ่อน ซึ่งสงสารและ
ซาบซึ้งกับอะไรง่าย ๆ

...อาจารย์มีความอดทน อดกลั้น ตั้งอยู่ในเมตตากรุณา
เสมอมา สิ่งใดที่ใครทำให้อาจารย์เดือดร้อน แม้มีอำนาจจะขจัดได้
แต่ถ้าการกระทำนั้นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน อาจารย์ก็ยอมทนรับ
ความเดือดร้อนว่าความเสียเอง จนคนบางคนเห็นว่าวิธีของอาจารย์
ไม่เข้มแข็งเด็ดขาดเท่าที่เขาต้องการ

คุณธรรมอีกประการหนึ่งที่อาจารย์ยึดมั่นก็คือ ชื่อสัตย์
สุจริต ...มีนิสัยประหยัด...จึงสามารถเก็บหอมรอมริบเงินพิเศษไว้
ได้จำนวนหนึ่ง ซึ่งอาจารย์มักจะนำมาใช้ในการขจัดบำบัดเป่าความ
ขาดแคลนในยามจำเป็น ทั้งแก่ส่วนรวมและส่วนบุคคล...อาจารย์
มีหลักฐานที่มาที่ไปของเงินทุกรายการอย่างละเอียด อาจารย์เคย
พูดว่า ‘สุจริต คือเกราะบัง ศาสตร์พ้อง’ ใครที่เชื่อคำกล่าวของ
ท่านและดูท่านเป็นเยี่ยงอย่างก็ต้องได้รับความปลอดภัยโดยมิต้อง
สงสัย”

ในเรื่องการเอื้ออาทรต่อลูกศิษย์นั้น ผศ.จรรยา ปานเจริญ ได้กล่าว
ยกย่องอาจารย์สมบุญไว้ด้วยความพึงพอใจว่า

“สิ่งที่ข้าพเจ้าประทับใจที่สุดก็คือกิจการใดที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาแล้ว อาจารย์จะสนับสนุนและให้ความเอาใจใส่อย่างเต็มที่ เราจึงมีการจัดหาทุนการศึกษาสำหรับช่วยนักศึกษากันตั้งแต่สมัยอยู่ที่โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลา .. เชิญท่านขุนอุปถัมภ์นรากรมาสอนรำโนรา (มโนราห์) ให้แก่นักเรียน ซึ่งนอกจากเป็นการเริ่มต้นฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของภาคใต้ได้เป็นครั้งแรกแล้ว ยังคงเป็นทุนที่มีดอกผลให้แก่นักศึกษา โดยใช้ชื่อทุนว่า ‘ทุนโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลา’ ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของ ‘มูลนิธิสมบุญ ศรียาภย’ ซึ่งเป็นมูลนิธิที่เราช่วยกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่อาจารย์ผู้เป็นที่รักของศิษย์ และให้ความรักความเมตตาแก่ศิษย์ทั้งหลายด้วยความจริงใจเสมอมา”

ด้วยความประทับใจในความบริสุทธิ์แห่งคุณงามความดีของอาจารย์สมบุญ ผศ.จรรยา ปานเจริญ ได้กล่าวถึงท่านไว้อีกมุมมองหนึ่งว่า

“อาจารย์สมบุญที่ข้าพเจ้ารู้จักมาตลอดชีวิตราชการของข้าพเจ้านั้น เป็นผู้เสียสละ และอยู่เพื่อผู้อื่นมากกว่าตัวท่านเอง ไม่ว่าจะที่บ้านหรือที่ทำงาน อาจารย์เองก็ได้รับความเมตตาจากผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา แม้แต่พระภิกษุที่เป็นอาจารย์สอนธรรมะให้พวกเรา ก็จะเมตตาอาจารย์เป็นพิเศษ สิ่งนี้เป็นกุศลที่ตอบสนองความเป็นผู้มีคุณธรรมของอาจารย์โดยแท้”

ผศ.ดร.วิชัย รัตนากีรณวร อดีตอธิการวิทยาลัยครูสงขลา กล่าวถึงอาจารย์สมบุญว่า

“ปฏิบัติราชการอยู่กับท่านอย่างใกล้ชิดร่วม ๑๐ ปี ท่านให้ความไว้วางใจในการทำงานแก่ข้าพเจ้าสูงมาก ท่านดำรงชีวิตไม่ว่าจะในฐานะใดบนพื้นฐานของพรหมวิหารธรรมเป็นหลัก มีชีวิตอยู่ด้วยการให้เป็นเบื้องหน้า ง่ายเรียบและปรับชีวิตตามสภาพที่

เป็นจริงอย่างเยี่ยมยอด...ตลอดระยะเวลาที่ทำงานและใกล้ชิดท่าน ท่านเป็นแม่แบบ เป็นครู และพี่ที่คอยดูแลและโอบอุ้มให้แสงสว่าง ทางปัญญา สิ่งใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดความมั่งคั่งในชีวิต ในอาชีพ และกลุ่มเป้าหมายแล้ว ท่านจะสนับสนุนอย่างเต็มที่..ตลอดชีวิตของท่านนั้น คงไม่มีคำคัดค้าน ที่ข้าพเจ้าจะขอกล่าวว่า ท่านดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจที่ใสบริสุทธิ์ สว่าง และสงบจนวาระสุดท้าย...”

ในความเป็นอาจารย์สมบุญ ศรียาภัยนั้น ทั้งคนใกล้ชิด และคนที่รู้จัก กล่าวได้ว่าคงไม่มีผู้ใดที่จะปฏิเสธในความเป็นกุลสตรีของท่าน ซึ่งได้รับการปชมเฉพาะมาตั้งแต่เยาว์วัย จาครองอำมาตย์ตรีเจือ ผู้เป็นบิดา และนางเจียร ผู้เป็นมารดา ซึ่งคนที่ใกล้ชิด โดยเฉพาะคนในอำเภอจะนะจะเรียกขานบิดามารดาของอาจารย์สมบุญว่า “คุณเจือ” และ “แม่เจียร” ติดปากกันทั่วไป

คงจะไม่ผิดไปจากความเป็นจริงเลย หากจะกล่าวว่า อาจารย์สมบุญ ศรียาภัย คือ สัญลักษณ์แห่งความดีงาม และความดีงามที่มีอยู่ในตัวท่านนั้น สะท้อนออกมาให้เป็นที่ประจักษ์ในทุกอิริยาบถ

ดร.จรินทร์ ชาตรุ่ง อดีตอธิการวิทยาลัยครูสงขลา มองเห็นความงามของอาจารย์สมบุญว่า

“...ท่านเป็นสุภาพสตรีที่งามพร้อม นิ่มนวลสมเป็นกุลสตรี...เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี...พูดน้อย...ได้ผ่านประสบการณ์มามาก ทั้งทางโลกและทางธรรม เรียกว่าได้รู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่างด้วยตนเอง...ได้เลือกทางชีวิตด้วยการปฏิบัติธรรม ทั้งยังตักเตือนน้อง ๆ และศิษย์ให้เร่งศึกษาด้านนี้...”

ผู้ที่ใกล้ชิดและเข้าใจอาจารย์สมบุญ ถึงแก่นแท้อีกท่านหนึ่ง คือ ผศ.ดร.นงนุช กุลบุญ ซึ่งเคยเป็นทั้งศิษย์และทำงานร่วมกับอาจารย์สมบุญมานานพอสมควร ได้กล่าวถึงอาจารย์สมบุญ ด้วยความชื่นชมว่า

“มีเมตตาธรรม...มีความคิด มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่ราชการเป็นอย่างยิ่ง...งามสง่า ท่าทางนุ่มนวล...น่ารัก ใจเย็นเป็นกันเอง อันเป็นลักษณะประจำตัวที่น่าเลื่อมใส มีความเป็นธรรมดา ๆ ง่าย ๆ เรียบ ๆ ไม่ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ไม่เคร่งเครียด มองนักเรียนผู้ถูกกล่าวหาเป็นสภาพนักโทษเกินกว่าเหตุ มีวิชาการบัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น...

ในความเป็นครู พวกฉันสัมผัสได้ถึงเมตตาธรรมของท่าน ในบทบาทของผู้บังคับบัญชา ฉันขอยืนยันได้เต็มปากในความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ราชการอย่างหาผู้เปรียบได้ยากในบทบาทพลเมืองดีของชาติ ท่านเป็นพุทธมามกะที่เปี่ยมด้วยศีลธรรมอันดี ผักไฟในการบุญการกุศล ศึกษาปฏิบัติธรรมหาผู้เสมอเหมือนยาก”

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่เคยเป็นทั้งศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชาของอาจารย์สมบุญ เช่นเดียวกัน คือ ผศ.กัลยา แม้นมินทร์ ได้กล่าวถึงอาจารย์สมบุญ ด้วยความยกย่องว่า

“...เมื่อครั้งเป็นลูกศิษย์ที่โรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลา มีความประทับใจในบุคลิกของอาจารย์ใหญ่ ที่มีความนุ่มนวลอย่างหญิงไทย แต่ทว่าน่าเกรงขามอยู่ในที่

...ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ประการแรกดิฉันประทับใจ ‘ความงาม’ ในทุก ๆ อิริยาบถที่ดูภาคภูมิ มีสง่าราศีในฐานะผู้นำ เมื่อปรากฏตัวในทุก ๆ สถานที่ ทุกสถาบัน ให้เกียรติยอมรับและยกย่องท่านเป็นอย่างยิ่ง ดิฉันภูมิใจใน ‘มาด’ ของท่าน ด้วยรู้สึก

เป็นสง่าราศีแก่ลูกศิษย์ และผู้ติดตาม ประการที่สอง...แม้ในที่ประชุมก็ดี ในชีวิตประจำวันก็ดี ท่านสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างใจกว้าง ท่านไม่มีความผูกใจเจ็บผูกแค้นให้ระคายกันยี่ดเยื่อ

...ในฐานะเพื่อนร่วมงาน เมื่อคราวท่านลาออกจากตำแหน่งอธิการ ก็ยังประทับใจเป็นที่สุดที่ท่านวางตนได้อย่างสงบสุข ไม่มาก ไม่น้อย ไม่ขาด ไม่เกิน ไม่ร้อน เข้าใจและเข้าใจได้ ต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งปวง...เป็นที่ปรึกษาที่รับฟังของทุกคนที่เข้าไปปรึกษาได้อย่างดี...คอยช่วยเหลือแนะนำชักจูงไปในทางที่ดีงาม...ไม่เคยได้ยินท่านพูดซ้ำเติมหรือกล่าวร้ายต่อผู้ใดเลย...เป็นผู้ที่ก่อปรด้วยเมตตาธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ตั้ง จะหาผู้อื่นเยี่ยงท่านได้ยากยิ่ง”

ถ้าจะถามทุกคนที่รู้จักและใกล้ชิดดีอาจารย์สมบุญ ศรียาภัย คงจะสะท้อนให้เห็นภาพของอาจารย์สมบุญว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงาม โดยสมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง ซึ่งจะขอกล่าวความรู้สึกของ ผศ.นิศยา ธีัญญาณิชย์ ที่มีต่ออาจารย์สมบุญ สรุปดังนี้

“อาจารย์สมบุญ ศรียาภัย เป็นผู้ทั้งดีงามด้วยศีลาจริยาวัตรตลอดมา ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด

เมื่อเป็นผู้บริหาร ท่านได้ทำหน้าที่ ‘ผู้ครองงาน’ ด้วยความวิริยะอุตสาหะ และด้วยความตั้งใจอย่างยิ่ง วิทยาลัยครูสงขลาจึงได้พัฒนาเป็นอย่างมาก ตลอดระยะเวลา ๑๔ ปี ที่ท่านดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และอธิการวิทยาลัยครูสงขลา คุณธรรมหลักที่ท่านยึดถือ คือ ‘ความซื่อสัตย์ สุจริต’ ท่านมักกล่าวเสมอว่า ‘สุจริต คือเกราะบัง ศาสตร์พ้อง’

ในฐานะ ‘ผู้ครองคน’ คือ อาจารย์ นักศึกษาและบุคลากร
ท่านยึดหลักพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา

เมื่อลาออกจากผู้บริหารมาเป็นอาจารย์ธรรมดา ท่านเป็น
แบบอย่างของผู้ไม่ยึดติดในตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์ สามารถ
วางตัวได้งดงาม ไม่มากไม่น้อย และดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข
ด้วยการทำงานในหน้าที่ และการให้คำปรึกษาในเรื่องราชการ
ต่าง ๆ แก่ผู้บริหารวิทยาลัย เป็นที่พึ่งทางใจของผู้ต้องการที่พึ่งพิง
และเป็นมิตรที่ดีของบรรดาอาจารย์และบุคลากรในวิทยาลัยครู
สงขลา

ในด้านความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป ท่านเป็นผู้มีความ
ซื่อตรงจริงใจ เป็นผู้ที่ “งามนอกงามใน” โดยไม่มีนอกมีใน เป็นผู้
ที่มีความปรารถนาดีกับทุกคน และเป็นผู้ที่แลเห็นความดีของคน
อื่นโดยง่าย ท่านจึงยกย่องชื่นชมและยินดีกับคุณงามความดี และ
ความสำเร็จของผู้อื่นโดยเนืองนิจ

ในฐานะ ‘ผู้ครองตน’ อาจารย์สมบุญ ศรียากัย เป็นผู้มี
ศรัทธาเต็มเปี่ยมในพระพุทธศาสนา ได้บำเพ็ญศีล ภาวนา อยู่เป็นนิจ
ทั้งคอยเฝ้ามนำใจให้คนแวดล้อมได้ใส่ใจในทางบุญเสมอมา ท่าน
ดำรงชีวิตส่วนตนด้วยความสมถะ เรียบง่าย กับคนอื่น ๆ ท่านตั้ง
ตนเป็น ‘ผู้ให้’ พยายามสนองความต้องการและทำให้ผู้อื่นสนใจ
ด้วยความเต็มใจตลอดมา

ด้วยศีลาจารีวัตร อาจารย์สมบุญ ศรียากัย จึงเป็น
‘ปูชนียบุคคล’ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบรรดา
ศิษย์ทั้งหลาย เคารพนับถือและชื่นชมยกย่องตลอดมา”

อาจารย์สมบุญ ศรียากัย ผู้งดงามในทุกอิริยาบถ งดงามด้วยธรรม
สมถะ สงบ สะอาด และสว่าง ผู้มีความดีงาม เหมาะแก่สมญาว่า “สมบุญ”

บั้นปลายชีวิตของท่าน หลังจากเกษียณราชการ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๘ แล้ว ท่านได้ใช้ชีวิตประจำวันด้วยความสงบ สมถะ มุ่งมั่นในการปฏิบัติธรรม บำเพ็ญบุญ ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ และปัญญา จวบจนวาระสุดท้ายของชีวิต โดยได้ถึงแก่กรรมลงด้วยอาการสงบ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เวลา ๐๘.๓๐ น. สิริอายุได้ ๖๖ ปี

จำลอง สวณะคุณานนท์

ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

สงขลา, วิทยาลัยครู. **ด้วยศักดิ์ศรีและเกียรติยศอาจารย์สมบุญ ศรียากัย.** จัดพิมพ์ในโอกาสครบเกษียณอายุราชการ อาจารย์สมบุญ ศรียากัย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์. ๒๕๒๘

“หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ” อาจารย์สมบุญ ศรียากัย ท.ช., ท.ม. ณ ฌาปนสถานวัดโรงวาส จังหวัดสงขลา วันอาทิตย์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔.

ดร.วิจิตร จันทรากุล

พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕๒๗

นายวิจิตร จันทรากุล เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ ณ ตำบลนาปะขอ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นบุตรคนที่ ๓ ของ นายชุ่ม นางกลั่น จันทรากุล มีพี่ ๒ คน คือ นายสนั่น และนายไสว จันทรากุล (ถึงแก่กรรม) นางสาวสุริยา นุ่นประดิษฐ์ และนายประสพโชค จันทรากุล

นายวิจิตรเรียนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ ที่โรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อพ.ศ. ๒๕๔๑ แล้วไปเรียนฝึกหัดครูที่โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ถนนประสานมิตร โดยทุนกรมวิสามัญศึกษา สอบได้ประโยคครูประถม (ป.ป.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ และจบอนุปริญญาการศึกษา (อ.กศ.) ที่โรงเรียนเดิมซึ่งยกฐานะเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ และเข้ารับราชการเป็นครูประจำกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ต่อมาได้รับทุนกรมการฝึกหัดครูไปศึกษาต่อ และได้รับปริญญาการศึกษาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำที่โรงเรียนสตรีฝึกหัดครู สงขลา

ด้วยเหตุที่นายวิจิตรเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ และมีความวิริยะอุตสาหะ
ในการศึกษาเล่าเรียน นายวิจิตรจึงได้รับทุน International Cooperation
Agency (I.C.A.) ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยบอลล์
เตท มลรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับปริญญา M.A. (Social
Science) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ และกลับมาสอนในตำแหน่งเดิมที่โรงเรียนสตรี
ฝึกหัดครู สงขลา

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
เมื่อโรงเรียนสตรีฝึกหัดครูสงขลา มารวมกับวิทยาลัยครูสงขลา จนกระทั่ง
ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นายวิจิตรได้รับทุน United State Agency for International
Development (USAID) ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัย
เซาท์เทอร์นแคลิฟอร์เนีย มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และ
ได้รับปริญญาเอกทางการศึกษา ด้านวิทยาลัยชุมชน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙

เมื่อศึกษาจบปริญญาเอกกลับมาแล้ว นายวิจิตรได้ย้ายไปเป็น
อาจารย์ที่วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี สอนอยู่ที่นั่นได้ไม่ถึงปีก็ได้
รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการสำนักพัฒนาวิทยาลัยชุมชน มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๓ จากนั้นไปดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดี
วิทยาลัยครูสงขลา ถึง พ.ศ. ๒๕๒๗

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ผู้เคยดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี
ได้เขียนคำไว้อาลัยในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ดร.วิจิตร
จันทรางกุล ตอนหนึ่งว่า

“ท่านเป็นนักคิด นักปฏิบัติ และเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รู้ด้วย
โดยมิได้ปิดบัง... อยากจะเรียกขานท่านว่าเป็น นักปฏิรูปการ
อุดมศึกษาในชนบทไทย คงไม่มีใครปฏิเสธ”

คำกล่าวนี้ ถือเป็นคำกล่าวยกย่องที่ไม่เกินความจริง และตรงกับ

ผลงานของนายวิจิตรมากที่สุด เนื่องจากนายวิจิตรได้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องวิทยาลัยชุมชนเป็นการเฉพาะ และทำงานด้านนี้มาอย่างต่อเนื่อง จนกรมการฝึกหัดครูเห็นความสามารถ ประกอบกับขณะนั้นไม่มีผู้ใดเหมาะสมยิ่งกว่านายวิจิตร จึงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักพัฒนาวิทยาลัยชุมชน กรมการฝึกหัดครูเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ พร้อมกันนั้น ในปีถัดมาตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์กรมการฝึกหัดครูว่างลง นายวิจิตรก็ได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้อีกตำแหน่งหนึ่ง

ต่อมา พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นรองอธิบดีกรมการฝึกหัดครู พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๕ เป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๖ เป็นรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จนกระทั่งเกษียณอายุราชการ พ.ศ. ๒๕๓๖

ระหว่างรับราชการ นายวิจิตรได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาในหลักสูตรสำคัญ ๆ หลายหลักสูตร หลายสถาบัน เช่น หลักสูตรการบริหารงานพัฒนาชนบท รุ่นที่ ๕๖ ของสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ หลักสูตร Adapting Public Administration to Different Social Economic Contexts ของ UNESCO ร่วมกับสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ หลักสูตรความเป็นเลิศทางการบริหารของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๒ ของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นต้น

นอกจากนี้ นายวิจิตรยังได้ไปศึกษาดูงานและสัมมนาระหว่างประเทศหลายครั้ง โดยเฉพาะเมื่อวันที่ ๑๓-๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๐ นายวิจิตรได้รับเลือกเป็นตัวแทนประเทศไทย ไปสัมมนาเรื่อง The Role of Language Education in Human Resource Development ณ ศูนย์ภาษาประเทศสิงคโปร์ (RELC)

เนื่องจากนายวิจิตรเป็นที่รักใคร่ ทั้งของศิษย์ เพื่อน ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชา ญาติ และผู้เกี่ยวข้องทั่วไป แม้นายวิจิตรจะเกษียณอายุราชการไปแล้ว แต่ความดีงาม ผลงาน และชื่อเสียงของนายวิจิตรยังปรากฏเป็นที่ประจักษ์ ดังนั้น วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่) ซึ่งเป็นวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของภาคใต้ จึงได้เชิญนายวิจิตรไปเป็นอธิการบดี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๓ นับเป็นอธิการบดีคนแรกของวิทยาลัยแห่งนั้น และที่นั่นเอง นายวิจิตรได้ใช้ความสามารถและประสบการณ์ของตนบุกเบิกงานทุกอย่างเพื่อวางรากฐานที่มั่นคง โดยเฉพาะระบบบริหารและงานทางวิชาการของวิทยาลัย จนเป็นที่ยอมรับ ทำให้มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและในที่สุดก็สามารถยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยได้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นිරติ์ จรจิตร ผู้เคยดำรงตำแหน่งอธิการบดี สถาบันราชภัฏสงขลา (ปัจจุบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา) ได้กล่าวในฐานะศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชาของนายวิจิตร ไว้ในหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ดร.วิจิตร จันทรากุล ตอนหนึ่งว่า

“ท่านเป็นอาจารย์เป็นนักการศึกษาที่ทันสมัย มีวิธีสอนที่น่าสนใจ ด้วยการนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาเป็นกรณีศึกษา ให้พวกเราได้วิเคราะห์วิจารณ์ ท่านมีวิญญานของความเป็นครู ด้วยความรักและเมตตาธรรมที่สูงส่ง และแนวชีวิตให้ด้วยความเอื้ออาทรตลอดมา จึงเป็นที่เคารพยกย่องอย่างลึกซึ้งของศิษย์ทุกรุ่น ทุกคนตลอดทุกยุคทุกสมัย...เป็นนักบริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความเป็นนักคิดนักสร้างสรรค์...อาจารย์มีวิญญานนักวิชาการ และวิญญานครูมาตลอดชีวิต แม้ท่านจะเกษียณอายุราชการไปนานแล้ว แต่ก็ยังให้ความช่วยเหลือแก่ลูกพวกเราด้วยความรัก ความปรารถนาดีตลอดมา”

ด้วยความดีงานของนายวิจิตรนี้เอง ทำให้ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสภาประจำสถาบันราชภัฏสงขลา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ อีกด้วย

ผลงาน นายวิจิตรเป็นผู้มีความมานะบากบั่น มุ่งมั่นและตั้งใจสูงในการแสวงหาและพัฒนาความรู้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีจิตวิญญาณของนักพัฒนา นักคิด นักสร้างสรรค์ เป็นผู้ที่มีอิทธิพลดี สุภาพ น่านับถือ เป็นผู้ริเริ่มนำขุณูปถัมภ์นรากร จากจังหวัดพัทลุงมาสอนรำโนราในสถาบันราชภัฏสงขลา จนมีชื่อเสียงและสืบทอดเป็นศักดิ์ศรีของสถาบันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นผู้จัดให้มียุวพุทธิกสมาคมจังหวัดสงขลา และรับเป็นเลขานุการคนแรกของสมาคม ได้จัดโครงการนำนักศึกษาไปศึกษาธรรมที่สวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานี วางแผนจัดตารางเรียนสำเร็จรูปให้นักศึกษาวางแผนการเรียนด้วยตนเอง จัดให้มีการเปิดสาขาวิชาเพิ่มมากขึ้น เช่น วิชาเอกดนตรี วิชาเอกเทคโนโลยี การยาง เป็นผู้ร่วมบุกเบิกการก่อตั้งวิทยาลัยชุมชนแห่งแรกของประเทศไทยที่จังหวัดภูเก็ต

นายวิจิตรมีแนวคิดที่จะเปิดสอนวิชาเอกการพยาบาล แต่ถูกคัดค้านจากกระทรวงสาธารณสุขในสมัยนั้น เป็นผู้ริเริ่มการเปิดสอนระดับปริญญาตรีแก่ครูประจำการ และสร้างหมู่บ้านอาจารย์บนพื้นที่ว่างเปล่าบริเวณหน้าสถาบันราชภัฏสงขลา แต่ทั้งสองโครงการมิได้ปรากฏเป็นรูปธรรมเนื่องจากย้ายเสียก่อน

ส่วนผลงานด้านหนังสือและบทความทางวิชาการของนายวิจิตรมีมากมาย เนื่องจากนายวิจิตรเป็นคนชอบค้นคว้าและเขียนหนังสือนั่นเอง แต่ที่ถือเป็นผลงานสำคัญที่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปมักนำมาใช้อ้างอิงเสมอ ได้แก่ การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน อนาคตวิทยาลัยครู : มหาวิทยาลัยแห่งชาติระดับภูมิภาครูปแบบการผลิตครูในศตวรรษหน้า : การสร้างครูให้

เป็นบุคลากรแกนนำในสังคมแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และ Language and Community : Impact and Outcome through Language Development in Rural Communities

ด้านองค์กรทางวิชาการและวิชาชีพ นายวิจิตรเคยเป็นกรรมการในสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสมาคมครูแห่งประเทศไทย ได้เป็นผู้นำครูไทยร่วมประชุมทางวิชาการวิชาชีพกับสหภาพครูแห่งประเทศไทย ในประเทศไทยหนึ่งครั้ง และที่ประเทศญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่ง และดำรงตำแหน่งนี้ตลอดมาจนถึงอนิจกรรม

เรื่องราวขอสิริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับพระราชทานคือ มหาวชิรมงกุฏ ประถมาภรณ์ช้างเผือก และเหรียญจักรพรรดิมาลา

นายวิจิตรสมรสกับ นางสาวสุกัญญา จันทระประสูติ มีบุตร ๓ คน คือ นางสาวดวงมณ (ถึงแก่กรรม) นายนิมล และนายสมณ จันทระกุล

ในวัยสูงอายุ นายวิจิตรสนใจการออกกำลังกายทุกวัน และชอบอยู่กับต้นไม้ อยู่กับธรรมชาติ แต่ด้วยเหตุที่นายวิจิตรเป็นคนรักงาน ชอบทำงานตลอดเวลา แม้จะเกษียณอายุราชการและไม่มีภาระในฐานะผู้บริหารของวิทยาลัยเมืองหาดใหญ่แล้วก็ตาม นายวิจิตรยังคงชอบเขียนหนังสือ และค้นคว้าหาความรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นกิจวัตร วันหนึ่ง ขณะที่กำลังเขียนบทความภาษาอังกฤษอยู่ที่บ้านจนดึก และพบกับโต๊ะทำงาน จนต้องนำส่งโรงพยาบาล พบว่าความดันโลหิตสูงมาก แพทย์ได้ช่วยชีวิตไว้ทัน แต่ถึงกระนั้น นายวิจิตรยังคงมีปัญหาร่างกายด้านขวาเป็นอัมพฤกษ์ แต่ความจำยังดีอยู่และสามารถเขียนหนังสือด้วยมือซ้ายสื่อสารกับญาติและผู้ไปเยี่ยมได้ อย่างไรก็ตามแพทย์ต้องให้อนุพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลตลอดเวลา ๒ ปี เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้นกับครอบครัวจันทระกุล เมื่อภรรยา

ผู้เฝ้าไข้ต้องมาถึงแก่กรรมลงอย่างกะทันหันไปเสียก่อน ด้วยเหตุที่ร่างกาย
ไม่สามารถทนตรากตรำได้อีกต่อไป

ญาติและศิษย์จึงย้ายนายวิจิตรไปรักษาตัวที่จังหวัดปราจีนบุรีตาม
ความประสงค์ของนายวิจิตร ที่อยากจะไปอยู่ใกล้ขีดธรรมชาตที่ี่รรมย์กว่า
ในกรุงเทพฯ จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคปอดบวม ณ โรงพยาบาล
เจ้าพระยาอภัยภูเบศร อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี เมื่อวันที่
๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ สิริอายุ ๗๐ ปี ๘ เดือน ๔ วัน

นายยุทธชัย อุดมา

ผู้เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

วิจิตรอนุสรณ์ : หนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ ดร.วิจิตร จันทรากุล
ม.ว.ม., ป.ช. อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ วันจันทร์ที่ ๒๒ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๔๗ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพมหานคร

ดร.จรินทร์ ชาติรุ้ง

พ.ศ. ๒๕๒๗ - ๒๕๓๑

กำเนิด

ดร.จรินทร์ ชาติรุ้ง เกิดเมื่อ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๗๗ ณ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี เป็นบุตรนายเริ่ม - นางจันทร์ ชาติรุ้ง มีพี่น้อง ๓ คน

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๖/๑ ถนนมาลัยแมน หมู่ ๗ ตำบลหนองปากโลง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๙๘ สำเร็จ ประโยคक्रमิธยม (ป.ม.)

พ.ศ. ๒๕๐๐ ปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๐๔ สำเร็จปริญญาโท การสอนสังคม (M.S.in Ed.) จาก State University of New York

พ.ศ. ๒๕๒๖ สำเร็จปริญญาเอก บริหารการศึกษา (Ph.D.) จาก Southern Illinois University at Carbondale

การรับราชการ

- พ.ศ. ๒๔๙๘ เริ่มรับราชการ ณ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงครณ
- พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นอาจารย์วิทยาลัยครูยะลา
- พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยครูเทพสตรี อ. เมือง จ.ลพบุรี
- พ.ศ. ๒๕๑๕ เป็นอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ และอธิการ วิทยาลัยครูนครปฐม
- พ.ศ. ๒๕๒๖ เป็นหัวหน้าหน่วยพัฒนาหลักสูตร หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นอธิการวิทยาลัยครูสงขลา ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๑
- พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นอธิการวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
- พ.ศ. ๒๕๓๒ เป็นอธิการวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นผู้ตรวจราชการกรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. ๒๕๓๗ เกษียณอายุราชการ

ประสบการณ์ทำงาน

- ประธานศูนย์องค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง จังหวัด นครปฐม (ศบต.)
- ประธาน P-NER ภาคตะวันตก ๘ จังหวัด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๒๘ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๓๗ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)

ชีวิตและงาน ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง

ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นอธิการคนที่ ๓ และอธิการสตรีคนที่ ๒ ของวิทยาลัยครูสงขลา โดยดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยครูสงขลา ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๑

ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นอธิการวิทยาลัยครูสงขลาคนเดียว ที่ไม่เคยมีความข้องเกี่ยวใด ๆ กับวิทยาลัยครูสงขลามาก่อน แทบจะกล่าวได้ว่าท่านเป็นคนแปลกหน้าของที่นี่โดยสิ้นเชิง แต่กระนั้นก็ตามตลอดระยะเวลา ๔ ปี ที่ดำรงตำแหน่งอธิการท่านได้อุทิศตนด้วยแรงกายแรงใจ และสติปัญญา ความสามารถ ให้แก่งานทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย จนทำให้วิทยาลัยครูสงขลา มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับ และชื่นชมของสังคมอย่างกว้างขวาง

ลักษณะเด่นของ ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง

๑. เป็นผู้มีความจำดี ท่านจึงรู้จักชื่อของอาจารย์ บุคลากร เชื่อมโยงไปถึงครอบครัว และยังรู้จักนักศึกษาที่มักเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อีกเป็นจำนวนมาก ที่พิเศษอย่างยิ่ง นอกจากจำชื่อ และหน้าตาสัมพันธ์กันแม่นยำแล้ว ท่านยังจำเสียงได้อีกด้วย เมื่อท่านมาเป็นอธิการได้ประมาณ ๑ เดือนวันหนึ่งก็มีโทรศัพท์เรียกเข้ามาในห้องพักงาน พอท่านรับสายก็ได้ยินเสียงพูดเป็นภาษาถิ่นได้ว่า “ขอให้ท่านอธิการมาดูเถาะมีวัวฝูงหนึ่งมากินหญ้าเพ่นพ่านอยู่แถว ๆ เสาธงนี่ครับ” ท่านก็ถามว่า “แล้วนั้นใครพูด” เสียงตอบว่า “ไม่ประสงค์ออกนามครับ” ท่านจึงตอบกลับไปว่า “ไม่ต้องพูดมาก เธอนั่นแหละนายง ไปไล่วัวออกไป” นอกจากจะมีความจำดีแล้ว ท่านยังเป็นคนที่รู้ถึงความสามารถของอาจารย์และบุคลากรแต่ละคนได้อย่างค่อนข้างเจาะลึก ท่านจึงสามารถเลือกใช้คนได้อย่างเหมาะสมกับงาน

๒. ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นผู้บริหารที่ตัดสินใจได้รวดเร็วและกล้าเสี่ยง การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในวิทยาลัยจึงดำเนินไปอย่างค่อนข้างรวดเร็ว ตึกคัก และเรียบร้อยประกอบกับท่านเป็นคนละเอียดรอบคอบ และความจำดีดังกล่าวแล้ว เมื่อมีการมอบหมายงานใดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาคนใดคนใดแล้วก็จะติดตามงานนั้นอย่างใกล้ชิด

๓. ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นผู้บริหารที่ขยันขันแข็งในการทำงานและไม่ค่อยดูอายุในสิ่งที่พอจะทำได้ด้วยตนเอง ท่านเริ่มทำงานตั้งแต่เวลา ๗.๐๐ น. และเลิกงานหลังเวลาราชการจนเย็นย่ำเป็นนิจ เป็นผู้ที่นิยมบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นผลดีในแง่ที่ทำได้ความคิดเห็นจากคนหลายฝ่าย ในการทำงานต่าง ๆ ท่านจะเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และเข้าร่วมด้วยเสมอ แม้ในการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ งานเลี้ยงรับรอง หรืองานกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาก็ตาม ท่านจะร่วมงานตลอด ตั้งแต่พิธีเปิดงาน จนเลิกงานแล้วก็ช่วยเก็บข้าวของเครื่องใช้ในงาน และจะกลับบ้านพักพร้อมกับคณะที่เก็บงานชุดสุดท้ายเสมอ

ปกตินิสัยของท่านคือ ถ้าเดินไปตรงไหนแล้วเห็นขยะหรือเศษกระดาษปลิวเกลื่อนอยู่ ท่านจะก้มลงเก็บไปทิ้ง ท่านทำอย่างนั้นตลอดมาโดยไม่สนใจว่า ใครจะทำตามหรือไม่หรือใครจะมองท่านอย่างไรก็ตาม

๔. ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นคนคล่องแคล่ว ปราดเปรี้ยว ในช่วงวัย ๕๐ - ๕๕ ปี ที่ท่านเป็นอธิการอยู่ที่ วค.สงขลา นั้น วิทยาลัยได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลาย ซึ่งในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ต้องใช้เงินสำหรับดำเนินการ ท่านสามารถจัดหาเงินและหาวิธีการมาดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าประสงค์ กล่าวได้ว่าท่านรับเงินสนับสนุนจากบุคคลตระกูลเก่าแก่ของเมืองสงขลา และบรรดาคหบดี คหปตานีของเมืองนี้เป็นจำนวนมากไม่ว่าในรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อสมทบเป็นทุนการศึกษาของมูลนิธิ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ วิทยาลัยครูสงขลา หรือทุนมูลนิธิอาจารย์สมบุรณ์ ศรียาภัย

รวมทั้งการบริจาคและสนับสนุนด้วยสิ่งอื่น ๆ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้โดยพยายามไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเงินของวิทยาลัย ดังนั้นในวันมอบคืนงานเนื่องจากท่านครบวาระการเป็นอธิการวิทยาลัยครูสงขลา จึงปรากฏว่ามีเงินงบประมาณของวิทยาลัย เป็นจำนวนถึง ๑๕ ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่าสมัยที่ท่านเริ่มดำรงตำแหน่งอยู่มาก

๕. ดร.จรินทร์ ชาติรุ้ง เป็นบุคคลที่มีความอดทนสูง แต่ไม่เครียดในการทำงานไม่ว่าในการประชุมอาจารย์ทั้งหมด หรือในการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ อาจารย์หรือบุคลากรที่เข้าร่วมประชุมสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ แม้บางครั้งจะมีการใช้ถ้อยคำวาจาที่รุนแรงหรือล่วงล้ำก้ำกิน ท่านก็ฟังได้ในทุกสถานการณ์ ท่านไม่เคยกล่าวว่าร้ายใครลับหลัง แต่เนื่องจากท่านเป็นคนคิดเร็วและพูดเร็วอย่างใจคิด จึงไม่ได้ กลั่นกรองถ้อยวาจา เป็นเหตุให้ผู้ที่พูดคุยด้วยบางคนเกิดความไม่พอใจแต่บางคนก็ค่อย ๆ เข้าใจภายหลังว่า จริง ๆ แล้วใจท่านไม่มีอะไรหากนิสัยของท่านเป็นคนโผงผางอย่างนั้นเอง

ท่านเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง หน้าที่ผู้บริหารทั่วไปควรจะมี จึงเป็นเรื่องที่น่าขันอย่างยิ่งถ้าใครคิดว่า จะเข้าไปเป็นผู้ back up ท่านหรือคิดว่าท่านมีผู้ back up อยู่

วิถีคลายความคร่ำเครียดจากการทำงานประจำของท่าน คือ ออกกำลังกายด้วยการเดินเร็วสลับวิ่งเหยาะ ๆ ในตอนเช้า ถ้าเป็นวันหยุดอาจไปดูพระอาทิตย์ขึ้นและลงเล่นน้ำทะเล ส่วนตอนค่ำ ๆ มักจะไปนั่งเล่นนอนเล่นที่ชายหาด บริเวณหน้าค่ายทหารเรือ ค่ายกรมหลวงสงขลานครินทร์ เพราะเป็นบริเวณที่ปลอดภัยเนื่องจากมีทหารเรือเฝ้ายามอยู่ตลอดเวลา

๖. ดร.จรินทร์ ชาติรุ้ง มักเตือนสติคณะทำงานบริหารของท่านเสมอว่า “ผู้บริหารไม่ควรจับเงิน” หมายความว่าต้องมีคณะกรรมการ หรือ

เจ้าหน้าที่อื่น ๆ เป็นผู้ทำหน้าที่รักษาเงินโดยพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบได้ทุกเมื่อด้วย “หลักการ” เช่นนี้แม้จะเกิดกรณีร้องเรียนกันขึ้นในบางเรื่อง ไม่ว่าจะในการรับราชการ ณ ที่ใด ผลที่สุดแห่งการพิสูจน์ความสัตย์สุจริต ไม่ว่าจะเป็นการพิสูจน์โดยคณะกรรมการ ป.ป.ป. หรือแม้โดยศาลสถิตยุติธรรม ก็ล้วนยืนยันความบริสุทธิ์ผุดผ่องให้ท่านได้ทุกกรณีไป

ถ้อยคำที่ติดปากท่านเสมอคือ “ช่างเถอะอะไรจะเกิดก็เกิด เราก็อทำงานของเราไป” แล้วท่านก็ทำได้อย่างที่พูด คือ ท่านได้อุทิศ “ชีวิตใสด” ให้แก่การทำราชการอย่างทุ่มตัวตลอดมาจนถึงวาระแห่งการเกษียณอายุราชการ

เป็นธรรมดาของมนุษย์ทุกคนที่ต่างก็เป็น “ที่รัก” และ “ที่ชัง” ของคนซึ่งต่างจิตต่างใจกัน ย่อมมี “รัก” มี “ชัง” แตกต่างกันไป ใครเล่าจะเป็นแต่ “ที่รัก” ของคนเพราะแมงอค์พระปฏิมายังราคิน... และคำพังเพยอันบ่งถึงความจริงข้อนี้มีอยู่ว่า “คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ”

ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง ก็ยังเป็นปลุชน จึงยอมหนีไม่พ้นจากการเป็นผู้ถูกรักและถูกชัง เยี่ยงคนสามัญทั่วไป หากแต่ว่าในความเป็นปลุชนนั้น ท่านได้เป็นบุคคลที่ได้อุทิศตนอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยความตั้งใจ ด้วยความอดุสาหะ วิริยะ และมีปฏิภาณไหวพริบดังผลงานซึ่งเป็นที่ประจักษ์เด่นชัด ไม่ว่าเมื่อท่านไปดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ณ วิทยาลัยครูใด

ผลงานของ ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง

งานวิชาการ

๑. ก่อตั้งโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูสงขลา

ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูสงขลา เป็นแหล่งทดลองและฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยปรับปรุงจาก

หอพักเก่าซึ่งหมดสภาพแล้วจำนวน ๒ หลัง ที่วิทยาลัยเตรียมแจ่มแจ้งจำหน่าย จากทะเบียนราชพัสดุและจะรื้อทิ้งแล้ว มาเป็นอาคารเรียนที่งดงามโปร่งตา นอกจากนั้นยังได้สร้างอาคารเรียนและอาคารเอนกประสงค์เพิ่มเติมอีก ๒ หลัง การปรับปรุงและการดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนสาธิตนี้ ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง ได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากชมรมผู้ปกครอง โรงเรียนสาธิต เป็นอย่างสูงโดยชมรมผู้ปกครองเป็นผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุน จัดหาเงิน ในการปรับปรุงโรงเรียนตั้งแต่แรกดำเนินการจนถึงปัจจุบันทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท

๒. โครงการศูนย์สาธิตการเกษตร

สนับสนุนให้จัดทำ โครงการศูนย์สาธิตการเกษตร จัดทำการเกษตร แบบไร่นาสวนผสม เป็นแหล่งสาธิตและทดลองของนักศึกษาวิชาเอกเกษตร และวิชาเอกพืชศาสตร์

๓. สร้างบ้านสาธิต

จัดสร้างบ้านสาธิตด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน ปีงบประมาณ ๒๕๓๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้สำหรับทดลองหารูปแบบเกี่ยวกับการสอนและการทดลองเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

๔. กำหนดปีวิชาการ

ประกาศให้การศึกษา ๒๕๓๑ เป็นปีวิชาการ ส่งเสริมการพัฒนา คุณภาพด้านวิชาการทุกรูปแบบ โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ภาควิชา คณะวิชา ชมรม และหน่วยงานทุกหน่วยทั้งภายในและภายนอก วิทยาลัย

๕. การประสานงานด้านวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น

ประสานงานกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒสงขลา และสถาบันศึกษาในท้องถิ่นในทางวิชาการ รวมทั้ง มีโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนระหว่างสถาบัน

๖. ความร่วมมือกับต่างประเทศ

ได้ประสานงานกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยมิสซูรี เตรียมการจัดอาจารย์ไปศึกษา ณ ต่างประเทศ

๗. ส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

นอกจากได้จัดงบประมาณ และสนับสนุนการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการด้วยวิธีต่าง ๆ แล้วยังได้จัดห้องศึกษาค้นคว้า ในอาคารหอสมุด เป็นห้องปรับอากาศสำหรับให้อาจารย์ได้ใช้ศึกษาค้นคว้าเพื่อทำงานวิจัย และเขียนตำรา เป็นการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ทางหนึ่ง

๘. โครงการศูนย์คอมพิวเตอร์

สนับสนุน “โครงการศูนย์คอมพิวเตอร์” จนบัดนี้วิทยาลัยครูสงขลา สามารถเปิดสอนวิชาคอมพิวเตอร์ได้แล้ว

๙. การพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา

เน้นการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา โดยมุ่งเน้นความเข้มทางวิชาการ แกร่งทางกิจกรรม และเด่นด้วยคุณธรรม

๑๐. สร้างอาคารปฏิบัติการเทคโนโลยีการยาง

ได้สร้างอาคารปฏิบัติการเทคโนโลยีการยาง ด้วยเงินงบประมาณ จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ เป็นอาคารปฏิบัติการสำหรับนักศึกษาวิชาเอกเทคโนโลยีการยาง

๑๑. สร้างอาคารเอนกประสงค์ชั่วคราวกึ่งถาวร

ได้สร้างอาคารเอนกประสงค์ชั่วคราวกึ่งถาวร เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมการเรียนการสอนและอื่นๆ ในโรงเรียนสาธิต

๑๒. การปรับปรุงอาคารเรียน

ปรับปรุงและซ่อมแซมอาคารเรียน ๑ ๒ ๓ ๔ และอาคารโสต

ทัศนศึกษา เพื่อประโยชน์ทางการเรียนการสอน

๑๓. จัดนิทรรศการทางวิชาการ

ได้ส่งเสริมให้มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการประจำปี และจัดนิทรรศการทางวิชาการกลุ่มย่อยในสาขาต่าง ๆ ตลอดมา

งานบริหาร

๑. สร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก

ได้สร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กยกระดับ เพื่อแก้ปัญหาหน้าท่วมซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ขนาดความยาวของถนนประมาณ ๑ กิโลเมตร นอกจากนี้ยังได้ขุดลอกคูระบายน้ำเป็นการป้องกันปัญหาหน้าท่วม

๒. สร้างถนนลาดยาง

ได้สร้างถนนลาดยาง ความยาวประมาณ ๒ กิโลเมตรเพื่อเตรียมสถานที่สำหรับจัดงาน “มหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้าน '๓๐” โดยได้รับความสนับสนุนจากกองทัพภาคที่ ๔ ให้ทหารช่างจาก ช.พัน ๔๐๒ จังหวัดพัทลุงเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างประมาณ ๒ เดือน

๓. สร้างเวทีกลางแจ้ง

โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดการแสดง และจัดทำกิจกรรมอื่น ๆ ในลักษณะงานเปิดให้ประชาชนจำนวนมากได้เข้าชม

๔. ปรับปรุงบริเวณลานประตู

ซึ่งเป็นลานกว้างระหว่างอาคารเรียน โดยปูกระเบื้องอย่างสวยงาม และจัดที่นั่งเป็นหมวดหมู่ มีป้ายประกาศข่าวสารต่าง ๆ ใช้เป็นสถานที่เพื่อนันทนาการ เป็นที่นั่งอ่านหนังสือ และเป็นที่สำคัญสำหรับประชาสัมพันธ์กิจการและกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

๕. จัดทำน้ำพุกลางสระน้ำ

จัดทำน้ำพุกลางสระน้ำ ในบริเวณสระน้ำเกาะลอย ใจกลางของมหาวิทยาลัยเพื่อความร่วมมือ สวองาม

๖. การตกแต่งบริเวณวิทยาลัย

เน้นการตกแต่งบริเวณหน้าวิทยาลัย และปรับปรุงบริเวณภายในวิทยาลัยด้วยการปลูกต้นไม้ไม้ดอก ไม้ประดับ จัดสวนหย่อม น้ำตกจำลอง และปูทางเท้าเชื่อมระหว่างอาคารเรียน และบริเวณถนนสายหลักของมหาวิทยาลัย

๗. พัฒนางานและส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์

จัดให้มีห้องประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล และเพื่อประชาสัมพันธ์กิจการและกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ทั้งเป็นแหล่งฝึกงานประชาสัมพันธ์ของนักศึกษาวิชาเอกวารสารและการประชาสัมพันธ์ นักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยและนักศึกษาวิชาเอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

งานบริการชุมชน

๑. โครงการอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

ส่งเสริม โครงการอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งกับสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์จนได้มี ศูนย์ฝึกอบรมตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ตั้งอยู่ ณ หอประชุมวิทยาลัยครูสงขลา ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดป้าย ศูนย์ฝึกอบรมฯ และเป็นประธานในพิธีเปิดการอบรมฯ

๒. สร้างสวนสุขภาพ

ได้จัดสร้างสวนสุขภาพ ในมหาวิทยาลัยเพื่อให้อาจารย์ นักศึกษา และประชาชนได้ใช้เป็นที่พักกำลังกาย

๓. ร่วมโครงการตามพระราชดำริฯ

ได้สนับสนุนการเข้าร่วมโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเยี่ยมเป็นประจำทุกปี ในพระราชวโรกาสแปรพระราชฐานไปยังตำหนักทักษิณราชนิเวศน์

งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๑. การจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย '๓๐

เป็นงานที่ประจักษ์ชัดแก่สังคมทั้งในส่วนภูมิภาค ในระดับชาติ และแม่ในหมู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เมื่อ ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง อธิการวิทยาลัยครูสงขลา ได้ตกลงใจให้มหาวิทยาลัยครูสงขลาร่วมเป็นเจ้าภาพจัดงาน โดยใช้วิทยาลัยครูสงขลาเป็นสถานที่จัดงาน มหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้าน '๓๐ ขึ้น งานดังกล่าวเป็นงานระดับชาติที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) วิทยาลัยครูสงขลา และจังหวัดสงขลา ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น นับเป็นความสำเร็จอย่างสูงสุดในการจัดงาน “วัฒนธรรม” และในงานนี้ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น รับคำเชิญของอธิการวิทยาลัยครูสงขลาให้เกียรติเป็นประธานเปิดงาน

๒. การจัดงานวัฒนธรรม '๓๑

จากการประสบความสำเร็จอย่างสูงสุดในปี ๒๕๓๐ วิทยาลัยครูจึงได้จัดงานวัฒนธรรม '๓๑ ในระหว่างวันที่ ๓ - ๘ สิงหาคม ๒๕๓๑ โดยร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม (สวช.) ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ เช่น วิทยาลัยอุบลราชธานี วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยนาฏศิลป์แห่งจังหวัดพัทลุงและจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทั้งภาครัฐและเอกชน

การจัดงานวัฒนธรรม '๓๑ ได้ผนวกรวม ๔ งานเข้าด้วยกันคือ งานประเพณีแห่เทียนพรรษา งานวัฒนธรรมสัมพันธ์ งานเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติ จังหวัดสงขลา ๒ คน คือ หนึ่งกั้น ทองหล่อ และโนรายก ชูบัว และงานนิทรรศการทางวิชาการ

งานวัฒนธรรมสัมพันธ์ '๓๑ ได้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงสุดอีกครั้งหนึ่งจากการสัมภาษณ์ของฝ่ายประชาสัมพันธ์ และการที่อธิการวิทยาลัยครูสงขลา และอาจารย์สาโรช นาคะวิโรจน์ หัวหน้าฝ่ายจัดการแสดง ได้พบปะกับประชาชนที่มาชุมนุมในงานเป็นจำนวนกว่า ๑๐,๐๐๐ คนทุกคืน ประชาชนได้เรียกร้องให้วิทยาลัยครูสงขลาจัดงานดังกล่าวขึ้นเป็นประจำปี และวิทยาลัยครูสงขลา ก็ได้จัดงานวัฒนธรรมสัมพันธ์ติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

๓. สนับสนุนกิจกรรมด้านการแสดง

ได้สนับสนุนกิจกรรมด้านการแสดงโนรา นาฏศิลป์และดนตรีพื้นบ้านไทยให้ออกแสดงเผยแพร่ทั่วไป จนกิจกรรมด้านการแสดงมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักกันดีในภาคใต้ ตลอดถึงประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ โดยเฉพาะการแสดงโนรานั้น มีชื่อเสียงโด่งดังในระดับชาติและระดับนานาชาติ

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ดร.จรินทร์ ชาดิรุ่ง เป็นอธิการที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีเยี่ยมประกอบกับเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงไม่เคยเจ็บป่วยตลอดระยะเวลา ๔ ปี เป็นผู้มีความสุขจิตดี ร่าเริง แจ่มใส ไม่คร่ำครึเครียด กังวล เหล่านี้เป็นสิ่งเสริมบุคลิกภาพ เมื่อประกอบกับมนุษยสัมพันธ์อันดีเยี่ยม จึงได้รับการยอมรับ เชื่อถือ ไว้วางใจ และชื่นชมจากบุคคลภายนอกเป็นอย่างสูง การงานใด ๆ ที่วิทยาลัยครูสงขลาเป็นผู้ดำเนินการ จึงย่อมได้รับการสนับสนุนจากสังคมภายนอกด้วยดียิ่งเสมอมา อาทิ

๑. **ทุนการศึกษา มูลนิธิพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ วิทยาลัยครูสงขลา**

ดร.จรินทร์ ขาดิรุ้ง อธิการวิทยาลัยครูสงขลา ได้ไปร่วมต้อนรับฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ที่จังหวัดสงขลาเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. ๒๕๒๗ พลเอกฯ ได้มอบเงินทุนจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพิ่มเติมจากในปีก่อนรวมกับเงินที่ พลเอกฯ เคยให้ไว้แล้ว ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ดร.จรินทร์ ขาดิรุ้ง อธิการวิทยาลัยครูสงขลา ได้ขอความร่วมมือบริจาค และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อหาทุนเพิ่มเติมในระยะเวลาเพียงประมาณ ๓ ปี มูลนิธิพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ วิทยาลัยครูสงขลาได้มีเงินถึง ๘๐๐,๐๐๐ บาทเศษ

๒. **ชมรมผู้ปกครองโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูสงขลา**

ชมรมผู้ปกครองโรงเรียนสาธิตฯ นอกจากจะมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวอธิการโดยได้เป็นธุระจัดหาเงินถึงประมาณไม่ต่ำกว่า ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท ปรับปรุงและก่อสร้างอาคารเรียนตลอดถึงอาคารต่าง ๆ ของโรงเรียนสาธิตฯ แล้วยังสนับสนุนกิจกรรมของวิทยาลัยครูทุกกรณี ด้วยดีเสมอมา

ผศ.นิตยา รัญญพาณิชย์

ผู้เรียบเรียง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร

พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๕

กำเนิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนากีรณวร เกิดเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๑ ณ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นบุตร นายฉันทน์ นางคำแพง รัตนากีรณวร สมรสกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คนึงสุข เวชกร รัตนากีรณวร เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๐๖

การศึกษา

- ปี ๒๕๓๕ สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรครู ประถม จากโรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จ เจ้าพระยา
- ปี ๒๕๐๓ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา คณิตศาสตร์ จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
- ปี ๒๕๐๘ สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาคณิตศาสตร์ จาก วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

- ปี ๒๕๑๓ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขา Educational Administration จาก University of Southern California, The U.S.A.
- ปี ๒๕๒๕ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขา Educational Administration จาก University of Northern Colorado, The U.S.A.

การทำงาน

- ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๗ ครูโรงเรียนวัดสังเวช กรุงเทพมหานคร
- ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ อาจารย์ตรีประจำกรม กรมการฝึกหัดครู
- ๑ มิถุนายน ๒๕๑๗ อาจารย์ตรีโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา
- ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔ อาจารย์ตรีวิทยาลัยครูสงขลา
- ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๐๔ อาจารย์โทวิทยาลัยครูสงขลา
- ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๔ อาจารย์เอกวิทยาลัยครูสงขลา
- ๓๐ สิงหาคม ๒๕๑๘ วิชาการในตำแหน่งรองอธิการวิทยาลัยครูสงขลา
- ๓๐ กันยายน ๒๕๑๘ อาจารย์ ๒ ระดับ ๕ วิทยาลัยครูสงขลา
- ๒๘ มกราคม ๒๕๒๔ กลับจากศึกษาต่อต่างประเทศ
- ๑ มีนาคม ๒๕๒๕ อาจารย์ ๒ ระดับ ๖ วิทยาลัยครูพระนคร
- ๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๗ อธิการบดีวิทยาลัยครูเพชรบูรณ์
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ อธิการวิทยาลัยครูสงขลา
- ตุลาคม ๒๕๓๕ พ้นจากตำแหน่งอธิการบดีวิทยาลัยครูสงขลาไปช่วยราชการกรมการฝึกหัดครู
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘ สถาบันราชภัฏสงขลา
- ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ เกษียณอายุราชการ

ประสบการณ์การทำงานหลังเกษียณอายุราชการ

- ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) จังหวัดมุกดาหาร
- อาจารย์พิเศษประจำภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษาและสถิติประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผลงานทางวิชาการ

ตำรา

- การประชุมอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัย

- วิวัฒนาการของวิทยาลัยครูในต่างประเทศ

บทความ

- บทความด้านการสอนคณิตศาสตร์
- บทความด้านการวางแผนการบริหาร

งานแปล

- การจัดการเรียนการสอนเด็กเล็กตามความคิดของมอนเตสซอรีและเกมคณิตศาสตร์ในการสอนระดับประถมศึกษา

ชีวิตและงาน ดร.วิชัย รัตนาภิรณวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รัตนาภิรณวร เกิดที่อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม (ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้ง จังหวัดมุกดาหารขึ้นเป็นจังหวัดที่ ๗๓ ของประเทศ) พ่อเป็นอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนช่างไม้นครพนม หรือวิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการนครพนม ในปัจจุบัน

เริ่มเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทศบาลในอำเภอมุกดาหาร จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากนั้นก็มาเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาที่ โรงเรียนนครพนมปิยะมหาราชาลัย เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดชาย เพราะเป็นนักเรียนที่เรียนหนังสือเก่งจึงได้รับทุนการศึกษาเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถ้าเป็นนักเรียนหญิงจะส่งไปเรียนที่สวนสุนันทา ผู้ได้รับทุนในปีนั้นมีเพียง ๒ คน อีกคนคือ คุณประยอม ชองทอง (ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๘)

ผศ.ดร.วิชัย เล่าว่า สมัยก่อนนักเรียนครูเป็นนักเรียนทุนทั้งสิ้น มี ๒ ประเภท คือ นักเรียนทุนส่วนกลาง ต้องมาสอบที่กรุงเทพมหานคร เรียนจบแล้วอาจถูกส่งไปรับราชการที่ใดก็ได้ กับทุนของจังหวัด จะเป็นโควตาของแต่ละจังหวัด จังหวัดละ ๑-๒ ทุน นักเรียนทุนส่วนกลางเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร ซึ่งเป็นที่ตั้งของคุรุสภาในปัจจุบัน ส่วนนักเรียนหญิงจะเรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ปัจจุบันเป็นโรงเรียนสาธิตมัธยม

คนที่เรียนจบหลักสูตรครู ป.ป. (ประกาศนียบัตรครูประถม) สมัยนั้นสามารถเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ๓ ทางเลือก คือ คัดเลือกให้เรียนต่อ ป.ม. (ประโยคครูมัธยม) อีก ๒ ปี หรือได้รับการคัดเลือกไปเรียนต่อที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาต่าง ๆ อีก ๔ ปี (ถ้าเรียนวิทยาศาสตร์ได้วุฒิ วท.บ. ถ้าเรียนอักษรศาสตร์ก็ได้วุฒิ อ.บ.) และทางเลือกสุดท้ายคือสอบคัดเลือก

เรียนต่อที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ถ้าสอบเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัย
อื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว ถือว่าผิดเงื่อนไข ต้องชดใช้ทุนคืนให้ทางจังหวัด

ผศ.ดร.วิชัย ใช้ทางเลือกที่ ๓ คือเข้าเรียนต่อที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรในปัจจุบัน) ในความเป็นจริง ผศ.ดร.วิชัย สามารถเข้าเรียนต่อที่ประสานมิตรโดยไม่ต้องสอบคัดเลือก เนื่องจากเป็นนักกีฬาอ่อนช่วงดีมาของบ้านสมเด็จ หากจะใช้สิทธิ์ความเป็นนักกีฬา ก็สามารถเข้าศึกษาต่อได้เลยโดยไม่ต้องสอบ แต่ ผศ.ดร.วิชัยก็เลือกเส้นทางที่จะสอบคัดเลือกเพราะเชื่อในความรู้อาจความสามารถที่ตัวเองมีอยู่ ทั้งอยากพิสูจน์ให้อาจารย์ และนักศึกษารุ่นน้องได้เห็นว่าความเป็นนักกีฬาไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่างหากที่ส่งเสริมให้การเรียนดียิ่งขึ้นและพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จในชีวิต

เรียนที่ประสานมิตร ๔ ปี โดยเลือกเรียนสาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทภาษาไทย ด้วยแนวคิดที่ภาษาไทยและภาษาคณิตศาสตร์ต่างเป็นภาษาวิชาทักษะด้วยกัน เป็นวิชาที่สอนให้คิดอย่างมีเหตุผล

หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้วุฒิการศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) ดร.วิชัยจะต้องกลับไปรับราชการที่จังหวัดนครพนม เช่นเดียวกับคุณประยอม ของทอง ซึ่งถูกจังหวัดเรียกตัวกลับไปเป็นครูสอนหนังสือที่โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย หลังจากเรียนจบอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ก็โชคดีที่ทางจังหวัดให้โอกาส ดร.วิชัย ไปสอบบรรจุทำงานที่กรมการฝึกหัดครู และเลือกไปสอนที่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา จนเป็นที่แปลกใจของเพื่อน ๆ แม้แต่ ดร.วิชัยเอง ก็คาดไม่ถึง

ดร.วิชัย เล่าว่า เมื่อเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากประสานมิตรแล้ว ตั้งใจจะไปสอบบรรจุรับราชการที่กรมพลศึกษา เนื่องจากตนเองคลุกคลีกับการเป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัยมาตลอด ๓ ปีที่

บ้านสมเด็จพระเจ้า ๔ ปีที่ประสานมิตร แต่ทางกรมประกาศรับสมัครเฉพาะผู้ที่มี วุฒิ ป.ม., กศ.บ. ตนเองเรียนจบหลักสูตร ป.ป., กศ.บ. เลยเปลี่ยนใจสมัคร สอบบรรจุที่กรมการฝึกหัดครู ไม่มีการสอบข้อเขียน สอบสัมภาษณ์อย่างเดียว ประธานกรรมการสอบสัมภาษณ์วันนั้น คือ ดร. ก่อ สวัสดิพานิชย์ จึง เป็นวันที่ต้องแต่งตัวเรียบร้อยมากที่สุด อาจารย์เล่าว่าวันที่เข้าสอบสัมภาษณ์ ได้ผูกเนคไทโอลิมปิก เพราะตอนเรียนประสานมิตรปีสุดท้ายได้รับการ คัดเลือกเป็นนักกีฬาทีมชาติไปคัดเลือกโอลิมปิกโซนเอเชียที่ได้หัวหน้า คำถามแรกที่ต้องตอบคือสัญลักษณ์ ๕ ห่วงที่เนคไท หมายถึงอะไร ก็ได้ ตอบไปว่า หมายถึง ๕ ทวีปที่เข้ามาร่วมแข่งขันกีฬา

อีกหนึ่งคำถาม คือ อยู่ี่सानทำไมไม่กลับไปทำงานที่บ้านเกิด คิด จะไปอยู่สงขลาได้อย่างไร ก็ตอบไปว่า นครพนมเป็นบ้านเกิด อย่างไรก็ตาม กลับไปเยี่ยมบ้านได้ ส่วนที่อื่นไม่มีโอกาสมากนัก อย่างน้อยชีวิตเริ่มต้น การทำงานน่าจะได้อาประสบการณ์จากที่อื่น ๆ ก่อน แล้วค่อยกลับ ภูมิลำเนา กรรมการสอบสัมภาษณ์ถามเพียงสองข้อจนเพื่อน ๆ สงสัยกัน ว่าทำไมถามน้อยเหลือเกิน

ผศ.ดร.วิชัย เดินทางมารายงานตัวเข้ารับราชการที่โรงเรียนฝึกหัด ครูสงขลา เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ พร้อม ๆ กับอาจารย์อีก ๓ คน คือ อาจารย์ประเสริฐ ต้นสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ โพธิวิทย์ รองศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย มีอาจารย์จัญญู มิลินทร์เป็นอาจารย์ ใหญ่

วันแรกที่บรรจุมาทำงานที่โรงเรียนฝึกหัดครูสงขลา ได้เข้าพักที่ หอพักนักศึกษา คือหอชมพู ปัจจุบันคือโรงเรียนสาธิต หอพักขณะนั้นมี ๒ หลัง คือ หอชมพู และหอเหลือง ทั้งสองหอไม่มีไฟฟ้าใช้ ต้องใช้เครื่อง บันไฟฟ้าหลังสงคราม ซึ่งทหารมอบให้ ส่วนบ้านพักครูมีเฉพาะเรือนแถว ๔ ห้อง หลังโรงเรียนสาธิตในปัจจุบัน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเสม็ดและทุ่งนา เวียงว่าง เมื่อถึงฤดูทำนา ก็เห็นชาวบ้านลงมาทำนา ที่ดินในส่วนของ มหาวิทยาลัยได้มาสองทางคือได้รับบริจาคและซื้อ เมื่อบริจาคให้และยังไม่

ใช้ประโยชน์ ชาวบ้านก็มาทำประโยชน์ทำกินต่อไปได้

ดร.วิชัยเล่าว่า การรับนักศึกษาเข้ามาเรียนในยุคนั้น รับนักศึกษาตั้งแต่จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล กระบี่ พังงา ภูเก็ต และนครศรีธรรมราช จึงมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ตอนหลังมีการจัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูนครศรีธรรมราช เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น (ป.กศ.) ก็แบ่งรับนักศึกษาไปส่วนหนึ่ง จากกระบี่ พังงา และภูเก็ตไปด้วย

ตอนที่ ดร.วิชัยมาทำงานใหม่ ๆ มีอาจารย์ประมาณ ๒๐ คน นักศึกษาระดับ ป.กศ. และ ป.กศ. สูง รวมกันแล้วประมาณ ๒๐๐ คน เป็นนักเรียนทุนทั้งหมด อยู่หอพัก ทำให้นักเรียนครูสมัยก่อนได้รับการฝึกฝนอบรมได้ตามปริญญาการศึกษา เพราะอยู่ใกล้ชิดกับอาจารย์ตลอด มีการจัดกิจกรรม จัดตารางกิจวัตรประจำวันตั้งแต่ตี ๕ จนถึงเข้านอน มีการฝึกกายบริหาร ออกกำลังกาย พัฒนาอาคารสถานที่ เล่นกีฬา แม้จะรับประทานอาหารก็เป็นเวลา ทุกคืนตอน ๓ ทุ่มจะมีกิจกรรมสวดมนต์ที่โรงอาหารทุกคนต้องเข้าร่วม หลัง ๔ ทุ่มไฟฟ้าจะดับหมด อาจารย์ทุกคนจึงต้องเตรียมเทียนไข เพราะต้องเตรียมการสอน ตี ๕ - ๖ โมงเช้าจึงจะมีไฟฟ้าอีกครั้งหนึ่ง น้ำประปายังไม่มีใช้จึงต้องสูบน้ำจากบ่อมาใช้

ดร.วิชัย เล่าอีกว่า นักเรียนที่มาเรียนสมัยนั้นเป็นเด็กที่ได้รับการคัดเลือกมา เรียนหนังสือดี ปัญหามีน้อย อย่างไรก็ตามเนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ไม่เคยถูกบังคับด้วยกฎระเบียบ เมื่อมาอยู่รวมกันภายใต้กฎกติกาที่เข้มงวด ก็มีการต่อต้าน โดยเฉพาะการปลุกให้ทุกคนตื่นนอนตี ๕ เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ออกกำลังกาย ก็ทำให้เด็กบางกลุ่มไม่พอใจ มีครั้งหนึ่ง อาจารย์ ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ หัวหน้ากองฝึกหัดครูมาเยี่ยม ร้านอาหารก็มีน้อย สามแยกมีร้านค้าแพเพียงร้านเดียว มีแต่ป่าเสม็ดเป็นพุ่มเป็นหย่อม จึงมีการจัดเลี้ยงที่บ้านพักอาจารย์จรูญ มิลินทร์ วันนั้นเด็กนัดรวมตัวกันที่แหลมสมิหลา มาพบ ดร. ก่อ ไม่พอใจที่อาจารย์ไปยุ่งเกี่ยวกับชีวิตของเขาเกี่ยวกับชีวิตการกินการนอน การเรียน ยื่นหนังสือให้ย้าย

อาจารย์ ๕-๖ คน คือ อาจารย์วิชิต หลักทรัพย์ อาจารย์สุชาติ โพธิวิทย์ อาจารย์ประเสริฐ ต้นสกุล แต่อาจารย์จัญญู มิลินทร์เป็นคน เก่งมาก ให้นำไปตามนักเรียนมา โดยให้วิ่งมาเรื่อย ๆ ไม่มีการขัดขวาง มาตั้งแถวที่หน้าอาคารเรียน ๑ สิบหาคณาวางแผนดำเนินการ จำได้บางคน คือ ดร.สมบูรณ ชิตพงศ์ อาวุธ วัฒนสังข์ เมื่อเรียกนักศึกษาเข้ามาสอบ ก็สารภาพว่าใครคิดใครวางแผน แต่สุดท้ายก็ไม่ลงโทษ ให้อภัยถือว่ายังเป็นเด็ก

ต่อมาโรงเรียนฝึกหัดครูไต่ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูในปี ๒๕๐๕ มีการคัดเลือกนักศึกษาเข้าเรียนต่อ ป.กศ.สูง โดยมีอาจารย์ที่คุมหอพักมาร่วมเป็นกรรมการด้วย อาจารย์บางคนไม่เห็นด้วยที่จะคัดเลือกนักศึกษาที่มีส่วนในการเดินกระบวนต่อต้านให้เรียนต่อในระดับ ป.กศ.สูง แต่ ดร.วิชัย ก็คัดค้านแนวคิดดังกล่าว เพราะเห็นว่าเด็กเหล่านี้เป็นเด็กเก่ง เป็นผู้นำ จึงได้รับการคัดเลือกให้เรียนต่อทุกคน

ก่อนที่จะเปิดสอนระดับ ป.กศ.สูง มีเงื่อนไขหลายอย่าง เริ่มจากการประชุมสอบถามกันว่า จะเปิดหรือไม่ ในช่วงนั้นอาจารย์ผู้หญิง มีอาจารย์พิมพ์อำไพ พุกพิบูลย์ (อินทรวัด) อาจารย์คณิงสุข เวชกร ต่อมา มีอาจารย์วรรณีย์ เหล่าสุวรรณ อาจารย์ปรีญา เทพหัสติน ณ อยู่ธยา ได้ย้ายมาจากโรงเรียนสตรีฝึกหัดครู มีอัตรากำลังเพิ่มขึ้นกว่า ๒๐ คน จึงเลยสนับสนุนให้มีการเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง อาจารย์ทุกคนทำงานกันเต็มที่ ช่วยกันสอน เป็นอาจารย์ปกครอง แบ่งงานกันทำ ไม่มีใครเกียจคร้าน ทุกคนทำงานกันหนักมาก แต่ก็ทำด้วยความเต็มใจ

การแต่งกายของนักศึกษาสมัยนั้น ผู้ชายจะนุ่งกางเกงขาสั้น จะนุ่งกางเกงขายาวตอนออกฝึกสอน นักศึกษาไว้ผมยาวไม่ได้ ใครไว้ผมยาวจะถูกตัดทันที นักศึกษาผู้หญิง ก็ให้นุ่งกระโปรงคลุมเข่า ทำให้เด็ก ๆ กลัวมาก บางคนเห็นหน้ารีบวิ่งหนีเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนอง สุวรรณวงศ์ เป็นศิษย์เก่ารุ่นแรกที่ได้รับการคัดเลือกให้เรียนต่อในระดับ ป.กศ.สูง และเป็นนายกองค์การนักศึกษา

คนแรกของวิทยาลัยครูสงขลา เป็นผู้มีความใกล้ชิดกับ ดร.วิชัย เล่ารำลึกความหลังครั้งเป็นนักศึกษาว่า อาจารย์สมัยนั้นทุกคนสามารถสอนได้แทบทุกวิชา โดยเฉพาะ ดร.วิชัย ท่านถนัดวิชาคณิตศาสตร์ ท่านจะเข้มงวดเอาจริงเอาจังกับการเรียนการสอนอย่างมาก คำพูดติดปากท้ายชั่วโมงสอนของท่านที่ทุกคนขยาด คือ มันต้องตายแน่ ๆ ตบท้ายด้วยเสียงหัวเราะ ฮะฮะ ฮะ ก่อนออกจากห้องสอนท้ายชั่วโมง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนอง ยังเล่าต่ออีกว่า นักเรียนฝึกหัดครูสมัยนั้นจะพักในหอพักทุกคน หอพักมี ๒ หลังคือมีหอเหลือง กับ หอชมพู ดร.วิชัย นอกจากทำหน้าที่ผู้สอนแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นอาจารย์ควบคุมดูแลนักศึกษาของหอชมพูด้วย ทุกเช้าเวลา ๕.๐๐ น. ทุกคนจะได้ยินเสียงเป่านกหวีดของอาจารย์วิชัยปลุกให้ทุกคนตื่นทำกิจกรรมออกกำลังกาย เช่น ทำกายบริหารวิ่ง ท่านมีบุคลิกลักษณะความเป็นผู้นำสูง จะนำนักศึกษาวิ่งตามถนนสายสงขลา-หาดใหญ่ไปกลับประมาณ ๕ กิโลเมตร ถึงโรงเรียนบ้านบางदानสมัยนั้นธรรมชาติมีน้อยมาก โดยเฉพาะตอนเช้าตรู่ แสบไม่พบรถวิ่งสวนไปมาเลย ท่านวิ่งนำนักศึกษาโดยไม่มีท่าที่เหน็ดเหนื่อยเลยแม้แต่น้อย แม้ภาพลักษณ์ของท่านในสายตาของนักศึกษาคือความเข้มแข็ง เต็ดเดี่ยวตามแบบฉบับของนักกีฬา แต่ท่านก็เป็นที่มีจิตใจอ่อนโยน มีเมตตา เป็นแบบฉบับของครูที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

นอกจากนี้ ดร.วิชัย ยังมุ่งเน้นให้นักศึกษาทุกคนได้ทำกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะในวันเสาร์ - อาทิตย์ ในฐานะอาจารย์ประจำหอพักจะนัดนักศึกษาทุกคนพัฒนาโรงเรียนเป็นประจำ เช่น ขุดลอกคู ขุดสระ ถากหญ้า สร้างโรงรถ ฯลฯ

ในปี ๒๕๐๗ ดร.วิชัย ได้เดินทางไปศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาเฉพาะคณิตศาสตร์ ๑ ปี ที่วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร กลับมาทำงานจนถึงปี ๒๕๑๒ ก็ได้รับทุน A.I.D. ไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา ในสาขามัธยม ด้านการสอนคณิตศาสตร์ที่ Southern California

University เป็นเวลา ๒ ปี ก่อนกลับก็ได้ไปศึกษาดูงานเพิ่มเติมที่ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย นิวยอร์ก ในครั้งนั้นมีความประสงค์จะเรียนต่อให้ ถึงระดับปริญญาเอก แต่ทางกรมไม่อนุญาต จึงได้กลับมาทำงานต่อ

ดร.วิชัย กลับมาทำงานต่อที่วิทยาลัยครูสงขลา ๑ ปี แต่ความมุ่งมั่น ใฝ่ฝันที่จะเรียนต่อยังมีอยู่ มีความตั้งใจว่า คนเป็นครูจะต้องพัฒนาตนเอง ให้มากที่สุด เพื่อจะได้พัฒนาคนอื่นให้ได้รับสิ่งดี ๆ ตามไปด้วย และอยาก ให้คนอื่นรู้ว่าการเป็นนักกีฬาไม่ใช่ปัญหาในการเรียน สามารถเรียนได้ถ้ามี ความพยายาม

เหตุผลที่สำคัญท่านบอกกับ ผศ.วิชัย บุญชูดวง อดีตรองอธิการ สถาบันราชภัฏสงขลา ลูกศิษย์ที่ท่านรักมากอีกคนหนึ่ง ในวันเลี้ยงส่ง ถึงเหตุผลที่ท่านตัดสินใจไปเรียนต่อว่า คุณแม่ของท่านไม่ได้เรียนหนังสือ ทำขนมขาย ส่งเสียให้ท่านเรียน โดยมุ่งหวังให้ท่านเรียนสูงสุด ดังนั้นท่าน ต้องทำในสิ่งที่คุณแม่หวังไว้ให้ได้ จึงได้ลาศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา ณ University of Northern Colorado สหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ได้การสนับสนุนอย่างยิ่งจาก อาจารย์สมบุญ ศรียาภัย ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูสงขลาขณะนั้น

หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกเมื่อปี ๒๕๒๕ ได้กลับ มาทำงานต่อที่วิทยาลัยครูสงขลา ประมาณ ๓-๔ เดือน จึงขอย้ายไป รับราชการ ณ วิทยาลัยครูพระนคร ด้วยเหตุผลที่ท่านอยู่สงขลามานาน อยากมีประสบการณ์ในสถาบันอื่น ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองอธิการ ในสมัยที่ ดร.วิศิษย์ ชุมวรฐายี เป็นอธิการวิทยาลัยครูพระนคร

หลังจากที่ได้ทำงานที่วิทยาลัยครูพระนครในตำแหน่งรองอธิการ ฆาระยะหนึ่ง ดร.วิชัยได้รับการเสนอชื่อเป็นอธิการโดยวิธีการสรรหา (sociogram) ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นอธิการที่ วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ ประมาณ ๒ ปีกว่า (๒๕๒๘-๒๕๒๙) หลังจากนั้น ก็ได้มีโอกาสกลับมาเป็นอธิการที่วิทยาลัยครูสงขลาในปี ๒๕๓๑-๒๕๓๕ ต่อจาก ดร.จรินทร์ ชาติรุ่ง

การได้ย้ายกลับมาทำงานในตำแหน่งอธิการที่วิทยาลัยครูสงขลา ซึ่งเป็นสถาบันที่ท่านเคยบุกเบิกทำงานมายาวนาน ท่านได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในและภายนอกสถาบันเป็นอย่างดี ได้สร้างสรรค์กิจกรรมต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น การนำชุดการแสดงของอาจารย์ นักศึกษา ไปร่วมงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ (International Folkdance and Folk Art) ๒ ครั้ง ครั้งแรกที่ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ และครั้งที่สองที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ทำให้วิทยาลัยครูสงขลาเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ในฐานะตัวแทนจากประเทศไทย ท่านมีความผูกพันกับวิทยาลัยครูสงขลามาก แม้เมื่อท่านไปดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการกรมการฝึกหัดครู (๒๕๓๕) ก็ยังได้ตั้งมูลนิธิพัฒนาวิทยาลัยครูสงขลาและกองทุนวัฒนธรรมไว้ เพื่อสนับสนุนกิจการของสถาบันอีก

ดร.วิชัยกล่าวถึงการเป็นผู้บริหารว่าสนุกกว่างานสอน มีโอกาสได้เห็นความเป็นมนุษย์ของคนรอบข้าง เป็นงานที่ทำหาย สามารถนำความคิดมาใช้ได้มากกว่าการสอนปกติ และช่วยสถาบันได้มากกว่า ได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย เนื่องจากวิทยาลัยครูสงขลาเป็นสถาบันที่ค่อนข้างใหญ่เติบโตพัฒนามาเรื่อย ๆ การทำงานก็ต้องยึดหลักความตั้งใจจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริต หวังประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนหรือเฉพาะบุคคล

ศ.ประสิทธิ์ ฤทธิกรมย์ เรียบเรียง

เอกสารอ้างอิง

สงขลา, สถาบันราชภัฏ คือความประทับใจ : ทัศนะงานเกษียณอายุ
ราชการ, สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๓๙ ๑๔๐ หน้า.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นีวัตติ กลิ่นงาม

พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๔๒

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นีวัตติ กลิ่นงาม เกิดเมื่อ ๕ กันยายน ๒๕๑๒ เป็นบุตรคนที่ ๓ ของนายฉาว นางห่วย กลิ่นงาม มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ๔ คน ดังนี้

๑. นายฉิน กลิ่นงาม
๒. นายริต กลิ่นงาม
๓. นางชุบ อาลัย
๔. นายเสนาะ กลิ่นงาม

สมรสกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันทนา กลิ่นงาม (พิศุทธิสินธพ)
มีบุตรธิดารวม ๓ คน ดังนี้

๑. นายวันนวัต กลิ่นงาม วิศวกรอาวุโส บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย

๒. แพทย์หญิงนันทิวัน กลิ่นงาม แพทย์ประจำโรงพยาบาลท่าช้าง
จ. เพชรบุรี

๓. นางสาววันนิตา กลิ่นงาม นิสิตคณะเภสัช จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

การศึกษา

- ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาสงขลา
- ป.กศ.สูง วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ป.กศ.ต้น วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี
- ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศึกษาปัญญา จังหวัดเพชรบุรี
- ประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองตาพุด จังหวัดเพชรบุรี

การทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๒๕ หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๑ รองอธิการฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๑ รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสท
วิทยาลัยทราวดี
- พ.ศ. ๒๕๓๔ รองอธิการฝ่ายกิจการพิเศษ วิทยาลัยครูเพชรบุรี
- พ.ศ. ๒๕๓๕ อธิการวิทยาลัยครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๓๘ อธิการบดีสถาบันราชภัฏสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๔๒ อธิการบดีสถาบันราชภัฏนครปฐม
- พ.ศ. ๒๕๔๖ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงาน
สภาสถาบันราชภัฏ (เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย
ระดับ ๙)
- พ.ศ. ๒๕๔๖ รักษาการผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้อำนวยการสำนักประสานและส่งเสริมกิจการ
อุดมศึกษา (นักวิชาการศึกษา ระดับ ๙)
- พ.ศ. ๒๕๔๗ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ประสบการณ์ด้านกรที่มีส่วนร่วมกับภาครัฐและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม อันส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและท้องถิ่น

- ประธานจัดงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้าน ๔ ภาค สถาบันราชภัฏสงขลาทุกปีระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๒

- ประธานคณะกรรมการฝ่ายชมราวาส ทอดกฐินสามัคคี ณ วัดที่ตักค้ำกฐินจังหวัดสงขลาทุกปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๑

- คณะกรรมการทอดกฐินฝ่ายชมราวาสวัดใหม่ปิ่นเกลียว จังหวัดนครปฐม พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๕

- กรรมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เครดิตยูเนียนจังหวัดเพชรบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๔

- กรรมการวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๖

- ประธานคณะกรรมการฝ่ายแสดงในงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ ณ จ.นครปฐม พ.ศ. ๒๕๔๕

- ประธานคณะกรรมการจัดทำประชาพิจารณาชุดอุโมงค์ลอดทะเลสาบสงขลา

- ที่ปรึกษาสภาธุรกิจภาคใต้

- คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ประธานแกนนำประชารัฐ จังหวัดนครปฐม

- ผู้อำนวยการเลือกตั้ง ส.ว. จังหวัดนครปฐม

แนวคิดในการทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร

เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน

๑. เปิดสอนหลักสูตรที่หลากหลายในมหาวิทยาลัย
  ๒. การถ่ายโอนผลการเรียนประสบการณ์ทำงาน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษา ตามอัธยาศัย
  ๓. ปรับกระบวนการเข้าศึกษาให้หลากหลาย
  ๔. จัดกระบวนการเรียนระบบเปิดควบคู่ระบบปิด
  ๕. จัดการศึกษาภายนอกสถาบันอย่างมีคุณภาพ
  ๖. ใช้สื่อการเรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติผู้เรียน
  ๗. จัด VIRTUAL STUDY ,e-Library, Cyber Class
  ๘. จัดให้มีหลักสูตรระยะสั้น ๓ เดือน ๖ เดือน ๑-๒ ปี
  ๙. ตั้งศูนย์จัดการความรู้และภูมิปัญญา (Knowledge and Wisdom Management Center)
  ๑๐. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ ทั้งรัฐและเอกชนในการจัดการศึกษาหลักสูตรต่างๆ
  ๑๑. พัฒนาหลักสูตรนานาชาติ
  ๑๒. จัดให้มี e – Application
  ๑๓. จัดทำแผนพัฒนาความพร้อมความเข้มแข็งของโปรแกรมวิชาและคณะวิชา เพื่อรองรับการ พัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมในอนาคต
- ฯลฯ

สร้างมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ

๑. พัฒนาอาจารย์ บุคลากร ทั้งการศึกษาต่อ การฝึกอบรม
ดูงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อสร้างมาตรฐาน
บุคลากร
๒. จัดทำแผนกำลังคนให้สอดคล้องกับโปรแกรมวิชา
คณะ และแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในทุก ๆ ด้าน
๓. พัฒนาระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
ตลอดจนการประเมินทั้งภายในและภายนอก
๔. สนับสนุนโครงการสหกิจศึกษา (Cooperative Education)
เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ กับภาค
อุตสาหกรรมและธุรกิจ
๕. ตั้งศูนย์บ่มเพาะทางธุรกิจ (University Business
Incubator) เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้การสร้างอาชีพ
ด้วยตนเอง และการเป็นผู้ประกอบการ
๖. ให้ศูนย์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนา
ทักษะพื้นฐานคอมพิวเตอร์เบื้องต้นและคอมพิวเตอร์
ระดับสูงแก่นักศึกษาอย่างทั่วถึง
๗. จัดตั้งศูนย์ช่วยการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้
๘. พัฒนาห้องสมุดที่มีชีวิต (Living Library) เป็นศูนย์
ค้นคว้าด้วยตัวเอง
๙. ปรับปรุงหลักสูตรเดิม เพิ่มหลักสูตรใหม่ เช่น ภาษา
จีน นิติศาสตร์ วิศวกรรม เทคโนโลยีชีวภาพและพันธุ
วิศวกรรม ฯลฯ
๑๐. พัฒนาหลักสูตรทั้งระดับปริญญาตรี โท และเอกที่ได้
มาตรฐาน

๑๑. ปฏิรูปสื่อ และวิธีการเรียนการสอน ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
๑๒. ปรับวิธีการวัดผลการเรียน เน้นคิด ริเริ่ม การวิเคราะห์ การสังเคราะห์
๑๓. ส่งเสริมงานกิจการนักศึกษา องค์การนักศึกษา กีฬา เพื่อนันทนาการ กิจกรรม หอพัก ชมรม ชุมนุม การเรียนรู้ การทำงานร่วมกันและการออกค่ายอาสา
๑๔. ส่งเสริมการเรียนรู้ ปลุกฝังวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย
๑๕. เชื่อมโยงเครือข่าย UNI – NET
๑๖. พัฒนาระบบการเรียนร่วมกับชุมชน (Community Link) และระบบการเรียนร่วมกับ ภาคอุตสาหกรรม (Industry Link)
๑๗. สนับสนุนให้แต่ละคณะมีศูนย์เสริมความเป็นเลิศอย่างน้อย ๑ เรื่อง และการทำวิจัยของนักศึกษาร่วมกับอาจารย์
๑๘. เพิ่มสัดส่วนอาจารย์ พนักงานอาจารย์ ระดับปริญญาโท เอก และสัดส่วนตำแหน่งทางวิชาการ ผศ. : รศ. : ศ.
๑๙. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิปราชญ์ท้องถิ่นและคนเก่งมาช่วยสอน และวิจัย
๒๐. จัดหาอาจารย์ภายนอกและใช้ทรัพยากรบุคคล เครื่องมือ ห้อง Lab ร่วมกับอุดมศึกษา และภาคอุตสาหกรรม
๒๑. กำหนดให้มีตำราหลัก แต่ละโปรแกรมวิชาที่เหมาะสม และทันสมัย

๒๒. พัฒนา Coureware เพื่อช่วยการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา
  ๒๓. ขยายเครือข่ายการเรียนรู้จากสถาบันอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ การใช้ UNION CATALOG ร่วมกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทยทั้งระบบ
  ๒๔. พัฒนาระบบ e – Book e – Periodic Data Base เชื่อมโยงเครือข่ายต่างประเทศ (International Network)
  ๒๕. สนับสนุน Notebook Computer และ PC. Computer แก่อาจารย์ นักศึกษาในราคาเหมาเพื่อพัฒนาไปสู่ Wireless Internet
  ๒๖. สนับสนุนให้ศูนย์ภาษาเป็น Self Access Center และจัดสอนภาษา แก่นักศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งนักศึกษาอาจารย์ สามารถพัฒนาทักษะภาษาได้ด้วยตนเอง
  ๒๗. สนับสนุนการทำ Bench Mark ระหว่างโปรแกรมคณะและสถาบันอื่น
  ๒๘. ตั้งระบบทดสอบกลาง เพื่อวัดสมรรถนะนักศึกษาแต่ละโปรแกรมแต่ละช่วงชั้นปีก่อนสำเร็จการศึกษา
- ฯลฯ

เพิ่มขีดความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

๑. สนับสนุนวิจัยเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนและการปกครองท้องถิ่น ๑๑ ชุด โครงการของราชภัฏและโครงการวิจัย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
๒. ตั้งทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยจากปัญหาชุมชน ท้องถิ่น และในชั้นเรียน

๓. พัฒนานักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัยระดับกลางและนักวิจัยอาวุโส
  ๔. บูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอนและพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสริมเศรษฐกิจฐานรากและวิทยาศาสตร์ท้องถิ่น
  ๕. สนับสนุนอาจารย์ นักศึกษา ปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและภาคการผลิตและบริการ
  ๖. ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น สภาวัฒนธรรมหน่วยงานภายนอก ทั้งรัฐ และเอกชน คณะสงฆ์ในการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและปลูกฝังนักศึกษา ให้มีจิตสำนึกในความเป็นไทย รวมทั้งการเรียนรู้อริยธรรม
  ๗. สนับสนุนโครงการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชน
  ๘. พัฒนาโครงการวิจัยร่วมกับชุมชน ใช้ทรัพยากรร่วม
  ๙. จัดฐานข้อมูลเพื่อการขยายสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
  ๑๐. ผลิดกำลังคนสอดคล้องกับความต้องการสังคม
  ๑๑. จัดหลักสูตรพิเศษและฝึกอบรม ตามความต้องการของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
- ฯลฯ

พัฒนาระบบบริหารจัดการ

๑. พัฒนาภูมิสถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่น เย็น สงบ และสะอาด (Green and Clean)

๒. ปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัย การจัดระเบียบ
จรรยาภายใน ปรับผังอาคารเรียนที่พักอาศัยและ
หอพักเป็นสัดส่วนยิ่งขึ้น
๓. สร้างหอประชุมใหม่ อาคารกิจการนักศึกษาเพื่อเป็น
ศูนย์กิจกรรม และบริการสำหรับนักศึกษา (University
Center)
๔. ปรับปรุงโรงยิม สนามกีฬา สร้างสระว่ายน้ำ
๕. สนับสนุนการทำธุรกิจเสริมหลักสูตร และหารายได้
ของนักศึกษา
๖. ปรับปรุงระบบการบริหารงานธุรการ การเงินระบบ
บัญชีแบบพึ่งรับพึ่งจ่าย การพัสดุ ระบบงานทะเบียน
นักศึกษา และการบริหารงานบุคคลโดยใช้ ICT ตลอด
จนใช้ e - Procurement ในการจัดซื้อจัดจ้าง
๗. กระจายอำนาจให้คณะและหน่วยปฏิบัติอย่างเหมาะสม
๘. ดึงภาคเอกชนร่วมปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัย
๙. จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
และพัฒนาระบบติดตามประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
๑๐. Re - Organize and Re - Design โครงสร้างองค์กร
รองรับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏและ
พระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
๑๑. พัฒนาระบบกองทุนกู้ยืมสำหรับนักศึกษา อาจารย์
และบุคลากร
๑๒. พัฒนาระบบการสนับสนุนวิจัย และแหล่งทุนวิจัย
๑๓. พัฒนาระบบสวัสดิการและผลตอบแทนลูกจ้าง
๑๔. พัฒนาธุรกิจศึกษาร่วมกับภาคการผลิตปรับปรุง
โรงผลิตน้ำดื่ม

๑๕. สร้าง ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๑๖. บริหารจัดการ การใช้ที่ดิน และขยายพื้นที่ของมหาวิทยาลัยรองรับแผนระยะยาว
๑๗. ระดมสรรพกำลังพลังชุมชน พลังการเมือง และพลังปัญญา เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยที่ยั่งยืน
๑๘. สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ
๑๙. ยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
๒๐. พัฒนา Career Path สำหรับผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่อย่างเป็นระบบ มีการประเมินผลงาน ๑ ปี ๓ ปี ๕ ปี สำหรับพนักงาน อาจารย์ เจ้าหน้าที่เพื่อความมั่นคงในงานของมหาวิทยาลัย
๒๑. สนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรคณะบุคคลและคณะกรรมการตามกฎหมาย
๒๒. เตรียมความพร้อมเพื่อการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นีรัตน์ จรจิตร

พ.ศ. ๒๕๔๒ - ๒๕๔๖

กำเนิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นีรัตน์ จรจิตร เกิดเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๘๙ ณ บ้านเลขที่ ๑๘ หมู่ที่ ๙ (บ้านพี) ถนนราษฎรปราโมทย์ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นบุตร นายช่วง จรจิตร (อดีตครูใหญ่โรงเรียนวัดเขาแดง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง) และ นางเปลี่ยน จรจิตร (อาชีพทำนา และค้าขาย)

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๙๙ ประถมศึกษา (ป.๔) จากโรงเรียนวัดเขาแดง จังหวัดพัทลุง
- พ.ศ. ๒๕๐๕ มัธยมศึกษา (ม.๖ เก่า) จากโรงเรียนพัทลุง จังหวัดพัทลุง
- พ.ศ. ๒๕๐๗ ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จากวิทยาลัยครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๐๙ ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง (ป.กศ. ชั้นสูง) จากวิทยาลัยครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๑๓ การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน (ม.บูรพา)
- พ.ศ. ๒๕๒๑ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พ.ศ. ๒๕๓๙ นิเทศศาสตรบัณฑิต (นศ.บ.) จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชีวิตครอบครัว

สมรสกับรองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จรจิตร รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีบุตร ๒ คน คือ

๑. นายเจษฎาวุฒิ จรจิตร บริษัท ฟันส์แอสเซมบลี จำกัด จังหวัดชลบุรี สมรสกับ นางกฤษณพร ลาภาโรจน์กิจ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร

๒. นายณัฐวุฒิ จรจิตร บริษัท P.T.T. Polyethylene Company Limited จังหวัดระยอง สมรสกับ นางสุภาภรณ์ อภินันทกุลชัย บริษัท Thai Polycarbonate จังหวัดระยอง

การทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๐๙ ครูโรงเรียนพัฒนศิลป์ (เอกชน) อำเภอเมือง
จังหวัดชลบุรี
- พ.ศ. ๒๕๑๐ ครูโรงเรียนจุกเสม็ด (องค์การบริหารส่วนจังหวัด)
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
- พ.ศ. ๒๕๑๓ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนเกษมพิทยา (เอกชน)
พระโขนง กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๕๑๔ อาจารย์ตรี วิทยาลัยครูยะลา
- พ.ศ. ๒๕๑๖ อาจารย์โท วิทยาลัยครูยะลา
- พ.ศ. ๒๕๑๘ อาจารย์ ๑ ระดับ ๔ วิทยาลัยครูยะลา
- พ.ศ. ๒๕๒๕ อาจารย์ ๒ ระดับ ๕ วิทยาลัยครูยะลา
- พ.ศ. ๒๕๒๗ อาจารย์ ๒ ระดับ ๕ วิทยาลัยครูยะลา (ช่วย
ราชการ วิทยาลัยครูสงขลา)
- พ.ศ. ๒๕๓๐ อาจารย์ ๒ ระดับ ๖ วิทยาลัยครูยะลา (ช่วยราชการ
วิทยาลัยครูสงขลา)
- พ.ศ. ๒๕๓๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๖ วิทยาลัยครูยะลา
(ช่วยราชการวิทยาลัยครูสงขลา)
- พ.ศ. ๒๕๓๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๗ วิทยาลัยครูยะลา
(ช่วยราชการวิทยาลัยครูสงขลา)
- พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘ วิทยาลัยครูสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๓๘ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘ สถาบันราชภัฏ
สงขลา
- พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สงขลา
- พ.ศ. ๒๕๕๐ เกษียณอายุราชการ (๑ ตุลาคม)

การปฏิบัติงานด้านบริหาร

- หัวหน้าภาควิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูยะลา
- หัวหน้าภาควิชาพื้นฐานการศึกษา วิทยาลัยครูยะลา
- หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูยะลา
- ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกอบรมและบริการวิชาการสังคม วิทยาลัยครูสงขลา
- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยครูสงขลา
- รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร วิทยาลัยครูสงขลา
- ผู้อำนวยการศูนย์ให้การศึกษา โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณโกลกัญญา สถาบันราชภัฏสงขลา
- ผู้อำนวยการศูนย์ให้การศึกษา โรงเรียนพัทลุงบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏสงขลา
- รองอธิการบดีฝ่ายบริการวิชาการและฝึกอบรม สถาบันราชภัฏสงขลา
- อธิการบดีสถาบันราชภัฏสงขลา (พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๖)

ตำแหน่งทางสังคม

- อดีตที่ปรึกษาศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ประธานสมาคมอาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ประธานกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต ๑
- ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ

- กรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ที่ปรึกษาโรงเรียนพลวิทยา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
- ประธานกรรมการวิชาการเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- ประธานมูลนิธิพลเอกเปรม ตินสุลานนท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ประธานมูลนิธิเกษม-สาโรช อุดมรัตน์ สถาบันราชภัฏสงขลา

ประสบการณ์ด้านวิชาการ

ตำรา

- ศิลปะการพูดสำหรับผู้บริหาร
- ความเป็นครู

เอกสาร

- ทักษะและเทคนิคการสอน
- กระบวนการกลุ่ม
- มนุษยสัมพันธ์

บทความ

- “ครูหมายเลข ๑๐”
- “ขวากหนามของการพูดในที่ชุมชน”
- “มนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร”
- “หัวหน้าฮาร์ด”
- “แต่...นักพัฒนา”
- “การสอนแบบมามา ย่าย่า ไวไว โดคา กุ้งกิ้ง”

การฝึกอบรม

- อบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง ของ สถาบันพระปกเกล้า
- อบรมหลักสูตร นักบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยระดับสูง (นบม. รุ่น ๗) ของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- อบรมหลักสูตรนักบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา (นบอ.) ของ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- อบรมหลักสูตร วิทยากรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของกรมการฝึกหัดครู
- อบรมหลักสูตร วิทยากรการบริหารแบบบูรณาการ (CEO) ของ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ศึกษาดูงาน (ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา)

หลายประเทศ เช่น อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย เนเธอร์แลนด์ อิสราเอล ออสเตรเลีย ฮังการี เช็ก ออสเตรีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น จีน ไต้หวัน เกาหลีใต้ ฮองกง เวียดนาม สิงคโปร์ และมาเลเซีย

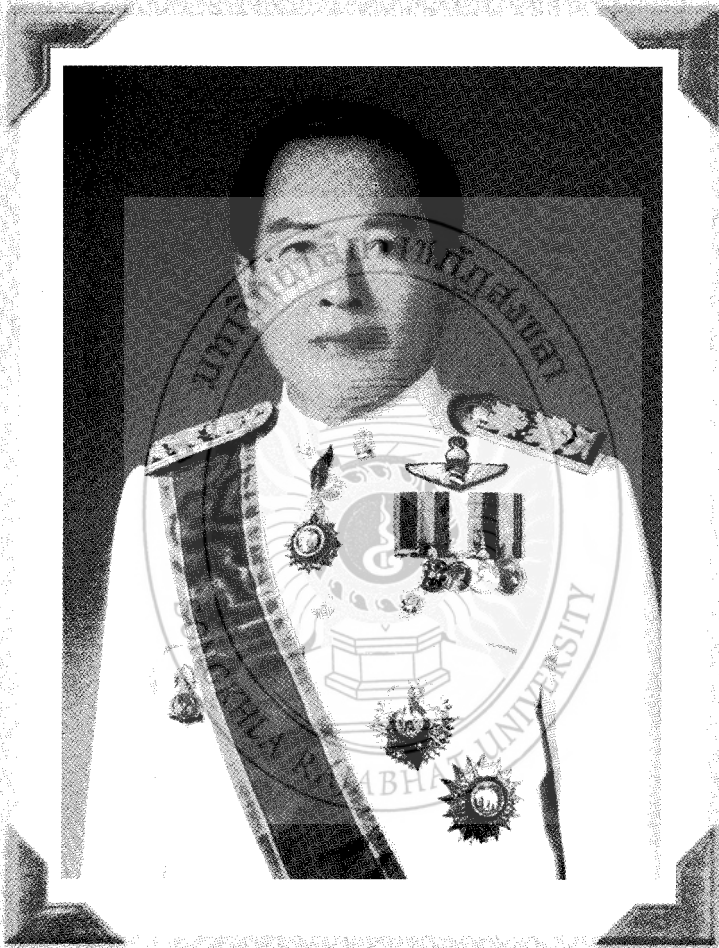
เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๕ ธันวาคม ๒๕๒๑	จัตุรตถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
๕ ธันวาคม ๒๕๒๓	จัตุรตถาภรณ์ช้างเผือก (จ.ช.)
๕ ธันวาคม ๒๕๒๖	ตริตถาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
๕ ธันวาคม ๒๕๓๐	ตริตถาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
๕ ธันวาคม ๒๕๓๔	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
๕ ธันวาคม ๒๕๓๘	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
๕ ธันวาคม ๒๕๔๐	เหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.)

ผศ.ประสิทธิ์ ฤทธาภิรมย์

ผู้เรียบเรียง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ

พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๕๖

กำเนิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ณ บ้านแก อำเภอสว่างหา จังหวัดอ่างทอง เป็นบุตรคนที่ ๔ ของนายเพ็รียว นางเนื่อง ดั่งวิเศษ มีพี่น้อง ๖ คน

ผศ.ดร.ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ สมรสกับนางเยาวพา ดั่งวิเศษ (สกุลเดิม ลีวิริยะพันธ์) อดีตดำรงตำแหน่งครู คศ. ๒ โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏอำเภอมืองสงขลา จังหวัดสงขลา มีบุตรธิดา ๒ คน คือ

๑. นางสาวณญาฎา ดั่งวิเศษ สำเร็จการศึกษารัฐศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บริหารรัฐกิจมหาบัณฑิต (MLPA) จาก Saginaw Valley State University ประเทศสหรัฐอเมริกา ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง เลขานุการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศบริษัทเซพรอน ประเทศไทย สํารวจและผลิตจำกัด กรุงเทพมหานคร

๒. นายวรรณฐ ดั่งวิเศษ สำเร็จการศึกษาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาไฟฟ้าจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปัจจุบันทำงานตำแหน่งวิศวกรอากาศยาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

การศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๑๓ สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษา (ป.กศ.) จากวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
- พ.ศ. ๒๕๑๕ สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ
ศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิชาเอกดนตรีศึกษา
วิชาโท ภาษาไทย/ศิลปศึกษา จากวิทยาลัยครู
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- พ.ศ. ๒๕๒๐ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีการศึกษา
บัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทการ
บริหาร การศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สงขลา
- พ.ศ. ๒๕๓๕ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทการศึกษา
มหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการอุดมศึกษา จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- พ.ศ. ๒๕๔๓ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต (ค.ด.) สาขาการอุดมศึกษา จากจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

การทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๑๕ เริ่มทำงานที่วิทยาลัยครูสงขลา รองการบรรจุเป็น
ข้าราชการ
- พ.ศ. ๒๕๑๗ หัวหน้าหมวดวิชาดนตรีนาฏศิลป์
- พ.ศ. ๒๕๑๙ หัวหน้าภาควิชาดนตรี
- พ.ศ. ๒๕๒๗ รองหัวหน้าคณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- พ.ศ. ๒๕๒๘ ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
- พ.ศ. ๒๕๓๐ รองหัวหน้าศูนย์ศิลปวัฒนธรรม

- พ.ศ. ๒๕๓๗ ผู้อำนวยการสำนักวางแผนและพัฒนา
- พ.ศ. ๒๕๓๘ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
- พ.ศ. ๒๕๔๓ รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
- พ.ศ. ๒๕๔๖ อธิการบดีสถาบันราชภัฏสงขลา
- พ.ศ. ๒๕๔๗ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การเข้าฝึกอบรม

- อบรมหลักสูตรกลยุทธ์การวางแผนและการควบคุมโครงการ จัดโดยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- การอบรมหลักสูตรนักบริหารอุดมศึกษา จัดโดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- อบรมหลักสูตรนักบริหารสถาบันราชภัฏ รุ่นที่ ๑ (นบร.) จัดโดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- อบรมหลักสูตรพัฒนานักสร้างกระบวนการวางแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม จัดโดยสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ
- อบรมหลักสูตรการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จัดโดยสถาบันพระปกเกล้า
- อบรมระบบงบประมาณที่มุ่งผลงานและมาตรฐานการจัดการทางการเงิน ๗ Hurdle
- อบรมการเตรียมความพร้อมเรื่องการถ่ายโอนภารกิจสู่สถาบันราชภัฏ
- อบรมหลักสูตรการบริหารงานบัณฑิตวิทยาลัย จัดโดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- อบรมหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดโดยกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
- อบรมหลักสูตรอุดมศึกษาและความพร้อมสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ

- อบรมหลักสูตรสถาบันราชภัฏกับยุทธศาสตร์สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ : มหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นไท จัดโดยสถาบันราชภัฏพระนคร
- อบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัย รุ่นที่ ๑๒ (นบม.)
- อบรมหลักสูตรการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- อบรมเรื่องการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในองค์กร

ผลงานวิชาการ

ตำรา

- ดนตรีพื้นบ้านภาคใต้
- ดนตรีสำหรับครูประถม
- หลักสูตรและการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

บทความทางวิชาการ

- การวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคณะครุศาสตร์ (วารสารคณะครุศาสตร์)
- การเสริมสร้างความคิดวิจารณ์ญาณให้กับบัณฑิตระดับปริญญาตรี (วารสารศูนย์ศึกษาพัฒนาครู)
- ทิศทางสถาบันผลิตครูในอนาคต (วารสารศูนย์ศึกษาพัฒนาครู)
- ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับแนวทางหลักสูตรการผลิตครูแนวใหม่ (วารสารศูนย์ศึกษาพัฒนาครู)
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวิจัยในอนาคต (สมาคมศิษย์เก่าจุฬาฯ)

- มุมมองสมาคมศิษย์เก่าในสถาบันอุดมศึกษา (วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ)
- กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ (วารสารครุศาสตร์ จุฬาย)
- การวางแผนพัฒนาสถาบัน : การวางแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม
- การวิเคราะห์ภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมในสถาบันอุดมศึกษา (วารสารดวงแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)

ผลงานวิจัย

- โครงสร้างการบริหารกิจการนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ
- ภาระงานสอนของอาจารย์คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา
- การประเมินโครงการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน : หลักสูตรวิชาชีพครู
- แผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทางครุศาสตร์ในสถาบันราชภัฏ
- การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- การพัฒนาความเป็นครูของนักศึกษาครู สถาบันราชภัฏสงขลา
- การพัฒนานักศึกษาหอพัก

การเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ

- บรรยายพิเศษ เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาพิเศษตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ ๙
- บรรยายพิเศษ เรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา

- บรรยายพิเศษ เรื่อง การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กร จัดโดย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส
- บรรยายพิเศษ เรื่อง การจัดการเครือข่าย (Network Management) กลยุทธ์สู่ความสำเร็จทางด้านดนตรีไทย
- บรรยายพิเศษ เรื่อง การวางแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม จัดโดย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- บรรยายพิเศษ เรื่อง แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์การวิจัย ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- บรรยายพิเศษ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา จัดโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ฯลฯ

การศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ณ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยไวกาโต (Waikato University) ประเทศนิวซีแลนด์ ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๘
- ศึกษาดูงานด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารระดับอุดมศึกษา ณ University of Natural Resources and Applied Life Sciences และ ดูงานการบริหารงานห้องสมุด ณ The Austrian National Library ประเทศออสเตรีย ทัศนศึกษา ณ สาธารณรัฐเชค ฮังการี ระหว่าง วันที่ ๒๓-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙
- ศึกษาดูงานด้านการบริหารการศึกษา และทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ University of North Texas ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๐

• ศึกษาดูงานด้านการบริหารการศึกษา และทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ National Taichung University Shu-T University และ Tung Fang Institute of Technology ประเทศไต้หวัน ปี ๒๕๕๐

• ศึกษาดูงานด้านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ณ Saint Petersburg State Polytechnical University ณ สหพันธรัฐรัสเซีย และทัศนศึกษาประเทศฟินแลนด์ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐

• ศึกษาดูงานด้านการศึกษาที่บูรณาการด้วยเทคโนโลยี มูลนิธิพุทธรณีนีจี ณ มูลนิธิพุทธรณีนีจี ไต้หวัน ๓ ครั้ง ครั้งแรกระหว่างวันที่ ๓๐ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๒-๑๕ กันยายน ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ มกราคม ๒๕๕๖ ครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ Tzu-Chi University ประเทศไต้หวัน

• ศึกษาดูงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ณ Chungwoon University และ Dong-Ah Institute of Media and Arts สาธารณรัฐเกาหลีใต้ ระหว่างวันที่ ๑๕-๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

• ศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ University of South Africa ประเทศอาฟริกาใต้ ปี ๒๕๕๐

• ศึกษาดูงานด้านระบบการปกครองท้องถิ่น ณ Mid Sweden University ประเทศสวีเดน ทัศนศึกษาต่อ ณ ประเทศเดนมาร์ก และประเทศฟินแลนด์ ระหว่างวันที่ ๓-๑๐ กันยายน ๒๕๕๑

• ศึกษาดูงานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ณ Bath Spa University, University of Manchester ประเทศอังกฤษ และ University of Strathclyde ประเทศสก๊อตแลนด์ ระหว่างวันที่ ๑๗-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒

- ศึกษาดูงานด้านจัดการศึกษาปฐมวัย ณ ประเทศสเปน และประเทศโมร็อกโก ระหว่างวันที่ ๑๑-๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

- ศึกษาดูงานด้านระบบการปกครองท้องถิ่นของสาธารณรัฐออสเตรีย ณ University of Vienna และทัศนศึกษาด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โบราณสถานและวัฒนธรรม ณ ประเทศโครเอเชีย ระหว่างวันที่ ๓๐ สิงหาคม-๘ กันยายน ๒๕๕๓

- ศึกษาดูงาน ณ Masterpiece of Sciences and Technology ประเทศเยอรมัน และศึกษาดูงาน ด้านการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ณ มหาวิทยาลัยเวียนนา ประเทศออสเตรีย ระหว่างวันที่ ๑๗-๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔

- ศึกษาดูงานด้านการบริหาร ณ ประเทศบราซิล และอเจนตินา ระหว่างวันที่ ๑-๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕

การประกาศเกียรติคุณ

- ได้รับประกาศนียบัตรผู้เสียสละและบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ราชการตำรวจตระเวนชายแดน จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับโล่เชิดชูเกียรติ ศิษย์เก่าดีเด่น จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับโล่เกียรติยศ ศิษย์เก่าดีเด่น จากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในฐานะผู้สร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน และเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติราชการในฐานะตำแหน่งอธิการบดีสถาบันราชภัฏสงขลา พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับเกียรติบัตร ศิษย์เก่าดีเด่น ระดับจังหวัดสงขลา ประเภทผู้บริหารภาคราชการ จากสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. ๒๕๔๖

- ได้รับการประดับเครื่องหมายนักกระโดดร่มกิตติมศักดิ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับประกาศนียบัตรการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารระดับสูงมหาวิทยาลัย รุ่นที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับโล่เกียรตินิยม ผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นศิษย์เก่าดีเด่นระดับประเทศ ประเภทผู้บริหารภาคราชการ จากสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับโล่รางวัลเกียรติยศศิษย์เก่าที่เป็นผู้นำทางการศึกษาของประเทศ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๔๗

- ได้รับโล่รางวัลเกียรติยศศิษย์เก่าดีเด่น จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. ๒๕๔๘

- ได้รับเข็มเชิดชูเกียรติ คนดีศรีสงขลา จากมูลนิธิเรารักสงขลา เฉลิมพระเกียรติและมูลนิธิพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ พ.ศ. ๒๕๔๘

- ได้รับเข็มที่ระลึก วชิรานุสรณ์ จากกองทัพภาคที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๐

- ได้รับโล่รางวัลศิษย์เก่าเกียรติยศ จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๐

- ได้รับพระราชทานเข็มพระนามย่อ สธ. จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พ.ศ. ๒๕๕๒

ประธาน/ที่ปรึกษา/คณะทำงานของสมาคม/มูลนิธิ

- ประธานกรรมการกองทุนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเพื่อส่งเสริมการแสดงโนรา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

- ประธานกรรมการมูลนิธิพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

- ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ สมาคมสมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา

- ที่ปรึกษาากิตติมศักดิ์หอการค้าจังหวัดสงขลา
- ที่ปรึกษากองบัญชาการตำรวจภูธร
- ที่ปรึกษาสภาวัฒนธรรมจังหวัด
- ที่ปรึกษาสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา
- คณะทำงานในการเร่งรัดติดตามการใช้เงินภาครัฐจังหวัดสงขลา
- คณะทำงานพิจารณาจัดทำยุทธศาสตร์ อยู่ดี มีสุข จังหวัดสงขลา
- คณะทำงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สังคมจังหวัดสงขลา
- คณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การค้าของจังหวัดสงขลา
- คณะทำงานศูนย์ปฏิบัติการศึกษาของจังหวัดสงขลา
- กรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา
- กรรมการสรรหาคณะกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรท้องถิ่น
- กรรมการศูนย์อำนวยการปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจังหวัดสงขลา
  - กรรมการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
  - กรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดสงขลา
  - กรรมการคัดเลือกพนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่นให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นไป
  - กรรมการสมาคมมูลนิธิพลเอกเปรม ดิถสุสานนท์
  - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาวิทยาลัยชุมชนจังหวัดสตูล
  - คณะกรรมการบริหารศูนย์เครือข่าย KBO (Knowledge-Based OTOP) จังหวัดสงขลา
    - ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ/และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในระดับปริญญาโท-เอก มหาวิทยาลัยของรัฐ
    - คณะทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลนครสงขลาและเทศบาลเมืองเขารูปช้าง

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- ๕ ธันวาคม ๒๕๒๓ จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย (จ.ม.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๒๙ ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๓๒ ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๓๗ ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๔๐ ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ เหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.)
- ๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.)

ผลงาน ผศ.ดร.ไพโรจน์ ดั่งวิเศษ ๒๕๔๖-๒๕๕๖

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

๑. พัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนสู่สหกิจศึกษา ดังนี้

- ปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาต่างๆ / ปริญญาโท จำนวน ๖๔ หลักสูตร ตามกรอบมาตรฐาน TQF
- พัฒนาหลักสูตรการแพทย์ไทย ๔ หลักสูตร คือ หลักสูตร เกษัชกรรม หลักสูตรเวชกรรม หลักสูตรการนวดไทย และหลักสูตร ผดุงครรภ์
- เปิดสอนระดับปริญญาโท ๘ หลักสูตรสาขาวิชา ได้แก่ หลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน สาขาการบริหารการศึกษา และสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา ยุทธศาสตร์การพัฒนา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา

บริหารธุรกิจ หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
เทคโนโลยีการเกษตร สาขาการศึกษาพิเศษ

- เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู และ
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษา

- มีนโยบายเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาเอกในปี ๒๕๕๖

- ปรับปรุงวิชาการศึกษาทั่วไป โดยบังคับให้นักศึกษาทุกคนเรียน
รายวิชาเรียนรู้คุณธรรมนำชีวิตพอเพียง วิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
และวิชาอาเซียนศึกษา

๒. จัดตั้งอาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์ เพื่อให้นักศึกษาทุก
สาขาวิชาเอกได้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและการใช้คอมพิวเตอร์
อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. จัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕) และจัดทำแผนแม่บท
(ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๙) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารของมหาวิทยาลัย

๔. กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกัน
คุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

๕. การจัดทำตำราที่เป็นมาตรฐาน โดยมีโครงการตำราเพื่อจัดทำ
ตำราหลัก และจัดกลุ่มเรียนของนักศึกษาตามความสามารถ (Placement
Test) เพื่อให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม

๖. ส่งเสริมการวิจัยสถาบัน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และจัดทำวารสารวิชาการให้ได้มาตรฐาน

๗. ลงนามความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) กับหน่วยงานภายนอก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๗.๑ ในประเทศ

๑) ร่วมมือทางวิชาการกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เปิดสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร (การปกครองส่วนท้องถิ่น) และ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร (การจัดการการคลัง)

๒) ร่วมมือทางวิชาการกับกระทรวงกลาโหม ได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีศิลปศาสตรสาขา รัฐประศาสนศาสตร ที่ค่ายเสนาณรงค์ อำเภอลาดหญ้า จังหวัดสงขลา เริ่มดำเนินการ เมื่อปี ๒๕๕๒

๓) ร่วมมือโครงการมหาวิทยาลัยชีวิต กับมูลนิธิส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน (สสวช.) เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการความรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันกับชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพของท้องถิ่น

๔) ร่วมมือกับคุรุสภาเพื่อการพัฒนาครูให้มีคุณวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ตามที่คุรุสภากำหนด ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง

๕) ร่วมมือทางวิชาการกับศูนย์การออกแบบที่ซีดีซี กรุงเทพมหานคร เปิดสอนหลักสูตรออกแบบสร้างสรรค์

๖) ร่วมมือทางวิชาการเปิดสอนหลักสูตรดนตรี ศึกษาระดับปริญญาโท กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๗) ร่วมมือกับวิทยาลัยนาโนเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง ในการพัฒนาบุคลากรและงานวิจัยด้านนาโนเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๕๓

๘) ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาเขตสตูล พ.ศ. ๒๕๕๒

๙) ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อพัฒนาครูให้มีคุณวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

๑๐) ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อบรมผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดสงขลา สตูล และพัทลุง

๑๑) ร่วมมือในการประเมินผล “โครงการคืนชุมชนสีขาวให้สังคมไทยโดยตำรวจทางหลวง ภายใต้หลักการตำรวจผู้รับใช้ชุมชน

๑๒) ร่วมมือเรื่องเครือข่ายวิชาการเพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และ สำนักงานทุนสนับสนุนการวิจัย

๑๓) ร่วมมือในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนสังกัดตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๔๓ (จังหวัดสงขลา)

๗.๒ ต่างประเทศ

๑) มหาวิทยาลัยในประเทศจีน (๒๐๐๖-๒๐๐๗)

- Chongqing Normal University
- National Taiwan Normal University
- Yangtze Normal University
- Southwest University

- ๒) มหาวิทยาลัยในประเทศไต้หวัน (๒๐๐๖-๒๐๐๗)
- Tung Fang Institute of Technology
  - National Taichung University
  - Shu-T University
  - Tzu-Chi University (๒๐๐๗/๒๐๑๓)
- ๓) มหาวิทยาลัยในประเทศเวียดนาม (๒๐๐๗)
- Quangbinh Teacher Training College)
  - Hanoi University of Culture (๒๐๑๓)
- ๔) มหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซีย (๒๐๐๖/๒๐๑๒)
- Institut Seni Indonesian Denpasar
  - Institut Seni Indonesian Padangpanjang (๒๐๑๓)
  - ลงนามความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนทั้ง ๙ ประเทศ โดยผ่าน Remio Hillified
- ๕) มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา (๒๐๐๗)
- University of North Texas (UNT)
- ๖) มหาวิทยาลัยในกลุ่มการศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO) และประเทศสมาชิกอาเซียน โดยความร่วมมือกับ ๕๐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.) (๒๐๑๒)

๘. การพัฒนาคุณภาพนักศึกษา

๘.๑ ได้จัดตั้งกองทุนพัฒนานักศึกษาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน ๑๐ ล้านบาท

๘.๒ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยได้รับคัดเลือกเพื่อเข้ารับรางวัลพระราชทานระดับอุดมศึกษาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๕ จำนวน ๘ คน

๘.๓ นักศึกษาจำนวน ๕ คน จากคณะต่าง ๆ ได้รับการคัดเลือกจากองค์การเยาวชน ไปศึกษาดูงานการบริหารองค์กรเยาวชน ณ สหภาพยุโรป (เยอรมัน ฝรั่งเศส เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์)

๘.๔ นักศึกษา จำนวน ๒๐ คน ร่วมศึกษาเรียนรู้จิตอาสา ณ มูลนิธิพุทธฉือจี้ ประเทศไต้หวัน

๘.๕ ได้กำหนดเป็นนโยบายให้นักศึกษาทุกคนต้องมี สมุดพกแห่งความดี ตั้งแต่ปีที่ ๑ จนจบปริญญาตรีเพื่อบันทึกความเป็นคนดี มีคุณธรรม

๘.๖ ตั้งศูนย์บ่มเพาะคนดี ตามแนวคิดของ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

๘.๗ กำหนดนโยบายปลูกฝังให้นักศึกษามีความกตัญญู กตเวทิตาและภาคภูมิใจ สร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิให้แก่มหาวิทยาลัย

การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ

๑. มหาวิทยาลัยได้รับงบประมาณแผ่นดินเพิ่มขึ้นเพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ ทำให้มีพื้นที่ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องประชุม เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอาคารขนาดใหญ่ประกอบด้วย

- อาคารหอประชุมเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ ใช้งบประมาณ ๑๒๐ ล้านบาท
- อาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ พร้อมครุภัณฑ์ประกอบอาคาร ใช้งบประมาณ ๗๙.๕ ล้านบาท

- อาคารศูนย์ภาษาและคอมพิวเตอร์ พร้อมครุภัณฑ์ ประกอบอาคาร ใช้งบประมาณ ๑๑๖.๕ ล้านบาท
- อาคารคณะเทคโนโลยีการเกษตร พร้อมครุภัณฑ์ ประกอบอาคาร ใช้งบประมาณ ๑๑๕ ล้านบาท
- อาคารหอพักนักศึกษา งบประมาณ ๒๕ ล้านบาท
- อาคารที่พักอาจารย์และบุคลากร งบประมาณ ๔๕ ล้านบาท
- อาคารสมาคมศิษย์เก่า งบประมาณ ๑๐ ล้านบาท
- อาคารคณะวิทยาการจัดการ พร้อมครุภัณฑ์ประกอบอาคาร ใช้งบประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท
- อาคารสระว่ายน้ำ งบประมาณ ๔๙ ล้านบาท
- อาคารเรียนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ งบประมาณ ๑๓ ล้านบาท
- อาคารคณะครุศาสตร์ พร้อมครุภัณฑ์ประกอบอาคาร ใช้งบประมาณ ๑๕๐ ล้านบาท
- อาคารโรงเรียนสาธิต งบประมาณ ๓๐ ล้านบาท
- ต่อเติมอาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ งบประมาณ ๗๙ ล้านบาท
- อาคารคณะวิทยาศาสตร์ พร้อมครุภัณฑ์ประกอบอาคาร ใช้งบประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท
- อาคารเรียนรวมวิทยาเขตสตูล พร้อมครุภัณฑ์ ๑ หลัง งบประมาณ ๑๒๐ ล้านบาท
- อาคารหอพักนักศึกษาวิทยาเขตสตูล ๑ หลัง งบประมาณ ๙๐ ล้านบาท
- อาคารสำนักงานยานพาหนะ และโรงจอดรถ งบประมาณ ๑๕ ล้านบาท

- อาคารปฏิบัติการโรงแรมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว วิทยาเขตสตูล พร้อมครุภัณฑ์ ๑ หลัง งบประมาณ ๑๔๕ ล้านบาท
- อาคารสำนักงานอธิการบดี วิทยาเขตสตูล พร้อมครุภัณฑ์ ๑ หลัง งบประมาณ ๓๐ ล้านบาท

๒. ดำเนินการให้มีข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ฉบับ

๓. จัดประชุมวิพากษ์แผนพัฒนาระยะยาว ๑๕ ปี (๒๕๕๕-๒๕๖๗)

๔. จัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับพนักงานมหาวิทยาลัย

การวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพ

๑. โครงการวิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา งบประมาณ ๕ ปี (๒๕๕๐-๒๕๕๔) ในวงเงิน ๓๐๐ ล้านบาท

๒. ส่งเสริมให้อาจารย์ได้มีโอกาสแสดงผลงานการวิจัยทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ต้นปี ๒๕๕๔ ใช้งบประมาณ ๑๖๐ ล้านบาท

๓. สนับสนุนทุนการวิจัยแก่อาจารย์ นักศึกษา เพื่อผลักดันให้เกิดนักวิจัยรุ่นใหม่ ได้มีผลงานด้านการวิจัย

การผลิตครูและพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษา

๑. ดำเนินการค้นหาลักษณะของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในเขตพื้นที่ให้บริการ ๓ จังหวัด คือ สงขลา สตูล และพัทลุง

๒. สนับสนุนให้อาจารย์ ข้าราชการ ได้ไปศึกษาดูงาน ฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการ ในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ รวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า ๗๐๐ คน

๓. จัดตั้งกองทุนพัฒนาอาจารย์และบุคคลทั่วไป พ.ศ. ๒๕๕๒

การส่งเสริมทำนุบำรุงและเผยแพร่วัฒนธรรม

๑. สนับสนุนศาสนสถาน ชุมชน ท้องถิ่น เป็นห้องปฏิบัติการ แบบบูรณาการการเรียนรู้คู่คุณธรรม

๒. สนับสนุนการฝึกทำโนราแก่นักเรียน นักศึกษา ทั้งระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยใช้เงินจาก กองทุน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

๓. ร่วมกับชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านงานวัฒนธรรมสัมพันธ์มาตลอด รวมเวลาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี

๔. สนับสนุนด้านงบประมาณให้อาจารย์ นักศึกษา เป็นตัวแทน ประเทศไทยเข้าร่วมงานมหกรรมวัฒนธรรมพื้นบ้านนานาชาติ ณ ประเทศ ต่าง ๆ ทั้งในยุโรปและเอเชีย

การให้บริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยี

๑. ให้บริการทางวิชาการแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. จัดตั้งหน่วยงานเพื่อสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของท้องถิ่น ทั้งในจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง

๓. จัดอบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในการปฏิบัติงานแก่บุคคลภายนอกหลายหน่วยงาน

๔. จัดโครงการออกค่ายอาสาพัฒนาโดยยึดนโยบายรัฐเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการ เช่น โครงการเรียนรู้ร่วมกันสร้างสรรค์ชุมชน โครงการค่ายคุณธรรมนำชีวิตพอเพียง

๕. ตั้งหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ หรือ UBI (University Business Incubator)

โครงการสำคัญที่ได้ดำเนินการ

๑. จัดตั้งหอดูดาวภูมิภาคสำหรับประชาชนภาคใต้ (จังหวัดสงขลา)
๒. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และการวิจัยของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
๓. ขยายวิทยาเขตจังหวัดสตูล
๔. จัดตั้งสถาบันการฝึกหัดครู
๕. ตั้งศูนย์บ่มเพาะคนดี
๖. จัดตั้งศูนย์นิทรรศการทางศิลปกรรมภาคใต้
๗. จัดสร้างสระว่ายน้ำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๘. จัดตั้งวิทยาลัยการแพทย์แผนไทย
๙. จัดตั้งสถาบันเศรษฐกิจพอเพียง เณริณพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๕ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๕

ผศ.ประสิทธิ์ ฤทธิกรมย์

ผู้เรียบเรียง

ผศ.ดร.ไพโรจน์ ต้วงวิเศษ

ผู้ให้ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

ไพโรจน์ ต้วงวิเศษ, **คือเกียรติยศ คือผลงาน หนึ่งทศวรรษการดำรงตำแหน่ง
อธิการบดี** สงขลา : พิมพ์การ ๒๕๕๖, ๔๐ หน้า

_____, **บันทึกไว้ให้ชีวิต**. สงขลา : พิมพ์การ ๒๕๕๕, ๑๖๐ หน้า

ราชภัฏสงขลา, มหาวิทยาลัย. **บนเส้นทางเกียรติยศ**. ที่ระลึกเกษียณอายุราชการ
และเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด.สงขลา: พิมพ์การ. ๒๕๕๔, ๑๖๐
หน้า

